Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy.

zespół (fond) 45.
Archiwum Dziaduszyckich

Część I. Rękopisy Biblioteki Poturzyckiej Dzieduszyckich.

187. Tłumaczenia Marcina Piwockiego prac Bartłomieja Zimorowicza dot. historii Lwowa. *1834.*
K. 234.

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

130

Львівськ. бібліотека
АН УРСР 08
Відділ рукописів
Дідуш. 107

v pinvoch [illegible]

Codex archivalis
civitatis metropolitanae Leopoliensis ex originali transcriptus et recognitus auctoritate.

~~nunc curâ Martini Piwocki [illegible] Humaniorum professoris in Cæs. Regio Gymnasio Leopolitano, ad Dominicanos cum notis~~

~~in lucem editus.~~

nunc curâ Martini Piwocki Humaniorum professoris in R. Cæs. Regio Gymnasio Leopolitano cum notis philologicis.
in lucem editus.

POTOCKICH BIBLIOTEKA J.W.D.

Historia est nuntia vetustatis.

Cicero.

Praefatio.

Cujusvis lectoris hujus operis interesset procul dubio scire prius, quisnam fuerit ille auctor Zimorowicz? quo vixerit tempore, et quando hoc scripserit opus? Licet primae duae quaestiones per P. Chodyniecki Carmelitam in opere edito: De doctis Polonorum viris, jam sint solutae, tamen et Nobilis Magistratus Leopoliensis ad similem quaestionem sub anno 1770. per PP. Basilianos factam ejusmodi tenoris scriptotenus exhibuit responsum: "Proconsul et Consules Urbis Sacrae Regiae Majestatis Leopoliensis Metropolis Russiae in regno Poloniae. – Universis et singulis, quorum interest, notum testatumq facimus praesentibus litteris ad affectationem AA. RR. PP. Basilianorum monasterii Leopoliensis ad aedes S. Georgii Martyris extraditis, a quibus Patribus expetitum est, ut testaremur, quo anno, et tempore vixerat nobilis Zimorowicz? et opus suum hoc est: Descriptionem urbis metropolitanae Leopolis cum circumferentiis consumaverat? – Nos itaq visis actis consularibus, atq libris typo impressis, quorum uni titulus: Triplex Leopolis, alteri: Viri illustres, devenimus, quia Ipse circa annum 1660 ipsum vixerat, et jam notariatus consularis officio fungebatur, ac brevi consul factus, et notitia actorum consularium imbutus libros praefatos, in quibus Descriptio urbis Leopolitanae cum circumferentiis, continetur, inchoavit, ac tandem circa annum 1672. consumavit, et typo imprimi fecit. In quorum fidem praesentes sigillo officii communiri jussimus. Datum Leopoli in praetorio die prima Mensis Augusti anno Domini 1770. Martinus Mercenius proconsul urbis Sae Regiae Majestatis Leopoliensis L. S. Franciscus Xaverius Jaskiewicz SAe Rae Majestatis Secretarius et officii consularis Leopoliensis Notarius mp."

Justa hocce assertum Regii Magistratus Leopoliensis cura ipsius auctoris Zimorovicz Descriptio urbis Leopolitanae typo impressa esse videtur; attamen hoc assertum verum esse non potest; siquidem praeter opusculum de viris illustribus, quod in pluribus bibliothecis reperitur typo impressum, triplex Leopolis hucusq in ma-

Bnu scripto

nuscripto tantum manet. Quodsi enim haec descriptio typo fuisset impressa, non oportuisset certe PP. Basilianos adeo sollicitos in augenda sua bibliotheca ex originali suum perscribere manuscriptum, et testimonium Magistratus de eodem in castro Zydaczoviensi inscribendum sub anno 1765. curare, contenti fuissent procul dubio jam tum impresso opere. Deinde si hocce opus jam typo fuisset impressum reperiretur certe et in aliis praecipue in bibliotheca Zaluskiana Varsoviae, quae serius, uti notum, Petropolim transvecta extitit, atq. Caramsino historiam imperii Russici eo tempore compilanti jam suffecisset. et tamen piae memoriae D. Basilius Kukolnik sub 12. Aprilis 1804. p. m. A. R. P. Modestum Hrynievicki Basilianum enixe rogabat, ut ei pro adjuvando D. Caramsino in ejus litterario labore hocce manuscriptum Zimorovii ad tempus concessum Petropolim transmittere vellet, quod manuscriptum Zimorovii ~~[illegible]~~ simul cum effigie principis Leonis reapse Petropolim missum et postea remissum extitit.

Potuit esse firmum et constans propositum Zimorovii opus suum typo impressum videndi, sinistro tamen casu aliquo contigisse videtur, ut illius non satis fieret votis. Proinde gratias sint AA. RR. PP. Basilianis pro hocce saltem copia praefati manuscripti officiose approbati, uti lectori ad calcem operis innotescet, hucdum fideliter conservata. Sciendum est enim manuscriptum originale per Zimorovium conscriptum, unde PP. Basiliani anno 1765. suam descripsere copiam in archivo Nobilis Magistratus Leopoliensis fere ad finem saeculi XVIII. integrum conservatum fuisse, hoc tempore primo, testante olim id P. M. R. P. Modesto Hrynievicki ~~[illegible]~~ Basiliano, hoc inquam tempore D. Thaddaeus Czacki Lycei Kremenecensis Mecoenas PP. Basilianos Leopolienses impense sollicitare coeperat, ut ei suam manuscripti approbati copiam pro certo condigno pretio cedere vellent; verum repulsam expertus, quia PP. Basiliani id se facturos abnuerunt, sed suaserunt ut sibi aeque ac illi ex manuscripto originali in archivo Leopoliensi reperibili copiam faciendam et approbandam curaret, et

ecce

ecce Tibi casum memoratu dignum pro urbe Leopolitanu! nam D. Czacki P.P. Basilianos jam desiit sollicitare, et manuscriptum originale in archivo urbis Leopolitanae disparuit.

Iste mihi per R. P. Kompaniewicz Basilianum enarratus casus de manuscripto originali Zimorovii firmum et constans excitavit propositum hocce manuscriptum legendi perscribendi, et si esse poterit in lucem edendi, quando neq nobili Regio Magistratui, neque illegitimo nunc possessori tam rarum opusculum usui publico tradere non libuit.

Verum hanc mihi tantum gratiam apud benevolos Lectores exposcendam statui, ne mihi, si quod vocabulum perperam perlectum fuerit, id vitio vertere velint: sciendum enim est me inter quotidianos scholasticos labores tantum legendo et perscribendo latino manuscripto integrum transegisse annum: deinde deficientibus subsidiis: nam manuscriptum originale tanquam fons purissimus sacrilega manu plagiarii, uti superius, raptum extitit, oportuisset me quaerere filum cogitationum auctoris in crassis focibus copiae perscriptae innumeris scatentis mendis. Habui quidem inter meos labores et alia exemplaria hujus manuscripti ad manus, uti: ex bibliotheca nationali Ossolinsciana: ex archivo Nobilis Regii magistratus Leopoliensis: tum a D. Mausz Professore Historiae in alma universitate Francisceca Leopoliensi, verum convictus omnia haec exemplaria manuscripti e copia P.P. Basilianorum esse perscripta et adhuc pluribus scatentia mendis, ubi loco Argilletum, Arcletum, loco coëgit cogeit, loco agelastos, aegefastos, loco bajulus baculus, loco Lipsana, Sissana, et his innumera similia: consultius itaq duxi manere penes copiam PP Basilianorum, et in maximis dubiis conferre cum P. Kompaniewicz Basiliano, cui hoc manuscriptum melius erat notum. Pro circumstantiis itaq temporis et mearum virium licet cum maximo labore offero ~~nunc~~ hocce manuscriptum Zimorovii publico nunc usui omnium.

Quod attinet internum valorem hujus operis, quivis eruditorum lectorum suum pro libitu ferat judicium

addendum

addendum solummodo putavi excerptum ex ephemeridibus Petropolitanis, quod in miscellaneis ephemeridum Leopoliensium sub die 20 aprilis 1822 anni sub numero 46. de hoc manuscripto legeram. Eo scilicet tempore duo docti viri jussu Imperatoris Rossiae peregrinabantur colligendarum antiquitatum causa, quorum unus videns hic Leopoli manuscriptum Zimorovii hoc dixisse fertur: In stadio historico respectu urbis Leopolitanae parum adhuc est derudatum. Unum solummodo inveni manuscriptum latinum, et hoc est Monasterii pp. Basilianorum ad Aedes S. Onuphrii proprium. Auctor ejusdem est quidam Zimorowicz olim proconsul Leopoliensis intra annos 1640. et 1660.

Jam vero piae memoriae A.R.P. Modestus Hrynie-wiecki Basilianus olim Rector Magn: in Alma Caes. Regia Universitate Franciscea Leopoliensi ta-le operi huic addidit prologium: Benevole Lector! „In hoc codice manuscripto Celeberrimi Josephi „Bartholomaei Zimorovii Consulis Leopoliensis in„venies proculdubio multa memoria hominum di„gnissima, quae apud alias auctores non invenies, „siquidem ille solus ex monumentis Leopoliensibus „hanc historiam Urbis magna ex parte compilaverat, „quae aliis scriptoribus ignota fuerant. Interim „tamen, quia idem Zimorowicz omnia facta Latino„rum seu Polonorum semper immense laudat, e con„tra vero Graecorum seu Ruthenorum etiam bona „si non vituperat, saltem sinistre describit, proinde „in illum optime quadrat illud distichon, quod in „Joannem Franciscum Poggium Florentinum „scripserat Actius Syncerus sequenti modo.

Dum patriam laudat, damnat dum Poggius hostem
Nec malus est civis, nec bonus historicus.

„Et merito; virtus enim etiam in hoste laudanda venit. „Ac proinde etiam Poggius non semper Florentinos lau„dare et hostes illorum vituperare debebat, similiter „et Zimorovius.

Justo meritoq. Zimorovio hoc partium objicitur studium; attamen illud vitium non illi, sed potius illorum temporum

temporum genio est imputandum, quibus Zimorowius vixerat; vidit enim propriis oculis, quanta eo tempore saepius lascivientes Cosaci Ukrainenses simul cum plebe Ruthenica et Tartaris in heterodoxos praesertim autem in Polonos saevierint in caedibus crudelitate? quod et Simeon Zimorowicz in suis idilliis et ipse Naruszewicz sufficienter ostenderunt. His itaq offensus Zimorowicz Ruthenis addicto non potuit esse animo, nequaquam tamen fidem violavit historicam.

Caeterum qualemcunq mea opella experta fuerit sortem; tamen adfirmare audeo me inter meos quotidianos labores et jam vesperascente vita plus publico praestitisse usui, quam illum plagiarium originalis manuscripti Zimorowii, apud quem sine omni usu blattis depascendum delitescit. Legerit velim illam fabulam Germani poetae de phylace, qui senio confectus os sapidum custodivit solus eidem consumendo impar.

Synopsis.

Rerum contentarum a dedicatione operis usq. ad Leopolim Russicam.

1º prophasis. 2. Nomen Russiæ, 3º Origo Russiæ. 4. Præviano-tiones de Sarmatis. 5. De Roxolanis 6. De Vandalis. 7. De Gothis. 8. De Slavis. 9. Diversio Russiæ. 10. Religio Russorum. 11. Reges Russiæ. 12. Russia Poloniæ addita.

Perinclytis

Perinclytis senatus Leopoliensis Nobilissimis Viris. D. D. Consulibus.

Injuriam gravem praeclaro Nomini Vestro infligeret, quicunq Leopolim, cujus potior pars estis, amplioribus laudibus cumulandam censeret, supra, quam ab universa Polonia laudes accepit, postquam „ornamentum, tutamentumq Terrarum Russiae„ ore totius Regni pronuntiata est. Quo uno acroamate quid amplius ad famam ejus fingi, aut illustrius ad gloriam dici a quopiam poterit? cum omnes omnium panegyres in se complectatur. Non negaverim pleras externarum urbium lata admodum agnomina indita habere, in üsq sibi applaudere. Etiam nunc Romam caput mundi, orbis magistram, Antiochiam Theopolim, Damascum oculum orientis, Panormum hortum Siciliae, Turingiam lumen Germaniae, Hyberniam patriam Sanctorum, Antverpiam ocellum urbium, Latii Florentiam lumen, maris reginam Venetiam nominari audimus. Verum hujusmodi adulteria vocamina e cerebro fabulosi poetae, aut logodaedali rhetoris promanasse nemo infitiari potest. Quorum vernantia ingenia elegantiis factitiorum verborum potissimum solent scatere. At Leopolim non domestici praeconis elogio, aut professoria scriptoris umbratici lingua, sed publico amplissimorum Ordinum Regni oraculo decus et munimen Russiae adpellatam majore testimonio et praeconio non indigere vel ipsa invidia fatebitur. Palmarium siquidem est virum magni nominis encomiasten habere. Quid totam illamq liberam Rempublicam, cujus gloria coelos ascendit? Proinde neq ego tantae dignationi de meo quidquam affingere praesumsi, comitiis tantummodo centuriatis plausum, Leoni autem Vestro in solo sarmatico hovyllanti pompam face historiali addere statui. Quamvis hanc quoq facem

Solus

Solus amor patriæ ratione valentior omni subdiderit mihi, ut in recensendis rebus domesticis facundia cuivis, in pervestigandis autem diligentia nemini cederem, hocque tenue vectigal Natali meo debitum ad sanctius ærarium Vestrum deferrem, ut enim, quod res est, eloquar, magnam partem mei, majorem literaturæ, si quæ mihi inest, Leopolis sibi vendicat, cujus appetentiam adhuc in schola uteri materni infanti inseruit cum primo lacte, sub magisterio patris puero instillavit, tota denique vita ipsa cariorem reddidit.

Nec dubium, Senatus Vester Regnum super Minervam meam adiit, ex quo multiplex ingenium ejus injecta, ut verbis Senecæ utar, manu e coeno plebejo extradit, neve amplius intra vulgus pateret, calamo patritio per septem viros suos, excelsos meos, quorum nominibus gratus assurgo, supra nidum gentilem evexit, eodemque calamo fortuna priore proscripta fascibus consularibus musas meas suburbanas adscripsit. Tot igitur nominibus nomen meum censui ~~meo~~ Vestro obnoxium. Cum alia ratio expungendi haud suppeteret, illum ipsum calamum a patribus Vestris acceptum in patrios annales strinxi, hos fasces urbanos fastis popularibus submisi, ut scilicet patriam, quam mihi sors nascendi dedit, neque per Livios Roxanos aeternam, neque per Augustos Vestrates marmoream huccusque factam, saltem e Lateritia literariam e Russica Romanam pro virili mea facerem. Quia vero nemo spernit artificem, nisi qui artem ejus ignorat, Vos autem et literas probe nostis, et digna illis agentes odisse non potestis, Leopolim quoque meam literariam una cum Architecto ejus fraterna manu excipite, in lateritia longum, in literaria æternum vivite!

In stemma civitatis Leopoliensis Leonem anterioribus pedibus tres colles stella insignitos tenentem.

1.

In coelo stellis in terra montibus altis
Pulchrius atque nihil grandius orbis habet.
Hæc Leo Roxanus quoniam gerit ambo trophæa,

Plus

Plus illi coelum nec dare terra potest.

2.

Vitiferos montes inter monumenta triumphi
Pompejum loquitur fama tulisse ducem.
Sidera, qui raperet coelo, vel rapta trophaeis
Adderet Astrasius, nemo vel unus erat.
Soli Roxano montes stellamq. Leoni

3.

Roma triumphatrix deditione dedit.

Jos. Bart. Zimorowicz.

Prophasis.

Caput Russiae australis Leopolim oscitanter nimium a scriptoribus rerum polonicarum memoratum, antequam curatius dicere aggrediar, carptim quaedam de ipso corpore Russiae, qua maxime in meridiem projectum jacet, praelibandam duxi.

Nomen Russiae.

Russia ut originis ita nominis sui ore gentico nempe slavonico a Rossia, quod disseminationem valet, primum Rossiam, postea ad normam aliarum regionum latialiter torto vocabulo Russiam se dixit, idq. non perperam usurpato, sed ex libris divinis petito cognomine. Lauto funditus orbe terrarum, cum agmina aquarum in stativa vetera concessissent, spes posthuma generis humani nuper fluctibus sepulti, mox ex sese reseminaturi intra tres filios Noemi ad usum plantationis humanae relicta stetit, de quibus scriptum legimus: „Tres isti filii „Noe, et ab his disseminatum est omne genus huma„num super universam terram.„ Verum a sacrisne literis quarum primi Russorum incuriosi an sponte animi hanc denominationem sumpserint? in medio relinquo. Mihi sufficit cum testimonio Augustae historiae bene convenire, cui veteres Graecorum fingendis nominibus laeti necdum hospitiis, commerciis aut connubiis Rossorum infecti adstipulentur gentes. Hos illae Rossos, Rossianos, Roxanos, Roxolanos quidam Speros id est dispersos nuncupando. Quod proinde, uti prius, e sacra pagina promanasse videtur. Terrestre illud eaq. propter proletarium vulgus citis puerperiis in sobolem promiscuam auctum,

cladis

dudis nihilominus in majoribus communi naufragio acceptæ oblivisci nescium contra montes aquarum ulsi-cium, quarum fontes ex inguinē mentis vitiorum scaturientes discin-dere noluerant ~~scaturientes~~, enormem molem ad miracu-lum usq in sublime provectum sibi scilicet suisq post-genitis tutissimum asylum dum molitur in ipso meridie operis confusionem linguarum passum inconsulti impe-tus coeptum reliquit, ipsum juxta discrimina idioma-tum inter se congruentium in tribus distributum perom-nem terræ ambitum sparsum est. „Et idcirco vocatum no-„men turris illius Babel; quia ibi confusum est labium „universæ terræ, et inde dispersit eos dominus super fa-„ciem cunctarum regionum„ Sive igitur Russos slavo-nice Rossianos id est disseminatos, sive græce Speros nimirum dispersos apellaveris utrumq vocamen e con-textu divini codicis derivatum comperies.

Origo Russiae.

Jam vero posteaquam dialectus linguæ truncum illud opus mutilavit, germanos autem, unius sanguinis, studii, o-ris, contribules et caementariorum principales magistros in partes voce dissonas, nec moribus sibi competentes di-duxit, turmatim illi, ut quem coetum colloquito socium ~~sociatum~~ sors tetigit, aut casus impulit pars mollioris mentis tor-ridum solem paludes alicubi emulgentem secuti in æstiva concessere. Pars hominum durum genus hyberno truces Boreæ et plagam mundi inamoenam, terris informem, coelo asperam, aspectu tristem insedere. Ubi quamdiu in colluvie vernaculæ multitudinis delituerant, externis per contemtum ignorati barbari inter barbaros censeban-tur, priscum quoq sterile literarum saeculum cum dome-sticos suos moratur, exoticorum incurios ne nomen qui-dem Russorum orbi evulgavit, surdum et velut nocte sepultum diu reticuit, ~~xxx~~ ipsi vastum ~~mundi~~, donec ipsi vastum mundi silentium strepitu armorum rupissent, et formidine nominis sui longe lateq sparsa, Graecis pariter atq Latinis scriptoribus non nisi metu plagarum elemen-ta verborum imbibentibus notitiam sui incussissent.

Sarmatæ.

Sarmatae.

Jam illi supra Tanaim, qui juxta poëtam Lib. I. elegia 10.

Asiam Cadmiq sororem
Separat, et cursus inter utramq facit.

Maeotim, Bosphorum Cimmerium, Pontumq Euxinum dictu ~~dicti~~ a Sarmatis Iubani filii, a quo Sarmatae deinde licentia multitudinis eis Tanaim aperta Europa et intima Aquilonis scrutati utriusq Sarmatiae cognomina impleverant, tamen mare illorum Euxinum terra incognita.

Regio magni paene ultima mundi
Locus inamabilis, et quo
Esse nihil toto tristius orbe potest.
Ipsi homines non homines
Quamq lupi saevae plus feritatis habentes.

Novissime per ludibrium a scintillantibus oculis Sauromatae, a truculentia morum Scythae his potissimum qui eos manu non poterant, verbis ulturi ibant, vocitabantur, horum praecipuus Naso, quem nostrae aetatis non nemo omnium ingeniorum compendium vocat, in Pontum indignatione Caesaris projectus, et hybernaculis Sarmatarum malo suo vicinus feros, indomitos, crudos pellitosq intonsos, incomtos, pharetratos.

Hostes perpetuos equis sagittisq pollentes
Quos cruor et caedes bellaq semper habent.

Et quidquid amplius probrorum dolor verba aspersa dictare solitus suggessit, novissime loco convitii servilis egregium acroama tribuit:

Maxima pars hominum nec te pulcherrima curat
Roma, nec Ausonii militis arma timet.
Dant illis animos arcus plenaq pharetra.

Scilicet in communi orbis triumphati servitio solos Sarmatas romani imperii immunes, dominationi iniquos libertatis nimios suo arbitrio vixisse, potentiam autem romanam longe dissitis nationibus formidabilem, contemtui habuisse. Ut autem in abdita fatorum altius descendamus, uno eodemq tempore Sarmatae quidem non amplius

plus agris ingemere, proventus aestatis cum annis ex-
pectare, rerum dulcedine praedae delibuti, et propria pos-
sidere muliebrem, alienis inhiare virorum decora esse ar-
bitrantes, nullatenus sudore adquirere quod poterant, cru-
ore parare statuerant. Quare ultro hostes vocare, vulne-
ra mereri, contemtu vitae mortem contemnere, magnitudi-
nem romanam infra multitudinem suam habere,
nec jam claustra, sed ~~ultimos~~ intimos recessus imperii pene-
trare, dum palam pari audacia et successu. Romani
autem nimia felicitate, cum molem fortunae ulterius
sustinere, neq spiritus tumentes concoquere possent,
ex summa potentia ad eam impotentiam animi dela-
psi, capitolium caput mundi, imperium sine fine, opes
cum Jove divisas, urbem aeternam, se vero plus quam
homines, humanum fastigium egressos, rerum dominos
vocitare non dubitarunt. Illico ultrices divae fastus
fascesq superis etiam graves fastidire quare, velut
satietate prosperorum in orbem eundem recurrentium
fatigatae, ne data sua perpetuare, aut uno in loco posita
consenescere paterentur, circulum rerum humanarum
ad summum evectum, cum ulterius eniti ne per virtu-
tem quidem poterat, retro verterunt. Nemesis quoq divi-
na insolentiam populi in suismet divitiis lasciviantis
pertaesa illos Joves, ut ait comicus, sepelibiles fra-
gilitatis communis commonefacere, triumphatores in pompam,
praedatores in spolia, dominos in vincula homini-
bus, sed quod faedius uno illorum testificante ho-
minum vix nomine dignis dare destinavit. Tum
Septentrio foecundus barbarorum pater, quasi per
anteactos annorum circuitus solis liberis operam
navaret, gentes immanitate efferas, numero infinitas,
coelo suo, imiti collactaneas, saevitia hyemis et nivis
obduratas in exitium gentis togatae propagabat, ut non
sine vano Lateri Aquilonis, civitatem magni regis, firma-
tam formidine Psaltes multo ante praedixerit, cujus
quot cives, tot caeci numinis satellites, nec alio armo-
rum paratu, quam ~~tumitibus~~ terroribus minis, excidionibus lori-
cati

cati, a domestico Borea truculentiam, pernicitatem, vincu-
la, volucres fluvios, et iracundiam oceani furentis
compedibus adamantinis constringentia mutuare
robora juventutis ad praedas suo et alieno sanguine
parandas, deliciis ac divitiis Italiae accedere nun-
quam cessabat, donec satis fatorum periodis Mars po-
pulo martio deserto in hac specula mundi ultima tu-
dum aperiret. aperuit tandem, et ecce septemtrionis
alumni qua data porta ruunt, omnes uno ore arma,
arma loquuntur. Quorum prior juncta pharetratis
Sarmatis ora Getis, ejusq accolae, qui nisi de praeda
vivere turpe putant, cum aliquoties Thraciam, Macedo-
niam Illyricum Pannonias, aliaq reipublicae romanae
membra ferro cruentassent, flammis deformassent,
Augusto per Lentulum Danubio illos prohibere, cum plus
non posset, satis fuit nempe aquis pro armis, fluvio
pro clypeo uti.

Roxolani.

Neq tamen diu is limes arma, manus et in his omnia
habentibus obstitit, potiunte enim rerum Othone Istro eti-
am, quo tum, ut supra retuli, ditiones imperii Romani
septae claudebantur, superato, novem millia equitum ex fe-
rocia et successu, caesis duabus cohortibus audenti-
us supra numerum Moesiam irruperunt, ibi primum
signis cum aquilis collatis, manibusq cum manipulis
consertis, Roxolanos se inter Sarmatas dici ore docue-
runt, sanguine manubriis inscripserunt. Quippe atte-
stante Tacito, quia praedae quam pugnae intenti ferocius
praelium sumserant, fugati magis quam victi alieno ex-
cesserunt, ut iterum animosiores redirent, redeuntibus
autem frustra Appius Sabinus et Cornelius Fuscus
jussu Domitiani praesidia opposuere. Una legionum cum
legato internecione deleta cadaveribus suis viam Sarma-
tis in Moesiam, qua eos nuper pepulerat, construxit.
victores autem ultione et spoliis ad satietatem sese ex-
plentes reliquis conterraneis suis in penitiores provin-
cias iter aperuerunt. Interim Domitianus stolide super

bus

bus interversis nuntiis nomine hostium Volaticorum, quos stylo per otium configere solebat, de commilitonibus proelio confectis lauream Jovi capitolino retulit.

Vandali.

Hucusq praeludia et tentamenta virium data, in posterum totam procellam, quam dudum in officina sua atrox septemtrio cuderat, effudit, Iidem Sarmatae in tribus unius sanguinis diversi nominis discreti, pars Vendi, Veneti, Vindelici universe Vandali circa oceanum germanicum, sinum Codanum, recens Veneticum in gratiam novorum hospitum transnominatum. Albim et Salam tenus citra ultraq Vandalum in praesens Vistulam dubiae possessionis aviva cum conjugiis pignoribusq suis possederunt. pars laetioris glebae Pannoniam utramq coloniis Latinorum ipso strepitu armorum fugatis suam fecere, ubi prout Germanis aut Pannoniis mixti in habitus, mores, linguasq vicinorum desciverunt. Inde Honorii Arcadiiq temporibus per Stiliconem parte reipublicae vice stipendii ad pinguiorem fortunam invitati, terribiles ac in omne scelus venales per strages Germaniae, Italiae, Galliae, Hispaniae in Afrikam festinaverunt, non jam advenae et peregrini, sed tanquam domestici et cives mundi in ea quoq lares suos fixuri.

Gotti.

Non minor tempestas ex eodem Meotica palude tanquam lacu Lemano in ortum erupit. Gotti seu Getae nonnisi inter faeda mancipia nuper numerati Saturnalia Romae celebraturi cognominibus ad majorem terrorem compositis duplicatisq Ostrogotos et Visegotos sese perhibentes instar fulguris telis et flammis grassantes Thraciam primum, Macedoniam, Moesiam, Dalmatiam, Illyricum fragore ipso straverunt, dein opibus, animis et accessione Hunnorum Jahrorumq contribulium suorum in societatem ejusvis discriminis assumtorum aucti ductu Giberici, Rogerici, Alarici, Vertegis, Attilae, Totilae, et quae alia solis cladibus Romanorum nota nomina supersistitant diu libratum in urbem regnatricem fulmen per viscera Italiae lacera et ambusta adegerunt, et hoc

primum

primum lethale vulnus corpus imperii romani nunquam ad
pristinum statum rediturum afflixit. Quippe victos omnium
aerumnarum populus sub hastam, decora imperii in prae-
dam triumphi sub jugum barbaris cessere. Roma autem
falso aeterna in busto majestatis suae sepulta. Funus adeo
variam et lacrymis totius orbis vix deflendum ambi-
tiosis planctibus historiae barbaricae velut incitamen-
tis praeficarum deplorare liceat. „Jam consenuerat, inquit
„auctor, majestas imperii falsa et effeta, martiusque ille
„populus post nimiam tandem felicitatem rerum penitus
„elanguit. Suo et alieno sanguine congesserat, quod rapi
„posset, laceratus orbis et injuria ultra impatiens ad vin-
„dictam consurrexit. Ergo singulae gentes orbem terrarum
„in Italia vincent, generisque humani spolia inter barbaros
„dividentur." Inter quos autem statim subdit, „Gotti ab Ar-
„cadio stipendiis privati duce Alarico per Pannones in Ita-
„liam irruunt, gens bellis et rapinis assueta et orbi jam
„timenda, paucis deinde interpositis infert. Liguriam Ae-
„miliani Insubriamque fines pervolant, et turbinis instar
„celeri strage involvunt omnia. Summa cladis et generi hu-
„mano insolens Roma capitur diripiturque. Et quod magis
„rerum dominos debellari posse Gotti ostenderunt jam i-
„psa fortuna formidabiles. Quippe subacto capite terrarum
„orbis novum jugum metuebat. His premissis de Hun-
nis atrocia subjungit. „Gottis trans Alpes dilapsis novam
„procellam septemtrio effudit. Saevus ille Attila Hunnorum
„rex funditus delere Romam et romani tollere imperii nomen
„decreverat, atque huc per strages et minas ibat. Prima crude-
„litate Aquileja periit et tanquam una flamma mox Con-
„cordia, Opitergium, Altinum, Patavium, Ateste ac deinde to-
„ta illa maritima regio conflagravit. Aliarum urbium fa-
„tum etiam Mediolanum excepit. Et cum avaritiae hostium
„sufficeret, crudelitatem nimime satiavit, in homines et tecta
„saevitum, igne, ferro, manu pulcherrimam urbem brevis fu-
„ror excidit, inde Padum transiit, omnia caedibus, incendiis
„implet ultimam saevitiae procellam in dominae urbis moenia
„ac templa effusurus. Sed quo ruis immanissima bellua?
ad crudelitatis famam hac jam satis cladi si credis vix

quidquam

"quidquam votis jam truculentis scelus adjiciet. Romam
"patis! Mediolanum Roma fuit, et cum Insubrium urbe
"reliqua Italia concidit. Novissime hanc tragoediam
tali catastrophe claudit." Annuo tamen tributo, proh
"pudor, pacem ab Attila Valentianus emit, Augustus a
"barbaro, et clade quam decore carere imperium maluit.
Hic finis naeniae illius, non gottica immanitatis, qui
illecebris his floribus vernantis Campaniae capti victo-
riarum suarum vestigia prima relegere non destiterunt,
donec repetitis irruptionibus Italiam jam sibi familia-
rem adoptione quadam militari patriam, colonas vero
ejus nexibus conjugiorum copulatos, aut necessitati
morem gerentes regnum suum facerent, occulto fato-
rum impulsu ex hostibus municipes, de populatoribus
populatores, e Gottis Itali, quod ii volentius reges facti.
Sed debebatur virtuti Sarmaticae ea dignatio, dum enim
in continenti sacra profanis commiscent, urbemque ca-
ptivam toties inter fercula ducunt, parte alia ipse metus
Gottorum, alteram Romam super aestuaria maris adri-
atici condidit, ipsi quoque latrociniis positis ad studia
pacis conversi agros tabo infectos eosque laetiores colere,
vicos adhuc fumantes reficere, urbibus ortus dare, le-
gibusque de maritandis ordinibus obsequentes matrimo-
nia frequentare, gesta Romanorum et exempla in finibus
dilatandis, et Sabinis raptis secuti, prorsus viros u-
trobique praestiterunt, virilitatis suae specimina foris bello
absumptis, domi pace procreatis, relinquentes. Roma au-
tem non tam subjugata quam subacta, jocum etiam Augu-
sti in juvenem lineamentis oris sibi similem de matre Ro-
mam ventitante, jactum, cum juvene eodem in patres
nostros illuc saepius commeantes retortum excepit. Sed
me longius ab instituto provectum Russia revocat, ad
quam vestigia ex ipsa Italia relego, Gottis illic quondam
nostratibus relictis, coeli, solique blandimentis latinum in
morem emollitis, Capuam dulci punico Cannas fuisse per-
hibent. Gottis in Italia, quidquid ferociae brumalis ingeni-
tum attulerant, sol ausonius decoxit, ferro otium, homini-
bus torpor aeruginem inducunt.

Slavi.

Slavi.

×matre ex parte

At Sarmatia inquies ×fœcunditatis post tot clades, ne saevitiam suam sterili socordia exolescere pateretur, non minus contra alienigenas, quam virtutis avitæ degeneres Gottos alios superfœtare pullos suorum haud diversos morum, festinare delectus, cogere globos. affatim ergo velut unda superfluit undam, alii bellatores, non homines cohorti sese, summq patrimonium abortivis gentibus exoneraturi, quidquid reliquiarum gotticarum sub arcto vel in proximo comperiunt, trans Alpes tradunt, et cum possent durius aliquid in delinquentes statuere, memores necessitudinis pristinæ exilio mulctant. Locum deportatis, quo se ipsi damnaverant, Italiam assignantes, ibi primævus ardor Gottorum funditus exaruit, frustra reditum in patrias sedes molientibus, fiducia deniq omni in futurum præcisa, dum victores Sarmatiæ possessiones transfugarum inter se partiuntur. et ne aliquando cum victis fortunam suam sociarent, aut titulos miscerent, prisca agnomina consultò exuunt, novum autem Slavorum post tot decora militiæ parta e fama cunctarum gentium aures pervagatu adsciscunt. Cujus auspiciis se ipsis animosiores magnam Asiæ, maximam Europæ partem occupant, totum Septemtrionem sibi soli sacrum implent Sarmatiæ fines statuentes Pontum Euxinum, maria Adriaticum, mediterraneum, Balthæum, oceanum glacialem, Tanaim, Danubium, Albim fluvios, Alpes, Carpathosq montes coelo junctos, Tauricam et Cymbricam Chersonesos novissime Cæsaris seu Alexandri aras, Cimmerias tenebras, hiemem immortalem, terras incognitas, vacuum coeli occursum et metum in omnes.

E Slavorum deinde familia multum populorum habitu, loquela, moribus sibi competentium in diversa nomina, provincias, contuberniaq diffusum. Quemadmodum enim infans surculus primum in fruticem erumpit, mox in brachia, ramos, frondesq juvenescit, tandem in truncum grandem, atq sobolem numerosam multum soli, coeliq possidentem arborescit, ita singuli Sarmatarum aborigines simul

-mul ac in nepotes, stirpes prosapias evaluerunt. Illi, co deesse sibi terram, in qua viverent, non in qua morerentur posse arbitrari, examina sua quaqua versus dimisere, ferro et vi, quibus nihil clausum novas colonias sibi aperientes, ex illisq variasq appellationes, ut nihil mutabilius hominibus hominumq nominibus, assumentes. Unde si quis nexum consanguinitatis Sarmaticae in arborem reducere voluerit, ad radicem ejus priscos Sarmatarum sub nomine Scytharum per Asiam Europamq absconditos statuet stipitem Roxolanis, seu, de quibus mihi sermo Russis assignabit. residuum Gottis vel quod idem Getis, Hunnis, Vandalis, vernitiler Polovciis, summitatem ipsam Slavis tribuet, in ramis autem gentes numerosas ab his pullulantes Bulgaros, Servios, Circassios, Serabos, Croatas, Dacos, Rascianos, Illyrios, Dalmatas, Polonos, Bohemos, Silesios, Moravos, Lusatios, Pomeranos, Borussos, Lithvanos, Samogetas, Moschos collocabit. Porro truncus arboris hujus radicitus Sarmatiae adhaeret humili, in alienum septa transgressique qualecunq confinium nacti a patriis institutis et moribus in peregrinos transierunt Daci, Moldavi, Bulgari Servii Bosna Turcico imperio, cultuq foedantur: Getae, Circassii, Polovcii, Silistrii in Scythas pene desciverunt. Rascii, Croatae, Dalmatae ore habituq hungarico utuntur: Burgundii, Misnii, Bohemi, Pomerani, Silesii, Moravi, Vindi teutonicum sonant: Istrii, Cariolani, Carinthii ab Italis regnantur, Moschovitae homines inhumani velut alio orbe clausi sua feritate fruuntur, soli Russi genio soli natalis capti nativas sedes mordicus retinent. Egesto enim quidquid turbidum inerat, Russiam suam in formam provinciae redegerunt. et cum primitus Hamaxovii essent ex plaustris in tuguria migrarunt. Unde paulatim e mapalibus vici pagiq. ex his oppida urbesq. surrexerunt, in quibus primum plebs et numerus. postea quo quis opibus et clientela alios anteibat, primores et magistratus novissime potentia vel ambitione principes.

Divisio Russiae.

Primi varii fratres velut arbitros se Russorum volentibus popularibus ferentes Russiam eodem radio, quo orbis describitur

bitur, in septemtrionalem et australem mensi, ne aliqua 13.
pars domus illorum sine dominatu esset, australem, de
qua mihi res est. et quae Poculiam, × Volhyniam utramq
aliosq tractus in medium diem porrectos spatiis illis
complectitur, in Kijum, Sciecum, Chorevum sororemq illo-
rum Lebedam partiti sunt, quibus fato sterili consum-
tis Aurico, et interversa aliquantulum successione per
Ascoltum ac Dyrum, Igow, ab excessu autem hujus ×
Stoslao, demum Vladimirow haereditas cessit. Vladimi-
rus Malussa pellice Stoslao susceptus super vecordi-
am innatam scelerum non rudis deesse sibi quid-
quid ab aliis possidebatur arbitratus in domesticos
penates dolo, contra nationes circumjacentes vi gras-
sari statuit. Olgam et Jaropolcum ex justis nuptiis
fratres parricidalibus inter se committit, superstitem,
quia magis divum quam vivum videre optabat, si-
mulatione amicitiae trucidat, tandem munia reipubli-
cae vulgaris in se pertrahens, solus principatum in-
vadit. Tum primum unum corpus Russiae unius ani-
mo regi et omnium manibus defendi coeptum in mo-
lem ingentem roburq adolevit, adultum ductu Vladimiri
viaticos Dulepiros, Jazygas, Croatas ipsosq Bulga-
ros latrociniis infames et imperio Constantinopoli-
tano graves ad tributa damnavit, Pecingos ob per-
nicitatem inultos in deserta submovit, Corsunium vel
quae eadem Chersonum urbem ponti nec non septuagin-
ta castella ad marginem Istri posita Graecis, Premisli-
am, Cervenum jure × victoriae aliaq minoris notae oppida
sub Miecislao Polonis × ademit. Jam intima Thracia i-
psumq orientem ferro penetrare agitantem Basilius et
Constantinus Augusti hastis argenteis a finibus
suis proturbant sponte offerentes, quod inviti largituri
erant, neve quotannis quietem tributariam emendica-
rent illustri affinitate destinata Vlodimirio in matri-
monium sorore sua Anna feritatem illius devinciunt
sed frustra sanguinem suum illi miscuissent nisi firmio-
ribus vinculis legis christianae, ut mox aperiam, non
jam manus sed animum ejus ipsa pace saevum illigas-

sent

× Podoliam

sent, utut tamen delenitus vi ablata indulsit matrimo-
nio et quod ridiculum pio dolo a quodam Graeculo per-
suasus occidiones priores numerosa prole supplere
passim liberis operam dedit, quibus auctus tot victo-
riis partam gloriam faecunditate corrupit duodecim
filiis ad herciscundam familiam vocatis. Unde rebus
novis ingens ser materias dedi orum, quae fratrum sunt acerrima,
seminarium, dum enim singuli de principatu digladi-
antur, ab externis universi vincuntur. viribus Russia
instar fluminis navigabilis per multiplicatos alveos
diminuti in partes distractis. Insuper recens malum
et victis familiare accessit, auxilia Polonorum jam o-
lim opibus Russiae inhiantium implorata, nec sine va-
no submissa, quibus postea Russiam sicut Romani
sociis succurrendo orbem terrarum subjugarunt.

Religio Russorum.

Superstitiosa antiquitas loco unius infinitos, vice veri fa-
bulosos multos et nullos deos colere solita caelo in ga-
neam, Stabulum ac Poneropolim quasi verso, scortis, moe-
chis, latronibus aliisq monstris propudiosis illud desti-
navit, ipsa ridiculos deastros alicubi inter frutices et
olera enatos plerumq ficulnos aut salignos manibus
suis in effigies formatos reverebatur. Communis error
Russiam quoq involverat, nolebat inter contubernales im-
pios sola pia censeri, a Sarmatis numina, velut ignem
a vicinis contactu accepit, quae illi Italiam persultan-
tes inter spolia ~~tanquam~~ seu captiva secum adduxerant,
cultumq illorum a mancipiis romanis didicerant. Ma-
gnates Russiae Perunum fulmen maximis suppliciis
dignabantur, quoniam et ipsi fulmina belli, et suum Se-
ptemtrionem destinatum in Romanos fulmen pronis
auribus audiebant. Vlodimirus in crepidine montis
Kijovia impudentiis delubrum in eodem idolum in fulmen trunco in eoq
querno, capite argenteo, aureis auribus, quo mollius pre-
ces acciperet, factum collocaverat. Reliqua plebs ad libi-
tum divos lapides, diosq arbores libis, extis, adoreis
aliisq agrestibus placamentis frustra fatigabat, puellae
rudae adhuc maritis Dianam serviliter Dzivannam, un-
de huc usq innuptae virgines Dziwki appellantur, Matronae

Venerem

Venerem experta hanc ipsam deam ultro venientem Zizi-
liam infracta voce, cujus nondum oblitæ carmina fes-
cennina primis tenebris et thalamis sub involucris Zo-
zulæ et per nostra tempora cantitant. Rurales foemi-
næ Cererem a messe Zoncam cognominatam, et ipsae ab
eodem ministerio rusticis Zonæ dictæ. Agrarii, vicani,
pagani panem, qualiter heros suos usq nunc compel-
lant. Tandem eodem ferme tempore, quo Polonis lu-
men orthodoxæ fidei per Dabrobkam Bohemam Miecz-
slai consortem a partibus occidentis affulsit, Russis
quoq favor divinæ gratiæ cura et studio Annæ Basi-
lii et Constantini Cæsarum germanæ Vlodimiri magni
conjugis ab ortu illuxit, ipsa benignitate superum
ita ordinante, ut a mulieribus bonis malisq arti-
bus justa mixtis et nox priscæ impietatis et dies
evangelicæ veritatis exordia sumerent, prout secutis
temporibus Lithvani Hedvige, similiter procurante
suave jugum Christi accepere: quasi fatale nostro aqui-
loni per sequiorem sexum in pejus melius degenerare et rena-
sci, vel quia apud magis credulos pius auditus faci-
lius animum occupat vel sequestro generis humani
adminicula validiora aspernante, ubiq autem esse sibi
curæ salutem nostram, non esse ultionem comprobante.
Igitur Vlodimirus Saracenorum deliriis, Iudaeorum
superstitionibus, ad quas invitabatur, repudiatis, cere-
moniis Latinorum quasi abstrusis minus probatis,
in sacra Graecorum transivit, blanditiis uxoris huc
eum maxime impellentibus, extemplo post lucem coe-
litus haustam oblitus se Vlodimirum fana, lucos, sta-
tuas proturbat, horridum simulacrum tonantis cau-
dis vaccarum obscoene tractum Boristheni submer-
git, ipse cum familia sacro fonte initiatus, vernacula
multitudo iisdem lavacris tincta feritatem gentilem depo-
suere, Christum induentes, qui flaminis charitatis suæ
supervenientis ferrea corda emollit, nec gentes sinit es-
se truces. Abhinc in Russia alii mores non homines
instituta, ritus a Graecis, litera, artifices, a Slavis inventa
receptaq huc usq mordicus retinentur, praesertim ab agre-
stibus

stibus pertinacia pro virtute utentibus, cujus farinae et alibi pravitates ethnicorum pagatim diutius foventes pagani post gentiles habiti sunt.

Reges Russiae.

Vetus ac jam pridem insita mortalibus dominandi cupido Russiam quoque pervasit, ut primum capax summi fastigii visa fortunae duos reges alterum tragicum comicum, alterum momentaneum, utrumque tanquam in scena spectavit, primum Poloni Colomannum Hungarum e domo regnatrice in hanc fabulam produxerant, laetis, ut assolet, inter prospera principiis, demum pudendo exitu, Hungari quidem non multo ante Russiam solis praeceperant, cum Bela filium Andream sub persona Volodimiri principis ignorantibus Russis obtrusisset, Volodimiro interim exule et supplici contra fas gentium catenis onerato. Jamque Russi alias increduli dolis armisque Hungarorum cinctum Andream portis patentibus pro Volodimiro receperant, quem ille falso pone se sequi vulgabat; sed mox, ubi fraus in apertum erupit, Volodimirus quoque custodiis frustratis citus accurrisset, confestim Andreas totus in fugam versus deseruit principatum malis artibus partum, desideria tamen recuperandae aliquando Russiae animis Hungarorum abinde inhaeserant, nec minus Polonos stimulabant acriter impendia cognati sanguinis in subigenda Russia, nunquam tamen ad plenum subacta, in irritum profusa. Quare velut alienam invisam apud se habebant, ut propriam aliis largiebantur. Forte tum Salomea Lesci Albi soror in manum Colomani, cujus recens memini, convenerat, sponso ergo Russiam hucusque dubiam velut suam Poloni in dote numerant ex alieno abunde largi, neque abhorruit ab alienis etiam ditionibus juvenilis animus ~~ditionibus~~, qui sociatis consiliis copiisque Polonicis et Pannonicis Russiam montibus propiorem famam sui festinatione praeveniens invasit, Haliciam gentis caput principe aliis motibus distento vacuam antecapit, tum primum quasi bello penitus profligato pompa majestatis

majestatis repentinæ adornatur. Colomanus cum Salomea diadema a Vincentio Cracoviensi præsule suscipit. Ivo Odrovonsius Cancellarius regni cespitem terræ cum clavibus et in his possessionem Russiæ illis assignat, publice reges Galatiæ et Lodimiriæ nimirum Haliciæ et Vlodimiriæ a gratulantibus salutantur. Novum id et insolens altius in animos Russorum descendit, qui facilius sanguinis sui dominos, quam alieni servos ferre possunt, sine mora igitur pernicibus nuntiis Mieczislaus princeps accitur, qui festinus positis intestinis odiis advolat, et velut ad commune incendium exstinguendum vires Russiæ, Volodimirum, Roscislaum utrumque et lecta Polovciorum corpora secum trahit, instruuntur ab utrinque infestæ acies, gladiis, pilis cominus eminus non jam de regno sed vita secum disceptant, donec eventus, æquus belli judex pro Russis decrevisset. Colomanus campis castrisque exutus e solio in carcerem quod fœdius cum regina compingitur, ubi anno exacto nec nisi accuratissimis precibus patris exsolutus, ut absurdos popularium rumores saltem fama vacui nominis pasceret, umbra regis verius quam rex precarium inter Russos traxit spiritum, sibi titulo inani, Russis potentia imperii relicta.

Proxime hunc Daniel in eadem orchestra ex se natus Russiæ rex sequitur. Hic Romani Kijoviensis et Vlodimiriensis principis filius supra ditiones hereditarias tota fere Russia meridionali qua minis et deditionibus in factionem suam pertracta, quod novissimum in magna fortuna accidit, ad regnandi libidinem curas intendit, et tantum liceret regi, quod Jovi, neque ignarus homini in homines imperium non nisi a diis vel eorum internuntiis dari, totus in artes suas versus ad Opisonem Messanensem abbatem ab Innocentio IV. pro Legato in Poloniam missum ambiguas preces componit et mittit. „Se principem Christianum „omnibus ejusdem vocationis per cognationem fidei innexum immanitatem, rapinas, libidinem Tartarorum exe„crari, neque amplius diras vastitates, quotidianas cædes, „stupra, incendia, captivitates, gemitus populi christiani

„ni siccis oculis despectare vel surdis auribus praeter„ire posse, torpeant illi socordes sine manibus dynastae, „et securi spectent monstra naturae Tartaros per ovilia „Christi inultos impune grassari, omnem aetatem, sexum ad libi„ta canum immundissimorum uberibus matrum abripi, „se in limine Europae nullis munitionibus clausae velut „primo furori expositum, ire obviam cruentissimis bell„is, et si alia vota non successerint, objectu sui corporis „aditum praecludere statuisse, esse sibi viros et arma „et animum cujusvis ausi capacem. Auctoritatem so„lam, qua alios satrapas Russiae ad societatem defen„sionis piae illiceret, vel abnuentes vi dominationis „impelleret, desiderari.

„Veniret ergo ocyus in Russiam seque coram in gre„mium Ecclesiae Romanae receptum saltem insigniis „post Colomanum otiosis non ambitioni sed militiae „sacrae devoveret, adversum aspernantes velut telo mu„niret, plerumque inania honorum salva republica chri„stiana dari et accipi, hic utilitatis securitatisque plu„rimum„ Perculit ea legatio animum abbatis pulcherri„mum facinus se patraturum aestimantis. Russos schismatis pervicaces orthodoxis associare, juventutem vero illorum bellis efferatam velut umbonem Tartaris opponere. Quare nihil intermissa festinatione Russiam invehitur assumtis secum aliquot Polonis, qui etiam, quod in votis habuerant facile crediderant. Venientem Daniel comitatu splendido in modum agminis composito excipit, equo attalice instructo suprapo„nit ipse pedes, equitem frenis apprehensis instar stabularii, qualis honor a ducibus Moschoviae patriarchis die oschophoriorum etiam nunc exhibetur, in penetrale urbis deducit, hospitem pollicitis, comites donis, omnes blanditiis onerat, ad quodvis obsequium demissus, ut alios calcaret. Inde major dictis fides nullumque dubium, postquam ejuratis erroneis opinionibus promissa se expleturum arcano damnavit sacramento, palam mutationem sacrorum non ausus, ne plebem ad extremum pro religione obduratam, et promptius vitam, quam ritus receptos deserentem alienaret, contra irruptiones

scythicas

Scythicas verbis magnifica, rerum inania ab inexper-
tis belli facile credita. Quibus Legatus in speciem deli-
nitus, ut pactis pondus, conventis coronidem adderet,
actorem ludicri hujus subdolum animum fallaci-
bus blanditiis velantem diademate evincit, regem so-
lenniter inauguratum Russiae australis evulgat. Jam
Russia regem, jam rex Russiae omnia vitia nullamvir-
tutem regiam habuit, prorsus eodem die, quo Legatus
in Poloniam, Daniel suum ad ingenium rediit. Sae-
vus, turbidus, cruentus et quae alia animi mala tan-
tisper supposita cineri doloso cupido dominandi fla-
grantior omni affectu in eo accendit. Unde invisus
suis, infensus omnibus, maxime Polonis, quorum cre-
scentem in dies fortunam aegris oculis suspectabat,
palam lacessere non ausus per occultas fraudis et
sceleris vias, quas nemine docente regnum docet, car-
pere non destitit. praedonum globos per secretos tra-
mites immittendo, Tartarorum quotidianos hostes ad
raptus sollicitando, suosq satellites habitu barbaro
abditos turmis illorum immiscendo. Tum demum
Poloni credulitatem, Legatus facilitatem suam damnare, illi
machinato rem doli temporibus suis callide insidiantem
artibus ejusdem velut cuniculis adversis petere, hic regi
a se unito personam male dissimulatam demere, donec aeque
atq olim rapinis et caedibus Danieli regem agenti jura
majestatis immiti rescripto abrogaret. Non tulit igno-
miniam hanc insolens contumeliae animus, veredariis
rapidissimis in urbem expeditis Deos hominesq obte-
stans, „ne, quidquid Tartari inferna gens violenter Rus-
si clanculum hactenus deliquissent, sus sceleri assignetur;
„ pleraq bella consiliis potius quam armis transigi, hinc
„ quoq remedia temporis aperturum, jam et semina cul-
„ tus divini sincerioribus in mentibus subditorum jacta
„ messem opimam portendere, ceremoniis ipsis quasi pere-
„ grinis in tempus repositis, quod reliquum ratio requive-
„ rit, mora posse sanari, se in fide semel data firmum perstare, dum-
„ modo domui suae ad summum fastigium evectae incita-
„ menta virtutum non subtrahantur." Tam atrox mendaci-
um etiam apud summum hominum locum reperit, obtentui
religionis datum. Iterum ergo missu pontificis Opiso in
Poloniam redux Prandotha Cracoviensi aliisq praesulibus
stipatus

stipatus Drochicinum appulit, ubi stipulatione priori instaurata, et jurejurando, quod regni gratia violandum quidam censuit, renovato Danielem exauguratum in nomen solium que pristinum restituit, nullo, ut antehac, opere pretio, siquidem Daniel regnum iterato flagitio partum bonis artibus exercere, aut veterem Danielem exuere nunquam potuit. Quare regnator hominum Deus cum rege profano regnum bis ementitum simul extinxit.

Russia Poloniae addita.

Et jam fatis genti polonae iter in Russiam adstruentibus principes Lechici non defuerunt duplici simul viâ qua viri connubiis et auxiliis illam adrepentes. ×utrobi[que] Legimus populum romanum socios defendendo terrarum, et patrum nostrorum memoria othomanicam tyrannidem potiori parte felicis Hungariae potitos (am) esse. Scimus brachiis quoque puellarum in splendidas familias denubentium sellas, fasces, trabeas aliorsum asportari, ipsaque regna extraneis dominis conjugari et subjugari hodie spectamus: iisdem pene compendiis Poloni Russiam pedetentim intrarunt. Primum aditum Boleslaus acer militiae princeps porta aurea reserata ferro aperuit, Svatopelko Kijoviâ in exilium acto opem ejus implorante, Vlodimiro ille cum Jaroslao ortum debebat, quem (quam) principes se meminerant, socios ferre nollent, fratres esse obliti sunt, armis de primatu disceptabant, jus in manu versantes, tamen major pars vicit meliorem. Victus Boleslaum ea tempestate bellis celebrem flatu in ultionem accendit, praemiis ad suppetias pertrahit. Boleslaus fines patrios per Vlodimirum ignominiose circumcisos avidius protendere ansam oblatam arripuit, per strages et luctus Kijoviam jam in campis victam contendit, secum causam seditionum gazas aureas, vasa pretiosa, ornamenta urbis, Graecarum artium opera loco obsidum recipit. Porro glaciem nuptialem Casimirus Boleslai Chrobry nepos in Maria Dobrogneva Basilii et Constantini augustorum nepte primus fregit, ex solitario princeps incruentus et facilis maritus. Hic, quoniam in coetu claustrali mitioribus studiis ingenium emolliverat, primusque facem literariam Poloniae intulit haud difficulter ferociam majorum suorum in sinu uxoris deposuit, quippe taedis jugalibus Russiam inflammasse contentus a ferro abstinuit auxiliaque

mutua

mutua Jaroslai affinis contra communes hostes ex for- 21.
mula faederis prisci pactus facilius manus tabo suo-
rum non infectas pietati admovit. Horum ductu passim
a sequentibus per Russiam conjugia cum subsidiis fre-
quentatu Boleslaus audax Visceslavâ praestanti corpo-
re ducta Izaslaum consobrinum suum Kijoviam manu
armata reduxit, ipsamq urbem vi cepit, lenociniis ejus
vicissim captus, ut refert Cromerus: „ Ipse cum delectis
„aestatem atq hyemem Kijoviae peregit, amoenitate loci,
„deliciis urbis, mulierum venustate, teneritudine et lepore
„admirando captus paulo post iteratam expeditionem
„idem subjungit. Ibi robur nostrorum hominum illecebris
„opulentae, luxuriosae, et Graecorum commerciis corruptae ci-
„vitatis, ut Poenorum olim apud Capuam, elanguit, ac
„disciplina militari licentiâ dissolutâ, et ille victor mul-
„tarum gentium exercitus devictae urbis lascivia, libidini-
„bus et flagitiis victus est, ita, ut ei vinci magis quam
„vincere expediverit„ Hæc ille nec sine vero. Cum enim
Boleslao hostes deessent foris, bellum virtutibus domi
indixit, excindere omnes uno luxu conatus, ad hoc so-
lum regnavit, ut victor gentium turpissimae parti cor-
poris serviret. Quibus malis primo sibi, postremo rei
polonae perniciem invenit.

Patrui atroci exitu Boleslaus Krzywousty nihil territus
Sbislavam Michaeli Svatopelco Kijoviensium principi e-
ditam thori sceptriq fecit sociam. cujus lino candido va-
lidius quam remulco in diversa tractus, hîc consangui-
nitatis vinculis, quae nuptiis obstabant, per Paschalem
II. solutus, alibi affinitatis copula difficillimis bellis
illigatus vitae famaeq adiit discrimen. Duo Jaroslai am-
bo necessitudine nova connexi Vladimiria, alter dolos
struente patruo, alter Haliciâ seditione populari depulsi
arma Boleslai contra rebelles invocabant utriq. Virtu-
ti expertae Boleslaus deesse noluit, si fortuna campi
domina adfuisset: prior sub ipsis moenibus Kijoviae vo-
ce manuq proelium ciens vitam cum principatu in vulne-
ribus reliquit: posterior Boleslaum sua ruina involvit;
ingressus enim modesto agmine Russiam, obvia incola-
rum comitas, hostesq nuspiam comparentes ipso terrore
adventus sui debellatum esse persuaserunt. Sed mox ea cre-

dulitas

dulitas initium calamitatis dedit; Jaropelcus enim ex-
peditis cohortibus ex insidiis coortus instar subiti ful-
guris irruit, victisq oculis Polonorum manus etiam su-
peravit, quodq acerbius Boleslaum quoq quadragies septi-
es apertis campis victorem posse vinci docuit. Hic qui-
dem quamvis pedibus salutem invenisset, angore animi
in sua resolutus principia contabuit, comitum plures fu-
ga, quam praelium hausit. Patris nihilominus vestigiis
liberi insistentes Boleslaus Crispus Anastasiam, Mieci-
slaus Eudoxiam Vsewolodi Halicensium, Casimirus He-
lenam Betzensium principum filias foedere conjugali pe-
pigerê. Nec multo post Crispus locum Anastasiae fatis ere-
pta Helena a Roscislao Premisliensi nuptiis secundis, raro
secundis supplevit, illico namq dies pronubos pompa fu-
nebres et ludi cruenti exceperunt, quasi fatale nuptiis e
Russia lites hereditarias, et grandes in dote trium-
phos ad Polonos traducere. Troicus ille adulter cum
principali scorto faces patriae inflammandae, et germano-
rum virilis animi sponsae aliquid armorum maritis in-
ter repotia offerre perhibentur, non dispari paratu Rus-
siae nurus thalamos regum intreibant, minis, excidiis,
et alio gynaeceo, militari comitatu, unde uberrima se-
ges cladium. Boleslaus quidem Izaslaum Kijovia,
Casimirus Mieczislaum Halicia profugos, et isto venefici-
is intercepto, Vlodimirum patrimonia ab aemulis repe-
tentes copiis, opibus et multis impendiis polonici san-
guinis firmavere. Haud dissimili necessitate Lescus
albae mentis princeps in eandem arenam protractus est,
dum Jaroslaum nova molientem sub custodia detinet,
Primislava autem floridae formae puella preces liberandi
parentis offert, muta faciei suae suadela patri incolumi-
tatem, sibi maritum in Lesco invenit. Non aliter movit
Ajacem quondam decor captivae Tecmessae, et Atrides in
virgine rapta heriles amores consumpsit. Lescus vero no-
ster uti sanguinem, sic et virtutem captivis miscuit, quo-
rum causa hostilitatem contra adversos Romano Halici-
enses sumpsit, nec nisi acie confecit. Interea dum Po-
loni una manu in vulnera, altera in amplexus Russiae
ruunt, tum demum Russi ab eventu stultorum magistro
edocti, quantum e republica sua piscatum et opitula-
tum Poloni venientes peterent, intellexerunt caput ni-

mirum

mirum novum rebus suis parari, utq pati ad fulciendas
et maritandas vites ..scati vineam decipere in proxi-
mo esse. Abhinc ergo vulnera domus suæ laureatis mucro-
nibus inflicta noscere, nonnisi fomentis domesticis illa oblite-
rare, proprii sanguinis præsides egregios optare, quales-
cunq pati, heroidas nubiles in minores familias collocare,
unde minus potentiæ minus periculi fore autumantes.
Iamq a modo Romanus teterrimus mortalium, qui nemi-
„nem superstitibus apibus melle tuto vesci, et res suas
„nonnisi infectorum sectionibus adolescere, jactabat, ejusq
posteri. Daniel extemporalis rex, Leo et Romanus Russiis
volentibus præfuerant, ii soli secunda nota proceribus
mori adactis aut deportatis. Russiæ potentes, quo cu-
ratius omnes accessus Polonis ad eam præcluderent
sororum suarum connubia infantibus regni ambita ve-
lut tribu moverunt, Agaphiam Lubardo Gedimini, Ma-
riam Boleslao Troideni Lithvaniæ Masoviæq dyna-
starum filiis obtrudentes. At quoniam rerum humana-
rum arbiter fortunam Russorum mutare statuerat, consi-
lia corrupit, ut perindignas et invalidas affinitates, ve-
provinciam inermem et penitus nudam cupidini Polono-
rum exponerent." Siquidem Boleslao Troideni veneno e vi-
„vis sublato Casimirus rex ratus venisse tempus, verba
„sunt Cromeri florentissimi rerum Polonicarum auctoris,
„quo Russiam majorum suorum incuria amissam facile in
„potestatem suam posset redigere, subitario exercitu de au-
„lico suo procerumq suorum comitatu coadunato stipatus
„mense Aprili magnis itineribus in Russiam contendit, Le-
„opolim caput gentis circumsedit, nec longum tempus in-
„tercessit, cum sese, arcemq superiorem et inferiorem atq
„oppidum Russi dedidere, illud unum pacti, ut retinere
„sibi veteres religionis ritus liceret. Ingens vis auri et ar-
„genti, gemmarum pretiosarum, vestium et reliquæ supelle-
„ctilis, vetusta russorum ducum gaza in iis aedibus re-
„perta est, in qua insignes erant duæ cruces aureæ plurimis iisq
„pretiosis gemmis distinctæ, quarum altera portionem ligni
„in quo Christus Jesus pependit, inclusam habuit, quæ
„exstat etiam num in basilica Cracoviensi: item duo dia-
„demata, quibus Daniel, ut opinor, insignitus erat, cum sel-
„la et veste auro gemmisq rigente, quam gazam Casimirus
revertens

„revertens in Poloniam secum asportavit, arces ipsas
„et pote ligneas concremavit, ne earum fiducia Russi re-
„bellarent.„ Hactenus ille. Caeterum Casimirus resumtis ex
intervallo viribus iterum Russiae adulta aestate incu-
buit, ubi nemine proelium auso in agros et tecta prae-
datus Premisliam, Sanocum, Haliciam, Trembovlam, Luba-
czoviam, Tustanum cum reliquis orae illius oppidis ex ea
capit, donec Camenecum cursum populationum ejus atti-
nuisset. Qua cum vicinis tractibus in potestate Lithvano-
rum certo sub mancipio relicta diem comitiorum ordini-
bus regni Leopoli indixit, nobilitate quoque russica edicto
suo ad id invitata, quae vago dudum rumore, mox senatu
coram frequenti in jus polonorum transire non abnuebat,
dummodo libera cum liberis in idem nomen coalesceret,
et velut membra diversa unius capitis in unum corpus
regni coalesceret (liquesceret). Multae super ea re variaeque patrum sen-
tentiae in utramque partem graviter asseverantium, quorum
princeps ea tempestate Joannes Melstinius talem prom-
psisse memoratur: „Non adeo aegram aut afflatam Polo-
„niam, ut nonnisi salvis Russis salva esse possit,
„vel ad implenda militiae pacisque munia tyronum delectus,
„colonorum manus suppeditare nequeat: illos suis ex-
„ternisque dissidiis fessos plus terrarum possidere quam co-
„lere, sibi juventutis egregiae tantum superesse, quae ferrum
„in hostes, et agros aeque strenue stringat. Suffecisse ma-
„joribus suis manus ad sternendam potentiam Russiae
a. „adultam, viris armisque florentem, neque nunc ultimo ictu
„conficiendae, tot castellis validioribus mutilatae et bra-
„chiis truncae desiderari. Quod nimirum Russos in mu-
„nitionibus suis captos arbitrium victorum, velut freno
„capiti injecto reliquos artus sequi? Ea vis extrema ne-
„cessitatis, cui Dii parent, homines obniti nesciunt, ut
„fugientes pericula majoribus periculis obtrudant, spesque
„suas in ipsa desperatione ponant. Vota tamen ejusmodi
„neque a diis suscipi, neque hominibus probari, infidam cu-
„stodem virtutis necessitatem reputantibus. Neque Russos
„ad incitas redactos res nostras potius quam suas age-
„re fidamus, quia amicitiam eorum ambiunt, quorum o-
„dia meruere fortunam illi nostram venerantur, nos execran-
„tur, illique saevienti capita submittunt, ut post haec supra
nos

„nos altius erigant, palam est omnibus, fluxa illorum fi-
„des et nullis vinculis coercita perfidia. quoties foedera
„aris etiam apprehensis prodiderunt? quoties in au-
„xiliatores emti corpore nobiscum animo cum hostibus
„egerunt? quoties Tartaros inferni aspectus tenebriones
„equis, armis, copiis suis instructos in tecta et agros no-
„stros innoxios jaculati sunt? Nunc demum hanc patri-
„am, quam majores sanguine nobis pepererunt, nos ad ul-
„timum spiritum tuemur. Russi semper perditum ibant
„communem nobiscum parricidae cum filiis, perduelles
„cum civibus idque nobis auctoribus habebunt? Illine
„decora libertatis, quibus servilia nuper minabantur,
„praeripient? insignia magistratuum occupabunt? ipsamque
„curiam velut captivitas irrumpent? Quem ultra nobili-
„bus honorem, cum virtutum praemia dediti possidebunt?
„Avertant omen superi! Ipsi Coelites, quorum delubra de-
„moliti aras contaminarunt, manesque progenitorum no-
„strorum insidiis Russorum intercepti, in ultionem no-
„stri consurgent, et tam faciles hostibus ad editum depo-
„scent. Orabant quondam supplices fratres nostri, nunc
„martyres, ope deorum hominumque in arce Sandomirien-
„si destituti, a perfidis indulgentiam, corpora insuper
„libera pacto salutis in deditionem indignam se offerebant,
„nullam tamen misericordiam apud clausos precibus in-
„venerunt, immane dictu! pars ferro, pars Vistula hau-
„sti, eandem veniam, quam acceperunt, percussoribus su-
„is, a nobis exspectant. Nos vero has pestes, furias, fa-
„ces in viscera regni sponte immittamus? res illorum
„attritas florenti fortunae nostrae commiscebimus? et velut
„proditione instabili patriam nostram satellitibus Scy-
„tharum prostituemus? Satius superiores manus nullo
„cruore insonti enervatas commodemus, ipsi pro nobis proe-
„lium sument, tela expedient, nos religione illorum tuti in-
„cruenta trophaea erigemus, accurrent in commilitium idem,
„umbrae antecessorum nostrorum fraude Russorum corpo-
„re exutae, et adhuc per campos Volhyniae vastos sine hono-
„re sepulchri vagae, nec nisi trucidatis suis interfectoribus
„tanquam victimis bene olentibus placatae cedent arena.
„Idem a nobis patria, liberi, lares, penatesque muti efflagitant,
„ut excisa sylva lupos quoque libertatis illorum excindamus.

solum

„solum exitium gentis invisae finem periculi, principium
„libertatis suae fore. Ruinis olim urbis aemulae Roma in
„immensum crevit, neq nos stantibus Russis tuti stare
„poterimus, quos nisi perdimus, perimus.„ In hanc tru„
cem dictionem cum pleriq procerum pedibus ire propera„
rent, Casimirus illis sic ferme occurrit: „Equidem Rus„
„sos haereditarios regni nostri aemulos ultima exempla me„
„ruisse, nec sibi vim ad persequendum deesse, quoniam ta„
„men fortunam suam vimq nostram experti clementiam im„
„plorant, et a longe florentem dulcedinem libertatis nostrae
„subodorati precibus, quam armis impetrare non poterant,
„aggrediuntur, aspernari supplices inhumanum, trucidare
„deditos saevum, vincere beneficentia victos egregium. Sa„
„tis habent poenarum in confessione submissionis suae,
„satis nobis decoris, dum animo quoq subjugatos in
„triumpho ducimus adversarios. Namq caedem illorum ob„
„livio aut infamia sequeretur, servati aeternum exemplar
„clementiae erunt. Neq illi gravius quicquam nobis admise„
„runt, quam nos in publicum peccavimus. Ipse et domina„
„tio praecipue bellorum causa abutrinq nos accedebant, et
„nos ex agris illorum praedas egimus, et dominos illis
„imponere toties ausi sumus. Commune itaq delictum mi„
„tius accipiendum, ne nostra vitia in illis punita in no„
„bis coronemus. Itaq pari ardore manus miscuimus,
„neq illis animus aut vis ad resistendum deerat unquam,
„causae dissidiorum, quae frangunt acuuntq vires in mili„
„te, illorum acie inclinata nostram restituerunt. Nihil e„
„nim per tot discrimina rerum quaesivimus, nisi, ut pacem
„inventam, vicinis quoq daremus, nunc vero ultro venientem
„si a limine excludamus, verendum, ne eadem repulsa sum„
„mum pacis belliq praesidem exturbemus, circulum rerum
„humanarum infida rebus humanis versat sors, quem sur„
„sum deorsumq tamdiu rotat, donec praecipitet, maxime
„cum blanditur, decipit, hanc nos prosperis lascivientem
„mature in nobis corrigamus, ne continuis successibus
„satiata nos fastidiat, aut Russis a nobis fastidi„
„tis sinum suum pandat, et victis invictum animum ali„
„quando addat; nam et perimentes suas communis
„perimit. Nondum tamen Russos in ultimum prostratos
„credamus, quia supplices aspicimus, superest illis sa„
tis

„tis castellorum, multum hominum, et auxiliorum, totidem 27
„animæ manusq. et quod atrocius gravissimi morsus su-
„premæ necessitatis; nobis in lubrica felicitate coeca se-
„curitas, aut propter dubiam victoriam certa pericula. Præ-
„tulit non nemo decus civis unius servati mille hosti-
„bus proelio consumtis; nos civibus salvis hostes quo-
„que servare, vel si deditos recipimus ex hostibus tot cives
„facere possumus, non caedes corporumq. strages modum
„bellis statuunt, animi hostium quibuscunq. telis confixi,
„aut reverentia victoris in obsequium devincti, hæc sunt
„demum belli patrati plena trophæa Romani orbis, po-
„tentes iidemq. callidissimi rei militaris fugientibus
„se argenteos, confugientibus ad se aureos pontes stru-
„xerunt, eosdem uno die hostes civesq. habentes. Majo-
„res quoq. nostri post variam belli aleam cum Russis
„tentatam lanceis abjectis taedas jugales in Russiam
„jecerunt feliciores Veneris Marte illorum experti, nec poe-
„nitet populum Polonum Casimiros, Boleslaos, Wladi-
„slaos e complexibus illorum reges habuisse, neq. nos pi-
„geat soceros et affines, qui dudum mutuis consangui-
„nitatibus domos nostras occupaverunt, in gremium
„Aquilæ Lechiacæ recipere, et post nexus sanguinis in-
„ter membra corporis unius computare. Russos in-
„quam + quamvis diverso ritu Christum communem sa- + pari veneratione
„lutis humanæ architectum nobiscum colentes, ubiq. in com-
„pitis illorum spectamus Divum delubra consertis cru-
„cibus, piis simulacris, sacrificali apparatu conspicu-
„a, omnemq. multitudinem ex iisdem fontibus verbi
„coelestis fidem, aliaq. arcana mysteriorum nostrorum
„haurientem. Qui ergo sine gravi noxa duplici cognatio-
„ne corporis et mentis, affinitate et religione, duobus
„arctissimis vitæ humanæ vinculis nobis connexos et quasi
„internatos mactabimus? Satius hunc vigorem corporis
„ardoremq. animi, qui nos ad præclara quæcunq. instigat,
„hasq. manus nondum fraterno sanguine lubricatas in o-
„pores securitatis catholicæ convertamus. Horret animus
„promere, quanta tempestas fundis nostris in ipso li-
„mine Europæ velut ore fatis positis ab Othomanico cy-
„clope impendet, cujus rabiem deliciæ Nabathææ, divitiæ
africanæ

„africana, totus deniq torosus oriens nondum extinxit.
„Post tot imperia, regna, regiones, terras uno hiatu absor„
„ptas, et homines, vix in quos regnaret tantum supersti„
„tes, bellum ipsis coelitibus bellua illa indixit. Jamq in„
„cunabula divini infantis et felicia cura vestigiis Dei
„hominis pressa, cruore prospera, prodigiis nobilitata
„velut captiva duro servitio premit, cultum veri dei i„
„psasq virtutes excindere, deliria autem ~~insulsi~~ in„
„sulsi sui praestigiatoris propagare paratus. Neq his
„satiatus, quidquid a nobis possidetur deesse sibi arbi„
„tratur, hanc inclytam rem Polonam, nobilitatem, juventu„
„tem, matrimonia, aliaq pacis nostrae decora spe devorat,
„in his sedibus divorum stabulari, sacris illudere, volu„
„ptates concessas rapere, jugum barbarum libertati nostrae
„imponere secum agitat, atq clarius rem aperiam, in Mol„
„davia pontem, in Russia clavem ad intima Poloniae re„
„perturum se gloriatur. Quicunq igitur salvam rempu„
„blicam in posteros dare concupiscimus, omnia consul„
„ta et meditamenta summae curae huc intendamus, ut
„eam terrore Turcico aliquando liberemus. Hunc no„
„dum et scopulum moderator temporum selectis suis op„
„posuit, ne continua felicitate ebrii luxu diffluant, fastu
„tumeant, sed potius metus ferula in verbera pendentis,
„quos indulgentia nequit, intra metas contineat. Nos ve„
„ro discordes animis, dispersi viribus, si procellas ejus
„equestres, nimbum peditum, fulmina belli intra tecta do„
„mestica praestolabimur ipsa mole indiscretae multitudi„
„nis obruemur. Sin autem instinctu regum armis, mani„
„bus suburbanarum provinciarum sociatis laxa imperii ejus la„
„tera pertentabimus, quidquid infirmum aut aegrum in
„magnitudine insana, et ad minimos ictus opportuna
„latuit, ipsum bellum aperiet, multa vulnera capiti ejus
„a subditis parata: provincialium fluxam fidem, immen„
„sam luem ergastulorum ad pileum aspirantium, ipsosq
„Christi fideles sub vinculis profani domini gementes ad
„signa vocabit. Nostris vitiis non ejus viribus succumbi„
„mus, nostra dissidia nos fatigant, dum miselli de pilo
„ovis digladiamur, ipse semineces facile conficit, et ferro
„propriis immorientibus supremum ictum addit. Communi„
nis

munis ergo salus omnium manibus, unius nutu ut ve-
lut corpus multis artubus uno animo libretur, quidquid
alicubi validum et egregium reperitur in gentem nomenq;
nostrum transeat; auctu enim populorum, ditiones, vires
et ipsum imperium augetur. Nobiscum potius Russia
opes, viros, quibus aliquoties orientem cum aquilone com-
missum persultavit, quam contra nos habeat. sit regni
hujus terminus sacer, scutum immortale, et quasi phare-
tra ad latus appensa. Faciunt superi! ut Lithuani
quoq; anniversarii nostri hostes exemplum Russorum
secuti manum alteram reipublicae huic post Russos ad-
dant, ingens profecto potentiae firmamentum. Verum il-
lis quoq; viam ad nos facile sternemus, si insueto alienae
dominationis Septemtrioni sinum libertatis aperiemus.
Hanc solam Russia in nobis adorat, sibi optat, cujus
desiderio incensa regnum nostrum non abnuit, quae ne
in sacris quidem Romanum jugum accepit. Hanc et
nos precibus illorum, commodis nostris concedamus.
tum demum inter victos victoresq; firma pax coalescet,
si tanti beneficii memoria pensabitur." Is demum ter-
ror obstructas Consiliariorum mentes persuasioni re-
giae aperuit, ut nemo contrarius verbo iret, omnes an-
nuerent. Quare Casimirus ad eundem consessum primo-
res Russorum accersitos taliter adlocutus fertur: "Ad
vos proceres Russorum tendit mea oratio. Quod impo-
tenti ducum vestrorum jugo excusso, in pristinam con-
ditionem veterrimorum Sarmatarum asserere vos con-
tendistis, hoc demum bonae indolis et primaevae cognatio-
ni nostrae consentaneum vel ex hoc uno non degene-
res sed genuinos agnoscimus fratres. Quare, quod nobis
vobisq; bene vertant Coelites! unicam vero libertatis, nobi-
litatisq; patriam multo sudore et cruore antecessorum
nostrorum ad hoc fastigium, quod universus miratur
orbis, evectam, et quam nemo nisi periturus delibare
praesumpsit, ab hac die accipite, omnia ejus pignora et
insignia communia nobiscum habetote. Hanc vos in po-
sterum ut nostram colite, ut vestram amate, ut communem
insimul adornate. Iam dudum nos illa sibi peperit, vos
hodie adoptat; sed quoniam sors nascendi ad indignos
aliquando decerrat, electio semper optimum quaerit, saepe in-
venit.

„venit, hoc agite, ut non meliores liberos peperisse quam sam„
„sisse sibi videatur. Abhinc igitur Russia in jus, nomen,
gentemq Polonorum transivit, antea per ducatus Leopo„
liensem, Haliciensem, Premisliensem, Vlodimiriensem, Bel„
zensem scissa. Iam inde tanquam provincia et patrimonia se„
qui in satrapias, praefecturas, territoria ac districtus pru„
dentia patrum digesta. Quae quidem agnomina ex muniis
bellicis primitus sumta, ubi imperatores, reges, principes,
duces, comites dicti, qui exercitibus imperabant, praeerant,
vel illos regebant, ducebant, comitabanturq, paulatim in
speciosos titulos dignationum et apices fidei splendida
elevata sanctiore et arctiore nexu Russiam Poloniae illiga„
rant, ut nunquam postea in communem secessum a cor„
pore regni agitaverit. Praeterea multum nobilitatis Po„
lonicae, pars ubertate glebae, quidam uxoriis fundis ad
connubia feraciores, crebris in Scythas expeditionibus e„
vocati, penates suos huc transtulerunt, fortunas famili„
asq per Russiam diffundentes. Externos quoq primum
commercia, deinde compendia, postremo oblivio soli nata„
lis suis quemq a sedibus in urbes russicas traduxe„
runt. Unde indies populosior limitibus auctis et promo„
tis per campos dubios domiciliis ultra Boristhenem et
caeteros terminos protulit incolarum multitudinem ex„
orsus. Sicuti ante sola Russia sine Polonia durare diu„
tius non poterat, ita nunc utraq inter se connexa absq
pernicie alterutrius dividi nequit. Sed me longius per
spatiosos Russiae sinus evagatum Leopolis Russiae to„
tius metropolis ad se tandem revocat.

Leopolis Russica.

Triplicem ego Leopolim in una comperio: Russicam pri„ 1270.
mam a Leone regulo Russiae condi, verius coeptam quam
conditam, ideoq ut omnia opera antiquitatis informem,
horridam impexam, stativis militaribus, quam urbi pro„
priorem Lwihorod ab initio appellatam.

Alteram Germanicam per Casimirum omnium testimo„ 1340.
nio magnum priore de Russis deditione accepta flam„
mis Polonicis expiata, moenibus saxeis, juribus saxoni„
cis, praesidiis teutonicis in melius mutatam, Limbur„
gum nominatam. Tertiam post duas priores Poloni„ 1551.
cam factam, qualis hodie usq superstat, incolis enim pri„
maevis in mores indigenarum, uxorumq, quas ex puellis

Lechicis

Leopolis Russica.

1. Ratio triplæ Leopolis. 2. Conditor primus ejusdem. 3. Leo juvenis obses Tartaris datus. 4. Clades Sendo-miriensis. 5. Causa condendæ urbis Leopolitanæ. 6. Va-riarum nationum incolæ. 7. Armeni. 8. Hebræi. 9. primæ-vum urbis nomen. 10. Constantia noverca Leonis. 11. Do-minicani Leopoli. 12. De imagine Divæ Mariæ per S. Lu-cam picta. 13. Hæc ipsa imago Czestochoviam transpor-tatur. 14. Leo a Polonis vincitur. 15. Basilicus patruus Leonis. 16. Cineres Danielis Leopolim transportantur. 17. Constantia in monasterio Sandecensi. 18. Nagajus et Telebugus Poloniam devastant. 19. Mors Leonis et ejus epitaphium.

Lechicis capiebant, sensim degenerantibus peregrinitas quoque advenarum paulatim exolevit, culturam popularis et vernaculus sermo externum praevaluit.

Nec quisquam miretur unius civitatis tot facies, cum et homines et regna illorum habent suas vicissitudines circulos et occasus. En Roma urbs aliquibus aeterna praeter nomen pristinum nihil pristini retinet, vel prout poeta Panormitanus canit:

Invicta Roma, victrix est Roma sepulta.

Verum ut Leopolim Tripolim a me factam redeam, quidquid in unaquaq illarum dignum scitu ex annalibus domesticis eruere potui, palam facio.

Conditor primaevus in ducibus Russiae princeps Leo Danielis regis ejusdem Russiae australis maximus filius, Belae Hungarorum itidem regis per Constantiam nepos, multis affinitatibus monarchis pannonicis polonicisq illigatus, namq per illa tempora nequaquam majestate sua inferius censebant reges poloni & socias thori sceptriq ex Russis assumere. Ita Casimirus claustrali regaliq corona spectabilis Mariam Vlodimiro ex Anna Constantini et Basilii imperatorum Constantinopolitanorum sorore progenitam, sibi uxorem, Polonis reginam, Boleslao audaci matrem fecit. Cujus exemplo tres Boleslai, audax, crispus, albus, et penes hos Miecislai, Casimiri, Vladislai sanguinem regium cum omnibus fere ducibus Russiae per connubia miscuerunt. Quare proceres Russiae per filias pignoratos habentes animos frequenter generis sui crepero belli tempore suppetias iverunt. Romanus Leonis nostri avus Casimiro Vizyonsky filio per Helenam ducissam Betrensem cognato contra Mieczislaum senem opportunam opem tulit, ubi etiam ante principia proelium ciens prope fluvium Mozgava multa vulnera accepit. Meliori fortuna Daniel Leonis pater Boleslao pudico opitulatus est: Moravos enim ferro domitos ad obsequium, quod exuerant, reduxit. Nec segnius Poloni soceros affinesq suos principalibus fastigiis fortunae popularis aliquando dejectos in locum priorem restituerunt mutuam operam bellicam cognatis suis rependentes. Verum tamen cupido dominandi cunctis affectibus flagrantior non raro utrosq inter se commisit Polonis Rus-

sorum

sorum fines viresq in perniciem suam crescere videntibus, Russis polonos sub specie subsidiorum sibi vincere trementibus.

Quare posteaquam barbarorum omnium maxime barbari 1202.
Scythae a mari Caspio tanquam ab inferis emersissent, fameq et inopia ad audendum et patiendum quidvis stimulati pervastata utraq Asia, Cumanis, Getis, Polovciis fremitu equorum, strepitu armorum fusis aut sedibus suis pulsis campestria ultra Tanaim, Meotin ipsamq Tauricam T.
Chersonesum insedissent, jamque e vicino cervicibus Russiae imminerent; Daniel Romanowicz, qui se tum temporis regem Russorum ferebat, potentiam Tartarorum primus suspexit, et societatem illorum pro servitio, quod utrumq legati Scythici in sinu ei detulerunt, elegit, exemploq suo totam Russiam in partes Scythicas pertraxit. Abinde igitur Russi metu tartarico subacti, et necessitate, quae diis etiam imperat, veluti violenta tempestate a Polonis abrepti per summum scelus Christiani Machometanis cognati contra propinquos consilia, arma, manus commodaverunt, solertiam Russicam pernicitati Scythicae addiderunt, et capitibus suis pontem in Poloniam straverunt. Qua indulgentia Russorum Scythae audaciores facti jam pene in Russiam Tartaria translata et suburbanis ejus latibulis silenti agmine saepius coorti, famam adventus sui praevenientes, per Poloniam, utramq Silesiam, Moraviam, Hungariam incendiis, caedibus, stupris debacchati sunt. Subindeq praeda in penetralibus Russiae velut publico spoliario deposita jam notatis sanguine innoxio itineribus iteratis vicibus Poloniam repetebant rursus busta fumantia succendentes, semineces conficientes, agros cultoribus vacuos depopulantes, donec lassata caedibus saevitia, stupris libido, rapinis cupiditas satietatem barbaris afferret.

Harum vero cladium maxima pars Leo Russicus juratus barbarorum satelles, viarum explorator, copiarum praecursor, machinarum in expugnandis castellis fabricator, praedarum a vicinis captarum receptator et censor. Nam quemadmodum juvenis Tartaris pro obside a Daniele patre datus, in contuberniog illorum ad omnem immanitatem efferatus, facile similitudine morum gentis brutae animos

sibi

sibi conciliavit. Inde primoribus acceptus irruptionum quoq; 33.
Tartaricarum individuus comes, Kaydanum atq; Batte hor-
rendi nominis tyrannos Hungariam, Poloniamq; ferro cru-
entantes, igne funestantes, rapinis exhaurientes tyro se-
cutus est. Latrociniis deinde ejusmodi eruditus etiam
custodia, sacramentoq; fiduciario solutus Nogajo et Tele-
bugae Tartarorum cruentissimis regulis Ducatum in Polo-
niam praebuit, numeroso exercitu ex Volonibus Russicis
conflato suppetias ivit. Tandem regni hujus nefandum
in modum caedibus incendiis, spoliis evastati lanige-
na in dedititios arcis Sandomiriensis commissa omni-
um denique calamitatum ultra fas belli in populum Po-
lonum per Tartaros patratarum praecipuus incentor, au-
xiliator et fidus Achates extitit. Neq; tamen istiusmodi
obsequiis hamatas manus Scytharum, qui nisi de rapto
vivere turpe putant, delenire potuit, quo minus per Rus-
siam jumenta, libera corpora et quidquid obvium in prom-
tu offenderant, secum captivum abducerent, non sacris non
profanis aedibus parcentes, sed tanquam Polonia ra-
pinis suis non sufficeret socios juxta hostes spolian-
tes, hasq; catillationes fraternitatis scythica satis bar-
baro joco tesseras vocantes.

Iam demum Leo Lupum auribus se cepisse advertit, et
quo promtius securitati propriae, fortunisq; vulgi inter in-
cudem Polonorum et malleum Scytharum positis consule-
ret, aestiva aeque ac hyberna inter confertas stipatorum
catervas accinctus semper egit. Cum vero Tartari dulce-
dine praedarum inescati quotidianis latrociniis Rus-
siam exhaurirent, plerique procerum suffragia et recepta-
cula imbelli multitudini in praeruptis collibus vel inac-
cessis paludibus struere, gnari insultus hostiles non
modo exercituum manibus, verum etiam munitionum
moenibus cohiberi, quorum ab exemplo Leo quoq; noster 1270.
propugnaculi erigendi sumsit animum. Conspicatus au-
tem in ipso limine provinciae suae montem statura milita- Latera
ris deorsum convallibus nemorosis velut indagine
impeditum, sursum laborioso aditu hostibus arcendis,
et ipsa gravitate anhelitus fatigandis opportunum, su-
bito in prominenti ejus castrum extemporaneum e trabibus
ibidem caesis excitavit, ericiis, praevalidisq; sudibus circum-
vallavit, inque penitioribus ejus recessibus insignia du-
catus sui, peculium castrense, manubiasq; reposuit, arma-

mentis

mentis bellicis instruxit, ipse quoq in eadem specula excubiturus, sedem principatus sui fixit.

Hic ergo mons arce insessus primordium, postmodum infra pedes suos locum lacunosum urbi Leopolitanae dedit satis iniquum, nec ulla industria humana correctum. Caeterum princeps hyemem unam in penetralibus arcis ejusdem commoratus, ibidemq crebra sibila Boreae perpetuo mugientis expertus, inquietum domicilium ipsumq clivum vix jumentis ilia trahentibus accessum fastidivit.

Nec procul aliud castrum inferum habitationi magis quam defensioni accommodum in loco uliginoso statuit, superum autem, ne omnibus adventoribus erarium sanctius in eo reconditum pateret, in usum belli seposuit, custodiis insomnibus, speculatoribusq sepsit. Porro familia ducalis, ministeria nimirum domestica, excubitores praetoriani, aliiq sequelae aularum, ut praesto jussis herilibus adessent, spatium inter utrumq castellum exporrectum, quo itus ac reditus frequens fuerat, tuguriis mapaliisq subitariis occuparunt, nec cogitantes vicum primo transitorium, ab illo deinde plateolis transversum dissectis umbram oppidi subcastrensis effecerunt, exindeq ad nostram usq aetatem Procastria eadem Russis praecipue Armeniis, Hebraeisq scatent, et delubris eorundem frequentata conspiciuntur, ex quo aborigines ipsorum potiente adhuc rerum Leone pedemontium istud domiciliis suis perceperunt.

Interea deorum hominumq hostes Tartari tonsam per se aliquoties Russiam ad extremum deglubere non desistebant per agros maxime plagiis et abactibus grassantes, proinde agrestes laribus rusticis pulsi turmatim ad Leonis asylum indies confluebant, ut non juga collium, non conclavia vallium examina illorum satis caperent. Concursu promiscuae multitudinis Leo admonitus, ut pomaria castris vicina colluvie tot hominum exoneraret, infra latera diversa castelli utriusq vallem proximam arboribus sylvestribus densam urbi futurae destinavit nullo provisu collium propinquorum vallem eandem scandentium et penitus superequitantium, quorum de imminentibus superciliis propugnacula propugnatoresq iniquo loco positi facilius a missilibus vapularent.

Nec

Nec minus conflages illa convenarum futuri pericu„
li incuriosa, ut tantummodo ungues harpyarum scy„
thicarum evaderet, quemlibet portum naufragio potio„
rem rata jussis principis e vestigio manus admo„
vit, praesertim ipsis sylvis et lucis incaeduis ar„
boreta struendis casis accommoda suppeditantibus.
Ne tamen indigesta moles illa advenarum indiscre„
tas sedes occuparet, ipse princeps singulis gentibus
quascunq in comitatu secum ducebat, proprias statio„
nes more castrensi regionatim juxta numerum na„
tionum quadripartitas esset, et quidem: primum
locum indigenis Russis soli surgenti obversum
addixit favore populari potiorem: Judaeis, et ad in„
star eorum recutitis Saracenis australem: Arme„
nis et Tartaris in commilitio sibi adsuetis aqui„
lonium assignavit, ipse cum stipatoribus suis
occiduum regionem jam pridem arce una inaedifi„
catam habitandam sumpsit, totidem enim gentes lin„
gua, moribus, ritibus sibi non competentes aulicum
Leonis famulitium explebant. Tartari ex formula
foederis pagatim hibernantes densis agminibus in pro„
ximo stabulabantur, multi latera principis claudebant
~~tes~~, quidam eorum Hamakowi penates etiam pedico„
sos, ut pote puerartios larvali forma horridos, matres„
que veneficas in plaustris secum circumducebant,
quorum pars magna ubertate soli, dulcedine praeda„
rum, stipendiis lautioribus illecti, patriam commodis
suis pensantes sub alieno sole lares vagos fixerunt,
et in partem civitatis, uti retuli, venerunt. Ne vero
populus ille virorum una aetate exolesceret, libertini
ex foeminis sarmaticis, quarum corporibus captivis
ad libita sua abutebantur, propagati fuerunt, post„
modum tamen cum Russis Polonis dediti, capturaq
ejusmodi Sabinarum prohibita, cum Russicae nuptae
thalamos eorum recutitos abhorrerent, tempori suc„
cubuerunt. Refricat nihilominus memoriam gentis
invisae sepulchretum infra arcem supernatem situm, et
in actis diurnis platea cum porta urbana Cracoviana
in praesens nominata ante bina saecula a Tartaris co„
gnomen sortita. Jam vero Armeni ab iisdem Tartaris
Asiam majorem hostiliter persultantibus velut impetu

subiti torrentis ex agris gentilitiis tracti, et in Rus-
siam eadem tempestate delati cum primo lixabundi in-
ter gregarios humilibus obsequiis, deinde turmis im-
misti scythicas vindicias emeruissent, quamvis hono-
ratioris militiae spes affulgeret, nihilominus animo
christiano contubernium obscoenum, deliria absur-
da Machometis, mores infectos vocis inhumana,
brutos ululatus Tartarorum, quibus in parte jam
assueverant, aspernantes, facile in commilitium Leo-
nis transierunt, cujus precibus manumissi erant
quorum pleriq aetate vel indulgentia principis vo-
cationem militiae adepti, inquilini civitatis ex te-
traule dicti sunt.

Hebreae hirudines viciniorum macie pinguescere
suetae nullius impulsu sub specie mercatus in opi-
ma granaria Russiae tanquam greges glirium ir-
repserunt, postquam conversi illorsum Tartari
in media Roxolania expeditionum suarum diri-
bitorium, manubiarum vero ex alieno raptarum
mercatum ~~mercatum~~ constituissent, potissimum
autem Leopolis illa tempestate prae aliis munitior
in spoliarium electa, ubi sarcinas piraticas exone-
rarent, ergastula recenserent, et omnia, quaecunque
ferrent, agerentq erepta per distributores ad nume-
rum et lancem partita sub corona et hasta venum
prostituerunt, minimo plerumq pretio ex more insito
omnibus praedonibus, cito parta, cito prodigere.
Serpente igitur fama per gentes adeo quaestuosae nundi-
nationis negotiatores impigri ex regionibus etiam
ultramarinis per saxa, per ignes Russiam turmatim
irruperunt. Omnium tamen primi lucri cupidi Sabba-
tarii, qui teste satyrico inviti quoq avaritiam exercere
jubentur, pone hos venalitiarii Saraceni mangonio
lenocinioq dediti, quorum priores scruta pannucea,
aes signatum, opera metallica, posteriores oris mon-
dum exoleti ephebos de lapide emptos Pentapolita-
nis aliisq asiaticis mercium ejusmodi avidissimis lici-
tatoribus intensiori pretio distrahebant. Horum utrosq
luctriones hamus auidus, ex longe dissitis partibus Leo-
polim usq pertraxit, et insulas ejus quartarios, prout
memoravi, esse jussit. Judaeorum proletaria gens in im-
mensum sobolevit. Saraceni impietatis in Christum et pla-
gi

qui in pueros christianos comperti tota Russia exstirpati
sunt, platea tamen depilatoria, quam incolebant, Sara-
censka primitus, deinde a raptu Zarwańska appellata hu-
cusq infame nomen retinet.

Russos supervacaneum puto advenis subjungere
ut pote genuinam glebae hujus stirpem et veros autoch-
tonas. Germanos quoq et Polonos sequenti narrationi se-
pono, quorum postremi gentes priores quasi consociatas
in saccum suum verterunt.

Hic festinantem calamum stupor animi ulterius pro-
gredi prohibet reputantis secum in conficienda unica
Russiae civitate totum mundum laborasse, ex omni-
bus fere plagis colonias ad eam deduxisse, gentes so-
lo coeloq inter se dissidentes unius reipublicae cives
fecisse, atqui hanc admirationem eximit ei corona re-
gni polonici e Lithuanis, Russis, Prutenis, Massoviis,
Livonibus, Samogitis, in unum circulum redacta. Et
ante hanc communis omnium patria Roma, quae et
ipsa Albae ruinis crevit, et una die eosdem hostes
civesq habuit. „Hujus frequentiam, cui vix urbis im-
„mensae tecta sufficiunt, aspice! scribit sapientissi-
„mus quondam civis ejus; „maxima pars illius tur-
„bae patria caret, ex municipiis et coloniis suis, ex
„toto deniq orbe terrarum confluxerunt, alios adduxit
„ambitio, alios necessitas officii publici, alios luxu-
„ria opulentum et opportunum vitiis locum quaerens,
„alios liberalium studiorum cupiditas, quosdam tra-
„xit amicitia, quosdam industria laxam ostentandae
„virtuti nacta materiam, quidam venalem formam
„attulerunt, quidam venalem eloquentiam, nullum non
„hominum genus concurrit in urbem et virtutibus et
„vitiis magna pretia ponentem. Jube omnes istos
„ad nomen citari, et unde domo quisq sit? quaere!
„videbis majorem partem esse, quae relictis sedibus
„suis venerit in maximam quidem et pulcherrimam
„urbem non tamen suam; deinde ab hac civitate di-
„scede, omnes urbes circumi, nulla est, ubi magnam
„partem peregrinae multitudinis non invenias. Pera-
„gratis demum remotioribus urbibus Leopolim quoq
„obiter diverte, album civium ejus per otium discute, cen-
„sum capitum institue, et vero verius dimidio plures insi-
„tos cives prae nativis in ea deprehendes.

Assiduus

„Assiduus humani generis discursus est, quotidie ali„
„quid in tam magno orbe mutatur, nova fundamenta ur„
„bium jaciuntur, nova gentium nomina extinctis prio„
„ribus et in accessionem validiorem conversis oriuntur„
verba sunt Senecæ, vel potius oracula nostræ civitati ex tripode prolata, quæ ~~saeculis~~ recentes inquilinos × singulis sæculis experta usq dum novis hominibus renovatur, et velut plantariumß evanidum alienarum stirpium surculis laetius quotannis revirescit. Sparta et pleræq Achai„
cæ respublicæ, quia extraneis portas clauserantß, flumi„
na velut nullo accessu amnium intercalarium adau„
cta exaruerunt. Leopolis ex colluvione alienigenarum orta, et tam domesticis quam supposititiis puerperiis subcenturiata tantisper damna orbitatis non sentiet, quoadusq advenis maternum sinum pandet. cum iis„
dem artibus respublicæ conserventur, quibus ab ini„
tio partæ sunt. ut scriptum reliquit Sallustius. Post„
quam igitur ex quatuor hisce nationibus quasi totidem elementis corpus civitatis coaluit de nomine Auto„
ris sui cognomen derivatum Lwihorod accepit, incertum adulatione domesticorum in principem, an sponte princi„
pis, quod in Kijovia, Vlodimiria, Constantinovia. Jarosla„
via aliisq secunda nota oppidis impositorum suorum no„
minibusß conditis factum advertit.

A principe autem Russorum, non ferarum rege, qui pro„
stemmate urbi est, hanc appellationem sumtam monimen„
ta veterrima idem adstruunt, et glacialis uxsa solari hu„
ic animali inhospita adstipulatur. Jam multa ante tem„
pora nostri Leonis pompale hoc agnomen per summos pontifices, imperatores, reges cucurrit. Alexandriæ quo„
que a conditore principali, deinde Romæ a Leone IV. et quibusdam aliis urbibus inditum fuit, alibi tamen nonnisi ad tempus peregrinabatur, Leopoli stabilem sibi sedem fixit, et hucusß hospitatur. An vero idem prin„
ceps ~~st~~ ex nomine suo hanc belluam pro insigni usurpaverit, aut oppido adhuc inglorio in symbolum concesserit? non ausim fir„
mare, præsertim rudi illo et cujusvis ostentationis inso„
lenti sæculo. Posterioris sæculi commentum potius cre„
diderim, cui in morem abiit christianis etiam nomini„
bus illudere, aut ex nationibus illorum prægnantibus mon„
strosos producere partus.

Hucusq
ß

39. Hucusq incunabula urbis inter strepitum armorum re-
cens natæ prosecutus sum, nunc ratio suadet proposi-
ti, ut gesta quoq ejus primæva recenseam, quæ uti a tem-
poribus nostris longius dissita ideoq obscura summotan-
tum calamo delibo.

Omnia enim, ut canit poeta, quæ longe a nobis semota tu-
emur, aëra permultum specie confusa videntur. Hoc unum
sine quavis ambage dicere possum Leopolim Kijoviæ et
Haliciæ ruinis crevisse.

Quamprimum namq Leo castellum montanum e tempori-
bus illius architectonice munivit, sine mora totam molem
fortunæ suæ illuc transtulit, non amplius propugnacu-
lis Kijoviensi et Haliciensi confidens, quorum priori
Tartari e vicino, posteriori Hungari e propinquo inhia-
bant. Cum duce quoq sanctius ærarium diuturna ma-
jorum ejus industria et prisca parsimonia congestum
Leopolim venit, nimirum: principalia Russiæ insignia,
mitræ baccatæ, sellæ curules, trabeæ palmatæ multo
auro gemmisq radiantes et alia pulchralia, quæ hero-
es etiam supra vulgus adorant, in eadem quoq claustra
manubiæ ab inita cum Tartaris societate de polonis
parte datæ sunt. Ducis exemplo, quod facile transit
ad omnes etiam minorum gentium, dynastæ illuc cum
familiis suis concessere incursiones quotidianas Scy-
tharum agros impune persultantium declinantes. Le-
onis comitatum auxit et Constantia noverca probi-
tate morum et vitæ innocentia maternam reverenti-
am apud privignum assecuta, neq enim mater, ut
quidam hallucinantur, profecto si illa hunc catulum
edidisset, institutis romanis, præceptis salutaribus
pueritiam ejus innutrivisset, scymnumq adeo ferocem
blanditiis maternis in agnum vertisset, multum quip-
pe interest scholam virtutis in utero nancisci, hone-
stati inter ubera assuescere, illamq cum lacte imbibe-
re. Quod utrumq Leoni sors nascendi quia denegavit,
cum fero nomine spiritum quoq bellicum, seu quod idem
est belluinum ad extremum retinuit, Constantiam nihi-
lominus ob singularem ejus in Deum hominesq pieta-
tem loco matris secundariæ apud se habuit. Cui et Leo-
polim venienti, curia sua ducali, quam ante exstru-
ctionem arcium ipse inhabitaverat, per venerationem
cessit. Constantiæ gynæceum sacrum, greges initiatorum +

stiam

etiam hellenismo infectorum magno numero secuti sunt. Archimandritæ, Protomystæ, Hegumeni et ascetriæ primum tamen locum in clientela ejus tenuerunt. Romano-Catholici præsertim adorandæ legis prædicatores conscientiæ illius moderatores ex ordine divi Dominici et Francisci ad dispensanda sacra mysteria in Russiam missi, circa eos vero promiscui sexus hominum numerus ingens, quos Constantia supellectili etiam dotali in redimias versa captivos ex unguibus Scytharum liberaverat. Isti sub umbra heroidis illius beneficæ ædes Divis, sibi nidos jam inde moliri cœperunt Leone ob dilatationem civitatis ad omnia connivente. Sub idem tempus imaginem deiparæ virginis Mariæ prodigiis hucusq super montem Clarum inclytam Leopolim illatam esse codex manu linguaq slavica scriptus fidem mihi adstruit, quem ego a Hieromonacho quondam mihi communicatum, ægreque ob frequentes archaismos et notas spasticas, quarum una litera verbum est, lectum et intellectum legentium saniori judicio subjicio. Refert ille primos scriptores hominum diuturni laboris manu pretiis vitam tolerasse, neq collectis subsidiariis proselytos onerasse, id ipsum doctoris gentium exemplo probat, qui, ne unquam gravis esset, et ipse scenopegiam, cortinas e pellibus consuendo tractavit, et sequaces suos, ut proprium non alienum panem sumerent, verbo et exemplo instruxit. Mox comitem ejus divum Lucam subjungit [pictis] ~~pectus~~ affabre iconibus alimenta sibi expedientem. Hunc itaq ait post Christum cœlo receptum in contubernio Mariæ frequenter versatum, antequam ab aspectu ejus prope divino, et magisterio post Christum secuto, quibus oculos mentemq pascere assueverat, divelleretur, arcana quidem Verbi incarnati ex ore solius Virginis tanti secreti consciæ excepta calamo in literas retulisse; lineamenta autem ipsius oris suprahumana cum formam animi per artem exprimere non posset, tabulæ cupressinæ per penicillum indidisse, hocq supremum artis suæ specimen edidisse illum asserit, quo scilicet et ipse tædium abstinentiæ ejus apud se levaret, et cultum tam beneficæ heroidis vicaria saltem effigie ad posteros æternaret. neq eventum operam ejus lusisse infert, quippe simulacrum illud ancillæ Dei nostri tanquam ancile cœlitus

delapsum

delapsum a posteris Christi summa veneratione receptum
cultumq multis annis, cura illorum et nomine suo de-
fensum excidium Hierosolymitanum, rabiem Iconoclasta-
rum, furias Mariomastigarum evasisse, ut scilicet pri-
us sibi, ~~quam~~, quam clientibus suis clypeum se exhi-
buisset. Pietate deinde Augustarum Helenae, Eudoxiae,
Pulcheriae in palatinis larariis diu custoditum idem
auctor meminit, donec in manus Annae Basilii et Con-
stantini imperatorum sororis deveniret, quae postea
Vlodimiro Kijoviae principi nupta tradita, et cum tae-
dis jugalibus facem veri numinis Russiae illatura
hanc quoq thaumaturgam imaginem inter cultus do-
tales ad maritum detulisse testatur atq narratur ut
pote ad principem profanum et tum primum fonte lustra-
li elutum hoc unicum munimentum rei christianae co-
luisse illam vero verius est. Addit insuper idem li-
ber trecentis amplius annis ab excessu Vlodimiri coele-
ste illud pignus in gazophilacio ducum Russiae summa
cura asservatum, nec nisi per Leonem nostrum senio et
orbitate anxium, ne ad diversi ritus haeredes palladi-
um illud Russicum devolveretur, unaq secum fortunam
Russiae ad gentes invisas transferret, luci publicae in-
dultum esse. Tum primum ex ejus prototypo pleraque
apographa manu Manurii Graeci educta et per delubra
russica sparsa hucusq reperiri.

Porro Basilianis fratribus conscientiam principis
superstitiosis magis quam scrupulosis suasionibus
assiduo fodicantibus, „illum videlicet annis et curis con-
fectum, brevi demum orbum Ducibus Masoviae relictu-
„rum nepotibus quidem ex sorore suis, verum tamen Sectae
„Graeciensi infensis, iisdem fatale illud pignus Graeciae
„non modo Russiae effigiem nimirum intaminatae Vir-
„ginis cum reliqua gaza ducali obventuram, consuleret
„itaq suis suorumq municipum extremis, nec patere-
„tur ad externos cum domestico paratu fata Russiae a-
„bire, segregata a ~~praesoribus~~ parentis speciem a fami- + a peccatoribus
„liari supellectili segregaret, neq purissimam archety-
„pam faciem heterodoxorum profanis oculis vel quod
„gravius manibus contrectari, pollui ac funestari per-
„mitteret, omnium praesidem omnium curis faceret."
Inclinatum hujusmodi monitis Leonem iisdem coenobi-
tis opus illud basilicum custodiendum colendumq, nec
nisi solis Russis vulgandum commisisse is ipse vetus
liber

liber testatur. Horum deinde religiosa malitia in latebris monasterii onuphriensis abstrusum neq Boleslao Troideni filio Leonis ex sorore successori in haereditatem, neq Casimiro Magno post receptam deditione Leopolim ad manus venisse; quia prior avunculi sui Leonis donationem ratam habuit, alter vero ex pactis conventis instrumenta templis dicata Russis reliquit. Postmodum eandem imaginem a Vladislao Opoliensi per Poloniam Ludovici vicario sive promissis e custodia hierophantarum redemptam, sive vi dominationis in accessionem manubiarum extortam et in fastigium collis Czestochoviensis delatam memorata scriptura non diffitetur anno 1382.

Hactenus commentarius russicus, cujus praemissa narratio propius ad verum accedit prae affiniis vulgaribus fere in ipsa tempora impingentibus. Leo namq nostras quingentis post Caroli magni decessum annis natus, neq contra Saracenos suppetias illi facere, neq statuam hanc parthenicam loco ulicaterii ab eo referre potuit. Aut si ex historia Luciniani retulisset, quingentos alios annos recessibus Russia illam quomodo detinuisset, cum ab obitu Leonis ad tempora Ladislai ducis Opoliensis centenarius integer annorum non intervenisset? Jam vero quis sanae mentis fidem daret tanti momenti donarium in corte Belzensi nullo cultu hominum, aut praesidio militari munita relictum, et non potius cum cimeliis ducalibus infra propugnaculum Leopoliense validius deportatum, et pronâ in Dei matrem Russorum religione cominus cultum semperq in oculis habitum? Super haec nonne et Casimirus viginti aedium sacrarum conditor, et vere magnus templifex adeo singulare orbis christiani ostentum ex abjectis Belzensis castri parietinis in aliquam basilicarum per se sumptuose erectarum tradidisset, neq amplius ~~in illo~~ in illo sordido tufamento squallere prae pietate regia passus fuisset? Ut haec acta fuerint, orbis tamen judicio sacrilegio par esset libera gentis tutelinam carcere russico diutius detineri, et non potius omnium suffragiis novissime proprii sui oraculo reginam Poloniae dictam Augustale regium in capitolio sarmatico recipere, sicq e cimeliis schismaticorum ad solium evehi.

Evecta

Evecta est tamen a prorege Poloniae immortalisque regina Poloniae in ipsum Olympum astris conterminum, coelo junctum, miti tamen ascensu et clementi accessu adventoribus propitium, in quos hucusque insomnes excubias continuat et favoniis coelitus spirantibus pronum aditum ad nos struit, quod formidolosioris regni temporibus saepius praestitit et nuper giganteis conatibus Suecorum frustratis ipsisque theomachis in praeceps datis palam fecit. Nec est, quod invideat Leopolis ex angustiis suis in late patentem regni pharon sublatam, cujus major est longinquo reverentia et publicae opis opem nullibi clientibus suis deesse in hoc ferali motu Russiae ostendit commune istud miserorum asylum. mihi quoque pene perdito et popularem luctam contribules meos immane decimantem, vix elapso tertio jam adire oraque sacra tueri ante duas annorum heptades obtigit, non sine gustu animi, et profunda tantae majestatis veneratione, damnato interim non unius voti cum aliud anathema non suppeteret, pedibus ejus supplex advolutus eucharisticum breve poeticis pedibus ex tempore instructum subjeci;

Dulcis amor terrae, coeli sincera voluptas.
Qua non majus habet terra polona decus.
Te mihi patronam monstra Sanctissima Mater!
Aeternum cupio qui Tuus esse cliens.

Verum longius nostratem quondam hospitam nunc sospitam prosecutus itum domum me recipio.

Leo rerum suarum acropoli, uti retuli, conservatarum securus, recentium vero praedarum cupiditate incensus sublato e vivis Boleslao pudico vacuam principe Poloniam subito invasit. Jamque summa celeritate superatis amnibus per hyemem induratis Lublinensi Sandomiriensique satrapiis pervastatis gravibus spoliis domuitionem parabat. Sed a Varsia Castellano Cracoviensi cum exigua manu Polonorum ad pugnam tumultuariam compulsus, et ob copias ad confligendum et captivos abducendos bipartitas proelio victus, spoliis exutus cum reliquiis laceri exercitus inglorius rediit, fuga autem sua malum sibi et coecias nubes attraxit. 1270.
Lesco namque niger Boleslao temporive suffectus, et numeroso nuperque equitum peditumque agmine stipatus longe lateque

lateq Russiam citra Leopolim perpopulatus par pari retulit. Tum demum Leo clade duplici percussus, ultione in posterum dilata a strepitis curis belli ad pacis opera animum adjecit, civitatisq munitionibus promovendis acrius incubuit.

Sub idem tempus Basiliscus patruus Leonis cruenti animi princeps, sed quod frequens apud Graecos post juventam incuriose actam senex in monachum voluntarium tonsus, specum rubetis hispidam infra crepidinem collis cervicibus urbis impendentis hiantem inhabitabat. Fauno similior quam homini totus hirsutus, impexus, superciliosus et suetus pogonatus barbitio pubetenus summisso velut scuto aut cilicio velanda corporis obtegens, hac inhumana austeritate vitae inhumanam eadem in deditiovos urbis Sandomiriensis ductu suo ante annos viginti patratam expiare vulgo credebatur. Suasu illius Leo quoq in supercilio collis ejusdem oratorium fagineum erexit, mandris asceticis circumdedit Divo Georgio sanctissimis militiae primipilo in tutelam vovit, protospatharium sibi adversus Polonos et patruo cum larvis inferni luctanti committens. Biennio post Leo umbras majorum in locis praesertim tacentibus sibi occursantes placaturus cineres parentis sui Danielis ante annos quindecim Haliciae regio paratu compositos Leopolim pompa militari transvexit, ad quam majore scena peragendam sacrifici ex universa Russia una cum proceribus militibusq ostensionalibus evocati, Auguli quoq Tartarorum foederatorum invitati magno numero convenerant. Illucescente die exequiarum cetratae turmae, signis contisq inversis funeri praeivere, his mixti liticines stridulis implebant sonoribus aures, aliquot deinde paria equorum caracallis acu pictis stratorum ducebantur. Signa quoq et arma de hostibus capta praelata, postmodum longo agmine sequebantur nigritae cucullati et flamines russici colobiis talaribus vestiti lessus mortuales alternis monodiis murmurantes. Aderant praeficae et funerae monumentariae ad planctus conductae e trivio emtae, istae capita palmis tundentes, comas vellentes, genas unguibus sauciantes et mimico ploratu falsum ululantes imperitae plebi lacrimas prudentioribus cachinnos excutiebant. Ante ipsum ferctrum nobilissimi quiq binas mitras ducalem et regalem praetulere illam gentilem, istam a prolegato summi pontificis emendicatam. Curtum ferale arcui triumphali non absimile potiora 1282.

trophaea

trophea et manubias hostiles in antesidiis monstrabat.
Iustis peractis et inferiis more russico datis epulum fune-
bre luctui finem imposuit plerisq[ue] post amystides lugubres
nonnisi sero sequentis diei expergefactis. Auctor floridæ
Russiæ Constantiam quoq[ue] Danielis viduam ascerterium
Vestalium instituisse, in eoq[ue] post vitam cum Deo actam tu-
mulum accepisse non ex fide historica memorat, quam ei
florentissimi rerum polonicarum scriptores horumq[ue] cory-
phæus Cromerus abrogat. Qui diserte Constantiam Leopo-
li quidem rebus humanis repudium fecisse, sed colluviem
profanarum gentium Leopoli commorantium pertaesam
Sandecense Parthenon mox petiisse, in eoq[ue] cum geminis so-
roribus Cunegunde et Iolenta vitæ religiosæ piam Lauru-
lam imposuisse referunt, quibus quoq[ue] ego lubens subscri-
bo.

Cæterum Leo sacris, uti dictum est, rite procuratis, uti a- 1287.
nimum clade a Polonis accepta exulceratum ultione con-
grua expleret, Megistanas Tartarorum qua praemiis qua
promissis stimulare non destitit, donec Nagajum et
Telebugam horrendi nominis Archipyratas sedibus
suis exciret, horum rapacibus famelicisq[ue] catervis au-
ctus totam Poloniam nefandum in modum cædibus
et flammis adeo deformavit, ut nonnisi cinere et eruo-
re suo sepultam reliquerit, nemine resistere auso; si-
quidem Lescus tantæ magnitudini impar Carpato monte
fuga superato in Ungaria ultra montana delituit. Proce-
res autem cum familiis in rupibus, paludibus, et locis
inaccessis eandem procellam declinarunt. Eo audentius
Scythæ prædas agentes præter captivos decuplo capitibus
suis plures viginti millia puellarum innuptarum ad li-
bita sua abduxerunt. Tum Leo ultra fas repositata vindi- 1292.
cta nihil redhostimenti a Polonis metuens in posterum
pileum animumq[ue] mutare decrevit, nec multo post moni-
tis mystagogorum suorum, exemplo patrui, militiam sa-
cram christianam amplexus ventri et male moratis parti-
bus corporis bellum indixit, cupiditatibus frenum injecit,
vigiliis, inedia, diamastigosi in se ipsum sæviens jam re-
cepto a Græcis more musto et mero perperam obligurito
bappam Deo libare coepit. Sed quoniam fere quæq[ue] sub fe-
rula mitescunt, et Leo in pædagogio illo theosophico mansue-
tus mitior agno ante mortem placide vitam consuma-
vit. Iusta ei multo apparatu, modico sumptu, sine frivo-
lis

lis pompe militaris ludicris, uti supremis tabulis man- daverat, persoluta sunt, elatus a fratribus Basilianis sacco pullo indutus, Crucifixi imaginem utraq manu pre- tendens passim Russis complorantibus, Huncusq tamen locum Loculi ejus ignorantibus, sed parenti urbis diutur- nam memoriam apud posteros pro merito quis non brevi elogio parentare prohibet?

Adsurge bone vir! ad nomen sublime Leonis
Illudq supra Riphaeos, Carpathiosq montes
Stilo russico, tabo sarmatico exaratum lege!
Augustum Nomen
Angustis cippis inscribi non debuit,
Cave etiam vestigia ejus queras in pulvere,
Quae in campo martio passu militari impressa reliquit
Neq andius omnem lapidem moveas
Ut titulum sepulchri ejus alicubi invenias
Nulla ossa gigantis hujus capere potuit Ossa,
Vel si coepisset velut Aetna pridem arsisset.
Cum mortui etiam Leonis ossa scintillent.
Quia tamen cum Titanibus Bizantinis
Mentemne an montem, quod utrumq superborum est,
Contra vaticanum Olympum jactaverat.
Huncusq pro sarcophago tres colles montaltinos
Manu Jobis Capitolini collo suo impositos gestat.
Nititur ille quidem pugnatq resurgere saepe,
Dextra sed Ausonio manus est subjecta poli
Laeva Pachyno, Tibi Lybaeo crura premuntur.
Frustra ergo vulgare Leonis inquiris monumentum
Qui praegrandibus ausis
Se ipso non tantum sepulchro quovis major factus
In triumphis suis vita peracta vivit.
Sola Leopolis Leonis Roxolani est monumentum,
Quam ille in nomine suo auspicato conditam
Exuviarum suarum bellicarum
Tam de hostibus Christianae Religionis
Quam de aemulis Roxolanae regionis partarum
Haeredem ex asse fecit.
Hic Bellonae suae victricia arma
Et acie ferri horrida ex acumine ingenii florida
In peculio reliquit
In hac orbis licet totumq per orbem, tamen

super,

Leopolis Germanica

1. Boleslaus dux Leopolim venit. 2. Boleslao mortuo
Casimiro magno Leopolis aperitur. 3. Arx utraq igni da-
tur 4. Castellum in colle e lapide extruitur. 5. Praesidi-
um germanicum Leopoli. 6. Laudes Germanorum. 7. Ca-
simirus solis Germanis tradit regimen. 8. Commoda
Leopolis per Germanos. 9. Casimirus fundat castella
et urbes. 10. Fames et pestis per Poloniam grassata.
11. Nobilitatis Russica strages. 12. Lubardus Lithvaniae
princeps Haliciam devastat. 13. Societas literatorum
introducta. 14. Nosocomium sub auspiciis S. Spiri-
tus. 15. Gymnasium triviale Leopoli. 16. Basilica metro-
politana fundatur. 17. Mors Casimiri et ejus Mausole-
um. 18. Ludovicus Hungariae et Poloniae rex. 19. Vladi-
slaus dux Opoliensis prorex Russia. 20. Plures fundi
oblati civitati. 21. Antonius Italus praesul Haliciensis.
22. Vladislaus cedit ei Leopoli curiam suam. 23. Ludo-
vicus devincit Litvanos. 24. Aedes Dominicanorum
et Franciscanorum. 25. Aedes Armenorum. 26. Pestis
et fames in Polonia. 27. Andreas Somerstein judex
Leopoliensis. 28. Emporium institutum 29. Leopolis
combusta. 30. Imago Beatissimae Leopoli aufertur.
31. praescripta contra ludum. 32. Contra lusum tessera-
rum 33. Contra convivia. 34. Lites cum Joanne Rutheni
diremtae 35. Vectigal taurinum. 36. Jacobus praesul de-
cimat agros civiles. 37. Gerontocomiū S. Spiritus haere-
ditas 38. Tartari Leopoli civitate donati 39. Presby-
terium basilicae concameratum 40. Dux Swidrigello
Leopoli. 41. Sodales mariani in urbe. 42. Joannes Ru-
theni et Leontini concordiam ineunt. 43. Aqua Leopolim
conducta. 44. Antonius de Kobylany arci superiori inbla-
ditur. 45. Regis munificentia in nosocomium. 46. Jo-
annis Rutheni lites cum religiosis. 47. Vladislaus rex
bellum Prussicum parat. 48. Jacobus archipraesul do-
mum emit. 49. Idem Jacobus moritur. 50. Lites Joannis
Rutheni. 51. ~~Nicolaus~~ archipraesul Nicolaus Trąba. 52. Post
hunc Joannes Rzeszowski 53. Lites Joannis Rutheni di-
rimuntur. 54. Crux lapidea citra patibulum erigitur. 55.
Capella S. crucis 56. Cruces lignea erectae 57. Leopolis me-
tropolis facta. 58. Facta Joannis Rzeszoviensis. 59. Ale-
xander dynastes Moldaviae Leopoli. 60. Civitati fundi donan-
tur. 61. Orator Alemannicus et vernaculus. 62. Impensae
in equos regios. 63. Regi et reginae dona data. 64. Szpytko
de Melsztyn Patriarches Leopoliensis. 65. Zovka ducis Kijo-
viensis Iwani filia Leopoli. 66. Tumultus Leopoli 67. Coloni-
a Kulparkow. 68. Petrus Vladko praeses Leopoli. 69. Moe-
nia urbis elevantur. 70. Collegium Canonicorum fundatur.
71. Vitoldus Leopolim occupare tentat. 72. Vladislaus rex con-
tra

tra Svidrigellum. 73. Svidrigelli domus archiepiscopis
donatur. 74. Luctus mortuo rege Vladislao. 75. Vinea
Leopoli. 76. Vladislaus rex Moldaviam bipartitur.
77. Spytko de Jaroslaw praefectus Russiae. 78. Ioannes Odro-
vaz archipraesul. 79. Vincentius de Szamotuly praefectus Rus-
siae 80. Armeni et Russi delubra extruunt. 81. Tartari ad
Leopolim 82. Fames et alia mala in Polonia. 83. Isido-
rus in Moschoviam legatus. 84. Status equitum ejus
saeculi 85. subsidium pro bello Turcico. 86 Sacellum
S. Leonardi. 87. Tartari ad Leopolim 88. Collegiis opifi-
cum distribuuntur arma. 89. Sodalitium facultatolium.
90. patres Moldaviae (patres) in fidem recepti. 91. Valachi victi.
92. Caesi in bello Leopoli sepeliuntur. 93. Ioannes Odrovazius
moritur. 94. Andreas Odrovazius Satrapa. 95. Gregorius
Sanocensis archipraesul. 96. Constantinopolis capitur. 97.
Tartari ad Leopolim. 98. Graeci fugitivi Leopoli 99. Ecclesia
Russica Leopoli. 100. Svidrigello Vilnae sepelitur. 101. Colonia
Biłohorszcz. 102. Conventui S. Francisci bona donantur 103 Va-
letudinario S. Spiritus bona donantur 104. Haec bona uno Ma-
techow permutata. 105. Consules in Moldaviam mittuntur.
106. Vicus Ilinianensis. 107. Religiosi S. Capistrani Leopoli.
108. Milites cruciati. 109. Ordo equestris societatem cum civi-
tate init. 110. Andreas Odrowazius praefectus moritur. 111. Mi-
chaël de Jaroslaw ei succedit. 112. Sigismundus medicus
Leopoli. 113. Libratores tormentorum Leopoli 114. Stephani Mol-
davis principis lubrica fides. 115. Pius Holowko. 116. Cle-
mens Baccalaureus Romam mittitur. 117. Stanislaus de
Chodecz urbi praefectus. 118. Statua Christi Cracovia advehitur.
119. Impudicitia severe punitur. 120. Vilitas rerum Leopoli.
121. Tartari in Russia. 122. Turcae extruunt Valachiam. 123. ~~...~~
Spytko Jaroslavius praefectus Leopoli. 124. Gregorius Sanoci-
us moritur 125. Pestis Leopoli. 126. Ioannes Dlugossius mori-
tur. 127. Leopolis munitur. 128. Ignis et pestis. 129. Basilica fi-
nitur. 130. Ioannes Strzeleciius archipraesul. 131. Altare sum-
mum. 132. Coenobium virginum S. Francisci. 133. Leopolis muni-
tur. 134. B. Ioannes Duclanus Leopoli. 135. Contagio. 136. Stepha-
nus Valachiae princeps in fidem suscipitur 137. Civitas liberta-
tis a rege. 138. Alexander pharmacopola. 139. Tartari vincuntur.
140. Turris praetoria inchoata. 141. Tectum domus metropoli-
tanae 142. Turris finita. 143. Casimirus rex moritur. 144. Ioan-
nes Albertus rex 145. Ver nimium praecox 146. Ioannes Stre-
lecius archipraesul moritur 147. Appendices templi metropo-
litani finiuntur. 148. Propugnaculum ad portam Cracovien-
sem. 149. Incendium 150. Andreas Rosza Borzyszonius ar-
chipraesul. 151. Duplex stabulum. 152. Collegium Janitatorum
gallum et argento senatui exhibet. 153. Bellum infelix con-
tra Valachos 154. Leopolis ab hostibus liberatur. 155. Cives
suburbani se muniunt. 156. Colonia Porzecze. 157. Ordo sedi-
lium pro senatu in templo. 158. Stanislaus de Chodecz praefe-
ctus urbis. 159. Albertus rex moritur 160. Alexander rex Poloniae.
161.

161. Bernardinus Vitreck archipraesul. 162. Ioannis Myszkovii cum consulibus lites. 163. Colonia Wolica. 164. Incendium. 165. Strussii a Tartaris occisi. 166. Immunitas pensionum Leopoli data. 167. Tartari victi. 168. Rex Alexander moritur. 169. Aedicula S. Annae. 170. Rex Sigismundus. 171. Villae urbanae Zubrza et Oswica. 172. Lites inter Scholares et milites. 173. Valachi ad Leopolim. 174. Sigismundus Leopoli. 175. Moneta Leopoli Sbiruniski dicta. 176. Arcam D. Annae civitas actuario suo tradit. 177. Incendium. 178. Tartari victi. 179. Lites inter clerum et consules sopita. 180. Exundatio fluvioli Paltew. 181. Tartari in Russia. 182. Supplicium Armeni Iwaszkonis et Sophiae. 183. Clades polonorum. 184. Tristis exitus Nicolai a Pilzno. 185. Wolphgangus Scholz Leopolim venit. 186. Tartari in Russia. 187. Segnities polonorum in persequendis Tartaris. 190. Ignis Leopoli. 191. Leopolis reaedificatur. 192. Victoria de Petro dynasta moldaviae. 193. Segnities polonorum in debellandis Tartaris 194. Nicolaus Odnowski praefectus Leopoli. 195. Propugnaculum praegrande civitas reaedificat. 196. Armenorum macella ante aedem Corporis Christi. 197. Fanulum S. Laurentii. 198. Segnities polonorum in debellandis Moldavis. 199. Moldavi vincuntur. 200. Vicus Armenorum comburitur. 201. Propugnaculum ad claustrum Bernardinorum. 202. Aedicula S. Crucis. 203. Propugnaculum ad pontem Sokolnicensem. 204. Bernardinus Vitreck Archipraesul moritur. 205. Petrus Starechowius Archiereus. 206. Stanislaus Scholz Leopoli. 207. Pestis. 208. Seniores contuberniorum in partem reipublicae vocati. 209. Magistratus praepositum nosocomii nominat. 210. Sigismundus rex moritur. 211. Avus praedicit suum nepotem poetam futurum.

Superstes vivit, vivus superstat;
Quot enim cives, tot liberos nactus
Mortuus mori non potest.
Alium ergo bone vir. ex ungue,
Hunc ex urbe cognosce Leonem.

Leopolis Germanica.

„Mortuum Leonem minimarum ferarum pabulum fieri, dictum. Alexandro quondam a Scythis, noster quoq Leo expertus est, quo extincto Lithvani cum Masoviis Russiam frequenter involarunt utriq dominia ejus jure cognationis praecapientes. Binae enim germanae Leonis Agaphia Lubardo, Gedimini Maria Troideno Semoviti Ducum filiis nuptae liberos ex se dederant, ad quos post sterilem avunculum stirpe Russicae ditiones venerant. Nec longa mora Lithvani Volhyniam Borysthenis conterminam, Masovii Podoliam et Pocutiam submontanam nemine contraeunte occuparant. Sola Leopolis a commilitonibus Leonis Tartaris Saracenis, Armenis, caeterisq stipatoribus principis miraculo defensa peregrinis Dominis portas clausit, nec
1327. nisi pactis initis patefecit. „Ut nimirum Boleslaus titulo ducis Russiae in se sumto urbanam multitudi„nem indemnem et immunem suis legibus et ritibus „vivere permitteret, a Cimeliarcho ducali velut re sacra „manus cohiberet, nihilq in publicum sine comitiis cen„turiatis ageret. „Hujusmodi sponsionibus vinctus Boleslaus Leopolim recepit, in eaq per aliquot annos luxu et tripudiis precarium principem egit; namq molli petulantia oculorum russicis puellis ingenita captus, mox illecebris illarum et suae cupidini impar, totum se blandimentis et lascivia muliebri permisit. ut ex merito omnium foeminarum vir vocaretur, quod Russis inter arma natis insolens, optimatibus etiam probrosum, palam profanum Dominum aspernantibus, diutius tamen mollitiem ejus viris insolitam in foeminis publicatae pudicitiae passi essent, ni Boleslaus laxatis habenis alieni thori voluptatibus insidiari et plebem indictio-
1339. nibus atterere coepisset. Tum demum proceres Russiae cupiditatem principis utramq philtro veneficio ulti sunt. Funus Boleslai Russiam Rectore quovis vacuam Casimiro magno actutum aperuit. qui festinus, ideoq inopinatus cum aquilis Lechicis advolans subito strepitu armorum primores Russorum de successore capita conferentes,

Et

et frustra jam alieno principatus caput quaerentes in par-
tes suas pertraxit. Leopolis quoq post minores dominos
sceptrum polonicum libens adbravit. in summa fortuna
summam comitatem Casimiri aliasq regias virtutes nun-
quam in Augustulis visas experta, quibus non invita vi-
ctum sine pulvere caput submisit. Caput gentis reliqua
membra facile secuta sunt, quae superius a me satis fuse
recensita retexere nolo. At vero Casimirus provinciam re-
cens aditam cum polonis nunquam fidam, externi autem
situs praesertim Romani dominii semper crudam et pervica-
cem esse comperisset, ut eam in perpetuo obsequio contine-
ret, varia retinacula ad devinciendos animos Russorum
commentus est. Et quidem, summates gentis in Equestria
recepit, militares sub signa sua elegit, paganis servitu-
tem, oppidanis quotidiana pensa remisit. Schismati insu-
so, cui maxime metuebat, frena laxavit, Leopolim autem
utraq arce intestina, ne seditiosi illarum incolae rebelli-
onem auderent, igne immisso truncavit. nihilominus,
cum busta arcium ab habitatoribus nullatenus deseri
montem autem raro in solo sarmatico indolis primo oc-
cupanti expositum esse cerneret. regium opus regali animo
aggressus supra vestigia urbis antiquae novam statue-
re destinavit. Nec diu moratus dorsum montis pene
1342. in nubila abeuntis secutus longum ei e saxo imposuit
castellum, barbyto musico non absimile, cujus jugum arctum
supra civitatem excurrit, alveus capacior conclavia, pe-
netraliaq regiaeq quondam habitata complectitur, biennio
post precibus vulgi in convalle proxima magno numero
stabulantis et incursioni hostili penates suos expositos
querulantis fatigatus, ut erat magnorum operum cupitor,
lacunam illam collibus circumstantibus vallatam muro
lapideo cinxit, procestriis crebris munivit, propugnaculum
profecto temporis illius ingenio et machinis accommodum
contra finitimos assultus satis validum, et inter russica
castella primarium. Ea propter confestim indigenis adve-
nisq simul compleri negotiatoribus etiam alienigenis
opportunitate loci ut tuti receptus illectis frequentari ~~occupari~~ coeptum.
Quod in animum Casimiri altius descendit sponsa ocu-
lis rivalium comta manzus etiam raptorum invitari se
cum reputantis. Quare ut omni metu se exsolveret, male
fidis autem vicinis potiundae urbis ansam praecideret,
coloniam veteranorum e Germanis secum militantibus
in eam deduxit. mille ducenti delecti fuisse memorantur
Praesidium pacis et belli tempore fidum firmumq, nullos

mortali-

mortalium armis aut fide ante Germanos esse in theatro Romano olim apud Tacitum proclamatum, quasi inaudivisset Casimirus multum bellica laudi plurimum constantiæ Germanorum indulsit. Regiæ suæ, castrorum urbiumq primariarum custodia illis credita, quod ante illum Lescus niger fecisse per Cromerum proditur. Qui ob fidem sibi contra Conradum ducem Masoviæ ad ultimum usq servatam Theutonicis solis regimen Cracoviensis civitatis attribuit, habitu quoq et cultu corporis cum eis confirmato, quanti eos faceret ostendit. 1285.
De Casimiro autem idem historiographus posterius tradit, cujus ipsa verba narrationi meæ applaudentia lubens subjicio „Cum Poloniam atq Russiam partim bellis superioribus, et excursionibus barbarorum, partim pestilentia exinanitam, minus cultam, minusq populosam esse cerneret, theutonici generis hominibus sive accitis, sive ultro venientibus agros attribuit, quorum non exiguæ reliquiæ in submontana et Hungariis finitima regione et Russia in hodiernum usq diem manent, utentes lingua crassiore ac non dissimili ei, qua in Silesia et Prussia vulgo utuntur, eorum cura et opera Polonia frequentari et cultior esse pagis et oppidis coepit. Sunt enim singuliores et diligentiores in reparanda et tuenda quam Poloni, et lautius habitant, ita, ut facile etiam nunc appareat per pagos et oppida iter facientibus, ubi illi, ubive Poloni habitent. Videmusq ruere muros quorundam oppidorum ab illis, quod vel nomina testificantur conditorum, posteaquam a Polonis habitantur et administrantur. Fuit autem in eos Teutones, quam et in cæteros oppidanos et agrestes propensior et indulgentior Casimirus, nec eos gravioribus laboribus, vel exactionibus aut illis injuriis praefectorum suorum, sive adeo procerum atq nobilitatis premi passus est, animadvertendo in eos, qui aliquid ejusmodi ausi essent, ita ut vulgo rusticorum sive plebejorum rex vocaretur. Nec ipsos modo Teutones jure suo Saxonico sive magdeburgensi uti permisit, sed suis quoq Polonis id indulsit." Hæc et plura alia in laudem Germanorum gravis scriptor idemq antistes doctrina vitaq laudatus, quamvis satis superque esset a Polono æmulam gentem celebrari, inter suos hæreditariæ rixa de gloria et de viribus pugna ~~et de gloria~~. Sed virtus et in hoste probatur.

Primum

Primum igitur Germani pro stipendiariis Leopoli agebant, ad omnem vim hostilem intenti, paulatim deinde hamatis jaculis Amazonum Russicarum confixi, ut sunt molles in otio militares animi, a signis martiis ad Veneris castra transierunt, initio facto a gregariis, quos dum tribuni non prohibent, et ipsi congestu turbae abrepti sunt. Solenne est russicis virginibus sub dio vel xysto diebus festis corpora saltu exercere, ut varia tripudia, choros, gyros manibus argutando ~~modo~~, pedes crispando ad tibiam edere, quas dum per otium praesidiarii admirantur, ex spectatoribus amatores, utque amatis potirentur conjuges facile fiebant, et a sacramento militari ad nuptiale confestim degrediebantur. Si alicubi Leopoli potissimum vulgare illud fidem invenit:

Uxores, et copiam panis, hamos fuisse Germanis. Cereris enim et Veneris obvio paratu velut homerici Lotophagi dulcore baccarum inescati natalis soli penitus obliti Leopolim patriae praetulerunt, illique se cives ex alio genere hominum insitos fecerunt. Quod et Casimiro latum acceptumque uxoriis amplexibus oppignoratos animos illorum arctius teneri, neque fisco regio oneri in posterum futuros cogitanti, quapropter baltheis militaribus solutos novellae suae plantationis municipes facit, Germanis solis regimen in reliquos indigenas, tutelamque urbis tradit. Et quo validius animos illorum sibi illigaret contra injurias potentiorum juribus Teutonicis, suisque diplomatibus munit, latifundiis pomoeria ambientibus auget, minoribus oppidis per Russiam sparsis velut oraculum, a quo responsa peterent, constituit, aliisque favoribus majestate regia dignis cumulat. Quibus veteres nostri illecti, quam nuper alienam Spartam servabant, ut suam jam magis ac magis adornare non destiterunt, donec in Metropolim evaserit. Quidquid igitur sancti aut egregii Leopolis ad praesens habet, totum id a primaevis Teutonibus accepit, maxime vero pietatem in superos, reverentiam in principes, charitatem in domesticos, hospitalitatem in externos. Primis siquidem temporibus barbara adhuc Leopolis, et ipsa a corpore mystico fidelium avulsa, et Tartarorum, Saracenorum, Sabbathariorumque abominandis sectis, eorumque blasphemiis, riti-

bus

bus spurcissimis contaminata, tota hariolis, sagis, pytho-
nissis, succubis, aliisq schismaticis propudiis scatebat,
adventu Germanorum monstrosis hisce superstitionibus
exonerata est; quia exemplo meliorum plurimi Russorum
a deviis Majorum erroribus in rectum tramitem reducti
veneficis praestigiatoribus, phoebadibusq aqua et igni in-
terdictum, Machometanorum impietas, illorum bruti
barritus primum repressi, deinde urbe pulsi sola Judaeo-
rum colluvies, quamvis diis hominibusq invisa in o-
stentum irae divinae intra moenia relicta, ut exemplo su-
o christianos quotidie moneret, interim usuriam illorum
per suum mordax Nesech depasceret. Tali aditu ad supe-
ros per Germanos, dum adhuc sub signis mererent, civi-
bus structo, posteaquam in album urbicum relati sunt,
majori studio coelo militare coeperunt, cura impensa-
que illorum templa aliquot supra magnitudinem urbis e-
ducta, ordines religiosi a longe evocati, metropolitana
sedes ex oppido Haliciensi translata, musae tum primum
in Russia visae, hospitioq comi exceptae, semina verbi di-
vini per universam Russiam sparsa, et in animis nobi-
lium ad frugem deducta. Jam vero regularis reipublicae
civilis contextus, quo compages urbana continetur, pru-
dentiae Germanicae imputandus est. illis debet Leopolis
jura saxonica, judiciale regnum, sanctiones pragmati-
cas, scita popularia, indultum, emporii vehiculationes
sublatas, contubernia mechanica, insuper decora principa-
lium urbium fasces consulares, sellas praetorias, praetexta-
tos patricios, et ipsas secures legum vindices. Neq con-
tenti illi praesentibus, ut donaria sua ad seros nepotes
perpetuarent. contra vim externam urbem pro ingenio tem-
porum suorum aggeribus, fossis, propugnaculis undiq
clauserunt, machinis antiquariis, praesertim scopetorum
novo invento, novae industriae abunde instruxerunt, anno-
na contra moras insidionis firmarunt, ad extremum,
quod apud me palmare, bonos mores, quales apud Germa-
nos plus quam bonas leges valere Tacitus attestatur, ple-
opolim invexerunt. Namq eodem scriptore graviter asseve-
rante „severa Germanorum matrimonia pudicitia septa, pu-
„blicatae nulla venia, sera juvenum Venus, juventus inexhau-
„sta, soboles robusta sine apparatu, sine blandimentis, men-
„sa, detecta ac nuda omnium mens, nulla cultus jactatio, nemo

illic

„illic vitia ridet, omnes insectantur, nec corrumpere ~~nect~~
„corrumpi saeculum vocatur." Haec aliaq laudabilia institu„
„ta Germani secum Leopolim importarunt, quae ut clarius
postgenitis patescant, per seriem annorum digesta sigil„
latim ac succincte aperiam.

Leo itaq, uti jam retuli, prima lineamenta urbis Leopo„
liensis Adumbravit: quae Casimirus ingens visu et operi„ 1270.
bus magnus igne demolitus est, mox super iisdem bu„ 1340.
stis novam Leopolim eamq durabiliorem posuit, moeni„
bus, arce gemina, stationibus munivit. Advenis frequen„
tiorem, connubiis populosiorem, agris locupletiorem reddi„ 1349.
dit, et per triginta annos, quos a recepta Russia egit,
favoribus regiis urbanam ex oppidana fecit. verissime
enim a poeta scriptum:

Qui validas turres, et saxea moenia ponit,
Non facit ille urbem, qui fovet, ille facit.

Palam etiam est quadraginta quinq castella, viginti sex
urbes, et inter illas Leopolim unum eundemq parentem
agnoscere, omnes tamen sorores suas Leopolis in ani„
mo Casimiri anteivit, cui uni plus dotis prae caeteris col„
latum sota parentum+ juniores indulgentia, vel quia pro„
meruit. + in liberos

Praeterea nobiliorem partem, et velut frontem Russiae 1346.
ab hac urbe derivato vocamine ~~vocamine~~ Leopoliensem ap„
pellavit, unum insigne Regionis et civitatis idem agno„
men provinciae et municipii esse voluit.

Iisdem annis fame et peste per Poloniam infamibus multos 1348.
mortales Casimirus Horreis per Russiam apertis Leopo„
lim pellexit, urbiq inseruit. Eodem anno Casimirus stra„ 1350.
ge nobilitatis Russicae per Moldavos in saltu Ploninii
concaede arborum interceptae et misere trucidatae con„
sternatus, ne hostis victoria usus ulterius tenderet,
citis itineribus cum aulico comitatu Leopolim venit,
ubi stationariis adventu suo animos addit, reliquias sa„
cri exercitus liberaliter excepit, interemtorum autem ma„
nibus imaginario funere, et Christianis sacrificiis pa„
rentavit, multis viduis non ex vano collacrimantibus,
quarum mariti eadem ruina perierunt.

Et quoniam etiam Lithvani jus Lubardi in Russiam ferro 1351.
prosequi non desinebant, ipse quoq Lubardus Haliciam in„ 1352.
sidiis captam funditus depopulatus civitati Leopoliensi quoti„
die imminebat. Casimirus tyrunculae civitati metuens frequen„
tes manipulos Teutonum illi submittere, machinis, commea„
tu,

tu propugnaculis securitatem ei adstruere, quam diu vixit, nunquam destitit, fiducia omni in robore germanico collata. Germani quoq laudis avidi, et propensione regia velut clas- 1356.
sico exciti abunde votis Casimiri satisfacientes, pace solertes, bello strenui, utrobiq fideles prolixam regis munificenti-am provocarunt, illos nondum veteranos et jam emeritos in uberes campos deduxit, legibus patriis, immunitatibus agrariis, vacationibus castrensibus, demulsit, ex magistris militum magistros civium constituit, ut merito Leopolis Colonia Casimiriana dicenda esset, nisi cum pristino nomini princeps hostibus etiam aequus reliquisset.

Porro Germani, ut expectationi suae fusius responderent, et vota regia apud superos secundarent, coelos ante omnia su-spexerunt haud nescii pietate res humanas firmari. Quare sub signis adhuc stipendia facientes in fano submeniano, qui cunq literas vel primis labiis attigerant, sodalitio Deiparae virginis Mariae confertim nomina dederunt heteriarcham unum ex centurionibus sibi praeficientes, unde hucusq soci-etas hujusmodi literatorum nuncupatur. Qusniam vero 1350.
aedicula illa omnes simul capere non potuit, mox illi angu-stias ejus dilatarunt addito a fronte presbyterio ad latus sacrario idq e peculio castrensi.

Postmodum e militia inter cives recepti majori studio cul- 1387.
tui mariano invigilarunt, providentia illorum collegium so- 1406.
dalium intra moenia translatum, instituta ejus a Iacobo 1470.
Strepa antistite Haliciensi approbata, et secutis temporibus ipsa sodalitas sacello consulari per Gregorium Sanoceum applicata est. Paulo autem ante haec tempora sumtibus eorundem Theutonicorum Nosocomium Divae Helisabethae 1377.
dedicatum + indigenarum aetate fessos vel adversa fortuna pressos pri-mum in civitate hac apertum est, cui postea Oratorium sub 1430.
auspiciis Spiritus S. additum. Ne vero sodales specio- 1382.
so titulo literatorum nominetenus gaudere viderentur, si literas in liberis suis non propagarent, Gymnasium tri-viale in fundulo valetudinario proximo, quod postea ar-ctica pars templi societatis occupavit, instituerunt, Sae-dotibamq ei vulgarem, qui elementa prima tyronibus instillarent, e salario plebejo praefecerunt.

Maxime vero in absolvenda, perficiendaq basilica ad prae-sens metropolitana pietas Germanorum desudavit.
Hanc Casimirus voverat, caeptamq curis gravioribus mox fato praeventus in fundamentis reliquerat. Civitas 1370.
privata

+ ad fovendos.

privata liberalitate per spiramenta temporum continua-
vit. nec nisi post duo saecula ad coronidem deduxit.
spe magis futurae magnitudinis, quam quo modicae
populi opes sufficerent. ea tamen magnificentia, quam
posteri ornarent potius, quam augerent, ut de Capitolio
Romanus historicus prodidit.

Nec minor cura priores nostros in aliis quoq templis
non dum perfectis, ut basilicae principali coaetaneis ex-
ercuit, duas aedes Corpori Christi ordo praedicatorum, et
alteram Cruci dominicae sectores divi Francisci eodem
tempore moliebantur, sed lento progressu ob exiguum
numerum orthodoxorum, resq illorum a primordiis an-
gustas, invenit tamen munifica pietas superiorum no-
strorum in fundo parsimoniae tantum aeris pararii, cujus
impendio aedi utriq et claustris annexis Colophonem ap-
poneret.

Eadem tempestate Armeni quoq delubrum suum herma-
phroditum opere latericio erigebant, uno eodemq archite-
cto Dore usi, qui forte fanum Georgitanum in scopulo ur-
bi impendenti Russis struebat. quod schema uniforme
fabricae utriusq facit manifestum. Rex Casimirus ani- 1363.
mos etiam Russorum sceptro suo subjugare allaborans,
cum firmiorem ansam ad mentes eorum capiendas prae
vinculis legis christianae non inveniret, hoc etiam Rus-
sis, ut suaviter injiceret, ab Urbano V. praeepiscopos de-
legatos impetravit, quorum praeceptis salutaribus multi
instructi plures exemplis tanquam via compendiosiore
in orbitam recti deducti.

His annis geminae furiae mortalibus nimis infestae pe- 1362.
stis et fames Poloniam mordicus exedebant, quarum sti-
mulis agrestes exagitati inediam fugientes epidemiam
secum in Russiam detulerunt, hyeme tamen sequenti ma-
lignitate aeris correcta arcem superiorem, eamq sine du-
bio annonariam sola mercede annonae inescati iidem ad-
venae confecerunt profecto fabricae ingenio largitore ventre
pensa ab illis exigente, Casimiro per primos suos rem ci-
bariam dispensante.

Casimirus quanti Leopolim apud se aestimaverit singu- 1366.
lis annis ad eandem commeando satis ostendit. Hoc quo-
q anno totam aetatem in ea exegit, dum reliquam Russi-
am potestatis suae faceret. Belzamq ab iniquis possessori-
bus Lithvanis recuperaret. Regis praesentia operis fabri-
libus

tibus ad moenia urbana et arcensia accelerauda addidit calcaria. Idem fidelitatem civium libertate regia arctius devincire satagens donationem super septuaginta mansos 1368.
factam recenti diplomate renovavit.

Tandem Casimirus ad metam immortalitatis magnis pas- 1370.
sibus pervenit, Princeps rebus privatim gestis nemini gra-
vis, publicis facinoribus cuilibet proficuus, cui satis su-
perq laudis est Russia Poloniae addita dextram manum
regno suo adjecisse, inque ea armata scutum barbaris gen-
tibus opposuisse, cujus sub umbra non raro Russis pu-
gnantibus Poloni triumpharunt. At Leopolis corona mura-
li per eum cincta in funere patris patriae lacrimas tenere
non potuit, praesertim populus regem sui nominis ex vero
deploravit. Quamvis autem consarcinator Lechiadis multum
sepiae cineribus ejus optime meritis effuderit, omnium muli-
erum virum appellando, majores tamen lituras nomini suo
ascetico, extra septa silentii religiosi egressus, gram Casi-
miri regis allinivit, cum per scotomiam plebeja vitia heroi-
cis virtutibus Casimirum redemisse, et nocturnos naevos di-
urnis operibus obliterasse non adverterit, quando quidem
in summa fortuna alia esse flagitia majestatis, alia
humanitatis, satiusq regem quam regnum claudicare
ignoraverit, Casimirus et regem et virum bene egit, ut-
que sol deficiens supra spectatores scriptorem etiam si-
nistrum non effugit. Nos verecundiori calamo post Pu-
dicos et Audaces Boleslaos Casimirum quoq sobrie
memoremus, et servatori nostro Mausoleum logodedo-
lum statuamus.

Huc, huc cives accurrite!
Huc oleas, palmas, lauros afferte!
Ex illisq maximo Regum Casimiro
Tumulum coelo proximum erigite!
Monimentum verius nomini ejus quam monumentum.
Totus enim ubiq est, qui cum Deo est.
Alibi tamen cineres Casimiri videntur
Nonnullibi nomen urbibus inditum auditur.
Pietas ejus in viginti aedibus Deo sacratis viget.
Vestigia in septuaginta castellis saxeis apparent.
Residuum Casimiri sola Leopolis possidet.
Nam si effato Sophorum calculum addemus
Animum magis adesse, ubi amat, quam ubi animat.

Casimirum

Casimirum Leopoli superstare et ipse fatebimur.
Amavit quippe ille hanc civitatem
Simulq, quod potuit, animavit.
Dum e faucibus Leonis Russici ereptam
Et sub umbra alarum aquilae Lechicae acceptam
Christo per annulum piscatoris despondisset
Situo metropolitano suffulsisset.
Totam deniq legibus, militibusq Teutonicis munitam
Moenibus tanquam manibus complexus est.
Tot igitur civitas Casimirus apud nos meruit,
Quot cives a Turcis, Scythis, Dacis, Moschis
Munitionibus suis incolumes servavit.
Quapropter grata posteritas
Benefici parentis Tui memoriam
Non in mutis marmoribus
Sed in vivis pectoribus incide!
Ut vivunt Leopolitae per Casimirum
Sic vivat Casimirus per Leopolitas.

Ludovicus Hungariae rex, supra purpuram Pannonicam Polonicam quoq induit sibi onerosam, regno huic infructuosam, cujus sceptrum alienis manibus tenebat, commoda vicariis oculis prospiciebat, ipse vix in solio visus, semper postea invisus, tam procul a fructibus agri, quam ab agro degens, ut fert vetus paromeia, Leopolis tamen dextris numinibus primordia dominationis ejus commendavit. 1371.

Vladislaus dux Opoliensis Casimiri nuper defuncti ex sorore nepos, prorex Russiae a Ludovico creatus regali magnificentia Leopolim ingressus, turmis legionibusq Silesicis veluti ad proelium ordinatis stipatus, nec minori apparatu et pompa a praesidiariis Leopoliensibus itidem Teutonibus per Casimirum, prout retuli, signa sarissasq submisere, quod ille in summam venerationem sui accepit, tali cultu etiam sub sole alieno a conterraneis suis, quibus maxime fidebat, susceptus. 1372.

Per eadem tempora Russia inter diversos dominantes distracta dubia fide nutabat. Halicia Hungaris, Luceoria cum Belzo Lithuanis dicto audientes erant. Leopolis ex quo in manus Polonorum convenerat, nunquam a fide eorum divortium fecit. Ladislaus igitur Pro-

rex

rex, qui se hæredem Russiæ tum temporis ferebat, ut eam compedibus beneficiis magis devinceret, multa civitati gratiose indulsit, non nesciens amorem civium magnum esse satellitium, ad mansos igitur septuaginta in proventus adjecit ultimas partes latifundiorum, ad pabulandum fruticeta, et tesqua nemorosa ad lignandum civibus donavit. quam munificentiam ejus Ludovicus ratam postea habuit.

Nec minus Ludovicus ipse in alliciendis animis Russo- 1375.
rum desudavit. quos ut arctiore vinculo Deo primo, sibi postea subigeret, sedem metropolitanam Haliciæ injuria bellorum collapsam iterum erexit, ad cujus fastigium Antonium Italici generis virum a Gregorio XI. exquisitis precibus impetravit mitissimi ingenii praesulem, plura ovibus suis sanctitate morum quam strepitu verborum persuadentem, quippe gnarus vitia et virtutes a personis ecclesiasticis auctoritatem accipere, inscitiam linguæ vernaculæ innocentia vitæ compensavit.

Eidem Haliciæ ob infestam armis provinciam securam 1376.
stationem non habenti Vladislaus dux curiam suam Leopoli inhabitandam dono dedit, quæ succedaneorum illius hucusque est mansio.

Adulto autumno Ludovicus rex post Chelmam, Luceoriam, Belzumque de manibus Lithvanorum receptum Leopolim primum specie triumphantis divertit, illum diversis ordinibus Megistanes hungarici Magistris equitum misti praecedebant, Supernumerarii optiones, veteranique tribuni agmen claudebant, Omnes vero sagulis decurtatis velut fluvium vado transituri semipenulati cavillos illum non evasere, qui fermentare sales satyra didicere magistra. porro cives per nationes una cum Germanis stipendiariis turmati obviam progressi multos annos et victorias advenienti apprecati sunt. Postmodum, cum gratias seculares ab eo emendicarent, largis promissis oneratos ad Vicarium suum remisit, qui majorem + illi in Russiam adstruerent.
+ dominatum

Tandem Vladislaus per spiramenta annorum indulgentias ba- 1378.
silicas dispensando ante omnia Regnum judiciale super cives Magistratui concessit, Praetorem Andream Somerstein e collegio illius legit, quem et gladio vitæ necisque arbitrio praecinxit. Praetura autem civitati incorporata quantum commodi incolis accesserit, ciconiæ pro rostris suis jus quondam dicentes, et ranæ in limo antiquam hucusque renovantes querelam abunde docere possunt.

Idem Vladislaus emporium generale Leopoli instituit sta- 1379.

tionemque

tionemq omnium mercium undequaq venientium ibidem as-
signavit, quae indulta ejus Ludovicus Rex codicillis suis
perpetua fore sancivit.
Non frustra Romulus Vulcano delubrum extra pomoe- 1381.
rium construxerat, ne fomenta ejus urbem in discrimen
abducerent, at majores nostri quot domos fagineas, tot
fagutalia fana intra moenia illi statuerunt, ideoq frequen-
ter proterviam celebrarunt, uti et anno hoc velut ad rogum
a claudo Veneris marito damnati archivum civitatis cum
tabulis publicis amiserunt, mox tamen Ladislaus Vicerex
casum urbis miseratus, ut quantocyus humi stratam
in pedes erigeret, silvas regias publici juris fecit, fabrosq
lignarios e Silesia, Moraviaq commeatu proprio evocavit.
Ludovicus rex pannonico, polonicoq diademate morte so- 1382.
lutus ad subterranea regna transivit, jam dudum ex oculis
Polonorum ob longam absentiam, quae morti aequiparatur,
sublatus, quare lugubria, aliaq luctus imitamenta nonnisi
imaginaria ab eis accepit. Leopolis tamen manibus be-
nefici principis supremum dominatorem, per quem reges re-
gnant, propitiando, justa illi christiana persolvit, suoq plan-
ctu russicos etiam ingemuisse leones coegit.
Ut quondam coelitus assumtam sanctissimam Dei matrem
orbis christianus indoluit, ita hoc anno prope vivam imagi-
nem ejus e Russia asportatam merito Leopolis deplorat.
Hanc, uti memoravi, pictor Antiochenus ad similitudinem
vultus mariani Hierosolymis efformaverat, Eudoxia Con-
stantinopolim, inde Anna Basilii et Constantini Augu-
storum soror ad Volodimirum maritum Kijoviam secum
tulit, post hujus decessum ad posteros illius novissime
ad Leonem ultimum heredem cum gaza ducali venit, ubiq
loco Palladis a Russis habita. Verum uti prius Trojanis
Ulysses, ita hoc posterius Neoulysses alter Ladislaus dux
Opoliensis invitis Russis abstulit, et toti Sarmatiae in mon-
te hucusq prodigiis claro adorandam exposuit.
Posteaquam luxus tonsor urbium radere proavos nostros 1383.
coeperat, eodem momento more Spartanorum contra petulan-
tiam et immodestiam mulierum non magistratum, Harmosy-
norum verum leges sumtuarias promulgaverunt, quas eodem
verborum contextu, quo primitus concepta sunt exhibebo:
„Domini Consules cum tota communitate sanxerunt, quod
„quicunq nuptias facere vel exercere voluerit, hic debet
„habere sexdecem personas et quatuor scutellas et non plures,
„et debet habere duos joculatores et non plures sub poena
„quatuor marcarum. Mulieres in puerperiis jacentes
vel

„vel de puerperiis exeuntes nulla penitus debent „ale„ 59.
„re convivia sub poena quatuor marcarum.
„Iterum domini consules sanxerunt, quod nemo debet 1387.
„ludere tesseras in civitate pro nullo parvo aut magno
„lucro, qui ludunt, et qui lucratur, et qui perdit, debet dare
„unam marcam cum eo lucro, quod lucratur, et qui perdit,
„debet dare unam marcam pro poena, et qui trina vice con„
„vincetur, ille debet privari ab omnibus tabernis, et am„
„plius non propinabit.

„Sequentibus deinde annis hunc paragraphum addide„
„runt, ut neq hospes, neq civis plures convivas sexus
„utriusq ad quatuor scutellas praeter sexdecim habeat,
„sub poena quatuor marcarum, nulli quoq dominae ja„
„centi in puerperio licebit sericeas tecturas habere, neq
„de Kamchato sub poena unius marcae.

Vladislaus Jagiello proprepero obitu multum desi„ 1400.
deratae Hedvigis recens luctu Leopolim adulta aetate ex„
curreral, ubi negotia pro solatiis accipiens litem exo„
sam et a multis annis morosam civium cum Ioanne Ru„
theni curione suo per capita numerosa in tempus sopivit.
Idem laeto a parunymphis nuntio de consensu Annae
Ciliae comitis filiae in nuptias suas accepto Cracoviam
iteratum matrimonium requstaturus rediit, quem Ioan„
nes a Tarnow praefectus Leopoliensis nuptiali comi„
tatu deduxit.

Quantum vero incrementa civium veteres nostri propa„ 1401.
garunt, vel inde liquet, quod coelibes omnes in rebi„
bus posteros sepelientes in unum indicem retulerint,
ab eisq vectigal Taurinum vulgo appellatum qua„
tuor sexagenas quotannis in singula capita statue„
rint.

Vladislaus rex hoc quoq anno Leopoli et posteriori„ 1402.
bus frequens aderat, quia hisce temporibus principes
numerosum famulitium alere, illiusq manibus subi„
taneas incursiones hostiles proventum Tartarorum
prohibere tenebantur, commeatum vero nonnisi ex hor„
reis regiis regionatim per satrapias collectis sequelis
suis aulicis praebebant. Sub idem tempus Iacobo an„
tistite halicienski agros civiles decimanti persuasit,
ut a singulis mansis cultis sena sextertia aeris re„
ciperet, neq solida decimatione Russorum animos of„
fenderet. Hisdem diebus idem praesul supplicationes
vespertinas, ad quas populus pulsu aeris campani
extrema parte diei convocatus malaciam temporum
precaretur, instituit, et ad petitionem magistratus e„
xemplo suo praeivit.

Petrus

Petrus Cyszenchuttel cum sua Margaretha prole caren- 1403.
tes heredii sui suburbani, quod ad presens incolis fo-
ri canini in emphyteusin cessit, pauperes gerontocomii
S. Spiritus heredes instituunt, et hucusq habent.
Tattari a ducibus Russie civitate donati plantis per pla-
team Cracoviensem modo dictam tum una cum porta
tartaricam vocatam incolebant, verum multoties plagii
in pueros puellasq ingenuas commissi compertis extra
moenia gregatim ejecti, ultra fossas urbanas multis
annis coriariam exercebant, Tandem a Vitoldo in Lithva-
niam deducti, civitas harpagibus ejusmodi felibus exo-
nerata est, ab eo tempore summoenium civitatis hortis
et agris destinatum ab incolis frequentari coepit.
Opere et studio Petri Stecher aedilitini antica pars ba- 1404.
silice principis, que presbyterium ecclesiasticis nun-
cupatur, hac etate concamerata est.
Dux Svidrigello preses Russie a rege Vladislao di- 1405.
ctus primo vere multis assectis circumpedibusq milita-
ribus circumfusus Leopolim venit, cui civitas tota por-
tis effusa obviavit, honora oratione excepit, munusculis
militaribus placavit.
Ad aedem primariam adhuc semifactam sacra, reli- 1406.
gionemq priscam sodales Mariani ex aedicula suburba-
na transportant.
Ioannes Rutheni pro aris, Leontini pro focis adhuc 1407.
bello sacro digladiantes opera Nicolai Vigandii Docre-
torum et Nicolai Peyseri Theologie doctorum super
canonibus gleba iterato concordiam ineunt.
Petrus Stecher aedilis urbanus fontem ex agro hospi-
talis S. Spiritus primus intra moenia tubis figlinis
induxit.
Eodem anno Antonius de Kobylany Primatius sinistra
delatione Vitoldi adulterii insimulatus arci superiori in-
cluditur.
Rex Leopoli presens, cujus munificentia nosocomii civi- 1408.
lis habitacula angusta in ampliorem formam redacta sunt.
Ioannes Rutheni quo annosior eo morosior etiam secu-
toribus divi Dominici et Francisci, Leopoli degentibus
de sacramentorum dispensatione et obventionum canoni-
carum portione bellum judiciale indixerat, quod nonni-
si Mathie presulis Premysliensis arbitramento pro
pridie calendarum Iunii sopitum est.
Vladislaus rex tota quadragesima Russiam militari- 1410.
um virorum seminarium ad bellum prussicum, quod animo
coquebat, concitat, nec nisi exeunte Aprili multis signis
proceribusq latera ejus stipantibus Leopolim reliquit.
Iacobus archipresul Haliciensis domum ligneam per

postoros

posteros Hanusii Sebaver sibi suisq succedaneis abima-
tu venditam tabulis pineis mansioni suae commodiorem
reddidit.

Jacobus gentis Streparum et ordinis minorum per vir- 1411.
tutes et literas binos tantummodo gradus Archiflamini-
um haliciense ascenderat, cujus in fastigio cum verbo et
exemplo geminis facibus undeviginti annis praeluxisset
ineunte Januario anni hujus lucem mortalibus mac-
cessam immortalis accessit, subsequenti mense in pene-
tralia crucis dominicae a sodalitio instituti seraphici ter-
tiae mandatur. Ubi post duo saecula solido et nihil im- 1619.
minuto corpore forte repertus religione et prodigiis cre-
bris animos civium occupatos ad hanc diem tenet.

Cum vero Joannes Rutheni Rector ecclesiae finem litis,
tunicam inconsutilem Christi scindentibus, non faceret,
sed identidem cives etiam inter divina officia interpellaret,
rex Vladislaus morositate ejus senili suboffensus, po-
tissimum, quod decisioni suae stare nollet, jam tum
metropolim Haliciae Leopolim transferendi civibus aures
regias obidentibus fidem dedit, tantoq oneri genere,
doctrina, animo supparem Nicolaum Trąba antisti-
tem destinavit. illo vero ad Gnesnensem infulam post
aliquot menses evecto Joannem Rzeszovium desti-
natis suis non imparem substituit. At cives promis-
so regio inescati alacriores fabricae aedis marianae
instare, parietes fornice jam junctos albano opere
vestire, altaribus sessibulis, fenestris vitreis velut
sponsam digniori viro adornare.

Joannes Rutheni nimis attentus et curiosus ad rem, 1412.
uti superius annotavi, curis, quem tamen biographus pon-
tificum Leopoliensium animosum vindicem et non poti-
us contentiosum triconem appellat, quoniam non mo-
do agellos, sed vireta puellarda hortosq fenestris appen-
sos, et ultra piscinas, stagnum fossae urbicae, ut super
motas trusatiles post aquatiles censere vellet, magi-
stratus assiduis litibus ejus fatigatus, supplex re-
gem adiit, cujus mandato Nicolaus Trąba super Hali-
ciensis tum Gnesnensis Archierevs Premisliam veni-
ens questuosas litigatoris decrepiti querelas edicto
suo diremit, et ne terrae intentus coelum amitteret se-
rio admonuit.

Crucis lapideae noviter erectae in actis civilibus pri- 1413
ma fit mentio, sed quia citra patibulum adsistit, non
illa remotior, sed cujus locum aedicula divae Annae occu-
pat,

pat, intelligenda est. illaq est, quæ ad viam ducentem ad sacellum divæ crucis in campis, quæ post via crucis vocitari solita, eo quia plures inclementia aëris consumti, a reliquis sibi fatisq superstitibus eadem in terra, cui immoriebantur, tumulos cipposq in crucem formatos, supremam memoriam excipiebant, unde locus funeribus christianis frequentatus apud posteros vertit in religionem. Cum enim parilitatem spatii a curia Pilati ad montem Calvarium, cujus in eminenti sacerdos et victima Christus salutem nostram operatus est, excurrentis intervallo huic et prætorio Leopoliensi advertissent, ad struendam capellam S. Crucis, quod supra nomen figuram quoq ligno vitali conformem fabrica sua decussatim ducta exprimeret, conditores primævos, quos publica dedit calamitas, huc enim magis verum inclinat, allexit. Evolutis postmodum quadraginta tribus oraculum deinde anno 1460, capellam S. Crucis in suburbio Cracoviensi nominavit.

At novissime lue contagiosa autumno civitatis incolas graviter flagellante plurimi mortalium huc deportati supremis suis consulentes bona derelicta primo occupanti cessura superstruendo sepulchretis suis templo ultimis tabulis addixere. 1584.

Postero itaq anno duæ trabes effigiem Christi in crucem acti præseferentes periculis testatorum inditæ. 1585.

Altera ultra delubrum divi Georgii via Prodeccianahuc usq durat. alteram ritu stauropegii fixam commune incendium totius Russiæ hausit simul cum lamina disticho tali inarato:

Huc omnes ad me vos, qui peccastis adeste!
Vulneribus curo vulnera vestra meis.

Hoc demum anno Leopolis metropolis facta est, quo regis Vladislai cura, Ioannis XXIII. sacrorum primi principis assensu, civium quiritantium precibus, cathedra pontificia ex oppido plebejo Halicz Leopolim introducta est, præerat tum ei Ioannes Rzeszovius natalibus, literis, meritisq in republica exantlatis non vacui nominis præsul. Hunc igitur pervigilio natalis dominici Vladkone palatino, Ivohe præfecto Russiæ cum lecta equitum peditumq manu comitante, tota civitas, clerus Romanus Russiensisq, ordines religiosi fluctuatim procedentes summo cum gaudio exceperunt, fausta omnia pastori gregiq custodiæ illius commisso apprecantes et vicissim ab eo in signo crucis bene ominato 1414.

nato verba accipientes.
Subsequente anno novus paterfamilias domum domini in 1415.
meliorem ordinem digessit. Ioannem Rutheni cum Petro
Sacellano ad aediculam marianam ultra portam ablegavit,
domicilium ejus curiale in canonicum permutans, pre-
fatos sine quovis censu de quadra sua viventes instituit,
multos abusus, qui ex comerciis schismaticorum
sensim in animos fidelium irrepserant per catecheses
ad populum habitas proscripsit diurnis litigiis oblivi-
one sepultis aversam civitatem hucusque clero reconcili-
avit. Sub finem anni vix aliquot diebus sibi superstites
Vladislaus rex Leopoli sacramentum fiduciarium ab
Alexandro citerioris Moldaviae dinaste recepit. Civibus
loca vasta, inculta, adespota fundos urbanos quaqua-
versum ambigentia adscribit, collegium sacerdotum
nobile excitaturum se pollicetur. Hucusque in aede pri-
maria alemanicus orator suo idiomate conterraneis
tantum verba faciebat, verum instante archipraesule vernacu- 1416.
lus quoque ei superadditus est.
Et hoc anno Vladislaus rex Leopoli adfuisse memo- 1417.
ratur, quem codices rationarii quatuor truncis avenae
singulis duodecim grossis emtis, notarium autem
ejus, res digna cachinno, sacciperio ventrali octo ter-
nariis comparato honoratum fuisse referunt.
Rex cum regina Sigismundus et Svidrigello fratres 1420.
Stanislaus Ciotek procancellarius regni mense uno Le-
opoli commorati, quinque camchas, obsoletum serici hete-
romalli genus, in xeniis receperunt. Spytko de Melsztyn 1421.
poliarchus Leopoliensis possessionem provinciae hac aetate
adiit.
Idem Zovliam Iwani Kijoviensis ducis filiam et fu- 1422.
turam Vladislai sponsam una cum Vitoldo ejus avun-
culo Leopolim primo, inde Grodecum splendido satellitio
cinctus deduxit, Sophiam postmodum appellatam. Eo-
dem anno scitum populare idemque peculiare civitatis de
familia inter virum et uxorem ... diplomate re-
gio corroboratum est.
Festa Leopolis coronationis diem inclytae Sophiae regi- 1423.
nae in hilariis actum tristi vespere finivit ob tragoedi-
am per famulitium arcense excitatum, et primarios ci-
ves in custodiam datos.
Paulus Golbertus concessione a magistratu obtenta co- 1424.
lonos in Kolparkow locat. Eodem anno Vladislaus rex Le-
opoli

opoli degens amoto Spytkone Petrum Vlodkonis de Char-
binovice praesidem urbis creat.

Hac tempestate cives munificentia regia suffulti moenia 1425.
civitatis pumilia nec per Casimirum ad justam altitu-
dinem educta porticibus ambulatoriis pinnisq fenestra-
tis additis superius producere non dubitabant.

Vladislaus rex fidem datam eliberans collegium Cano- 1429.
nicorum fundat, ataq deni amplissimo sacerdotio initiati
pro sanitate regia tranquillo regni statu et aeternaque quo-
ruse reginarum Hedvigis, Annae, Elisabethae et Sophiae
salute precibus quotidianis ~~quotidianis~~ numen su-
perum placarent, liberalitate rege digna providit.

Postquam Vitoldus caput, quod diademati parabat fa- 1430.
tis submisisset, Svidrigellus turbidi ingenii princeps
Russiam invasit, qua, ut facilius potiretur, capiti e-
jus, civitati nempe Leopoliensi frenum imponere volu-
it, sed vigilantia civium portis exclusus speq evolutus
est.

Vladislaus rex contra Svidrigellum turbas et praedas 1431.
per Volhyniam agentem subitariam manum militum
misit, ipse Leopoli fraterno sanguine abstinens substitit,
ubi laetum nuntium de induciis cum Svidrigello pactis,
et Valachis ejus auxiliariis per Buczaccios fratres ce-
sis accepit. Ibidem quoq Vladislaus curiam Svidrigel-
li, et dute illam Vladislai ducis Opoliensis pontificali
domui contiguam in tertia parte circuli ad ortum sitam
Archiepiscopis Leopolienisibus in perpetuum donavit, ne ob-
tenta ejus Svidrigello princeps inquies Leopolim veniens
aliquando civitatem suae potestatis faceret.

Supremum occasum Vladislai regis tanquam propitii 1432.
videntis majores nostri non ex vano planxerunt, peculi-
ari enim favore ad augenda ampliandaq commoda il-
lorum ferebatur, nunquam tristes a conspectu suo dimi-
sit, querelas singulorum propria aure excipere non in-
ferius majestate sua habuit.x Conviviis publicis, nuptia-
libus, pompis, autodiis, tyrodiis choreis toto anno inter-
missis. Ecclesia quoq metropolitana, quam ille novellam
plantam, suae functionis in erectione indigitavit, tota
in squalore posita crebris sacrificiis novi testamenti de-
functum ad aras usq prosecuta est. Nec frustra illi fue-
runt supplicantium vota, ad nostra usq tempora in pro-
nepotibus suis regnat.

Germani sub sole torrido vindemiis assueti etiam Leopo-
li

x ideoq veluti parenti benefico multis diebus parentaverunt.

poli novellata petitis e Moldavia vitibus plantarunt pro-
montoria arci edificii subjecta et soli pardio obversa Bac- 1433.
cho, qui semper amat colles, oportuna visa, in his ille du-
centis ampliùs annis uberi proventu regnavit, donec
barbaro Russorum, Moschorumq ferro pampinis exci-
sis regnum quoq deseruit. Vladislaus Jagellonides 1434.
patri in solio suffectus Leopolim veniens Moldaviam ci-
teriorem ulterioremq inter filios Alexandri Heliam et Stepha-
num parricidalibus odiis de principatu dimicantes bipar-
titis fidem juratam ab eis extorsit. Ibidem quoq Spyt-
ko de Jaroslaw palatinus Sandomiriensis praefectu-
ram Russiae e manibus novi regis accepit.

Joannes Rzesovius primus urbis hujus metropolites 1435.
et verus episcopus animarum, cum vineam Leopoliensem
per annos viginti unum tota vita abstemius indefesso
studio excoluisset ~~im~~mortali ~~xxx~~ rude donatus Joannem
Odrovonzium non aequis passibus vestigia sua relegen-
tem successorem accepit. Similiter Spytko de Jaroslaw 1436.
primis labiis praefectura urbis gustata Vincentio de Sa-
motuły delibatam per manus regias propinavit.

Armeni et Russi uno eodemq architecto usi hoc tractu 1437.
temporis duo delubra analoga pari filo et schemate sub-
struebant, Armeni quidem intra moenia Deiparae vir-
gini ad athereum thalamum translatae, Russi subur-
banum veterano gentis commilitoni divo Georgio.

Tartari vitam in armis et victum in latrociniis du- 1438.
centes incentore regulo gentis Sachamato instar subiti
torrentis universam Russiam caedibus et incendiis in-
undarunt, jamq per strages minorum oppidorum ad inte-
ritum pulcherrimae urbis ruebant, ab ipsis tamen por-
tis occursu promiscuae multitudinis rejecti in extra-
mu zana ~~zana~~ tuguria flammis debacchati sunt. Eodem ter-
rore scythico ex agris suis pulsi Petrus Odrowąż pa-
latinus, Vincentius de Samotuły praefectus Russiae, atq
Sienko de Siemowo finium regundorum praepositus
pecuniae publicae coactores Leopolim se receperunt, qui
cominus spectantes, quam animose Tartari portas
urbanas adaequitaverint, et invicem succollantes se mu-
ros superare tentaverint, ad substructiones murorum ci-
vilium mnas marcas communiter dictas ex collectis tri-
butis aedibus urbanis dederunt.

Taeda

Taeda anni hyems nimisq prolixa diebus aestivis vata 1439.
laeserat, unde versae fruges, incendium annonae, lues po-
pularis, et crebrae per vulgus mortes. Quapropter Vla-
dislaus rex cum tota mole fortunae suae Leopolim venit,
ibidemq hibernavit, multi quoq agrestes vestigia ejus
secuti, et ubertate glebae illecti per Russiam sedes
fixerunt.

Isidorus metropolitanus Russicus a sinodo flo- 1440.
rentina in Moschoviam pro legato ~~missus~~ ad gentes
in unum corpus ecclesiae redigendas, missus Leopolim ex iti-
nere divertit, in cujus ara primaria sacris, cantu, situq
gentili operatus est oblique tuentibus Russis.

Sed lubet hujus saeculi equitum cultum corporis habi-
tumq vestium in codicibus nostris graphice descriptum
memorare. Poloni ergo id temporis comas intonsas bar-
bas promissas nutriebant. caput per aetatem petasis,
brumali tempore bardocucullis tegebant. Subuculas, tho-
races, colobia, penulas scorteas e pellibus alcium velu-
rorum confectas tempore belli induebant, domi panno
moravico ravi coloris amiciebantur. Arma illorum erant
gladii, balistae, lanceae, quae summa parte sellis eque-
stribus alligatae, reliqua per terram trahebantur, ideoq
Wlocznie dicta sunt.

Anno ineunte Ioannes de Czyżow Castellanus Craco- 1443.
viensis a Vladislao ad hungaricum solium assumpto
prorex Poloniae datus literas Vladislai civibus nostris
exhibuit, et juxta praescriptum illarum subsidium num-
marium Regi tum cum Turcis belligeranti obtinuit.
Per eosdem dies, memoratus vicerex duobus presbyteris
ordinis beatissimae virginis de monte Carmelo prope
fanum russicum a Theophania dictum sacellum tumultu-
ario opere sub nomine divi Leonardi exstruxit, unaq cum
Petro Odrovazio palatino votum pro incolumitate Regis
capite pro Hungaria tum dimicantis concepit salvo re-
ge monasterium basilicum ibidem se aedificaturum, ve-
rum rege triumphis suis ad Varnam immortuo, et vo-
tum irritum, et aedicula extemporalis in fumos scythi-
cos abiit.

Quamprimum Vladislaus martius juvenis et orbis 1444.
christiani piacularis victima ad Varnam occidisset, eo
audentius Tartari Russiam persultantes Leopolim circum-

quaq

quaq circumcluserunt, et in reditu Vindicam procula-
torem Pliniamensem temere sibi occursantem multis
vulneribus confecerunt.

Posteaquam aediles urbani propugnacula muralia per- 1445.
fecerunt, extemplo singulis collegiis opificum assignata
atq ex annuo penore loricis, scutisq pedestribus potis-
simum arcubus et manubalistis instruerent publico edi-
cto mandatum.

Per eadem tempora sodalitium jaculatorium in-
stitutum est. doctores sagittandi conscripti, colli-
culus urbi proximus palaestrae huic destina-
tus, prominenti ejus scansionis pertica infixae, et in
summitate illarum scopus in gallinaceum factus expo-
situs, ab errantibus poenae multatitiae, ferientibus
brabia constituta. Qui vero avem trabe dejecit ab al-
ta rex gallinarum, a rudi autem popello Palliarum
salutatus.

Casimirus Jagellonides regio diademate convinctus 1449.
Leopolim primum splendido comitatu venit, inde Ca-
meneceum citis itineribus profectus Petrum et Alexan-
drum patres Moldavos in fidem recepit. Quibus subsi-
diariam etiam manum ex prima nobilitate russica
lectam sub imperio Ioannis de Sienno contra Bogda-
num Valachum sibi usurpantem reliquit, ipse Leopo-
lim reversus in procinctu literas laureatas accepit se-
cundum suos cruentam victoriam stetisse. Sub finem
anni Petrus Odrowazius Palatinus Russiae, Nicolaus Po-
rawa, Michaël Buczacki, et cum eis aliquot optiones
strenui proelio Valachico consumti in templo metropolitano
complorantibus agnatis terra sunt mandati. Ioan- 1450.
nes Odrowazius Archiepiscopus Petri anno vertente
per Valachos caesi germanus nimio desiderio fra-
tris brevi fratrem secutus in vestibulo sacrarii con-
ditur, funus flebile, sine ullo cleri fletu compositum, cu-
jus bona nonnisi morte interceptus vexare desiit,
quo nomine diris ecclesiasticis devotus nec nisi post
obitum reseratus est. Andreas Odrowazius in solati-
um luctus patrui utriusq e vivis sublati satrapiam
Russiae a rege accepit Leopolimq apparatu magnifico
quamvis atrato intravit. Hunc secutus est Gregorius Sa-
nocensis belli pacisq artibus vir insignis, ecclesiae
in praesulem designatus Sanocii oppidanis parenti-
bus

bus, ut vult Cromerus, editus, quem fortuna coecutientis errorem oppido correxit, dum se illi in Academia artium doctorem, in militia ordinum ductorem, in ecclesia vigilem pastorem, in republica sedulum Senatorem ostendisset.

Hoc anno altera Roma Constantinopolis a Turcis 1453.
miserum in modum capta et direpta terruit christianum orbem nec minus nostram urbem semper aliquid mali a vicino malo sibi metuentem, cui majorem adhuc metum Sachmat cum densis Tartarorum agminibus per caedes et rapinas Leopolim usque invectus incussit, simulque admonuit, ut quantocyus perficiendis munitionibus manum admoveret.

Quia vero a Graecis Constantinopolim Turcis proditam increbruit, multique illorum sedibus pulsi Leopolim effugerent, idcirco lucrum publicum institutum, fugitivi nonnisi datis vadibus intra portas admissi. Ad extremum fana ruthenica recensita, et id temporis octo reperta, nimirum urbicum, Georgii, Onuphrii, Nicolai, Theodori, Theophaniae, Anastasis et Evangelismi.

Boleslaus Svidrigello turbo Russia postquam Luce- 1455.
oria in longam quietem concessisset longius exequiis Vilnam deductus Leopoli exequias pontificales habuit.

Exundante multitudine convenarum Leopolim quotidie influentium praecipue rusticanorum infestis latrociniis Tartarorum ex agris abactorum in Bitochowiecz coloni per decem viros agrarios deducti sunt.

Georgius Strumilo vexillifer Leopoliensis ne totum pe- 1456.
culium suum morti in hoc mari spatioso piraticam exercenti cederet, opimiorem partem ejus Czyszki et Monastyrzyce Fratribus divi Francisci resignavit, et vivens vidensque ad manus tradidit, ut vicissim illi horarias laudes Deiparae virgini quotidie tanquam horologia mariana personarent. Similiter Joannes Chodorowski de Brzozdowice, ut aliquid terreni in terram viventium secum adferret, nobilem portionem patrimonii sui tres villas: Botszow, Mohiliszcze et Luczany silicerniis debilibus in valetudinario S. Spiritus degentibus transportandas commisit hoc sub-nexo, ut singuli quinquies orationem dominicam in dies recitarent. Postmodum tamen haec tria rura uno sed tyburtino Zalechow ob viciniam urbis commodiore permutata sunt.

Casimirus

Casimirus dubiam fidem Stephani principis Valachi- 1469.
ci exploraturus duos consules Leopolienses longo usu
rerum exercitos in Moldaviam ablegavit, specie qui-
dem liberi commeatus, mercatoribus impetrandi, reipsa
autem animum ejus versatilem introspiciendi, reversi
postea peccata omnia retulerunt.

Samaritanorum exemplo Levita quoq adversa fortuna
pressos sublevare non erubuit. Is fuit Nicolaus Bazij
prisca sanctimoniae sacerdos, qui agellos suos suburba-
nos, lanei nunc hospitales nominantur, truncis et mancis
in prytaneo Leopoliensi animam trahentibus, dotales in-
scripsit, horum in capite vicus Gliniancensis, Ardletum Argiletum
cultiore nomenclatura mihi alibi appellatus, brevi postea
consedit. Vicus, ita me fides amet, quondam incolis popu-
losus, hortorum opacitate amoenus, diversoriis merca-
torum e Bessarabia totoq oriente opes emporio Leopoli-
ensi deferentium frequens, et quod palmarium tribus
claustris religiosis frontem tergumq ejus servantibus
conspicuus, atq etiam parergon addam mihi in solum παρεργω
genitale ab astris designatus.

Andreas de Sprowa Odrowazius civitatis praefectus du- 1460.
os viros religiosos in magisterio divi Ioannis Capistrani ×
Leopolim secum adduxit, quibus civitas velut patribus
patratis coelitus ad se missis mapale a Gregorio Stabu-
lario triginta mnis seu marcis aere publico redemtum
habitandum dedit. Andreas vero Odrowazius cellis a-
sceticis et oratorio ex arboretis structo auxit. Nos in tem-
plum coenobiumq augustum succrevisse miramur.

Purgamenta oppidorum et villarum sub labarum crucis 1464.
edicto summi pontificis per Russiam collecti, dum Hun-
gariae turcico bello laboranti suppetias eunt, totam pene no-
bilitatem russicam rapinis promiscuis in urbem egerunt,
Iamq et urbi novissima quaeq, ni sibi juratos crucis ho-
stes Iudaeos dederet, minabantur, nec nisi offa castrensi
extorta perditorum hominum colluvies recessit. Porro ordo
equestris, ut Leopoli fortunarum suarum promtuum receptum
semper haberet, societatem mutui auxilii contra omnem vim
hostilem cum civibus instar syncretismi iniit, et literis pra-
gmaticis solemni formula confectis sanxit, quae hucusq
in chartophilacio astyco priscum candorem nobilitatis Polo-
nae diserte depraedicant. Ipsis calendis Ianuarii Andreas
Odrowazius

× ad omnium virtutum exempla exercitas

Odrowązius vitam praefecturamq civitatis morte propera reliquit, quam pignoratitiam a Rege possederat. Idmq Joannes filius ejus involare vacuam volebat, sed Rex eum praeveniens Leopolim festinavit, ubi corrosa etiam a civibus pecunia hypothecam expedivit, praefecturam Michaëli de Jarosław contulit, qua vacante ipse rex Nicolaum Temricium proteconsulem nominavit.

Pestifera aura Leopoli ingravescente publico senatus consulto Sigismundus empiricus doctor medicinae accersitur Cracoviâ, et anno non amplius uno decem minis salarius factus tanquam minus necessarius dimittitur. 1467.

Rex in capite quadragesimae Leopolim veniens libratores tormentorum, qui cives certo ictu destinata ferire erudirent, constituit, quorum e numero Valentinus fusor aeramentarius petis conductus in officina fusoria sumtu communi extructa, locatur. 1468.

Stephanus nimia fortuna ebrius lubrica fide Casimirum Leopoli duobus mensibus tenuit, neq tamen Rex ipsum quamvis amice invitatum praesentem habuit, sed coram Joanne Mussilone palatino Podoliae, et Spytkone Jaroslavio legatis suis Srocaviae sacramentum Evangelio dicentem audivit. Interim per otium equestrem legationem Mengligeris turcici principis officia et auxilia ultro offerentis benigne excepit, donec et promissis amplius oneratam a se dimisit. Donorum vero conquisitione urbanus magistratus impeditus lectionem novi senatus intermisit. 1469.

Johannes Hanel Rus Hołowsko ante annos sexaginta exstirpari coeptum ad cultius faciendum, novisq colonis implendum ab oeconomis civilibus penso annuo constituto suscepit. Iisdem diebus Clemens Bacalaureus Romam pro impetrandis ecclesiasticis indulgentiis sumtu publico ablegatur, cui viaticum centum floreni dati, et caballus sex florenis sub D. Clementem, ut vetus scriptura habet, emtus. Raphaele de Jarosław rebus humanis exemto Stanislaus de Chodecz urbi praeficitur. Statua sculptilis Christi in cruce pendentis Cracovia Leopolim advecta, coloribus illustrata, per antistitem religiosis devotionibus initiata venerationi populi in medio templi majoris exponitur, statisq diebus supplicationes publicae ibidem indictae, mox intermissae, nostra demum aetate simulacro illi venerabili, thaumata supra humana passim patrante resumtae. Sub idem tempus mercator quidam ad Leopoliensem mercaturam Pergamo veniens pudicitiam matronarum 1470. 1473.

matronarum donis venereis, more gentis usitato perse-
quertrans. stupri sollicitare ad senatum delatus immiti
edicto urbe pellitur, et ne impuro afflatu scortorum civi-
tas inficeretur; omnia propudia et dehonestamenta vul-
gi foras relegatur. munuscula amatoria igne piacula-
ri per lictores expiata sunt.

Progenitores nostri quam levi, et si cum nostris tempo- 1474.
ribus putemus, nullo pretio obsonarent, ex paucis, quae sub-
jiciam, colligi possunt: Cuppa vini cretici R 25. Congi-
us, quem nos ollam vocitamus, sestertiis, seu mavis di-
cere grossos, octo, congius vini hungarici grossis 4. un-
dulata tela vulgo czamletum R. 4. similiter tapes asia-
ticus. Ulna serici damasceni operis R. 1. panni londi-
nensis grossis 20. piperis pondo librarum triginta lapis
similiter R. 7. Uvarum passarum R. 1. Dolium avenae,
seu quod idem est, truncus grossis octo, aliaq esculen-
ta et poculenta minutis obolis constabant. At nunc se-
modio nummorum modium tritici vix obsonatur.

Tartari duce Aidoro nec numero nec armis validi, vix 1476.
enim septies millies fuisse perhibentur, totam Russiam,
quam late patet, impune persultantes Gregorium Sanoci-
um Dunajovie tunc rusticantem indagine cinxerant, ve-
rum ille manus sibi oppidanisq jam injicientes ma-
scule paucis cum domesticis repulit, decus servati op-
pidi meruit, exemploq suo docuit, iisdem libris aciem
ferri et ingenii acumina subigi.

Circa ea tempora, quoniam quaquaversum bellis arde- 1477.
bant provinciae, praesertim Machometes Capha et dein-
de Kilia, Albo castro totaq Bessarabia subjugata Pan-
noniae imminebat, Moldaviam vero utramq jam spe
devoraverat, Casimirus praecipiti in auctumnum anno
ad nobilitatem russicam mandatis suis excitam Leo-
polim, et inde Betzum perrexit famaq adventus sui Tur-
cas Valachia excedere coegit. Spytko Jaroslavius Pa-
latinus Sandomiriensis Praefectus Leopoliensis a rege
dictus a civibus honoro occursu excipitur.

Gregorius Sanocius duo de triginta annis in cathedra 1479.
Leopoliensi non oscitanter imo graviter exactis, dum
Rohatinii liberalia agit, die Domini subito praeventus, et
in cubiculo ore cernuo, brachiis passis more supplicis, hu-
mi stratus repertus, procacibus vulgi sermonibus occasi-
onem dedit sinistre de se loquendi, quasi nunc mitratus nunc

myrrhatus

myrtatus oves pedo, capras myrto subigeret, unde prae-
clarum nomen ejus stilo pontificis Varmiae in annalibus
polonicis confossum hucusq immerito vapulat. Ceterum
funus ejus lapidi, quem sibi Strepa ante triennium
insignitum posuerat, complorantibus amicis suppositum
est. In ipso anni exitu aer pertefar ostiatim gli-
scere caepit, praematura hyeme correptus obriguit.

Ioannes Dlugossus vita, literis, famaq per omnes historiographos satis superq commendatus, antequam cathedram Leopoliensem adiisset, sessus annis in vitae itinere defecit, pastorem profecto omnibus numeris absolutum ostenderunt tantum nobis fata, neq ultra esse siverunt. 1480.

Casimirus civitati immunitatem tributorum in annum concedit, quo promptius munitionibus priscis reficiendis et novis excitandis insudaret, hac liberalitate propugnacula aliquot grandiora circa ostia portarum extraq septum vallare coronatim protensa cernuntur.

Postridie festi pentecostes incendium ex officina braxatoria, ut verbo cauponico utar, fortuito ortum aliquot domos arci inferiori contra positas momento pessumdedit. Totam urbem multum sylvae intra se habentem immensum terruit, author uredinis nisi mature furiosae plebi se subduxisset, in eadem ustrina certo certius poenas dedisset. Hoc quoq autumno afflatu maligni aeris civitas laboravit plebecula infima potissimum fatiscente. [incuria]

Tota aestas concamerationi basilicae principis impensa transiit omnibus incolis, pars vicariam operam bajulorum, pars manu pretia coementariorum conferentibus sumtuosum, operosumq fabricae hujus opus ante annos CXXXI. inchoatum hoc demum ad umbilicum deductum est. Septuaginta septem anni transierunt, quando pars ejus anterior sanctiorq in absides coivit, posterius ejus odeum hac aetate opera Ioachimi Plom architecti Vratislaviensis 370 florenis usualibus, locata fornice polygonia conclusa est. Solis civibus curam et sumtum molis sacratae sustinentibus, et vero opes illorum profanis usibus insumptae jam consumptae, vel in manus alienas devolutae sunt, quas cum Christo angulari lapidi impenderunt, et hic superstant, et alibi in aedificationem domus non manufactae cesserunt. In ipso delivio anni Ioannes Strzeleccius cognomento Wętiobłagente

te exiens e campo martis militiae christi accensus in-
fulaq metropolitana decorus Leopolim ingressus est
Re Plao Cutostiantio cancellario Regni et Spythkone Iaro-
slavio latera ejus ambigentibus, clero et populo latum
applaudente mox ingemiscente; vir enim militariter
lautus, et in contuberniis castrensibus veneri, quaeq
assuetus, neq praesul ventri et male moratis partibus
corporis bellum indixit. Sacerdotium spolium esse ra-
tus, postquam pontificalibus censibus canonem men-
sae suae decoxisset, canonicorum quoq praediis a-
ditiales manus adjecit, unde querelae, immorta-
les, litas, perpetuae, exulceratio animorum, et parri-
cidia animarum secuta.

Altare summum in aede metropolitana apparuit.
Primum sumtum Iacobus Zyndzych supremis ceris
ducentas marcas reliquit, curatores ultimae volunta-
tis Tabulas clusiles runcina et planula sine quovis
celo phidiaco expolitas mysteriis Christi patientis
pictas fieri fecerunt statueruntq.

Coenobium Deo consecratarum Virginum hac tempe-
state Leopoli primitus visum, Cracovia duae ascetriae
tertiam Regulam Sancti Francisci professae primordi-
um illi dederunt. Nicolaus Temryoz in fundo suo pa-
terno locum concessit, liberalitas christiana domicili-
um a tergo claustri fratrum minorum exstruxit, vi-
ctum quotidianum manus nunquam otiosae submi-
nistrarunt, sicq per 150. annos providentia divina
dotatae supra triginta aliquando numerabantur, qua-
rum pars segnior sibi relicta per tempus exolevit,
altera potior regulam divae Clarae amplexa est.

Turki subjugata Bessarabia Moldaviam quoq utramq
imperio suo jam dudum subjecissent, ni fortitudo regni
Poloniae Stephanum bellatorem illis opposuisset, hunc er-
go tanquam scopulum victoriarum suarum e medio tol-
lere satagentes Valachiae cominus inhiabant, terro-
rem, qui bella plerumq conficit, longe lateq spargentes.
Idcirco Leopolis securitatis suae causa anxia, tanquam
hostem in limine haberet, alveos fossarum, cincturas
aggerum, arduis praecipitiis exasperare, promuralia al-
tius surrigere, machinas obsidionales, tela missilia,
sclopeta manualia, Tarasnice, Hrusnice, Hakownice
ab eis dicta Vratislavia convehere, hac tessera moeni-
bus suis praefixa: Felix civitas, quae tempore pacis bella
providet.

Novum

Novum et nullo superabile bello munimentum accessit 1484.
munitionibus nostris D. Joannes Duclanus, is Rhodi-
cus originis, ingens virtutum ab uberibus matris ube-
ribus magnae matris Deiparae virginis adhaesit, breviq
per ubera matris ad vulnera filii admissus est, nihil
prius in corde, nihil frequentius in ore praeter Jesum et
Mariam habuit, totus in praeconia tantae matris, totus
in laudem talis filii effusus. Mox signa ducis seraphi-
ci signis salutis nostrae insigniti secutus inter tirones
subsignanus, inter triarios antesignanus spartana di-
sciplina meruit, monitis deinde exemploq D. Joannis Capi-
strani tanquam trophaeis Miltiadis excitus strictiori mi-
litiae D. Bernardini nomen se ipsum in arctiorem mili-
tiam dedit, abinde hostis jurati petulantiam patientia,
luxum abstinentia, tumorem contemptu sui triumphavit, ora-
tionibus assiduis familiare sibi fecit coelum, ad cujus nu-
tum satellites orcinos morbos male moratos, mortem deniq
caule quavis surdiorem, et cujusvis precibus clausam di-
cto suo habuit audientem. Cumq aliquoties intra fratres
minores superior neq oculis captus a regula religiosa ab-
errasset, neq pedes aeger in via observantiae cespitas-
set, nullamq vacationem sibi emerito indulgeret, stans,
ciensq pugnam in primo ordine coelitus missionem ob-
tinuit. Contagio tum autumnalis Leopoli per vulgus
serpebat, et in curia coelesti primipilus supernae militiae
Michaël triumphum agebat, cui, ut quam plurimos laure-
atos comites transscriberet, Dum divus noster media
inter tela laborat, animam in acie posuit. verissimum
pro fratribus suis anathema elatus e praelio cum victo-
ria vulto insuper salvo, cujus sub umbone secura Leo-
polis etiamnum delitescit. Ego vitam et calamum duco
bis ex ipsis faucibus fati manu Divi ereptus, praeser-
tim cum de pisce rapidissima pinna mihi fauces obse-
disset, vitam etiam ercepturo, nisi prior eam e gutture Ducla-
nus medicus eripuisset. Toties ergo voti damnatus me-
moriam ejus sancte adoro et ante duobus distichis ad
mausoleum marmoreum appensis testatus sum.

Hoc Tibi pro paria carmen Duclane! columna
Dedico praesidium dulce decusq meum!
Herba stat ut fragilis firmo subnixa colosso.
Sic ego vivo tua Dive! servatus ope.

Et vero

Et vere praeter me coeci oculos, claudi pedes, aegri sa-
lutem, mortui vitam, supplices vota ad tumulum ejus re- x idente
cipiunt, sed hae librum non paginam unam requirunt. dem

Casimirus Rex amplius jam non visurus Leopolim
hoc anno ultimum vidit. videndi causam Stephanus 1485.
dominator Valachiae, Turcarum, Scytharum, Hungaro-
rum perpetuus victor dedit, qui juraturum se in ver- x
ba regis, quod hactenus abnuebat, Colomiae recepit, Con-
dictum itaq diem rex praeveniens duobus filiis Ale-
xandro et Alberto nec non Creslao Curostanico Cancel-
lario regni, multisq procerum et militum honorariis
turmis stipatus idibus Julii Leopolim intravit, unde per
veredarios totam nobilitatem russicam, Podoliamq ad
spectaculum, quod nunquam viderant, neq posthac visu-
ri essent, facile excivit, vicies mille fuisse perhiben-
tur, cum hoc ostensionali exercitu rex Leopoli Colomiam
movit, quem et cives curiosiores auxerunt, nulli enim
triumphale nomen Stephani desiderium sui non injecerat,
scena peracta Rex Leopolim die sacro Laurentii rediit, un-
de Cracoviam contendit.

Ioannes Albertus princeps Poloniae memor promissi, 1487.
quod ante bimestre nostris dederat, literas libertatis a pa-
rente importunis suis precibus a parentibus extortas,
ipse Leopolim detulit, utq cives quibusvis indictioni-
bus ad biennium soluti operibus, munitionibusq pro-
asticis instarent, pro concione admonuit. Dictum fa-
ctum, princeps satis exili charistico, viaticoq accepto
ad patrem se recepit.

Aborigines nostri, cum probe scirent, multas gentes esse 1488.
sine medico, nullam sine medicina ante annos 20. Leo-
polim adsciverant Sigismundum sed sine officina un-
guentaria minus proficuum, modo Alexandrum pharma-
copolam introduxerunt, ut is idem seplasiarius, medi-
camentariusq esset. cui ad instruendum myropolium
quadraginta florenos cives privati mutuo dederunt.

Ioannes Albertus viginti quinq millibus Tartarorum 1489.
iterato prelio ad fluvium Sadoranum profligatis Leopo-
lim e via divertit, primo quidem die oculos civitatis pom-
pa triumphali abunde pavit, ipse equo sublimis inter ve-
xilla auro vibrantia portam invectus est, ante et penes
eum

eum cataphracti, hastatiq equites densis agminibus fere,
bantur, extremo in agmine signa de hostibus capta pro,
lata omnia caudis jubisq equorum horrida prater uni,
cum pretorianorum hemiciclo lunari conspicuum. Ipsi
Tartari inferni aspectus viri ad rudentes manibus post
terga revincti instar pecorum gregatim agebantur, his
omnibus inedia spectris rem cibariam subministrare et
pro partu hesterslo oculorum corpora captivorum pascere
biduo cives jussi. Antequam princeps porta pedem efferret
curatores fabrica civilis sub auspiciis ejus victoriosis
prima fundamenta turris pratoria in ipso centro urbis je,
cerunt, cujus structuram quadrangulam triennio continuarunt.
Tecto scandulari domus metropolitana ab injuriis coeli
munitur, impensas aedititii, manus Niviot kloc tignarius
operi accommodavit.
Turris prætorii ad coronidem perducta tegulis imbrica, 1490.
tis supersternitur, in cujus fastigio horologium automa,
tum collocatur, cimbalum canorum centum pondiorum un,
decim ad singulas horas pulsu denuntiandas superpo,
nitur, buccinatori deniq speculator de summo porta Ca,
coviensis, ubi hactenus excubias agebat, huc transfer,
tur. Abhinc etiam via publica saxis sterni coeperunt, an,
tea plancis et longariis statuminari sueta in tempus.
Casimirus rex quatuor regum regnorumq parens Grodna
in vivis esse desiit, statim ergo cives in Tysmienica
nundinantes per viatorem unum ex accensis accersuntur,
justitium indicitur, pretexta pullae sumuntur, mortua,
lia sacrificia per omnia templa Divo numini propitian,
do, celebrantur, aliiq luctus non simulati vera imita,
menta, namq, ut elogia etiam chartis publicis per scri,
ptorem hujus temporis annotata deplomam, magnum
fautorem civitatis nostra, feliceinq persistentiam sub re,
gimine Casimiri Leopolim habuisse praedicat, senio qui,
dem confectum sed venerabili canitie, et honesta calvi,
tie decorum, pium in pauperes, nec valde austerum in
hostes, plures ab eo pietate, quam gladio victos, simpli,
ci veritatis oratione memorat. Cives autem plures exora,
tores ad Deum quam oratores ad populum habuisse eum
refert. Eodem anno Joanne Alberto ad solium paternum per
proceres Regni evecto festa Leopolis applausit, simulque
blande in breve arridentis illi fortuna omen accepit, eratq
ex vere nimium praecoci, quod Januario et Februario pra,
ta flore,

~~florere~~ silvas implumes frondere volucres proli indulgere
aestu insolito coegit. superveniens autem Martius intempe-
stivam anni pubertatem rigore suo castigavit.

Ioannes Strzelecius, postquam in contentionibus 1493.
forensibus decem annos contrivisset, demum lite in cu-
ria romana cecidisset, taedio vitae Cracoviae vitam finivit,
ibidemque, ne aliquid metropolis sui praeter aerem memo-
riam haberet, titulum sepulchri a fratre accepit. Per eos-
dem dies appendices templi metropolitani, nempe sacra-
ria supera et infera, odeum superius posticum, aliaque
additamenta alas aedis majoris amplificantia arcu-
bus testudinatis concamerata sunt, Hanusio Camen-
tario operam suam modicis mercedulis locante.
Aedilis urbanus Cracovia reversus forensis pensionis
exactionem a rege Alberto in quatuor annos concessam
magistratui attulit, cujus impendio propugnaculum
pergrande ad extimum limen portae Cracoviensis extru-
ctum cernimus.

Nonis sextilis phaëtontes orbis christiani Iudaei te- 1494.
trantem urbis in cineres redegerunt, ignis sacer osci-
tantes per eos custoditus ergastula illorum sordida
et constipata primum invasit, deinde viribus majori-
bus auctus, totam insulam sibi contiguam pecorum ni-
mirum forum et vicinas Russorum domos miserum
in modum afflixit, equile publicum, quinque propugnacu-
la urbis, sepimentum sectile vallo superpositum eo-
dem incendio involvit, nondumque sagina urbanarum
aedium expletus moenia transiliens argiletum meum
et colonum vicum Temricii secundis mensis absumsit
incendiariis nequaquam foras exturbatis, sed velut
ex condicto ad futuras noxas urbi inferendas ster-
quilinio pristino relictis. Albertus rex a Calimacho
puer edoctus principes benefaciendo ex mortalibus
immortales fieri civibus in tectis suis combustis cen-
sus indictionis decennii relaxavit.

Andreas Rossa Borzyszonius ex episcopo Premy-
sliensi ad augustiorem thronum Leopoliensem transla-
tus obviis ubsis ab ordinibus ecclesiasticis urbanisque
suscipitur. Recondita juris utriusque peritia, vita per vir-
tutes acta, elegantia morum comitate condita venera-
tionem viro apud omnes intenderat.

Duplex

Duplex stabulum utrumq anno vertente vi(mi)nefactum ab 1495.
siminum aedilibus viminum officiosis exaedificatum est, qua-
drupedibus quidem saxo, bipedibus, proh pudor! li-
gno, ne forte sine sentina colluvies per omnes domos
restagnaret.

Collegium jaculatorum allectromachia sua praecipuum 1496.
decus gallum ex argento effigiatum senatui exhibuit,
ut eodemq stamen telae undulatae in nicterium Ma-
thiae regis gallinario per triennium volucrem deturban-
ti impetravit.

Classico regio universa nobilitas excita ad diribitori- 1497.
um Leopoliense diebus Maji confluere coepit. Rex ipse
Premislia cum numerosis turmis equitum peditumq
ineunte Iunio veniens tentoria in longe patentibus
campis S. Georgii fixit, ubi ad 26 Junii hasit copias
provinciales ~~[illegible]~~ gratis itineribus adventantes prae-
stolando. Multa prodigia cladis futurae praenuncia Re-
gem a proposito avocabant, ut pote signa turbine ra-
pta, celes regius vadoso profluente haustus, equi et ho-
mines fulmine monitorio strangulati, Scopscius emo-
tae mentis et infausti ominis augur, et quod infan-
dum hostia sacrosancta inter litandum orario celebran-
tis ex altari in pavimentum dejecta, ad quod spectacu-
lum rex ipse exhorruit, nihil tamen mutata sententia
Sniatinium perrexit, et nimia fiduciae poenas dedit.

Ioannes Tiffenius ordinis Teutonici magister ex for-
mula foederis regem cum suis copiis secutus lenta ta-
be consumtus missionem causariam Leopoli obtinuit,
Marti non morti subtractus, funus ejus commilitones
e Valachia reversi in Prussiam asportarunt. Rex e Va-
lachia medio Novembre reversus omnium miseratio-
nem movit, non ea facies, laceri exercitus, quae fuit
integri, omnium vultus in terram dejecti, pleriq equi-
tum pedites facti, multi nobilium leves sagulo preca-
ria bucca famem abigere, manusq ad stipem porri-
gere ultima necessitate adacti sunt. Rex ipse moe-
rore magis quam languore confectus essedo tecto con-
tra pudorem se clauserat, jam vero currus onerarii
speciem exequiarum fecerant, omnes corporibus mor-
bidis aut mutilis referti, Pilenta magnatum in feretra
conversa exanimes vel semineces dominos domos refe-
rebant, Praevertim Nicolai palatini Russiae et Gabrielis in
Moravice corpora Tenczynum deducta, minoris notae per

varia

varia templa humata sunt. Rex sanitati utcunq resti-
tutus, quadrigas carpento junctas perlibenter+ loco xenii + a civibus
accepit, illisq Cracoviam revectus est.

Totus hic annus cruentus et funestus Russiam caput- 1498.
que ejus Leopolim ferro cruentavit, igne funestavit. Tres
gentes: Turci, Tartari, Moldavi immanitate barbara, nu-
mero infinita in excidium provinciae urbisq ejus pri-
mariae conspiraverant. Jamq manus, faces, compedes
cominus admoverant: nemine mortalium praeter amicum
coelestium ausum hostilium cohibente, et primum Stepha-
nus quondam cliens, tunc juratus hostis regni vasti-
tatem ditionum suarum repositurus, oppugnationemque,
Socaviae+ redhostire statuit. Quadraginta igitur Turcarum + Leopoli
millibus praeter Tartarorum Dacorumq immanem collu-
viem succinctus ipso die D. Servatio sacro more fulminis
adeo perniciter civitati incubuit, ut famam adventus
sui praeveniret, nulloq spatio sibi civibusq dato, eodem im-
petu aedificiis suburbanis inflammatis, malleolis sagit-
tisq ignitis per tecta urbana sparsis densis ordinibus
ad oppugnationem moenium missis flamma, fumo, ferro,
milite, unoq momento Leopolim invadere, expugnare, ex-
cidere, delere conatus est. Spe tamen potiundae urbis fru-
stratus divis indigetibus tela armamentario coelesti in
animos hostium praeferoces expedientibus, et civibus o-
mni genere missiliorum latera invadentium configen-
tibus. Prius dies, quam animus hostem deseruit. Mox
coepta luce sequenti ingloriius recessit, rabiem tamen, quam
in exitium Leontii attulerat, in oppida immunita villasq
patulas exercuit, Jaroslavia, Przeworsko, Radymno, Pre-
myslia, Canczuga igne castigatis, inquilinisq illorum in
servitutem mancipatis.

Mense Julio Tartari iterum reversi, iterum suburbia
adhuc fumantia urebant, vicos desertos vastabant, a-
grestes semineces jugulabant, nudos spoliabant, extre-
ma quoq civibus minantes, ut vapulante catello Leoni
metum incuterent. Sub anni exitum, ne qua pars ejus
clade vacaret, 70.000. Turcarum in Pocutiam hucusq la-
trociniis intactam irruperant, omniaq oppida rapinis
caedibus, incendiis solo aequarunt. multis agrestium
in vincula conjectis, sed gens legibus machometicis
ad omnem libidinem discincta, et teneris adhinnire pu-

ellis

ellis sueta, cito corpora villatica fastidivit, in urbana utpote teneriora exarsit, statimque Leopolim signa vertit. Hic coelum ipsum precibus divae Catharinae, cujus die Turci pudori matronali diem indixerant, exoratum in ultionem lascivi exercitus. At adeo corporis obscoena parte parati, consurrexit, ut olim aestum Pentapolitanorum igne sulphureo deflammavit, ita tunc aestum admissariorum asiaticorum foeda hyeme delumbavit, maxima pars illorum frigore, artus combusti tumulis nivium obsessi vel sepulti fame perierunt. Leopolis opi christianae divae Catharinae carmen sub felicis diei reiteratione quotannis decantat.

Cives terrore turcico ante biennium admoniti tuguria 1500.
suburbana ultra teli jactum a pomeriis removent loricam terream operose congeri coeptam, fossis ab utrinque praetentis ad ascensus asperandos propugnaculis grandioribus, civium, machinarumque bellicarum opportunis receptaculis distinguunt, quorum unum capacius ad latus dextrum portae Cracoviensis rotundo schemate hac tempestate moliti sunt. Quamvis autem bruta juventus scythica iteratis assultibus bis hoc anno Russiam caedibus, rapinis, flammis funestasset, nihilominus Petrus Ludner coloniam novam super alveum Poltew locavit, quae hucusque cognomen Potzecre sortita superstat.

Sub exitum anni sedilia curulia caeteris augustiora senatus in templi sinistro egressu poni curavit, ut secretius a plebe sacris adesset, utque ecclesiastem germanicum e suggestu sacello mendicorum vicino verba facientem cominus auscultaret. Posteaquam vero germanismus cum suo oratore exolevit, senatus dextrorsum sedibus acceptis priores secundario ordini scabinorum reliquit.

In ipso vestibulo soeculi a puero Jesu quindecimi primus 1501.
annus laetis tristibusque casibus interpolatus praesagium sequentibus temporibus ex se dedit; namque nonis Maji Stanislaum de Chodecz praefectum urbis regionisque recens inauguratum civitas suetis pilariis excepit, et laetum e machinis fulmineis adventanti intonuit. Deinde tristi nuntio de perrapido excessu Alberti regis perculsa ferales in=ferias in principe basilica manibus ejus de se optime meritis peregit. Insuper liberalitatem ejus regiam epulo funebri omnibus mendicantibus urbis publicitus exhibito remunerata est.

Extremis.

Extremis diebus anni Alexandro regi paterno fraterno[que] sceptro per ordines regni insignito Leopolis publicum laetitiam testata festis ignibus effulsit, canoris modulationibus insonuit, hymnum[que] eucharisticum more totius ecclesiae cecinit.

Andreas Borisovius Rosa postquam tiaram pontificiam virtutibus magis, quam gemmis per novennium exornasset, ad augustiorem Gnesnam evocatus Leopoliensem Bernardino Vilczek itidem Rosa gentili suo tradidit, quam et iste inter spinas rusticas sine quovis vulnere famae illaesam conservavit, candore et rubore christiano decoravit, Ambo isti Rosei archipraesules, quasi flores rosarum in diebus vernis, et lilia in transitu aquae refulserant in templo dei, Leo quo[que] Roxanus sub hisce geminis Rosis ver egit perpetuum, nullius spinis plantas confixus, quae saepe sub purpura rosarum latent. 1503.

In ipso limine cathedrae Ioannis Myszkovii praepositi S. Spiritus litigia, cum consulibus nosocomii curatoribus super dispensatione proventuum exorta, ita diremit, ut praepositus animas, consules corpora pauperum in posterum curarent, neq[ue] in officia distincta vicissim involarent.

Tartari per Russiam quotannis praedas agentes, quotidies incrementa civitati addebant, rusticanis ex agris turmatim intra muros confluentibus, qua multitudine ne incolas pristinos praegravarent, per Bernardum Tyczlia glebae civili adscripti sunt, et huc[us]q[ue] sub specioso nomine Wolica servitia praestant.

Quod ignis semper inhiet lignis, experta est hoc tempore arborea adhuc Leopolis. Anniversario Christi pro nobis passi die totam plateam Saracenorum Zarwanska vulgo dictam noxia flamma primum corripuit, flabris postmodum Favonii vehementius spirantis aucta, sordida Judaeorum phase suum ovandum in azymis non nisi fermento pharisaico recolentium invasit, in ipso[que] transitu turres murales septem, officinam coriariam, equile publicum una cum equis et consistorio impudicitiae in cineres redegit, incentor hujus ustrinae tribus caballis multatus noxam redemit. 1504.

Duo martii juvenes iidem primipili Roxolanae juventutis Felix et Gregorius Strusii fratres Eurialum et Nisum in orchestra militari sine fabula orbi exhibuerunt infestis acinacibus Tartarorum undiq[ue] cincti, dum alter alteri suppetias ferre conantur, uterq[ue] sibi immortui magnas animas per ampla vulnera effuderunt. Corpora illorum trunca, manca 1506.

ca adeo minutim concisa, ut discerni nullatenus possent, una urna clausit, unus lapis matris moestae sororumque lacrimis ante altare majus basilicae metropolitanae operuit, labarum e thallo pensile utrumque crucifixo ab utraque parte adgeniculantem repraesentans incendio subsequenti periit, memoria tamen paris adeo heroici sanguine juvenum animis hominum inscripta nondum extenuata est.

Alexander rex munificentia macedonico par civitati Leopoliensi toties e rogo et busto ad vitam redeunti immunitatem pensionum publicarum annuente nobilium corona in conventu Radomiensi concessit. 1505.

Tartari Russiam perpetim vindemiantes dum in Lithuania quoque racemationem regionatim exercent, a subitaneis copiis polonicis lithuanicisque plures a paucis sparsi, a conglobatis circumventi carptim victi et in universum trucidati sunt. Cujus victoriae Leopolis nuntio accepto dum fortunae regiae trophaea statuere molitur in ipso apparatu Regem Alexandrum triumphantem coeleste capitolium ascendisse audit, quare pro palmis cupressos in foro ei statuit, pro epiniciis epicedia ante aras cecinit, et tum et alias fatis adversa prosperis rebus irradiantibus, laeta tristibus offuscantibus.

Aedicula nomini divae Annae matris deiparae virginis sacra in capite insulae vicum occidentalem Cracoviae obversum divaricantis exordium a funesto casu accepit. Tyrones artis sutoriae secessione a magistris facta peregre hoc itinere extra ferebantur. Ad mox ab excubitoribus nocturnis praetorii hoc loci praeventi pugna temere, ut est hoc genus opificum perfracte insolens conserta, tribulis vigilum dentatis iisdemque instar echini exasperatis, quos non nemo plagis illorum melior factus flagella peccatorum appellavit, aliquot e fugitivis trucidati eodem in vestigio sepulturam ejusque cruce conspicuum ad facti memoriam receperunt, postmodum annis secutis aura pestifera infamibus cadavera plebeja ibidem humata religionem sepulchreti illius auxerunt, ne profanis usibus amplius pollueretur. 1507.

Hoc demum anno collegium sartorum magistratui civili materiam e saltu vicino suppeditante fanulum angustum construxit, igne denique hostili demolitum pars

muro,

muro pars ligno instauravit.

Polonia communicatis cum coelo propitio suffragiis Sigismundum regem suum dixit, et in capite ejus pietatem, prudentiam, magnanimitatem aliasque regnatricis domus Jagiellonicae virtutes coronavit. Interim Leopolis sceptrum ejus, cujus e longinquo major reverentia supplex adoravit, incolumitatem ejus indigetibus regni commendando omnibus ordinibus civitatis in vota et faustas gratulationes effusis.

Collegium consulare hucusque propriis stipendiis civitati militavit, sed cum plaustra etiam sine unguine raucum stridere et lucernas deficiente oleo exstingui animadverteret, duas villas, quae nutrices urbium esse perhibentur Zubrza et Oswica primitus nuncupatas aere collatitio et mutuato acquisivit et in patrimonium magistratui, quo dignitatem suam lautius tueretur assignavit. Atqui villae eadem assiduis insultibus hostium villula facta et sine hoste plus quam hostili licentia militum attrita praeter nomen inane et onera publica nil aliud consulatui praestant. Non igitur mirum jejuno stomacho aridua membra languere et sine mercede operas publicas segniter procedere. Nonnunquam etiam famelicos alienum cibum appetere: cum et canes venatici partem capturae capiant, et bovi trituranti os non obturandum esse sacra litera praecipiat.

Tragoediam hoc anno Leopolis spectavit cruentam, egere cum militibus scholares, Joannes Dobrostanski personam ejus principem sustinuit. Hic sero unius diei bene potus transiens coemeterium tedennino versus cornicabatur, a ludi literarii alumno forte obvio correptus et reverentiae loci sacri admonitus, vecors temulentia monitoris sui mucrone latus hausit, uno que vulnere in mortem affecit. Mox atrocitate sceleris non nisi post patratum scelus intellecta ad monasterium Fratrum Dominicanorum sese recepit, verum ab urbana studiosaque multitudine e latebris coenobitis tumultuarie extractus et in ergastulum praetorianum conjectus sequenti die homicidii 1508.

templique

templiq profanati manifestus siccarius ex lege cornelia vivere desiit. Hinc turba e turbis enata commilitones quidem minas, consanguinei diram civibus dixere. Sed mox interventu Archiflaminis tempestas illa capitis pretio sedata, securitas publica raro ad posteros exemplo masculé afserta.

Urbes nobiles et virgines nobiles facile procos sibi conciliant, illa praeda, hae forma dulcedine. Cujus rei Leopolis estate anni hujus documentum ipse dedit triduo per Bogdanum dynasten Valachiae tormentis muralibus pulsata, taedis jugalibus quaquaversum lustrata, tercibus minis et blandis lenociniis exambita. Cum vero de fide Poloniae data nihil remitteret, quinimo pro corona vallari e machinis vallaribus bolas ferales in obscenum admifsarium regereret, vi expugnare constantiam ejus statuit. Summis igitur viribus et numerosis manibus, quas ex Turcis, Dacis, Getis ipsiusq Rufsiae mancipiis ad hunc insultum coegerat. Civitatis occiduum latus, qua maxime invalidum, neq ambitu murorum ob arcem imam moenibus insectam invasit, Ipse ex aede divi Stanislai virtutis oppugnantium spectator hortatorq. Cum vero obvia civium dexteritate densaq mifsilium procella, cum alios manipulatim sterni, alios e crepidine aggeris a defensoribus ferro solido deturbari in praeceps advertifset receptui canere jussit, et in mediam noctem caedem suorum incendio suburbanarum casarum ultus est.

Sigismundus rex de periculo urbis certior factus manum Polonum subito collectam cum aulico suo comitatu pramisit. Ipse equestres copias literis restibus alligatis excitas nonnisi adulto Augusto secum adduxit: verum cum hostem famae adventus sui territum obsidionem solvifse et mature in tuta Valachiae concefsifse intellexifset, rex morbo implicitus Leopoli substitit. Nicolaum autem Mielecinum Palatinum Cracoviensem cum expeditis alis equitum ad inferendam vastitatem Valachiae ablegavit.

Rege Leopoli decumbente Iacobus Szydlowiecius thesauri regii praefectus fatis dignitateq Pietrzno Curasowanido succefsori suo a rege nuncupato cefsit, qui monetam minutam illamq non satis probam, quoniam Leopoli

primum

primum in vulgus sparsisset, vulgus per cavillum Piorunski 1510.
eam appellavit neq sine omine! Namq anno subsequenti
coelum hucusq civitati amicum in iras exarsit, teloq tri-
sulco domos aliquot partemq murorum solo allisit, totam
vero terruit urbem. Cives religione tacti iratum etiam nu-
men colere non desinentes laudibus ejus vocalibus modu-
landis organum musicum in aede cathedrali fabrefieri pro-
curarunt.

Eadem aestate aream aediculae divae Annae vicinam tum
ab igne Moldavico purgatam magistratus Michaëli actua-
rio suo ejusdemq muneris consecraneis in dominium u-
tile tradidit, quae et mihi cum calamo indulgentia consu-
lum ad manus venerat arboribus pomiferis vestita, ae-
dificiis plebeis instructa. Tandem post octennium manu
hostili ad primum principium suum revoluta ad hanc
diem abjecta stetit.

Neq hic annus civitatem dextro oculo aspexit, imo pri- 1511.
oribus calamitatibus novas accumulavit, quippe in exi-
tu quadragintadialis abstinentiae ignis voragine semissem
civitatis absorptam esse charta publica memorant, verum
quoniam stilo satis jejuna, neq mihi diutius patriis cine-
ribus insistendum duxi, hoc uno vice corollarii addito duos
pervicaces rivales Martem et Vulcanum rusticam hanc Ve-
nerem perpetim deperiisse, vixq aliquoties in complexibus illo-
rum non periisse.

Tandem post atros et sine sole dies illuxit civitati lux 1512.
pario notanda lapillo, quae ad omnia pulvinaria deorum
manubias hostiles spectavit. Nicolaus Camenecius magi-
ster equitum, Otto et Stanislaus de Chodecz hic praefectus
Leopoliensis, ille satrapes Podoliae ambo ordinum duc-
tores viginti quatuor millibus Tartarorum juxta Lopusz-
nam die sacro Vitalis pars internecione, pars fuga dele-
tis, totidem millibus captivorum pileis donatorum stipati
victoriam Deo acceptam ante aras ferebant, civibus tuba-
rum clangore bombardarum fragore laetum Io victorum ovan-
tium prosequentibus.

Pacis amans praesul Bernardinus Wilczek, ut futura eti- 1514.
am dissidiorum semina inter clerum et consules in herba
opprimeret, ex arbitrio Jacobi Episcopi Camenecensis, Ottonis
et Stanislai de Chodecz fratrum ecclesiam, civitatemque
pactis conventis mutuis vinxit, instrumentumq pragma-
ticum compactatorum nomine appellari solitum super fa-
cto edidit.

Solstitio

Solstitio aestivo Poltew fluviolus satis macilentus continu-
is imbribus, stagnisq vicinis restagnantibus actus adeo
intumuerat, ut per fossas canalesq moenia irrumperet, mul-
ta tuguria suburbana sedibus suis evulsa fluctibus inna-
tarunt, aedicula vero divi Stanislai velut insula aequore
circumfusa nonnisi remunculis et lintribus adiri poterat.
Quoniam vero hujusmodi prodigia futurarum calamita-
tum plerumq sunt praenuntia vix mense elapso Scytharum
pharetrata jumentis subito totam Russiam multitudine
sua inundavit. Leopolim autem velut nube densa ipso
die divae Annae sacro undiq operuit. Quae tamen densis
missilibus tempestatim illam a tectis urbicis abegit auteurbana
post acta aquarum nuper bacchantium liberalia diem cine-
rum egerunt.
Tot cladibus coelitus immissis concussa Leopolis, ne 1518.
majorem nemesim flagitiis impunitis in ultionem sui ac-
cenderet, Iwaszkonem Armenum et Sophiam Christian
ob prolem secum susceptam tanquam sacrilegis amplexi-
bus religionem polluissent, ad rogum damnavit, trahaba-
tur extra portam uterq una compede vincti, bardocucullis
carbaseis pice resinaq illitis ad talos induti facibus fe-
ralibus igne incerto scintillantibus manus armati, qui-
bus prima pyram mox sese succenderunt. nequaquam la-
crimis ultrices flammas extinguere conantes frustra et
Armenis ad ejulatum contribulis sui eminus quiritanti-
bus.
Grave vulnus hoc anno Russia a Tartaris suburbanis ho- 1519.
stilibus suis accepit, flore nobilitatis turbine illorum de-
cusso. Testes sunt scopuli potius quam tumuli citra Soca-
lum oppidum superstantes, et acerbam memoriam cladis
hujus refricantes. Quinq millia patritiorum Tartaris ma-
gno numero ex agro Lublinensi praedas trahentibus, octo-
ginta millia fuisse perhibentur, temere occurrerant, majori-
busq animis, quam viribus ipsi tyrones praelium sumse-
rant veteranis intra munitionem castelli sese continenti-
bus. facile itaq pauci a multis, singuli a denis superati,
et immanitate barbara concisi sunt. Nicolaus Firlejus ar-
morum praefectus corpora gregaria ibidem composuit, super-
stites commilitonibus prostratis obeliscis, brave solatium
luctus immensi, posuerunt. Nobilium filii praecipue Her-
bertii, Boratinii, Fedrii, Strusii Leopolim conducti milita-
ri pompa per aedes sacras conditi sunt.

Annus

Annus hic verissimum esse dicterium illud vulgare ostendit: 1521.
suo malo quemque furere. Ita Nicolaus a Pitzno notarius civi-
tatis hujus non nisi amisso capite furere desiit. Ex parva
scintilla linguae nimirum intemperantia, tantum per cives
universos excitaverat incendium, ut fumus illius toti civi-
tati lacrimas excusserit. Flammas autem ejus late diffu-
sas proprio etiam sanguine extinguere non potuerit. Sic-
nam rei gestae extremamque ejus catastrophen in viris il-
lustribus luculenter descripsi, ad praesens quasi punctis
acuminatis designo. Calamo ille publico simulque facundia
forensi reis subvenire solebat, quod utrumque fide salva
stare non posse tristi suo editu docuit. Dum civium cala-
mo, quo judicio famulari sacramentum dixerat, simulque et
lingua cienti militare contendit, inter saxum sacrumque
prolapsus poenas falsi capite exsolvit. Quamvis autem
Cracoviae truncatus tumulatusque computruit, scribis tamen
omnibus monitum illud aureum cruore suo praescribere
videtur. Ne quid sublato Tricone, non dum tricae inter cives
velut fluctus in maris turbine moti conquieverant: plerosque
illi consulum nominatim: Cochrionem, Fraybotkonem,
et Mikulkam funesta voce infamaverat, verum datus sub
ictum absolverat, unde inter consules turbae, execrationesque
collegas etiam nominedenus maculosos spernantes, donec
jurgia ad cognitionem regiam delata edicto supremi judicii
sopita essent.

Hoc habent peculiare populosae civitates, quod nulla sen- 1523.
tiant dispendia plebis inexhaustae, etenim in locum civis
nuper perditi Wolphgangium Scholz Vratislavia Leopolim
benignior aura tulit. Qui emporii commoditate, civium ho-
spitalitate, puellarum graeca comitate, russica facilitate ille-
ctus patriae repudium dixit, penates autem domesticos secum
huc traduxit, ubi et rem familiarem per negotia ampliter
dilatavit, et domum faecundam bonorum civium nostra
adusque tempora per otia propagavit, asse uno masculorum
et altero famellarum in lucem edito, quorum continuatis
affinitatibus potiorem partem civitatis brevi occupavit. Do-
rothea Harowna nomen erat virgini, quae Wolphium columbi-
nis illaqueavit ocellis, non illepide igitur in duobus hisce
cognominibus poeta temporis illius lusit:

Wolphius Haronia dum captat in ore lepores
Captus ab Haronia est ipse lepore lupus.

Quod

Quod olim de Mantua sua Maro adnotavit, idem ego de 1524.
Russia possum usurpare. Crimea ✗ miserae nimium vici-
na Roxaniae hoc etiam anno tempestatem suam in eas e-
jus effudit. Ductore Aslano tota aestate Tartari depre-
dabantur eam, vicos exurebant, agrestes edecimabant,
jamq et caput Russiae Leopolim corona cinxerant dediti-
onem variis terroribus suadentes, neq civibus barritum
illorum absonum tonitruis bellicis segnibus obtun-
dentibus. Responso duriore efferati suburbia utraq i-
que mulctarunt. Ipso die divae Annae sacrato veluti canes
calida perfusi iriti abierunt, civitas divam Annam in-
ter tutelares suos retulit.

Tandem serum auxilium Nicolaus Firlejus dux campe- 1525.
stris Leopolim venit, adventu ejus equestres copiae con-
globatae. Aderat et Sigismundus rex cum lectis auli-
corum cohortibus, quae terga Tartarorum vagis incur-
sibus carpere poterant, verum fatalis torpor et in dubi-
is falsus augur metus omnium animos obsederat, ad-
versam pugnam Socaliensem secum reputantes. Turmae
interim speculatoriae nihil in hostem ausae quidquid per
rura adhuc fumantia reliquum reperierant, tanquam ex
hostico diripiebant secumq auferebant. Unde saevitia anno-
nae et cibi inhumani villatim oppidatimq multos mor-
tales absumserant.

Nihil gravius tota aetate sua ad hanc diem Leopolis 1527.
incendio horrendo perpessa est. Trojano vel Hierosolymita-
no excidio non absimili a porta ad portam, uti pagina
dicit annua, tota in favillas cineresq redacta. Quippe
tempestas flammivoma velut de coelo in Pentapolita-
nos emissa e Libano brassatorio ante coenobium con-
ventualium acialiter stante erumpens per universam civi-
tatem carbones desolatorios subito sparsit, et quod mire-
ris duplici simul agmine sinistro plateas pistorum Cra-
coviensium, Armenorum, dextro vero arcensem, sutoriam
Haliciensem invasit, postmodum in circulo junctis viri-
bus reliquum urbis magno impetu solo aequavit, non sa-
cris non profanis parcens aedibus, excepto enim tem-
plo claustroq sodalium divi Francisci et turri praetoria
cum condivis consularibus omnia alia domicilia divorum pes-
sum dedit. Basilicam metropolitanam manu numinis et con-
cursu civium intime defensam, extime tecto contignationis-
que structura truncavit. Turrim ejus porticam cum aereis cam-
panis

panis funditus consumsit, neq cladem adeo oecumenicam intra moenia continuit, sed e fastigio portae Cracoviensis torris turbine raptus antico propugnaculo arcis superioris ignem propinavit, et ulterius vento rapaci impulsus rusticulum Wrniesienie indigetatum majori parte mutilavit, multaq interim corpora hominum pecudumq eadem voragine involuta, multi mortales seminusti, omnes ambusti, fuligine adinstar carbonariorum deformati diu in cryptis, hypogeisq subterraneis delituerunt. Tottariam Vulcani rabie velut holocautomate prostrata civitas tandem aliquando durabiliorem Leopolim aetatem, igniumq inclementiam sine damno laturam, e lapidibus lateribusq moliri coepit. Quare e Silesia accitis coementariis ossa magnae matris e visceribus ejus intestinis eruere, lateres luteos ignibus contra ignem indurare, penates in longum duraturos calce compingere ab hac die exorsa huiusq continuat. Quo facto saevitiam bruti elementi a focis arisq suis arcet, postibus autem annosis „assevarse" secure inscribere potest.

Sequentes annos majores nostri omnibus calamitati, 1530. bus majores reficiendis tectis impenderunt, quae seorsivis + lectis a me tradita retexere nolo; moestas enim res pauris a me tradita retexere nolo; moestas enim res pa- curis à me tradita retexere nolo; moestus etiam fit animus, ocyus ergo trice memoranti, moestus etiam fit animus, ocyus ergo ad laetiora stilum verto.

Spectabilem et supra vota omnium triumphum majorem 1531. Joannes Tarnovius copiarum polonicarum praefectus sub exitum Augusti per civitatem duxit, civesq luctusq squalentes lugubria ponere coegit. Nonis Junii per urbis pontificem aquilis polonicis totoq exercitu lustrato contra Petrum Moldaviae dynastam dextro pede moverat, quem parva manu ad Obertynow cum numeroso equitatu fusum, campis, castrisq exutum trans Danubium fugavit. Acceptam igitur a Deo eidem relaturus victoriam ovans per civitatem pompam egit. Quinquaginta signa aurorum capitibus horrida totidem optiones hostici praetulerant, penes hos captivorum mutuo compeditorum numerus ingens, quorum extrema belluae aeneae triginta quinq claudebant. Et licet invitae saeculare carmen a metropolitano coeptum boatu cum gemitu misto adnugerunt.

captivos

captivos se esse fatentes. Ex sequelis castrorum lues Pon-
tica civitatem lacerare cœpit, verum quia auctumno
prœmaturœ hiemi jugulum dedit.

Joannes Cola dux campestris tota ætate in compitis 1534.
civilibus segnem cogebat exercitum contra Tartaros
circa Panitowce stabulantes et quaqversum prœdas a-
gentes, sed nullo operæ pretio, antequam enim milites
nostri testudinem gradum movissent vultures scythi-
ci perniciores milvüs tyrannos superarunt.

Otto de Chodecz palatinus Cracoviensis, idemq ab obi-
tu germani sui præfectus Leopoliensis belli pacisq ar-
tibus tantundem bonæ famæ quantum et magnæ a-
pud posteros assecuratus ipse tumulum intra aedem
prædicatorum, in officio Nicolaum Odnowski successo-
rem ~~habuit~~. [in ~~manuscripto~~ „ accepit.]

Sic hominibus homines velut unda superfluit undæ.
Propugnaculum prægrande impensis Georgii Strumito 1535.
latitate structum omnibus loculamentis ligneis anteo-
cto annos rabie mulciberi mutilatum civitas pristino
nitori restituit, quod nostra ætate in apothecam pulve-
ris nitrati reipublicæ cessit. Eodem tempore Armeni no-
strates non autem asiatici per fastum ambigui, per ro-
gum pomposi appellati indulgentia lanionum macella
carnaria ante aedem corporis Domini statuerunt cum
hac cautela, ut non nisi uxores olentis mariti macta-
tas venum exponerent.

Martyrium divi Laurentii via Gliniani ensi e popula- 1536.
ri pietate exordium exodiumq accepit. Quidam e vulgo
beatæ simplicitatis plenus hortum id loci annosis ali-
quot quercubus cristatum coluerat, quarum unius co-
lossali [illegible] cavo iconculam Laurentii Martyris cogno-
minis sui inditam tanquam fidam custodem paupe-
ris agelli aperto capite aliquando egena veneratus
vicinis religionem incussit non sine mixtura in-
nocuæ superstitionis, namq æstu febrium succensi
omne fomentum pro remediis accipientes huc genicu-
latim adrepere, vota nuncupare, et sanitate recepta
iatrea vulgaria deponere sueverant.

Stabat in his ingens annoso robore quercus
Una, nemus vitta medium, memoresq tabellæ
Sertaq cingebant voti argumenta potentis.

Porro

91.

Porro magistratus, ne plebs credula quercum Do-
donaeam adorare ~~vi~~ videretur e succisis iisdem robo-
ribus fanulum plebejum in tempus construxit, cre-
scente autem in dies erga martyrem hominum fi-
ducia munificentiaq. hoc anno e lateribus compa-
ctum, postea divis Laurentio et Stephano sacra-
tum per aeditimos suos procurabat. Quorum ego
ultimus novae legis Samaritanis sub vexillo cha-
ritatis militantibus totum illud opusculum annu-
ente hypatico senatu cessi, ubi vere boni fratres Hie- +
rosolymitanos ab obsessoribus viarum spoliatos in
charitate non ficta usq dum colliguntur foventq.

Universam Poloniam una Leopolis hospitio ex- 1537.
cepit hoc anno, quo rex Sigismundus totam nobili-
tatem contra Petrum despoten Moldaviae finibus re-
gni incubantem posteaquam literis scutariis ad arma
excivisset ipse prior omnibus exemplo praeivit, Leopolim
cum tota mole aulica cohortibusq honorariis idibus
sextilis adveniens. Regem examina equitum velut apes
ducem turmatim assecuta in longe patentibus D. Georgii
campis tentoria fixerant. Tum si quando Polonia vires
suas circumspexit, easq ~~easq~~ non in hosticum sed in do-
mesticum exercuit. Etenim prodigiosus ille exercitus
pugnatorum quasi virga Circaea mutatus in gregem
oratorum, mucronibus verborum digladiari acie linguae volitare
non prius destitit, donec pro Valachia in logomachiam
delaberetur.

Non deerat tum copia fandi cum bella manus poscerent
omnibus libertatem ad ravim x crepantibus. Propinquis x interuo-
interim colonisq eorum in compedibus getticis mise- sam
rum gementibus, jamq in circulo illo campestri Moldaviam
utramq funditus excidissent, nisi concionalis eloquen-
tiae illorum flumina imbriciter auctumnus inundasset,
et saeva fulmina e compitiis in angustias arcis infer-
re eos pepulisset. ubi prius annona illos quam facundia
defecit. Missione itaq impetrata trimestrem obsidio-
nem urbis solverunt arbustis, coryletisq circum ~~undi~~ quaque
excisis, agris ad unum lapidem promotis, multo leta-
mine ad stercorandos eosdem relicto. Hac armata factio

saeva

sava togæ sub titulo belli gallinarii hucusq ridiculo quidem, verum ex re indito; siquidem tunc temporis Leopoli omnes gallinæ ab ovo ad pullum occubuerunt.

Petrus dominator Valachiæ in fagineto hucusq lati- 1538.
tans postquam expeditionem illam famosam in verba abiisse audisset majores spiritus sumsit progres-susq in publicum excubias polonicas circa Sere-tum secure pabulantes ex insidiis oppressit. Qua-propter Joannes Tarnovius præses armorum et An-dreas Górka uterq Castellani hic Posnaniensis ille Cracoviensis stipendiariis militibus cincti novum apparatum bellicum contra hostem toties profugum instituerunt. His ambobus Sigismundus Augu-stus e sinu matris, in quo annos duodeviginti delitu-erat, ad manus traditus erat, ut tyro sub magistris militiæ veteranis rudimenta deponeret. Appropin-quanti itaq inter signa bellica Leopolim civitas ad pompam armata occurrit fausta auspicia novel-lo Marti apprecando machinis interim æneis re-gem juvenem, jam enim diademate cinctus erat, a longe identidem salutantibus.

Cæterum regina absentiæ filii impatiens reditum ejus lamentis muliebribus a marito eblandita est. Filius quoq contubernio parthenio assuetus strepitum castren-sem perosus ex oppido Sliniany caussariam missio-nem valetudinis adversæ prætendens subito rever-sus est. At Tarnovius Petro in Hungariam fugato ditionibus ejus ferro igneq castigatis nonis sero Novembris spoliis opimis gravis Leopolim rediit.

Interim calonibus focos per urbem hyemi depellendæ passim instruentibus vicus Armenorum fomite conce-pto toties arsit, cito tamen animis sequentibus in la-teritium e cineribus assurrexit.

Eadem ætate propugnaculum semirotundum claustro Bernardinorum huic contiguum ad unguem perfectum regiumq dictum; quia liberali manu regia exstructum est.

Hactenus campi Leopolitani lapides vel lateres tan-tum Deo dicatis domibus suppeditabant, modo autem cruci dominicæ sedem supra verticem collium suorum 1540.
concessere, idq parvis ex initiis, quippe non tantum so-lenne habet, sed amat etiam posteritas Christi ad divortia
viarum

viarum cippos cruce insignatos statuere, hocq ostento servatoris sui, qui est via et ostium, prætereuntibus memoriam refricare. Idem proavi nostri in editu itineris Cracoviam ducentis fecere, truncam primo quercum, qua hostili barbarie dejecta, radeum subinde figentes, cujus sub umbra plerique spiritu contagioso afflati sanitatem plures tumulos accepere. Hinc locus religioni adscriptus, aediculaq lignea Christo in cruce confiso occupatus, qua igne scythico sublata e lateribus quadrangula sequentibus postea annis cruciformis successit.

Propugnaculum majusculum in acie aggeris pontem Sokolnicensem respicientis hoc demum anno colophonem accepit. Postquam biennio ferme operas fatigasset scaturiginibus aquarum vertiginosa fundamenta inundantium, ad quas antliis exhauriendas per dies noctesq urinatores vix suffecerant, improbo tamen labore ponti frenum opari coronidem imposuerunt, insignibus Sforciadum reginæ Bonæ antefixis, cujus munificentia ad preces Sigismundi Augusti fabrica tota constiterat.

Bernardinus Wilczek satur dierum et operum cathedræ metropolitanæ longum valedixit, quam per gradus meritorum ante annos quadraginta ascenderat. Neq in sede cujus sedentarium egit præsulem, verus pastor ovium, quarum multas ab erroneis caulis Græcorum ad ovile Romanum reduxit, verus episcopus animarum, quibus propriis non alienis oculis advigilavit. Ore suo non mercenario pabulum verbi divini propinans et incipiens a sanctuario ipse moris adstricti, frequens ad aras, frugalis in mensa, prodigus in egenos, plures exemplo quam verbo ad pietatem traxit. A clero cincinnos capillamentorum, calamistros barbitiorum, prætextus indumentorum et omnem nitorem meretricium proscripsit, rigidus censor morum et exactor vitæ inculpatæ gnarus vitam clericorum speculum esse laicorum, decorem domus Dei plusquam suæ dilexit, cujus tectum flamma voraci tredecimo abhinc anno taurtum venustiori flammeo operuit. Præterea nominis sui campanam vocalem authorem hucusq vociferantem in capite turris collocavit, quæ rugitu tutære boante vivos ad divina convocaret et mortuos ab humanis evocaret.

Petrus

Petrus Starzechovius rescripto curiae romanae Archiereus Leopoliensis nominatus diem D. Mathiae festum adventu suo festiviorem reddidit, stolatis non bullatis anteambulonibus cinctus. Ipse decorus canitie et majestate vultus in modestiam compositi maximam venerationem sui intenderat. Huic obvii ordines ecclesiastici senatus populusq Leopoliensis gratanter salutatum publica laetitia excepere. Eodem anno Sigismundus rex potestatem creandi consules magistratui contulit, capitaneum autem loci idem jus sibi arrogantem abdicavit.

Vulgare dictum, amorem ubicunq regnare, fidem apud Stentellium Sholz Swidnica oriundum reperit. Is in 1543.
mercatu Leopoliensi ad diem D. Agnetis indicto quaerens bonas margaritas invenerat unam scitam, comptam, politam, eadem concha cum matre amorum prognatam. Hanc dum gemmas loqui, rosas vinnulas spirare comperisset, neq eam prece, aut pretio piscaturum se posse adverterat, totum se capiendae ejus impendit. Nec mora penates natales, agnatos margarita una commutavit, nec sine foenore, in orbe dum ejus vitreo multos liberos, nepotesq ad hanc diem superstites exculpsit.

Sub autumnum per coenosa suburbia serpi tetram mephitim sparserant inter scruta venalia Cracovia advectam. Synedrium illic frequentes egerant fabuloso Messiae scalas mendaci ad descensum struentes. Solstitio nihilominus boreali malum refrenatum intra paucorum funera stetit.

Tamdiu ipsi consules clavum reipublicae moderabantur, semper penes optimates inconcussam gloriam imperii retinentes sola necessitate obsequii civibus relicta. tandem mole curarum publicarum fessi, sive querelis vulgi curiam irrumpentis et populare regimen requirentis victi, cives selectos seniores nimirum contuberniorum in partem reipublicae vocaverunt, eadimq porta floribus austros, fontibus apros immiserunt. Ab eo enim tempore civitas tribunitiis factionibus ipsa continuo duello secum colliditur, patribus auctoritatem, civibus libertatem extremis fortunis propugnantibus, quod aetas nostra non sine gemitu vidit, nos sensimus

simas, externi admirati sunt.

Cum quotidie plebs fugitiva subitis incursionibus Tartarorum ex agris vicinis pulsa pomeria civitatis compleret, mapaliaq lutulenta promiscue figeret, curatores viarum abnormes illorum attigias in ordinem redegerunt plateis orthogonis, vicis transversis, ostiis exitibus ad regulam descriptis, custodibusq per singulas regiones appositis.

Magistratus civitatis post nosocomium pauperum 1546.
erectum dotatumq propositum ejus quemcunq ex sacerdotibus nominare consueverat, verum cum idem in senatu ecclesiastico secundarium locum optineret magistratus jus sibi acquisitum auctoritate regia munivit.

Corpus regni spiritu regnantis animari, moresq principum in subditos transire Sigismundus rex planum fecit. Quadraginta annis, quibus rebus polonicis potitus est, exemplo suo pietatem in superos, animositatem in hostes, clementiam in domesticos omnibus suasit persuasitq. Tandem postquam rempublicam aureis legibus, regnum argenteis assibus, omnes bonis moribus replevisset, christo de morte triumphanti, quem triumphis de Scythis, Dacis, Moschis, Prussis toties reportatis coluerat, fasces mortales submisit. Moesta Leopolis parenti multis nominibus desiderato triduo per omnia templa parentavit. Eadem aetate Sigismundus Augustus gubernacula regni suscepit, jam ante annos undeviginti patre spectante et gloriosius regem habere filium quam esse regem dicente diadumenus novennis factus, ejus prima auspicia Leopolis inter festas apprecationes tutelaribus regni Poloniae commendavit, tubis machinisq bellicis sero vespere adrugientibus.

Tartari fatale malum, fulmenq quotannis percutiens 1549.
Russos hoc etiam anno instar fulguris per confinia Valhyniae emicuerunt, eademq celeritate cum praeda obvia disparuerunt.

Ioannes a Trzcianna Syrinsini Simeonis avus in tabulas civitatis relatus jam tum etiam melica poesi nepotis sui calamos cera conjungere plures periti natali nomine praetulit.

Leopolis polonica.

Tantisper Leopoli soli Germani principem locum tenebant of-
ficia muniaq civilia inter gentiles suos tantum dispen-
santes. Polonis interim curia exclusis: verum perpe-
tua duarum nationum inter se mistio, et per mutuas
affinitates concatenata conjunctio Polonis quoq in cu-
riam iter struxit et in senatum fores aperuit. Jam e-
nim a multis annis retroactis bilinguis civitas du-
plici sermone lingua slavonica, et theutonica colloquia, commercia,
que expediebant. Acta diurna pars ausonio pars germano
stylo exarabat, rostra concionalia gemino idiomate per-
sonabant, ipsaq civitas binominis Lwow et Lemburg
audiebat. Tandem Germanis plerumq uxoriis nutus
Sarmatidarum sibi nuptarum pro edicto accipientibus
Polonis etiam ductu foeminarum, per quas assensus u-
tiq facilior, primum gradum in curiam fecerunt. Mox
loco superiori positi non difficulter populares suos il-
luc attraxerunt, breviq Germanos numero minores velut
mare vastum fluvios os suum inhiantes absorpserunt,
vel in mores, ritus, habitusq suos verterunt. Abhinc igi-
tur Polonis, Germanisq unanimi manu habenas reipu-
blicae civilis moderantibus in augenda ornandaq civi-
tate ambarum gentium desudavit industria singulis a-
liquid egregium in commune afferentibus. Qua aemulati-
one ingenia illorum acuente, gubernatio civitatis intra
cancellos populares redacta, ut sex consules annui ad
clavum reipublicae sederent, protoconsulatus menstru-
us per omnes iret. Ne autem hujusmodi officia inter
paucos crebrius redeuntia rem familiarem illorum attere-
ret sex alii in senatum electi, qui alternis annis in
stationem priorum succederent. Ex consulibus inte-
rim vacationem annalem habentibus eodem tempore ar-
bitrium vitae, necisq praetori urbano in cives datum, tri-
bunal duodecim Assessorum institutum, comitia curiata
intra viros XL. definita, jus legendi senatum, praeto-
res, scabinos, quaestores auctoritate regia soli magistra-
tui assertum, contubernia mechanica per artes distincta
et certis finibus circumscripta. Ex curia recte disposita ve-
lut fonte limpido rivi boni ordinis in omnem civita-
tem

tem derivati, turris prætoriana, aggerq circummuranus altius evectus, mœnia, propugnaculaq perfecta, machinarum bellicarum officina, repositoriumq non absimile templo Jani exstructum, pancratia sanctiora, sedesq dicales prisce fastigiatæ, recentes oculis hujus sæcu- ducales
li accommodatæ, familiæ religiosæ multæ per suburbanum utrumq diductæ, et tanquam in speculis locatæ. Ad normam substructionum publicarum privatorum quoque ædes reformatæ, exædeis potissimum lateritiisq parietibus constructæ, suggrundia præliminaria porticusq anteatriales coelum obumbrantes e foro amotæ. Tota denique civitas comtiorem, cultioremq assumsit faciem, quam hodie non sine gustu interno spectamus. Ego uti coepi per seriem annorum oculis legentium subjiciam.

Hac ætate ægra messis in Polonia spem anni decepit. 1551.
idcirco frequentes advenæ dentem dente in lapidosis agris Masoviæ frustra fatigantes in Russiam frugum patriam lares transtulere, nonnulli præsertim quidam oppidani Leopoli fixere.

Petrus Starzechovius insolitum pastoris solliciti miracu- 1554.
lum quatuordecim annos gregi sedulo advigilando continuavit, „non oves propter pastorem, sed pastorem ovibus „custodiendis constitui„ saepius iterando. Ad concionem verba faciens lacrimis illa„ quæ illi pro facundia erant, condiebat, plus persuadens plorando, quam orando. Turcas, satellites Antichristi Judæos, majorum geniorum subjugales Poparum baptas parricidas animarum appellare suetus sipione de via deturbabat naribus prius, ne mephiti illorum afficeretur, obturatis. Tandem extremo senio confectus ante aram victima infulata cecidisset, nisi a circumpedibus semianimis domum relatus esset, ubi inter uberrimos fletus et gemitus in patriam lætantium migravit.

Starzechovium ævi sui Heraclitum Felix Ligeza de Bobrek 1555.
ipsissimus Democritus proxime excepit, totamq civitatem solo fortunati nominis illicio in adventum suum excivit. Per Sigismundum fratrem regni pincernam nobilitatem Raxolanam adductus omnibus per triduum epulum adipale præbuit, æque heroicum esse aciem mensamq instruere dictitans quotidie lautus et patinarius præsul.

Sigismundus Ligeza errore caecutiens fortunæ in portione 1557.
vitæ cyathum pro infula, quam ei frater grandior præripuerat, sortitus.

sortitus, pocillatorem regni abstemius egit, praefecturam urbis sobrius administravit, sicca insuper morte in terram viventium recessit.

Post lugubres tragoedias comicos etiam ludos despo- 1559.
lis spectavit, pygiaco duello non absimiles, hujusmodi. Beata ducis de Ostrog vidua Elisabetham ducis de Ostrog filiam unicam & naturae fortunaeq dotales divitias a prima juventute sarmatica passim exambitam, gynaeces regali velut turri ahenea Danaen incluserat. Quo in theatro dum illa formam proponit simul pudorem exponit. Princeps aulicorum Lucas Gorcanus blandis susurris auditum, juvenili elegantia oculos virginis mox animum occupavit. et sine mora rege indulgente sponsione nuptiali devinxit. Protinus mater adest, spemq vultu simulans alto premens corde dolorem, filiam officia salutationis sibi deferentem, ut quondam Boreas Orythiam, corripit, subitoq dispositis vehiculis Leopolim usq adducit. Pone eam gener delusurus alas subdente cupidine non impiger advolat, statimq jussa regia ad Petrum Barzyum capitaneum loci defert. ut sponsam pactis stare invitam etiam adigeret. Verum mater vim praeveniens ad aras templi praedicatorum confugit, ibiq per integrum mensem cum filia in pharmacopeis delituit. Interim dum capitaneus secundas literas regias praestolatur Semion dux Slucensis sub persona mendici ad captivas penetrat, matreq intonante hymenaeum matrimonium de facto peragit, nec quidquam ultra. Etenim mandatis minacibus capitaneus compulsus claustrum in arctiorem custodiam dedit, tubas aquam deve-hentes intercidit, alimenta obsessis omnino denegavit. Verum cum neq his arietibus pertinaciam muliebrem expugnare posset, machinas aeneas ad fores perfringendas direxit. Armatis tandem praecinis mater filiam defloratam concessit in visum, generum nec brevi visu dignata. Qui morsu viperae in sinum receptae postea periit omnibus malis non bonis conjugiis invitae politus, adeo non edoctus amari.

Felicem Ligeza cignis fata dulci modulamine provo- 1560.
cantem Dunajovii syncope de medio sustulit. Illuc se vi- *ridiculis.
cina ludis mortis deulisq hominum subtraxerat, sed non consulte, quia illum sub ictum dedit historiae, qualibet pone die funereis epulis sepultum e conviviis tanquam praelio ela-
tum

tum hucusq referens. Testamentum nullum condidit, quia 299
vivens se ipsum heredem scripserat, funus quoque modi-
co sumtu majore non suppetente expeditum.
Flere lyras, cytharasque diu plorare coegit.
Petrus Tarlo de Szczekarzowice in suburbano D. Andreae 1562.
sacrario per Valentinum Herbothum Premisliensem et
Leonardum Stonczevium Camenecensem antistites hie-
rarcha ordinatus medius utriusq urbem augustaleq
pontificium ascendit civibus conceptam ex fama ejus
inculpata laetitiam faustis acclamationibus testantibus.
Valentinus Herbothus Premisliensis pontifex palli-
um de corpore S. Petri sumptum et a principe pasto-
rum transmissum, in quo plenitudinem potestatis
pontificiae contineri liber ceremoniarum testatur, hume-
ris Metropolitani sui imposuit. Vetus mos a flamini-
bus dialibus pileo candido ex ovis albae Iovi sacrae
tergore confecto indui solitos ab ecclesia sumtus et
in melius mutatus Metropolitano nostro dignitatem
auxit. Namq crucem praeambulam tum primum ap-
prehendit, illaque subhisus populo signum crucis im-
pressit.
Andreas Owadowski ad mandatum regis armamenta
arcis supernatis lustrans in eis numerat: portas fer-
ratos, cellam penuariam commeatu refertam, sacellum cum
omni paratu sacrificuli sartum, conclavia regia splen-
dida, porticus murales, pegmataq excubitoria salva.
Praeterea tormenta bellica decem, et inter illa Odrovonsii
grandius, ballistarum, catapultarum, sclopporumq majo-
rum non exiguum numerum, pulveris nitrati quantum
satis. At nunc horum nihil superstat, praeter magnum
in rebus inane.
Petrus Tarlo fissuras ecclesiae per antecessorem suum 1564.
illatas resarcire laborans synodum cleri universi coegit,
in quo lustrum generale indixit, ut disciplinam collap-
sam monitis salutaribus erigerat. Dictator in se, censor
in alios nullius delicta etiam domestica, infula, omni-
um pilo corrosit.
Idem dum majora decora domui sacrae secum agitat,
primis diebus anni singultu conquassus, spasmo con-
tractus ad meliora se recepit. Curatores testamenti fu-
nus in sede ejus pontificia composuerunt, memoriaeq
effigiem e lapide factam in adverso pariete portophorii
affixerunt.

affixerunt.
Anniversariam festivitatem majoris hebdomadae tres-
sis aquosa incuria sua profanavit. Tota enim civita-
te crepusculo coenae Domini imaginariam generis huma-
ni in Oliveto luctam repraesentante, stabulum templo sum-
mo vicinum face male custodita succendit, eodemque momen-
dio austri flabellis aucto tetrantem circuli, semissem pla-
teae Cracoviensis cum porticis transversisque vicis pessum-
dedit. Nosocomium cum oratorio, aedem Crucis cum coe-
nobio, arcem inferam cum omni suo aedificio prostravit,
uti seorsivo commentario a me traditum est.

Tomsza potens Valachiae toto tempore dominatus
sui multa hostilia attentaverat. Tartarorum agmi-
nibus per ditiones suas in Poloniam furtim immis-
sis, mercatoribus per scitores suos concussis, non-
nullis ad libita Turcarum venumdatis, hisque com-
pendiis ingentem gazam conflaverat. Cui inhians
Alexander cum valida manu ottomanica irruens Tom-
szam ipso sonitu armorum in fugam egerat, at ille
manibus elapsus Alexandri, cum nullibi tutum receptum
haberet, per colles devios salebrosaque latera Poloniae in
Hungariam festinabat. Verum incidit in syrtim volens
evitare Charybdim. ab excubiis praefecti Stryensis
confinia obsidentibus interceptus Leopolimque perduc-
tus, ibidemque cum Maczugo purpurato suo in custodi-
am praetorianam datus est. Superveniente postea Sta-
nislao Krasicki aulico regio per judicium capitale ob
jura gentium violata uterque ad gladium damnati sunt.
Multa quidem diffugia mortis Tomsza quaesierat, nunc
thesauros in abditis specubus fagineti defossos, nunc
arcana domus ottomanicae regiis auribus insusurrata,
cum se, quasi secreti conscium, profasus. Ceterum cum e-
jusmodi comperendinationes frustra essent, Maczugusque
quoque seorsim per quaestiones interrogatus commenta Tom-
szae refutaret. ambo ex lege vivere desierunt, tumuloque
in delubro onuphriano, ad cujus structuram relicta sua
inis ceris legaverunt, acceperunt.

Stanislaus Stominski ante pontificatum non una tiara 1565.
dignus, quippe virtuti ejus jam dudum aetas profes-
sam honorem, mores inculpati pondus addiderant. Nunc
demum per vicarium Christi a toga ad pallium sancti-

us

us vocatus Leopolim modico apparatu intravit, majore cultu publicæ venerationis a civibus extra moenia effusis exceptus in Æde metropolitana per Petrum Skarga canonicum honora oratione salutatus est.

Ne scriptorem satias, lectores nausea caperet, indefessum laborem aedilium quotannis muniendæ urbi impensum sub uno compendio refero. Totum hoc saeculum in substruendis propugnaculis capacioribus moli terreæ insertis consumserunt et vix in decursu centenarii saeculare opus perfecerunt.

Petrus Barzy ad Philippum regem Hispaniarum pro legato missus in administratorem praefecturæ× Sieniawski surrogaverat. ipse solis Iberi fervore, cui glacialis climatis accola non assueverat, extinctus Andream Barzyi germanum ejusdem muneris successorem habuit. 1566. ×Adamo

Quemadmodum Iudas trifurcifer consacraneos suos eodem navigio fluctuantes secum in discrimen adduxerat, ita cognomines ejus Russos Armenosq vicinos eadem voragine ignis hoc anno involverunt. Tota regio urbis soli recenti propior cum foro boario superioreq parte circuli flamma ex olenticis tabernis Hebraeorum ortu dispersit. neq profano fano russico pepercit. Mausoleum tamen corporis dominici contumeliis gentis blasphemæ exemti per reverentiam eminus circumivit. 1571.

Labes aedium hominumq a binis noxiis elementis igne aereq urbi illatas seorsivis curis prosecutus sum, nunc per apices annorum festinanti calamo innuisse sufficiet. Tribus hisce annis continuis Polonia morbidæ auræ gravi violentia laborans Leopolim quoq per biennium noxio halitu afflaverat, bruma tamen superveniente malum in tempus mitigatum, tertio demum anno in apertum erumpens acerbe vectigal capitale a multitudine vernacula exegit. 1572.

Sigismundus Augustus quadraginta tribus potentiæ annis ex oculis tristem vitæ domuiq Jagellonicæ periodum imposuit, satis superq habens pro liberis, ~~liberis~~ gentibus unionem Lithvaniam nempe Poloniæ peperisse.

Leopolis

Leopolis justis regi justissimo persolutis portas ex-
cubiatoribus sepsit.

Invidus osor felicitatis romanae lacrimis etiam in-
cendia urbis aeternae exstinguere non abnuebat, dum-
modo e busto pulchrior Roma non resurgeret, neque
aliter Leopolis igne recutita ante bimatum deformata
comtiorem faciem sumsit. Quippe Andreas Barzy
castrum inferius ruthenico opere ante fabricatum
e solidis lateribus in hanc formam, quam hodie spe-
ctamus redegit, cujus consides vice pyramidum, a-
plustrixumq. cantharis, scyphisq ansatis coronavit.
Unde cavillos procacis populi moverat Leopolis
non dicasterii insignia illa jacientis sed cauponis
compotores ad aequales haustus invitantis.

Iisdem diebus Constantinus Corniactus indigenis re-
gni non ita pridem adnumeratus turris rusticae funda-
menta jecit, Procastasim conterraneis suis in aditu e-
jus positurus. Oeconomi quoq civiles ad omnes auras ur-
bis amplificandae intenti contributionis publicae a nobi-
lium consensu, quam sub interregno egerant, partem impe-
traverant, cujus impensa, quae bis mille florenorum con-
stitit, penetrale Bellonae ejusq panopliae fulminatrici ru-
deribus prioris armentarii ejectis infra paraverunt, supra ve-
ro horreum Cereri altum concinnaverunt.

Nemo magis vivens moriensq fefellit Henrico Valesio. Is 1514.
rex ore totius Poloniae dictus manibus omnium ordinum
solio illatus in spem vastam expectationem publicam addu-
xerat, quarto postmodum mense omnium vota regifugio suo
elusit. Leopolis ad nutum reipublicae circumagi solita uti
hilaria regni faustis plausibus, ita orbitatem communi-
bus planctibus prosecuta, cum diu superos in reditum e-
jus frustra precibus fatigasset, tandem ad tutelam urbis
decurias gregariorum quinq adhibuit.

Interregno diutino omnium studiis ad revocandum Hen- 1515.
ricum conversis nudum et inerme latus Russiae Tarta-
ros orbis publicos latrones ad praedam invitavit. Qui non
subitario incursu sed omnium hordarum viribus uno clas-
sico excitis amazonibus etiam exoletis ad augendum terro-
rem in numeros receptis, universalem neq unquam ante au-
ditam regno cladem intulerunt; quidquid enim Russiae demitur

Poloniae

Poloniæ perit. In tripartitum agmen divisi eodem momento Volhyniam, Podoliam, Russiam ignibus, rapinis, caedibus perpopulati inde Leopolim utrinq praetervecti, Sani fluenta sequentes albis undis Vistulæ, quod apud illos palmarium genus jactationis, caballos fessos adaquarunt. Quidquid obvium auferre secum non poterant, flammis corrumpentes, oppida minora coeco impetu capta, direpta incensa, pagi omnes calcibus equorum proculcati, agrestes supra dimidium, armenta omnia ferme abolita. Duobus mensibus inhumani homines lanienam hanc continuarunt, cujus memoria nondum per Russiam exolevit, hucusq eam parentes liberis inter otia refricant, neq unus reperitur, qui Tartaros Pokrowne ignoret; festo enim D. Mariæ protectricis Pokrowa Russis appellato, irruperant, poëta autem temporis istius hoc disticho signavit.

Haustra suis lacrymis propriisq absorpta cruore
Naufrago duplici Russia tota perit.

Stanislaus Sloninski strage Tartarica per agros, hominesq ducta consternatus angore animi aegritudinem corporis contraxit, brevig plenus moeroris humanas curas reliquit, non immeritam tamen pontificatus strenue gesti apud superos gratiam, apud homines gloriam adeptus, sacerdotis, episcopiq rite functus, et ipse caelo militavit, et commilitones suos in eadem statione semper tenuit, modestiam eis in vultu, incessu, moribusq assidue inculcans, coronam omnium virtutum eam appellando. Consules ob jura patronatus per metropolim habita, coepiscopos vocare solitus, illos in praetorio convenire, ibidemq de rebus ecclesiæ consilia miscere non infra dignitatem habuit, quo magnitudinis contemtu majus nomen in animis hominum inscripsit, prout et cives sequenti sepulturam die secundas inferias ei instaurarunt, lacrimis etiam gaudium felicium illi apprecantes. +

Stephanus Bathoreus armis per orbem christianum inclytus animo suo heroico praeter regnum nihil deesse jam dudum palam fecerat. Tandem votis ordinum ex angustiis Transylvanicis in patentes campos Poloniæ evectus Leopolim nonis Aprilis deflexit. Mille ducenti Hungari latera ejus stipabant interq eos Samuel Zborovius eadem Vapovii tribu motus tunc cultu habituq in Hungariam compositus. In eodem comitatu eminebat Solikovius sacrorum 1576.

minister

minister, Religionisq coriphaeus. Ipse rex paludamento, purpura mitraq, plumis ardearum cristata decorus equo Tracio ferebatur, quem nobilitas russica per Palatinum suum Hieronymum Sieniavium e via primum salutavit, deinde civitas laetis gratulantium plausibus suscepit. Inter quae Stephanus in vocem tanto fastigio dignam, externisq scriptoribus laudatam erupit: „Brevi se monstraturum, quam „praestet rex virtutis merito in solium a volentibus vocatus iis: regibus, quos invitis populis sors nascendi obtru„dit„ Neq diutius Leopoli triduo moratus Cracoviam festinus perrexit, cui Hieronymus Sieniavius fraterq ejus Nicolaus cum numerosis clientum catervis spontaneos comites se addiderunt.

Iwan Podkowa a soleis ferreis intra manus confractis id nominis adeptus manus, pedesq ferro oneratus Cracoviam vectus Leopoli quoq spectaculum ex se dedit. omnibus athleticum ejus habitum, Milonis humeros, herculeum robur mirantibus. 1577.

Post Ostaphius Daszkiewic Kozacorum Nizoviorum ductor piraticis velocibus Euxinum ingressus aliquot oppida maritima sub Turcis exciderat. Novissime Petrum palatinum Moldaviae, fidum alioquin Stephano regi, principatu exuerat. redeuntem cum spoliis e Valachia Joannes Zbarazki Palatinus Braclaviensis literis amicis ad se evocaverat, mox supervenientibus copiis auxiliariis per regem Petro missis vinctum tradiderat, per quorum sequelas regi… ducebatur.

Ioannes a Sienno postquam legi naturae maritus satisfecisset per legem gratiae pontifex ex hominibus assumptus ad cathedram Leopolitanam per ordines ecclesiasticos urbanosq honorifice introductus est. Festivus in extrema aetate senex seriis etiam ludicra intermiscere solitus; namque ingenium in acumen factum literis severioribus non imbuerat, sed per aulas et contubernia militum in sales petulantes laxaverat, unde in lepores extemporaneos mirus artifex; et conviva joco mordente facetus, vitae tamen christianae nihil in illo deliravit amussis, ut ait idem Satyricus: Calendis Aprilis terra horridum palpitans ingratis civibus nihil grandius se ferre, eosdem praesertim in magistratum male animatos e sinu suo excutere velle, vibratione illa monstravit

stravit, prout de facto excussit. Mechanici aliquot pelliones in sutrinis suis versipelles facti Marieburgum usque ad regium tribunal evocaverant, hoc unum extremis viribus fortunisque propugnantes, ut fascibus, securibusque e manu supremi ordinis extortis vel saltem acie auctoritatis illius hebetata; plebs et quid nisi bellua multorum capitum supra curiam scandere, fulmentum, sellas curules ascendere possent. At rex aequissimus non ignarus procacia vulgi ingenia ad confingendas propositis suis calumnias nimis esse facunda, querelis eorum usque deque habitis insignia magistratus illaesa in manibus consulum reliquit, atque velut tela propilata coti duriori subegit.

Sub finem anni sidus crinitum uno supra viginti dies Leopoli maxime spectabile arsit, multorumque opaca ingenia divina fecit. 1578.

Stephanus rex in meditatione belli moschici cum proceribus Russiae habita quatuor menses Leopoli exegit, quo tempore decreta quaedam civitati praejudiciosa satrapae hungarici aures regias obsidentes ab eo extorserunt, quod commentarius Solikovii oculati historici abunde huccusque enarrat.

Idibus Junii caduceator imperatoris turcici literas decretorias regi attulit, quibus ad poenam capitis Iwanum Podkowa foederis non ita pridem initi violatorem exposcebat. Quare Cracovia Leopolim revectus quamvis illuvie diuturni carceris squallidus non tamen savienti fortunae animum submiserat, verum corporis robore stolido ferox minas etiam intempestivas ob fidem sibi datam nec servatam effutire auditus, simulque mori jussus intemperantia linguae jugulo suo malum accersivit. Summo igitur diluculo diei, quae erat sedecima Junii, rex venatum, vel quod verius, ne ab intercessoribus, quorum multos ad magnatibus Podkowa habuit, interpellaretur, in saltus proximos recessit. Interim Podkowa a praetorianis regiis domum Mathiae aromatarii, quae Dibovicii nunc vocatur, introducitur, ibidemque a Mareschalco Lithvanico Kotowicz ad gladium damnatus. Superos fidei ruptae sanguinisque sui ultores interrita voce ciebat, deinde ante praetorium deductus caput suum manusque cruore turcico saepius antea se consecrasse, nunc in piaculum hostium nomini christiano

no libenter offerre praefatus in genua procubuit, mox gladio, quem spiculatori ipse dederat, in oculis Czausi turcici e vicino spectantis capite diminutus est, truncum fraternitas russica in marianum suum detulit, ibidemque sertis roseis intumulatum non sine tacito gemitu terrae mandavit.

Constantinus Korniaktus turrim russicam pyramidi conformem schemate ionico sumtu non modico, in meridie enim operis labemque, casumque fecerat, ad coronidem deduxit, livore plumbi texit, insuper pregrandi campana aerea ad aemulationem metropolitanae sonoram fecit, nec tamen auribus gratam, quorum judicium superbissimum esse perhibetur, raucum enim, ne dicam, rusticum aliquid rugire auditur.

Anno eodem Valentinus Wasik caldeator Leopoliensis ob succensam arcem potocensem anciliis equestribus, manu nimirum facem gerente sagilla confixa donatus. Palotyński indigenatus Leopoli per temulentiam multa perperam egerat, magistratus verbis tantum castigatum a se dimisit non nescius novitiis equitibus nihil esse insolentius. At ille admonitionem pro injuria accipiens, fulmine e vitro minitans Varsoviam sese proripuit, ibidemque eadem vesania mentis stimulatus, quasi Vandae nupturus in Vistulam praecipitem se dedit, unaque secum nobilitatem submersit.

Porro Leopoli Leonardus aurarius ob adulterium in dea moneta commissum alteri deo loripedi nimirum marito Veneris traditus est, neque sic nocentem deseruit pede poena claudo.

Per illud tempus duae metae a duobus pretoriis hierosolymitano et Leopoliensi aequis spatiis distantes cippis lateritiis insignitae sunt, quarum propiore Christus in velo Veronicae proprio se sanguine pinxit, in remotiore onere traballi per Cyrenaeum levatus fuit, quod in descriptione templi cruciformis pinguiori calamo tradidi.

Heu crudelis amor miseros quo ducis amantes!
Duo rivales Paulus Sclonek et Urbanus Ubaldinus, florentinus hic, patricius ille Annam Wilczkowna perdite depericbant. Cumque in nuptiis Annae Lecka ab utroque paride ad choreas ducendas Helena illa exambiretur simplexque puella Italo

Italo manum porrexit, cui nostras suam quoq colapho im- 1580.
pacto addidit, eodemq tempore ab Italo depalmato plagam
lethalem accepit. Ambo igitur domum ducti, hic ad pa-
rentis sub idem tempus proconsulis, ille ad publicam præto-
rii, et quoniam limites inculpatæ tutelæ excesserat, de capi-
te ejus agebantur comitia, interventu tamen matronarum
funus utriusq amatorii deplorantium præsertim virgi-
nis reatum suum elugentis, lacrimis earum et supremis
precibus filii totam culpam in se retorquentis a patre dona-
tus. Tragicum apparatum in comicum Ubaldinius bre-
vi tempore commutavit, namq deprecatrici capitis sui to-
tum se talione conjugali redhibuit, redhibitionisq rate te-
stes ad seros nepotes deduxit.

Idem annus ad metam properans Nicolaum Pelarinum
secum traxit, primum in civitate ex consulatu legum docto-
rem. At qualem virum? tabula sepulchralis doceat:
„Oraculum urbis, juris antistes sacer, legum sequester,
„consilii opulens penu, flumen feracis aureum eloquentiæ
„Pelarinus ille, cui nec ante habuit parem, nec post habe-
„bit quantacunq hæc civitas.

Ignis insomnis custodem suum somno sopitum 1581.
multo usq deinde totam civitatem excitavit. Prima vi-
gilia officinam braxatoriam Simonis magistri corri-
puit, inde per tecta vicina serpens posticas domos ma-
cellis carnariis miserum in modum foedavit, visq ac-
cursu multitudinis ulteriori grassatura prohibitus
intra damnum septem aedium stetit.

Joannes a Sienno Archiflamen Russiæ post quinquennale
ludicrum cum risu plausuq auditorum per se actum fabu-
lam clausit, facetiis familiaribus ad præsens memorabilis,
quæ inter divina etiam invito excidebant. Unum pro multis
lepidum dicterium sufficiat: Sub tempus sacrificii lecto
per diaconum evangelio, quo progenitores Christi continua
serie enumerantur, cum ei textus evangelium ad basi-
andum porrigeretur, nomen servatoris, ne per errorem ali-
cujus Judæi alicujus tergum suaviaretur, digito sibi mon-
strari præcepit. Sales hujuscemodi repentinos, neq morsus ge- ×
lartos ex Pelarinis faciens ei ademit. In ipso agone vi-
teq angusto limine positus: Nil dignum se fletu sed ri-
su omnia egisse, morionemq dei sine deo non futurum præfa-
tus morari immorariq inter vivos desiit.

Stephano regi ad continuandas victorias de Moschis
partas per Russiam festinanti Nicolaus Sartowieccius do-
minatorem

minatorem Valachiæ Iankutam manus Turcicas per Po- 1582.
citiam fugientem captivum stitit jam pridem regi obli-
teras in Turcidem per se missas ab eodemq Iankuta
contra fas gentium reseratas exosum. Eapropter rex
immutato suo rescripto sero supplicem judicio præfecti
Leopoliensis subdidit. a quo majestatis reus compertus
antequam in theatrum ferale prodiret moram unius di-
ei impetravit ad naviculam Petri, de qua per Saxones
Lutheri emissarios abstractus fuerat, post liminio reditu-
rum se pollicitus. Ejurata itaq hæresi deinde per patrem
Losinski minoritam expiatus sacroq viatico instructus
summo mane diei sequentis, XXVIII erat Septembris,
laticlavo holoserico paludatus in publicum processit, im-
paviduSq gladium proprium percussori mox gladio
jugulum præbuit. Gladium in prætorio civitatis
hucusq monstratur, cadaver ad Bonnam delatum, quod
illa lacrimis per triduum totum, capitiq comis sibi præ-
cisis per pollinctores assatum post suprema oscula e-
julatusq dacicos in monumento per se apud patres
Bernardinos noviter exstructo condidit. Istud trige-
simo postea anno, dum veteris templi rudera egererentur,
vidisse puerum me memini totum intro eodem holoseri-
co, quo et capulus tectus fuerat, obductum, quo diruto
capulus ille bus in recens conditorium illatus est.
Ioannes Demetrius Solikowski natura, doctrinæ, aliisq 1583.
coeli propitii divitiis opulentus per laboriosum studi-
um virtutis tandem ad culmen honoris pontificii hoc
anno evasit. Advenienti cum longo agmine amicorum
civitas lætis tormentorum salutationibus e prominenti
arcis supramontanæ primum arrisit, deinde cum pu-
blicis debitæ venerationis officiis intra portas admis-
sum ad cathedram deduxit.
Die sequenti, qui in natalem D. Ioannis baptistæ
inciderat, præsule hospites, magistratumq lauto con-
vivio excipiente schola trivialis exteris domesticis-
que discipulis tunc temporis florens scenam ante offi-
cinam ponderariam adornaverat, inq eremo ejus facti-
tia præcursorem Christi feris laureatis, pueris nimirum
ferarum exuviis vestitis, pacem et concordiam suaden-
tem produxit, post cujus orationem suasoriam Leo roxo-
lanus monocerote gentilitio pontificio genua armosque
submisit choris musicorum carmen Bilbilitani subinde
repetentibus.
Noverunt, cui serviant leones. In apodosi ecclesiæ me-
tropolitanæ os habitumq virginisimilis eundem monoce-
rotem

rotem dulci modulamine captum vinculisq charitatis irretitum in penetralia templi amici perthaxit, exodioq ejus panegyricum D. Ambrosii tubis alternantibus cecinit. Quod archipraesuli visu jucundum, animoq gratum. Et quoniam sumtu magistratus velificatum nomini suo intellexerat, prolixa humanitate responsurum se obtulerat.

Sed mox duo bapte venalem in vultu circumferentes sanctitatem jam pridem odisse magistratum in summa pietate apud se ducentes sinistre consules valetudinariorum curam gerentes ad praesulem detulerunt, interversas sportulas pauperibus in illis criminando. Verum tabulis rationariis sponte curatorum exhibitis, centuriaq mendicabulorum fidem calculis adstruentium velut in diribitorium producta, mentita est iniquitas sibi. Pontifex vero contra ejusmodi parricidas honoris alieni versiculos panaereticos tabulae suae inscribere mandavit.

Quisquis amat dictis absentum rodere famam
Hanc mensam vetitam noverit esse sibi.

Jam civitas majori in parte muris solidior facta domino- 1584.
rum deartuum extra moenia ejecerat, qua ignominia illi excandescens diu inter lares suburbanos ultionem suppositam cineri doloso coquebat, donec post pridie D. Matthaei e foco Lisionski coortus prima classis XXXVI. domibus porta halicienzi proximis uno insultu humi stratis, uberes lacrimas diversitoribus suis excuteret, ultra modum ignem aquamq sibi in urbe interdictam flammis et lacrimis suburbanis ultus.

Stragem domorum subsecuta est strages domesticorum Libitina per divitum pauperumq capita aeque debacchante, ad quam avertendam Romani dictatores clavos aeneos cum notis annorum in latere aedis Jovis capitolini pangere solebant. Leopolienses edocti contrarios numinis muros in animis construere duos appositos Christo crucem passo sacratos in diverticulis viarum posuerunt addito disticho:

Huc omnes ad me, si qui, peccastis adeste
Vulneribus curo vulnera vestra meis.

Porro antistes sacrorum novum solatium subsidiumq malis hisce de thesauris ecclesiae deprompsit et damna passis indulsit Fraternitate D. Annae in templum P.P. Praedicatorum per solemnem supplicationem in exitu anni introducta, duci praesule praeeunte, magnates, cives

vulgusq

vulgusq promiscuum certatim nomina dedere.
Solikowius Ergo quovis oculatior et providus ovilis sibi commissi inspector, non ignarus unius porrigine porci universum gregem perire, synodum diocesanam coegit, in qua prophasi ejusmodi usus: Hortos incultos a malis herbis, congregationes incautas a malis moribus cito occupari, multam siliginem per agrum domini exuberantem funditus exstirpavit, abusus contagione schismaticorum orthodoxis attritos sustulit, disciplinamq collapsam in pedes erexit, paucis e clero discolis, qui se profanis moribus discreverunt ad terrorem omnium castigatis.

Solikowius ad augendum mundum sponsae suae per totum 1585.
mundum conquirens ornamenta, gnarus autem decorem illius non in aedificiis, molibus substructionum extimis sed potius in coetu fidelium, cujus e segmentis templum non manu factum Deo fabricatur, consistere, novum decus civitati a rege sacrorum Sixto V. impetratum senatui populoq Leopoliensi in basilica metropolitana ipsis feriis verbi infantis sub annulo piscatoris reddidit tali usus prologuio: „Dilecti in Christo Filii! Fides vestra catholica, „quam huiusq. Deo, ejusq in terris vicario sartam tectamq „conservastis, non potuit angustiori convallium vestrarum „amplius contineri, verum alpes coelo junctas supergressa „ad aures Sixti V. pontificis maximi usq pervenit, easq „gratissimo nuntio permulsit, caput Russiae Leopolim „in medio nationis pravae et per graeculos imparatores „a corpore ecclesiae avulsae positam, quotidianis insulti„bus Machometanorum expositam fidem tamen apostoli„cam velut stellam matutinam inter nebulas illibatam „manutenere, inimicas autem ejus haereses cane pejus „et angue aversari, phaleratis earum doctoribus, quo lon„gius a vestigiis avitis aberrantibus, eo se coelo propius „jactantibus portas aureas occludere ab aris focisq suis „arcere. Eapropter insolitam fidei vestrae constantiam sacra „sedes apostolica, ut insolita possit remunerari benevolentia „S.S. prodeus noster Sixtus V. ejus moderator de stemmati„bus suis gentiliciis Leoni vestro balteum tribus stel„lis splendidum, et tres montes stella itidem coronatos „pro insigniis triumphalibus in perpetuum dat, donat, et per „hoc diploma, quod vobis trado, concedit. Vos vero, qui fi„dei vestrae integritate sidera haec deducere coelo, montes „autem ab urbe septicolli in Russiam usq, juxta promis„sum Christi, transferre potuistis in longum hac liberalitate

summi

„summi pontificis fruamini, ut tandem ipsis astris mon-
„strantibus vobis in astra viam desiderio collium æterno-
„rum succensi ad montem montium læti pervenire valea-
„tis.„ Literas apostolicas magistratus, admonitionem præ-
sulis Simon Brzezinius consul brevi responso excepit.
„Nullum acroama gratius auribus civium pro hodier-
„no obtigisse, ut pote quod a primario orbis christiani
„censore, eodemq fidei suæ laudatore profectum, per ma-
„nusq pastoris ad coenas agni recens nati Leoni suo tra-
„ditum esset. Ceterum verbo divino adhuc tacente, neq sena-
„tum populumq Leopoliensem tam sublimi præconio paria ver-
„ba invenire, exemplo nihilominus Romanorum sertis e
„luco strenue petitis donatorum strenuam operam impe-
„ratoribus suis promittentium hæc quoq elogia symbolaq
„montaltina non ante fores tantum ædium publicarum, ve-
„rum animis etiam nunquam morituris se insculpturos,
„simulq operam daturos, ut in posterum Leo roxolanus ad
„sanctiorem militiam baltheo sydereo inauctoratus ad nulli-
„us paveat occursum, imo gigantes robore animatus mon-
„tes etiam sibi traditos in hostes catholicæ ecclesiæ jacu-
„letur.„ His peractis consules præsulem ad palatium usq
deduxerunt, præsul ex. ambambulonibus epulones illos
fecit.

Præceps annus, et paucis diebus sibi superstes Stepha- 1586.
num Bathoreum Grodnæ eodem occasu secum involvit.
Ad casum regis regnum contremuit, indoluere universi,
Leo quoq Russicus infremuit. Princeps enim Martius ga-
lea pro diademate usus plures victorias, quam annos in
solio exegit, exemplo autem suo amorem omnibus adeo
inspirabit, ut hierates scythici toto decennio potentiæ ejus
nihil ausi fuerint. Russia quoq in gremio pacis secura
quievit. Leopolis manibus ejus mavortiis sacris operante
antistite triumphos perennes apprecata portarum custodiæ
incubuit.

Stanislaus Zolkievius a Stephano palatinus Russiæ desi- 1587.
gnatus cum splendido comitatu Leopolim introiit, ibidemq
conventum totius provinciæ super electione regis futuri egit.
cui etiam antistes loci, Ioannes Zamoscius cancellarius,
idemq archistrategus. Nicolaus Sieniavius, Jazlovieciusq
cum frequenti nobilitate interfuerant. Eadem ætate Solikovi-
us sacellum Buczacianum ob antiquitatem squallidum o-
pacum et ruinosum elegantiore magisterio funditus instau-
ravit, tholo orbiculari clausit, academiasq asceticis prope di-
em ~~effectiori~~ destinavit.
et futuris

Sigismundus

Sigismundus Tertius diu in Suecia cum adversa fortuna luctatus tandem fatis superior e carcere ad solium polonicum evasit, aemulum autem sceptri prope e solio in carcerem dejecit, victorque per calcatas aquilas augustale sar- x augustas matiorum ascendit. Cui Leopolis votis publicis loco trophaeorum ante aras nuncupatis vitam tot annorum, quot esset rex subditorum a superis poposcit.

Totum istud triennium deplorandum magis quam memorandum, quo morbi sontici lanienam per vulgus singulis annis exercuerant, majore, aliquando minore noxa funerum, ut canit poëta:

Pervenit ad miseros damno graviore colonos
Pestis et magnae dominatur moenibus urbis.
Viscera torrentur primo, flammisque latentis
Aspera lingua tumet, tepidisque arentia ventis
Ora patent, auresque graves captantur hiatu.
Non stratum non ulla pati velamina possunt,
Nec moderator adest, inque ipsos saeva medentes
Erumpit clades, obsuntque auctoribus artes.
Quo propior quisque est, servitque fidelius aegro
In partem leti citius venit. ~~atque salutis~~ Ovid. metam. L. VII.

Nondum tot malis civitas respiraverat et mox nova pressa eam excepit tempestas. Nicolaus Iazlovicius praefectus Sniatinensis, partibus Maximiliani, opem scilicet laturus, inconditam multitudinem e Nizoviis, Valachis, Cingaris coactam in conspectum urbis dederat, deditionem ejus nomine Maximiliani importune urgens. Jamque e claustro patrum minorum per se insesso ignea tormentorum ora contra portam Halicensem obverterat. At postquam cives pro Sigismundo ad ultimum obstinatos vimque vi repulsuros intellexisset, territus insuper globis candentibus ad inflammandum coenobium tum temporis arboreum per cives lithobolo excussis, ad extremum interventu Solikovii vadem se illi veniae gratiaeque regia interponentis nihil ultra tentato recessit.

Heder Passa praeses Silistriae irruptionibus Ivonis 1589. Podlisciae Cozacorum in ditiones turcicas provocatus grandi exercitu ex Turcis, Scythis, Bulgaris, Bessarabisque conflato Russiae cervicibus imminebat, vastitatem ei propediem illaturus. Classico repentino Zamoscius excitus regem per literas periculi admonuit, ipse

Leopolim

Leopolim festinus advolavit, ibidemq, antequam vires regni intimas exciret in arduo montis regalis locum castris cepit, statimq illum fossa aggereq tumultuarie, cujus hucusq vestigia apparent, opera peditum circumcludit. Jamq indidem pleriq proceres Russici clientelis frequentibus stipati confluxerant eandem aleam belli cum Zamoscio subituri. Verum Heder sive occulta vi numinis retroactus, sive mandatis bizantinis a coepto revocatus Sniatyno direpto incensoq ab ipso limine regni pedem retulit, Leopolis metu soluta liberatori Deo gratias persolvit.

Biatoskurski Burgrabius arcis superioris masculam prolem multam procreaverat, sed indulgentia matris in omnem licentiam projectam. Quae adulta et per inopiam in omnem audaciam effrenis multa damna injuriasq suburbanis quot noctis inferebat interdiu recessibus arcis sese occultans. Cumq crebrae querelae injuriatorum apud capitaneum non procederent, conventui Visnensi per Paulum Jelonek et Stanislaum Anserinum consules grassationes ejusmodi deferri visum, inter quae Jelonek acerbius invectus patrem decrepitum munerisq sibi commisso imparem amovendum, arcem vero speluncam latrunculorum factam alteri excubitori tradendam in circulo equestri petiit. Parrhesiam hanc Biatoskurscii contumeliam suam interpretati insidias consulibus in saltu Bartatoviensi struxerunt e viaq redeuntes transversum egerunt praesentaneam caedem Paulo Jelonek intentantes, sed precibus Anserini in tempus protectus, mox accursu ~~amoeno~~ itinerantium e manibus latronum ereptus incolumis ad suos rediit, obsessores viarum capite per leges diminuti, anno eodem per ganeas et popinas vitam cum sanguine effuderunt. 1590.

Solikovius sponsae suae percarae procul et ab ultimis finibus terrae conquirens ornamenta a praeposito Soc. Jesu Claudio Aquaviva duos presbyteros Martinum Laterna et Gasparum Nahajum primum et ultimum stirpis Scythicae in agro Ignatii surculum, impetraverat, in curiaq sua plus quam semestri fovebat. Quo tempore illi in Sacramentorum dispensatione, verbi divini dictione multis experimentis editis animos civium occupaverant. Superveniente postmodum patre Samuele Parembio Pontifex consulto magistratu civili ex unanimi sententia introductione ad calendas Septembrias indicta patres praeeuntibus coetibus religiosis urbanisq ad templum Metropolitanum induxit Sacel- 1591.

lumq

limq Buzacianum nuper, uti dixi, refectum in posses-sionem eisdem tradidit. Insuper prolixa oratione et fre-quenti panegyri commendavit, familiares Deo viros li-teris christianis abunde instructos, verissimos popu-li fidelis mystagogos ad cultum divinum veritatemque evangelicam disseminandam. Haeres autem putidas monstraq. et illis pullulantia tollenda athletas coelitus missos illos appellando, aliisq elogiis modestiam eorum religiosam ornando. Ex templo deinde ad aedem Stan-lowska mansioni patrum destinatam perrexit, ibidem-que prandio cum primariis civibus sumto novos hospi-tes reliquit.

Longum dissidium inter magistratum civilem ecclesi-asticumq occasione propositi per consules nominari so-liti idem praesul ita sopivit, ut consules propositum nonnisi de corpore capituli sumerent, et in posterum vice talionis ex schola rectore aut alio artium doctore canonicum nominandi jus haberent. 1592.

Solikovius per omnia laudabilis hunc quoq annum cala-mum meum ad se pertraxit. Conventum dum dioecesis su-mumq per nullos dies egit, in quo mysteriorum divinorum probitores sine ruga et macula quavis esse allaboravit, mores omnium curiose inspexit, tortos in pravum ad regulam reduxit, praecipue malum fenebre, et illud, quod dicere nolo, a clero proscripsit poenis in delinquentes in-dicere nolo, a clero proscripsit poenis in delinquentes in-terminatis, ne impunita aliena delicta sua faceret. Ad ex-tremum sancita haec saluberrima typis divulgavit, quae nunc a blattis et tineis non autem mali commatis mo-res exeduntur. 1593.

Ne solus Solikovius fastos decadis hujus expleret pestis siliceniiosa obstitit, quae a sextili ad exitum de-cembris totam debacchata per urbem frequentem coloni-am ad subterranea regna deduxit. Abstulit una duos e-idem quoq pestis amantes Michelinum nimirum italici sanguinis juvenem, et Pelagiam russicam puellam ambos florentes aetatibus, ambos mutuis ignibus innoxiis ta-men aestuantes. Vinum Creticum Leopolim ille adduxe-rat, quo parentibus Pelagiae vendito se ipsum puellae in auctarium addidit. Interim lues popularis per urbem serpens, domum quoq patriam Pelagiae irrepsit, et quod miserabile dictu, primam ex domesticis corripuit. In hortulum ergo suburbanum flosculus ille succisus aratro deportatur. Parentibus funus vivum a longe sequentibus 1594.

solus

solus Michelinus aditu ad thalamum virginis, quousque
dum arcebatur, impetrato, languenti continuus assidere,
fomenta et caetera subministrare, lacrimas vel sudorem ab-
stergere, in suprema lucta solari, morientis oculos, heu
quondam suos in amore duces, claudere, spiritum deniq
ultimum ore propitio excipere. His gestis, quid sibi
laudem in amore mori captando.
Idem et funus lacrimis totum in fano Glahoviscensi com-
posuit. Audacem faciebat amor, sed non a periculo immu-
nem, eodem namq naufragio, quo et Pelagia post novendi-
um periit. In extremis nihilominus sui non Pelagiae obli-
tus exanque cadaver suum in proxima aedicula D. Stani-
slai condi, duosq lapides amoris sui testes utriq sepul-
chro superponi jussit. Dicto heri familia obsequens bina
saxa paritia cordibus gemellis laurea coronatis insculp-
ta supra tumulos posuit, versiculo Simonis Simonidae
addito:

Mors non disjunxit, quos sociavit amor.

Stanislaus Saporowski tres filias jam plenis nubiles 1595.
annis eduxerat, quarum ab oculis sed acutiores a do-
te sagittae multorum juvenum corda confixerant. Verum
illae raro neq temporis istius exemplo taedis cupidineis
imbre lacrimarum intra se extinctis, agno quoq gentili-
tio, qui in stemmate patris prostabat, repudiato, in nupti-
as agni immaculati omnes consenserunt. Laetus tali ge-
nere parens tres illas filias in totidem gratias consecrat,
curiam in asceterium dedicat, peculium equestre pa-
trimonium vectale facit. Nec mora, votis adeo salutari-
bus adspirante pontifice, quatuor moniales ex praescripto
S. Benedicti viventes Sandomiriâ accersuntur, parthenon
Deo dicatarum virginum constituitur, annoq tyrocinii exa-
cto ternio ille charitum flammeo religioso per Solikovium
velatur.
Jamq mulcibero cives igni et aqua apud se interdixe- 1596.
rant, nihilominus ille deportatus exul, pedum alterum in
Saburra, alterum claudum intra moenia tenens in vico pa-
nario ex aedibus Stanislai Anserini erumpens contigu-
as duas domos invasit, tectisq tenus mutilavit.
Antequam annus sese convolveret turbo Ukrainae Naleway-
ko per Joannem Zamoscium in vincula datus et per satel-
litium molestorum accincta facties, Leopolim primum
et ultimum vidit, unde Varsoviam ductus et quadripar-
titus est. Sutkubiy et Loboda compotores ejus, ne in manus
vivi venirent, strenue pugnantes ceciderant.

Nonis

Nonis Augusti bellum grammaticum inter martis et artis 1597.
pullos subito exarsit. Cacula militares ad insaniam
mulso rustico, ingurgitati inconditis clamoribus
strictisq machaeris obvios quosq in fugam age-
bant, Horum pars maxima in coemeterium basi-
licae majoris sese receperat asylo loci sacri secura.
Ast calones illuc quoq irrumpentes et vulnera in
vulgus promiscue spargentes ceteris dilapsis in
clericos tumultum eundem spectantes inciderunt,
eosdemq coeco impetu acti verberibus plagisq imme-
ritis affecerunt. Rei indignitate scholares moti, pars
stipitibus duris, sudibusq praeustis ex praescripto Ma-
ronis armati, pars sequitor saxis obviisq missilibus
instructi globo facto, grassatores illos publicos adori-
untur, perfringunt, sternunt. stratosq ad sacietatem
fustigant. Ductores illorum ad ludum literarum per-
trahunt, ferulisq pexos in Tullianum suum detrudunt.
Illico triarii adveniunt, dedi sibi victos, percussoresq
illorum a Joanne Baranovio tum temporis gymnasi-
archa postulant, quo ab~~xuente~~ eunte scholam indagine cin-
gunt extremam vim parantes. Interim signum ve-
spertinum portarum claudendarum e pretorio sono ae-
ris datum, cives pro tessera vim vi accipientes repellen-
di frequentes convolant, jamq cum militibus verbis
amarulentis velitari coeperant, breviq jurgia ad ma-
nus venissent, nisi imbricitor Apollo suppetias domui
musarum veniens horridam tempestatem in altercantes
effudisset et proelium imminens impre diremisset. Die sequen-
ti, qui in dominicam abierat, R. Albertus Perlicius Ju-
dex ecclesiasticus sacris per omnia templa interdixit,
nec nisi per Solikovium lite sopita interdictum quinta
die abrogavit.
Hucusq bone lector! locutus tecum sum, ut me audires,
nunc in conspectum tuum natalis me extrusit, ut etiam vi-
deas. Augustus itaq mensis die D. Bernardo mellifluo
doctori sacro, plus alloës quam melis habentem, in hanc
lucem me produxit. recutitus Apostolus. ne luticulam op-
pido curarem, in nomen suum adscivit. sors nascendi par-
va inglorià m alba in arenam expulit. Non tamen domum
adeo illustrem indulsit, qualem olim felici pirenelo, non
sum progenies obscura parentis, neq de fulmine belli
fumus natus, neq quali rex Sicania sum genitore satus,

Parentis

Parentis mei operâ multi lapides, in divos facti, ma-
gna pars urbis intestina in asbestinam versa, atq
incisa notis marmora publicis passim leguntur. Iam
vero argilletum vicus natalis quondam ducentis domi-
bus habitatus, totidem templa coenobiaq, quot civitas
tota numerat, et quod caput unicam urbis tutelam
D. Ioannem Duclanum in capite profert. Quidem non
sum de superis, nec ne immortalibus.
Plus tamen Minervæ quam Lucinæ me fateor debere;
hoc enim in cunis immerito lapidatum ad latomias da-
mnaverat, at Pallas omnem lapidem movit, ut me de
turba vulgi lapidei, quæ Romæ alterum populum fece-
rat, extraheret. extraxit igitur, et in ripa Thespiadum
statuit.
Ad quam gorgonei delapsa est penna caballi. Iuvenal.
Quam cum Themis brachiis meis laptavisset, jurisq peri-
tus Apollo velut mutam statuam Memnonis radiis ma-
tutinis percussisset, hic vocalem, illa volucrem reddidere,
quo expeditius, si non docta per ora virorum volare, sal-
tem os populi demereri possem. In castris itaq Helico-
niis militanti non intellecta senatus obrepsit, Cynthius
autem aurem vellens ruborem incussit amplius cum ter
tribus sororibus juvencari, a quibus inde donatus ex-
tremam ætatem jamq per bis octo quinquatria desola-
tam patriæ rebus conquirendis, memorandisq impendi,
quas e publicis privatisq etiam manuscriptis codicillis
diligentia, quanta debui, facundia, quanta potui, erutas,
dictasq ad aram Mnemosynes suspendo, pennam autem,
cujus remigio huc usq delatus sum, aliis post me stadi-
um socculi hujusce decursuris libens trado, ne senex pha-
naticus albo omnes palmas Alexandris praeriperem.
Post hoc repudium historiæ dictum totum me in silenti-
um pythagoricum intruseram, cum nihil facilius sit
quam tacere. Verum cum eodem silentio Sympatriotas me-
os iterum sepelire mihi viderer, namq mortuos iterum tu-
mulo mandare dicitur, qui memoriam factaq illorum abolet,
proinde exacto quinquennio mussitare mecum sedulo coe-
pi, quisnam Antigonus nostrates post me refossurus fi-
lumq narrationis meæ continuaturus esset? Namq superi-
oris ætatis municipes meos viris illustribus anno praeteri-
to in lucem publicam productis satis ab interitu vindi-
casse me arbitrabar, soli coaetanei, operaq illorum in oculis
meis patrata calamum a me scriptorium veluti virgam
Mercurii mortuos ad vitam revocantem expectare videbantur.
Cumq nullus omnium, qui amicam manum sub lacum Lethæ-

um

um euntibus porrigeret, inveniretur, rursus arma graphiaria Herculis ad postes a me suspensa resumere et per annos ætatis meæ ducere constitui, ne per taciturnitatem una mecum perirent.

In calce anni Solikovius feriari nescius templum latericium per Vestales Benedictinas recens structum civibus Sanctorum in possessionem addidit, quod vulgus ad præsens Pantheon appellat. 1597.

Organum pneumaticum ante annos octuaginta tres in æde metropolitana fabrefactum jamq usu assiduo sibilum et absonum, curatores templi renovari curavere. Rege Sigismundo in Sueciam profecto cives regionatim armati in portis, propugnaculisq civitatis excubias egerunt. 1598.

Autumno hujus anni calamitosum coelum lethalia semina per vulgus potissimum jecit, quod demum per trigenia subsequens maturavit. Nihilominus Solikovius Aediculam S. Annæ pars coemento, pars ligno a contubernio sartorum nuper factam ceremoniis adhibitis cultui ejusdem Divæ devindit, anniversariaq tantæ solemnitatis dominicam Rogationum in annos subsequentes redeuntem assignavit. 1599.

Funus Annæ reginæ Cracoviæ celebratum Leopoli quoq imaginariis justis et funeribus sacris prosecuta est. R

Decimum sextum saeculum cives cum Armenis invenit litigantes. Armenos agere saepius discordes et adversus Romanos odio in annalibus suis annotavit Tacitus. Neq nostrates a majoribus suis degeneraruut sumtis offensarum initiis ex diversitate ceremoniarum, dum isti ritu patrio, nostri caestu romano sacra peragunt, ex discrepantia cultus dissidia animarum crevcrunt. Quapropter ad præsens de modis vitæ transigendæ et certo numero domorum inter se magno sufflamine litis contendebant, verum utrinq spem pretio ementes aureis hamis piscati sunt. 1600.

Interea civibus secum digladiantibus citus equo nuntius Leopolim advolat Michaëlem Transylvanum principem a Zamoscio ultra amnem Telestinam funditus profligatum ferens centum triginta vexilla, duo supra quadraginta ærea tormenta de eo capta exercitum ejus prædati, cum pars cæsum, pars sub jugum missum castra direpta, Ieremiam et Simeonem Mohilas Dynastas fœderatos provinciis suis restitutos plenamq secundum Polonos stetisse victoriam. Quare confestim tribus urbanæ penetralia divum gratantes ovantesq adiere, inumbrante autem vespera tonitrua bellica fragoribus

ribus fulmineis, et fulgetra ludicra ignibus festivis læ- 119
titiam publicam testata sunt.

Sixtus Aevarius triennium ante via Sokolnicensi
columnam lapideam supplicii Christi coelatam posue-
rat, vere horno ad pedes ejus Anna Pstrokonska fa-
nulum pumilum divæ Magdalenæ ex arboribus dola-
tis statuerat, inque ejus dolitu simulacrum quondam
septem dæmoniorum, post hoc unius Christi hospitio col-
locavit superaddito congruo anagrammate:

Maria Magdalena: grandia mea mala.

Uno eodemque nefasto die Ioannes Dawidowski cum 1601.
famulo intra domum Ogorsatkonum a sicariis in-
maniter mactatur, et* credulis ad hanc caedem spe- ~~x~~
ctandam delapsis pastophorium metropolitanum a sa-
crilegis expilatur, quodque indignius impune utrumque.

Ioannes Herbertus orator divinorum gratus in
vulgus postquam multis annis Christum non se ip-
sum populo prædicasset, ob indictum sibi a morte
silentium subito conticuit.

Vulcanus e culina Simonis Magyri retro claustrum
minoritarum sita prosiliens sex tabernas vicinas
una coena absumsit.

Sacellum campestre crucis dominicæ primum quadra-
to, deinde cruciformi schemate caemento exstructum
nunc demum turbinatim in concidem ovalem concameratum
est, idque ære ex gerutis et legatis huc ob morbos conti-
cos deportatorum conflato uti superius retuli. Porro
festa civitas quadragintalibus et mox paschalibus fe-
riis hic verna hilaria, etesias, peregrinationes et chri-
stiana ambuanitia peragere solet.

Vulgus civium adversus rectores suos querulum et in 1602.
calumnias ingeniosum ex una civitate ditas hoc anno
voluit facere. Quidam ex eis, quos dicere nolo, in peti-
tione consulatus præteritos se ægre ferentes, tanquam
reipublicæ causam agerent, plebem conciarunt, faci-
lem credendi. Itaque quiritatione in prætorio præmissa
ordo intermedius scabinorum, ejusque contactu omnes
cives, tribus urbanæ, novissime universus coetus arti-
ficum secessionem a curia in ædiculam S. Spiritus ter-
matim fecerunt, ubi sacrificio novæ legis audito, tan-
quam opus divinum aggressuri, conventicula aliquot
dies celebrarunt, in quibus tribunos, quæstores, accen-
sos e medio suo legerunt, capitationem viritim institu-
erunt.

Discordiam civium venenum esse urbium autumnus

hornus

hornus docuit, quo post bellum forense magistratui per coeni urbani agitatores motum agmina morborum popularium Leopolim invaserunt et plus quam bis mille ex triconibus illis absumpserunt. Quamvis autem hyems prematura rabidi aëris certissimum antidotum advenisset, nihilominus

Poena comes semper magnorum prima malorum.

Rancida pestis ipsa inclementia coeli multos mortalium confecit. Extremo anno aurifaber, cujus nomini parco, monetae argenteae adulterator et aerosae conflator ad rogum damnatus est.

Ioannes Olszowski e milite exauctorato obsessor viarum civem Vilnensem Sotokay extra Leopolim invaserat, jamq ad cedem sclopo collineato destinaverat, hic vero ad ictum destinatus eodem momento opem a Divo Duclano expetit, cujus adjutu globus a libratore in eum directus equum latronis ferit peremitq, unde latro pedes factus comprehensus per legem Corneliam in triviis quadripartitus est. 1603.

Incensio e braxatorio Melchioris Scibor orta totam plateam castro urbico oppositam foedum in modum deformavit.

Solikovius operosae pietatis antistes postquam priscos praesules christianos, stirpes, Rosas, Trombas novis expletis ad vitam revocasset, sequacibus autem suis in cathedra pontificia vivam ideam absoluti pastoris depictam reliquisset ad supremum pastorem animarum nostrarum laetus abiit.

Stanislaus Zolkowski, Petrus Myszkowski, Hieronymus Sieniawski triumviri solvendis stipendiis biennio in Livonia per milites promeritis designati cum aerarium ad quinquies centum millia stipendiariis debitam non ascenderet, mercibus ex apothecis negotiatorum nostrorum per ultimam necessitatem, cui dii etiam parent, acceptis lacunam aerarii suppleverunt.

Iisdem proceribus, tribuniis militum, ordinibus sacri status classibus civium curiatim distinctorum ipsisq heterodoxis comitantibus funus Solikovii in episcopium ejus deductum, et in tumulo Bernardini Wilczek omnium bonorum lacrimis compositum est.

Solus hic vitam boni nam peregit
Quem sibi raptum doluere cives.

Et quamvis memoria hucusq vigeat Ejus in benedictione, curatores tamen supremae voluntatis ejus monumentum marmoreum sacratis ejus cineribus posuerunt cum epigraphe ex vero scripta, cui addo non minus bona fide per Ja-
cobum

cobum Soligovium defuncti coævum factum, ex cogitatorio ejusdem domestico depromtum:

Omnibus atq sibi Solikowski luxit et arsit.

Fax aliis fuerat, sol fuit ipse sibi.

Constantinus Korniakt Cretensis Moldaviæ primum te, lonarches post in equestria a republica receptus diu ope, ribus claruit, quibus sibi domum magnificam in circulo, heterodoxis turrim quadrato lapide cum æramentis vo, calibus in Ceramico russico condidit, tandem octogena, rius extra naviculam Petri naufragium fecit vitæ.

Hucusq male concors civitas secum dissidebat, nunc primum honoratis arbitris Alberto Perlicki præposito Leopoliensi, Petro Ciekliński, Pincerna Cracoviensi et Sta, nislao Pstrokoński usa litem multarum capitum prag, matica sanctione sopivit mox in summo templo supplicatione instituta eucharisticum carmen cecinit.

Inter ipsa primordia anni Stanislaus Golski satra, 1604.
piam russicam ab obitu Nicolai Herbert vacuam per in, gressum Leopolim factum apprehendit.

Indigentiam parentum exitium esse liberorum hic annus ostendit, quo ineunte Petrus Brzona cartophilacis blandulus nuper Julius, mox cruentus Spartacus, sene, scente autem autumno Lucas Woynar et Joannes Osiec, ki par nobile juventutis urbanæ utrisq grassatores noctur, ni in loco publico cervices carnifici præbuere.

Commilitones d. Ignatii torrentem ordinis sui, cui tum Claudius Aquaviva præsidebat, sine affluxu aquarum vivarum e fontibus scholasticis perennantium deficere scientes Leopoli quoq scaturigines laticum perennium a, perire apud se statuerunt. Martio itaq anni hujus loca adepta, ab ipsis scienter occupata, unum autem prosecuta blasphemia insessum choro sibi a senatu Leopoliensi datum coram regiis recuperatoribus ad me, liorem usum repetere ceperunt.

Hippatius Pociey metropolites Kijoviensis Roma redi, ens, ubi Vicarium Christi ægenu adoraverat suos quoq contribules segreges Leopoli in unum ovile unius pa, storis reducere laboravit, verum surdis fabulam dedit, erroneis enim opinionibus suis congeniti omnia delubra et aures clauserunt ei, repulsam ergo passus in templis orthodoxorum inter sacra diris eos devovit.

Quidam impostor moschoviticus fabulam universo se, ptemtrioni jocolosam exorsus est. Is profugus ascetæ occulto abjecto nomine tandem Demetrii principis moschorum

in se

in se sumtis heredem tanti imperii se ferebat, cujus prestigiis inescati Georgius Muiszek palatinus Sendomiriensis, Adamus et Constantinus duces Wisniowiecii, multiq megistanes personas primarias in hac scena sustinuerunt, armatæ militum phalanges crepeream Pyrrichen decurrerunt. Europa universa spectavit prologum hujus Tragediæ Leopoli fabricata. Proceres tum temporis in civitate frequentes nunc lacrimis ad commiserationem sollicitando, nunc basilicis promissis onerando, tyrones, veteranos, volones, stipendiarios, quibus tempore motus Rokosiani tota Polonia scatebat, sub signa vocando. Cum hoc igitur tumultuario exercitu versus Severiam primo vere movit, multi quoq civium fortunam ejus adorantes secuti sunt illum.

Angustias templi predicatorum Joannes Szwoszowski notarius terre Leopoliensis dilatare cupiens sacellum ad latus austro obversum adstruxit, ei in penetrale sanctius imaginem Deiparæ destinatum. Quod postea Adamus Stanislawski palatinus Podoliæ loco capaciori a senatu Leopoliensi impetrato emptione, magnificentius sumtuosiusq reddidit.

Joannes Zamoyski Primatius tantisper sub mitra abbatiæ Sieciechoviensis delitescens quotidie autem clariore virtutum lumine coruscans idibus martii antiflaminii Leopoliensis candelabrum ascendit, in cujus fastigium amplissimi sacerdotii collegium, corona nobilium, turma civium et omnes melioris notæ stipatores deduxerunt eum. Hic multos abusus superstitionis inveteratæ sustulit, utpote circuitionis baptisterii ad numerum dierum dominicarum epiphanias subsequentium, sabbatho magno peragi solitas, personatos choros bacchantium, repotionem, gestus lascivos, duellica certamina rivalium, balineas paschales, aliosq pravos mores anniversariæ licentiæ abrogavit. 1605.

Interim extra intraq urbem vulcania pestis saeviens intra portulam Sciborii, extra quinq tabernas diversorias portæ Cracoviensi adversas prostravit. Sacrilegam autem propagem ob sanctuarium expilatum arsefecit.

Fulmen brutum nubibus etiam, in quibus nascitur parcere nescimus, neq aedi Triadi sacræ hoc anno pepercit, cujus acroaterium turris in terram dejecit, simulq fibulationes lignorum inflammavit, ni subditus torrens pluviali concitus imbre, et faber lignarius tempestive occurrens principiis hujusmodi obstitissent. Hoc idem alatum Jovis telum ictibus geminatis duo signa durantia christi de cruce pendentis primum in colle Grelicino, alterum

terum in trivio georgitato comminuit, quod mortalibus in religionem vertet.

Augusto mense ascetria tertiam regulam divi Francisci secutæ hucusq manu pretiis vitam separatam tolerabant, ab hinc pars in melius ad prescriptum divæ Claræ mutata, pars cum annosis arboribus transplantari noluerunt, quarum ultima Druhanna agmen cum vita clausit. anno 1630.

Mense quinctili patritii Leopolitani iidem gymnasii trivialis alumni toto triduo apotheosim scholicam inclyti herois Ioannis Zamoscii archigrammatei et archistrategi regni mecaenatis sui autem munifici nuper vita functi celebrarunt. Intra basilicam metropolitanam suggestum ingens instar throni Salomonis excitarunt, in cujus scansoriis gradibus duodecim leunculos diaglyphice sculptos formas ovales gestantes statuerant, horum in æquore nomina auro scripta radiabant juvenum, quos beneficus ille heros ex Athena Leopoliensi desumtos per exteras academias studiis altioribus imbuendos suo demenso aluerat, utpote: Ursini, Bursi, Bursiani, Simonidis, Szmiglecii, Strongicii, Stephanidis, Kislicii, Scholscii, Hepneri aliorumq. quos manu aurea ecoeno plebejo extraxerat, et ad apices honorum evexerat. In ipso fastigio pegmatis statua defuncti eminebat cum lemmate: Ferro munitus et auro. – In calce anni latrunculi novem, quorum caput erat Andreas Zubrzecki, Ioannem Radsicki in suo rusculo hibernantem deprædati sunt, quos ille seminudus spolia dividentes intempesta nocte aggressus ope vicinorum comprehendit. mox subjectos gladio per legem corneliam dedit unaq sepulchreto in polyandrio mariano condidit sine titulo tamen evangelico: ~~Et nunc ubi sunt.~~ [e]

Hoc anno fatalis catastrophe Poloniam quatefecit. Nobilitas, quæ contra Tartaros quotidie eos in vinculis ducentes ad arma concurrere debuerat, contra regem imaginarium libertatis suæ insidiatorem syncretismum excitavit. quem magno motu biennio egit, nec nisi 1606

Fraterno postquam maduissent sanguine campi. tristi epilogo finivit. Interim Leopolis regno tremente quiescere non potuit, prætereaque optimates Russia conventus synodales intra eam aliquoties celebrarunt. Ibidemq ductu Stanislai Zolkievii polemarchi. regias partes se tuituros sacramento obstrinxerunt dicto!. Idem magistratus civitatis in præsentia illorum fecit, et tanquam Annibal ad portas staret excubias perpetes tam civium quam

peditum

peditum mercenariorum ad moenia egit. Zolkievius quoq Warsaviam profectus cohortes duas praetorias custodiis urbanis addidit, iisdemq Petrum Swozski et Joannem Meleško experte virtutis primipilanos praeesse in mandatis edidit.

Nondum hic fluctus reliquerat civitatem, et jam gravior eam alter excepit.x Drojovius praefectus Premisliensis cum familia Stadniciorum immortales contraxerat inimicitias, ita, ut aliquoties adversa acie vario marte secum conflixerint. Postquam autem x vero Drojovius in ultimo praelio accepto vulnere inter mortales agere desiit, Felix Herbertus in eadem odia prospere successit. Nec multo post e Rokosiano conventu cum numerosa manu stipatorum rediens Stanislaum Stadnicium Castellanum Premisliensem in pago Chotinice inopinatum invasit captivum secum circumducens. Qui nisi caput lytro ingenti redimeret, amnestiamq sibi polliceretur, extrema minatus est. Hic in nervo positus ad nutum coactoris se circumagens literis suis Joannem Zamoyscium antistitem Leopoliensem, Stanislaum Ostrorogium Posnaniensem, Alexandrum Chodkiewicium Trocensem, palatinos, Janusium ducem in Zastaw, Castellanum Volhyniensem in Zolkiew evocat. quorum arbitrio authore tandem Stanislao Zolkiewio pax sancitur, Stadnicius e custodia dimittitur. Interea Adamus Stadnicki Castellanus Kalisiensis idemque praeses Premisliensis casum gentilis sui miseratus, ut ei quantocius suppetias iret, classico terrigenas vicinos sub signa evocat, et coacta mille quingentorum armatorum legiuncula raptorem ejusmodi vestigiis persequitur nec nisi Leopoli, quo se pridie jam receperat, assequitur. Altero ergo Stadnicii per scopulum de Lebbo georgiano proximum vexilla explicant, buccinas inflant, tympana pulsant, simulacra pugnae cient. Nunc minis, nunc precibus deditionem Herberthi urgentes. Verum civibus per literas primum, deinde per Stanislaum Anserinum, Andream Madrowic, Joannem Alpechium feciales non sui verum regii brachii id munus esse explicantibus, neq equestris ordinis viris manus se injicere posse firmantibus Stadnicii irrito impetu in hortos olitorios omniaq illorum sacta et septa verterunt. nec nisi ad postulata Senatorum ante dictorum decima quinta die obsidionem solverunt, nec non crebrescente fama Demetrium Tragicum Moschoviae imperatorem cum omni comitu aulico trucidatum esse. Planctus ingens Leopoli auditus est, multiq matronae, quarum viri illuc profecti erant, lugubria sumserunt.

In capite anni 1607. et Argilettinei collegium virginum re- 1607.

gulam

x sine hostibus nimirum hostilitas.

gulam D. Francisci professarum positionem templi hono- 125.
ri intaminatae virginis Mariae coepit moliri, cujus in-
cunabula prima Joannes Zamoyscius archipraesul in fre-
quenti corona populi bono omine initiavit; namque et aedes
sacra et coenobium parthenicum ad summos apices perve-
nerunt. Climactericus annus iste totus regno per tumul-
tus transiit, nec nisi emissione turbulenti sanguinis
deferbuit. Motis autem superioribus, inferiora quoque
mota sunt; siquidem Leopoli vernacula multitudo obse-
quii insolens demagogis suis litem multiplicem in curi-
a regia intenderat, nec nisi per hirudines forenses cruo-
re et marsupiis suis detracto ad saniorem mentem redi-
it.

Contactu civium anteriorum quoque inurbanum sine nomi-
ne vulgus eandem insaniam insanire coeperat, quo expe-
ditius jugum hypaticum excuteret ex sua propoli Wladi-
slaopolim in memoriam primo geniti principis facere in-
tendens, per extrema suburbani fossas et aggeres, quorum
hucusque exstant vestigia, ducere coeperat. Verum sumtu non
suppetente ex cloaca arcem aedificare non potuit, atque ita
inconsulti operis coeptum semifactum reliquit. Caeterum
ne identidem isthmum perfodere et funem arenarium
torquere attentaret Aurelius Passaratius machinator
bellicus, postquam situm urbis, terrae faciem nunc in col-
les assurgentem, nunc in valles descendentem advertisset,
iniquissimo loco et prorsus maligno urbem conditam es-
se promulgavit, utpote subjectu collium superstantium
positam ob anfragosos convallium anfractus accessu faci-
lem, nihilque firmi contra solertiam hujus temporis militarem
praeter loricam ferream habere dixit, arcem tamen superna-
tem, cujus in accessu prius cum anima, quam hoste luctan-
dum esset, non improbavit, similiter planitiem pone fa-
num D. Georgii exporrectam, quam plantam nominavit,
opportuniorem munimentis accipiendis judicavit.
Insuper topographiam territorii camporumque circumja-
centium in tabula reliquit adumbratam.

Jacobus Wistezki civitatis et sibi consul, dum ruri
meridiaret, aspidis morsu et doloris impatientia excon-
sulem se, non sine vulgi sinistro rumore fecit, quod sibi
mortem conscivit.

Aedicula D. Adalberti intramontana ex parvis initiis or-
tum accepit. Petrus Moskalik vicinus subarcensis libe-
ris suis quinquennium ante populari lue sublatis et in pro-
fano funeratis cippum cruce insignitum in crepidine mon-
tis Leonini statuerat, mox illatis illic infantium plurium
funeribus

funeribus locus ille primum parentibus dein vicinis in religionem vertit, quorum stipe collatitia fanulum exiguum constructum, et in eo permissu antistitis sacrae operationes ipso die D. patroni peragi coeptae.

Quoniam vero natalis Divi paschatis ferias quotannis sequitur plerumq festa plebs vere stimulante gregatim huc affluit, et memoriam Divi etiam suis deambulationibus venerari se credit.

Camenae asceticae societatis tribus lustris domicilium Leopoli commodum quaerebant, jamq ductu senatus astrici et manu regia in aditum judaicum introductae erant. verum Iudaeis casum proseuchae suae, multo magis relegationem sui extra moenia aureis lacrimis deplorantibus musae quoq religiosae, regina, cui obediunt omnia, morem gerentes ex olidis faucibus Hebraeorum ad syncellitas suos redierunt. contractu nihilominus gentis mysochristianae transversum acto omnes incolas mandris suis vicinos argenteis hastis ex armamento mosaico depromtis laribus avitis pellere statuerunt. 1608.
Nec ita diu post extremis diebus Quintilis Stanislaus Zolkievius archistrategos regni ediatis basilicis copiisq polemicis stipatus adest chrysos. qui pierides illas hucusq vagabundas et cum danaëtico imbre Iovis complexas, in balneo civili, quo promtius sordes judaicas eluerent, et schola veteri, ut rejuvenescerent, collocavit. mansionemq illis stabilem totam ~~totam~~ insulam crucis dominicae et Divi Spiritus sacrariis utrinq clausam assignavit. Quae ubi primum in hoc coelite loco consederunt, proximo Septembri ora gymnasiaq sua aperierunt, in quibus huiusq uno ubere lac pietatis, altero mel scientiarum × instillant. quamvis plerique ex alumnis noxia pro dulci melle venena libarent, nonnulli etiam cum multis nutricios suos calvos impetunt, neq aliam hospitibus suis gratiam ejusdem farinae paedonomi, dum hoc scriberem, rependerunt, quandoquidem tumultuaria manu Iudaeos turmatim aggressi synagogis tribus expilatis, domibus omnibus direptis, ipsisq recutitis ad quinquaginta caesis istum verterunt 1670. ob quam noxam cives aere gravi multati sunt juxta vetus proverbium: Coco peccante vapulavit tibicen.

P. P. Bernardini anteriore parte templi fornicatas festivitatem Divi Andreae apostoli primum ~~ein~~ in magno concursu populi celebrarunt. 1609.

societas

× auditoribus suis.

Societas Jesu basilicæ principibus apostolorum sacra- 127. 1610.
tæ læta palilia ipso divæ Margaritæ natalitio celebravit.
Joannes Zamoyscius pontifex metropolitanus coram fre-
quenti conventu populi ichnographiam molis futuræ
solennibus precationibus ex eulogio recitatis lustra-
vit, primigeniumque lapidem in capite operis benefica
manu posuit mille florenis, quo promtius fabrica sursum
procederet loco missilium numeratis.

Georgius Boem e Pannonia ejurata hæresi catholicus
consul Leopoliensis sacellum turbinatum in coemeterio
aedis metropolitanæ ante triennium inchoatum munde-
num ad coronidem deduxit.

Postquam Smolenscum primarium Severiæ propugnaculum 1611.
e potestate Moschorum in manus regis Sigismundi venit
extemplo circumvolitans vaga fama per orbem Leopolim
quoque gratissimo rumore permulsit, eapropter omnes tri-
bus urbanæ gratantes, obeuntesque aras supernum adiere
carmineque victoriali domino exercituum decantato in fo-
rum catervatim procassere, ubi jam iconicum simula-
crum arcis Smolenscensis vero proximum totidem turribus
portisque effigiatum ante pretorium visebatur, conopeis ter- ×
ticis et armatis custodiis septa, et in his graphici mili-
tes pervigilia liberi patris peragentes, hi debellato prius
super mensa Smolensco ad expugnandum etypum mani-
pulatim concurrerunt, ter obsessis ignita missilia et lu-
soria fulmina in consertos jaculantibus, ter scenici
aggressores cessim iere, donec cuneo facto, unaque por-
tarum pyloclastro effracta irruptionem fecissent. Tum
demum majoribus clamoribus, quam caedibus Mos-
chos commentitios, pars in speciem mactant, pars
ferro onerant, manubias fabulosas capiunt, residu-
um arcis semiustæ igni mandant. Novissime per tur-
mas, cohortesque divisi spolia proferentes, captivos cir-
cumducentes, victoriam ingeminantes ter circum sal-
tu pyrrichario decurrerant. triumphale interim Io vi-
stris citius tubis ubique personantibus, et tormentis
curulibus lætum adrugientibus. Jamque gloriosi illi
victores eadem nocte universam Moschoviam funditus
excidissent, nisi illos lagenæ defecissent, quibus eva-
cuatis somno vinoque sepulti Marti valedixerunt.

Gaspar Sechtegell medicinæ peritus Zastavie corpus
mortale reliquit, quem omnium virtutum præmia meruis-

se

× circa quod castra

se, non tamen assecutum fuisse, usq dum civitas loquitur, funus exangue Leopolim relatum, moesta conjux Hedvigis Ansterinowna cenotaphio et alabastrite a fabrice facto decoravit.

Jacobus Scholz consul ad res gerendas natus ideoq multorum annorum aedilis, post substructiones publico additas ad architectum universi, in cujus domo mansiones multae grandesq sunt, abiit. 1612.

Locusta, irae divinae satellitium medio sextili solem multitudine adumbrans 10. Augusti campos Leopolienses exedens malorum imminentium non vanum presagium ex se dedit; namq brevi interjecto tempore Stephanus Potoccius affini suo Constantino Mohila principatum Moldaviae adstruere cupiens per Stephanum Tomsza, Tartarosq ejus auxiliarios foede ad fluvium Dzicra profligatus sex polonum millia amisit. Post haec Tartari animis e victoria sumtis eodem impetu Leopolim usq pervaserunt, nulloq resistente cum spoliis optimis redierunt. Quoniam vero una calamitas tradit alteram immitis septentrio novam procellam conjuratorum militum in viscera regni eodem momento effudit, qui metropoli moschovitica hostibus per summum scelus relicta parricidale ferrum in patriam strinxerant stipendia sua sanguinolenta de sanguinibus agricolarum repetituri. In conventiculo ergo ad Sokal habito tribunis, optionibus prioribus ordine motis caput factionis suae Josephum Cieklinski sub dolo turbidum ingenium tegentem constituunt, cui velut manus Christophorum Jaykowski et Valentinum Stawski molitores ejusdem rebellionis ambidextros addunt, stationemq illi Russiae assignant, ipsi e bellatoribus ... facti totam Poloniam tributariam sibi fecerunt. Dum ergo emissarii illorum satrapias russicas depopularentur quatuor ex illis ab excubitoribus urbanis non observati Leopolim irrepserunt, ubi vitio vini ad insolentiam dati dum intempesta nocte portulam minorem effringere conantur a furiosa plebe ad unum concisi sunt. Movit haec caedes omnibus perduellibus* bilem praecipue tamen antesignanis illorum, qui per literas horrendi terroris plenas saguntinum excidium civibus comminati sunt, nisi capita redimerent, at cives agnatis interfectorum capita pretiis persolutis terriculamenta ejusmodi excusserunt.

*bilem

Turcicarum

Turcicarum rapinarum sectores nunquam acerbioribus tributis bello captam Poloniam expilassent, prout hoc biennio metropolitani militas canones in globos, census in aërem, epicephalia in capita indicentes. 1613.
Franciscus de Paula e nummo aureo inter digitos diffracto sanguinem copiose manare videns inopem eum esse dixit, qui acerbis accisis exactionibus edagitabatur, hic autem absque miraculo erei oboli lacrimas colonorum exstillarunt. Istis moti ordines regni comitia egerunt in quibus cum Stanislaus Zolkievius praefectus armorum phagodemiam hostem sarcinomam recidendum censeret, istiusque sententiae authorem se offert. Rebelles nemesi eos ictus flagellante tanquam ultor cervicibus suis jam imminenet, castra prope oppidum Grodek confestim posuerunt. illucque signa sua, omnes autores capite diminutos, tribu motos, aliosque pauci hominis literis evocarunt. Quodsi autem bello a republica peterentur, unus alteri immori sacramentum dixerunt. Interim Leopolim diripere, indeque peditatum hungaricum conducere, machinas denique bellicas 12 Juliï educere statuerunt. Ne vel jam tam atrox edictum ad cives emanaret eodem vespere Leopolim pacato agmine ingressi sunt benevolentiam vultu simulantes. Abhinc invita Leopolis sedes eorum facta, tunc si quando in acie novacula secura dormire non potuit, tam gravi fortunis suis impendente ruina tantisper tamen serpentes illos in sinu fovit, donec obsequiis et officiis suis placavit.

Eodem tempore familia divi Bernardini basilicam, non dum ad unguem perfectam pietati publicae patefecit. In cujus Penetralibus foederati Thrasones multa funera commilitonum suorum in truncis, alveisque excavatis ab ipsa Moschovia asportata exquisitis scenis, pompisque militaribus, quot hebdomadas sepeliebant, prout in descriptione aedis hujus copiosius recensui.

Turbo verticosus cum ovali grandine ab arcto erumpens pergulam turritam de rostro arcis superioris in terram dejecit.

Post tot vulnera tandem respublica clypeum sumsit patribus patratis ex senatorio ordine lectis ad Leopolim ad refrenandam licentiam militarem delectis, horum tripmeatri opera tempestas illa regno exitiosa sedata est. Matricula genuinorum militum exhibita

hibita, adventitii pabulatores e numero stipendiato-
rum, erasi balthosq soluti, tabulae catilinariae in aede
metropolitana flammis, quibus authores illarum arde-
re debuerant, abolitae, insuper tanquam conspi-
ratio illa perniciosa tumulo inferretur ubiq sera cam-
pana mota sunt. Revera autem spes ~~salvae~~ imperii
moschovitici e manibus Polonorum elapsa eodem
tumulo condita est, nihilq amplius in Moschovia
Polonorum remansit praeter futile nomen more pu-
erorum scholasticorum parietinis inscriptum in lo-
co illo aliquando fuisse Polonos.
Sub idem tempus Joannes Zamoyscius Leopolien-
sis et conventus synclitici Antistes mortem pro
patria petiit. Dum enim apud curculiones castren-
ses Poloniam exedentes nunc suadela qua plurimum
valuit, impar tantis incommodis, utpote qui septua-
ginta post terga reliquerat annos, morte pestilorum
extinctus est.
Extremo anni P. P. Carmelitae discalceati Leopo-
lim per Joannem a Jesu Maria praepositum ordinis
generalem destinati a magistratu, ordinibusq civi-
tatis recepti in pometo Sieborkowskie ex ante por-
tulam occidentalem consistente aediculam paullo
sumtu statuerunt, in qua P. Macarius rem divinam
primus fecit, qui post decennium usq Premisliam
a Tartaris interceptus, quia regulo illorum Cantimi- 1614.
ro cultum Deo debitum exhibere noluit, mactatus
singulare testimonium constantiae christianae perhi-
buit.
Joannes Andreas Prochnicius e cathedra Camene- 1615.
censi thronum metropolitanum conscendit, ad quem
illi viam pietas, comitas, innocentia vitae dudum
straverat. Ad introitum ejus laeta civitas incolas
suos plenis portis effudit, religiosorum coetus, ceteriq
sacrorum ministri longo agmine venientem excepere,
ipsa turris templi tinnula loco aplustris signiferum
in summitate sua exhibuit vexillum pedestre cele-
ri volumine circumantem.
Ulcera rem polonam exedentia male esse curata anno
vertente constitit: quia praesente serpere non desierunt.
Voluntariae copiae, quas desertores Moschoviae in subsi-
dium factionis suae evocaverunt, dum post bellum cum
agris gestum sine mercede dimitterentur iteratum conspi-
rationem ordiri coeperunt. Jamq hydra illa novo ductore
Joanne Karwacki novisq assectis creatis capita seru-
tulantia attollere per Russiam ausa fuerat, nisi a Sta-
nislao Zolkievio in herba oppressa fuisset, qui veloci-
tate

tate usq manum illam prodatoriam militariter adgressus dissipavit, multis in loco conflictûs fudit, plerosq per oppida patantes in ergastula Leopoliensia conjecit, ut eodem loco tragoedias tristi epilogo finirent, ubi eas quam plurimum perpetraverunt. Judicio igitur super capita reorum instituto perduelles manifesti criminis, cum nihil praeter serios exitus sibi imprecarentur, jamq inter supremas curas, loculos etiam funebres pannis rubeis ipsi sibi instravissent, juxta gravitatem delicti legis vindictam irrogatam impavido animo exceperunt, ut poena paucorum metus esset omnium. Tandem, adveniente paenali die quatuor illorum primores compediti sarracis in compita divi Georgii fano aversa deferuntur, tota civitate comitante, ubi a pedestri phalange carcere inclusi spe melioris vitae ad meritum supplicium aequo animo subeundum a P. Augustino Snatowski celebri tum P. P. Bernardinorum concionatore animabantur antequam feralem scenam tristium rerum ministri apparaverunt. Qua parata Harwacki, postmodum Hecki palis per ima adactis transfixi, jamq semineces sursum sublevati ~~sunt~~. luctuosum spectaculum circumstantibus, quorum pars eram, exhibuerunt, praesertim cum priori sedem fauces occupasse, alteri ex humero emersisse vidissent. Nec longe ab eodem quadrivio Scibor et Summa quadripartiti et per terrantes portis erectis alligati spectantium miserationem moverunt. Post peractam in campis ejusmodi tanigenam non minus lugubris in circo urbis tridus elapso acta est, unde viginti gregariorum capitibus uno die ante praetorium truncatis, post biduum autem quatuor primipilanis manu carnificis ibidem jugulatis stragem hanc corporum publice civitas in suburbio sepulchreto mariano composuerat.

Joannes Dlugoszek unus ex predonibus Albertum Domaszewicz uno ictu in mortem affecerat, continuoq e ~~loco~~ loco delicti in fugam per posticum domus Nulchankorum se conjecerat, partiales interfecti authorem caedis ignorantes patrem[x] domus adoriuntur, qui repellere vim vi conatus abegit, temere subeuntes saucios fecit, ad quod classicum tam scholaribus catervatim ingruentibus, quam domesticis ad defensionem se accingentibus in promiscua vulnera itum esset, nisi excubiae urbanae in speciem capturae manus eis injecissent. 1616.

Daemonia circumforanea ignem orcinium secum ferre, Judei cohaeredes eorum faces itidem excidii hierosolymitani in sinu suo

x patrem

suo portatis hoc anno palam fecerunt, quo a fronte ad calcem scelerata insula eorum tota conflagravit. Fomite ex olidis angustiis ipsorum sumto, quin etiam contigua tecta armentarii propugnaculorumque insuper postica Armenorum, Russorumque eodem torrente flammarum absorpta sunt, turris russica tegulis plumbeis liquefactis et guttatim cadentibus ustrinam suam deplorare visa est. Quorum epilogum inter incendia alia urbis seorsive prosecutus sum, hic levi digito attingere eam sufficiat.

Turrim praetoriam in umbilico urbis quadrata figura structam Martinus Campianus magnificorum operum machinator octangulari forma altius producere coepit, ad cujus fabricam omnes lurcones, comedones, lacerniones, quos alea decoxit, ne funditus in culinis incendio, naufragio in popinis perirent, comprehendi compeditosque intra septa praetorii operariis annumerari jussit, multi parentes nepotulos suos per lustra, ganeas, xystos feriantes diesque otio consumentes in eadem ergastula dederunt. Multi subrostani et subbasilicani in hac palestra desidiae suae valedixerunt, unde hucusque a parte antica praetorii lapis in triremem formatus conspicitur, quoniam illa ex juventus ad triremes damnari dicebatur.

Simonem Alexandrinum non magis consulatus suis fascibus, quam ille consulatum sua laurea, maturaque prudentia adornavit, in sententias reipublicae proficuas manibus non tantum pedibus ire factaque dictis conjungere suetus. proinde inter suspiria bonorum omnium placide exspiravit. 1617.

Procellosus Orion insolitum nimbum effudit totumque eodem imbribus ruere visum, omnia stagna, piscinasque adeo adaquavit, ut ruptis aggeribus longe lateque restagnarent. taberna diversorii supra Poltew sita velut rates, aedicula D. Stanislai tanquam navis piscatoria inter undas vix pube tenus extaret. Urbani quidem in simpathico naufragium facere non formidarunt, verum suburbani casas suas lecto paleaque agresti dispolutas deplorarunt.

Stanislaus ille Kristanovicius effatum illud poetarum:

Nec genus obstat ei, qui valet ingenio.

verum esse ostendit, dum paganis parentibus in agro Zubrzensi ortus indole civili, ingenioque docili supra fortunam

tunam

tunam priorem ascendit, Germania, Italia, Gallia, Britannia lustratis doctor legum renunciatus laurum genuinis non primis ~~non primis~~ dentibus inmordit, Leopoli syndicus primum, mox consul germanos suos glebae adscriptos inter subditos consulares habuit, magno juventuti nostrae documento ex una arbore crucem adorantibus, palam serrentibus ex eodem luto vas in honorem, aliud in contumeliam fingi posse. Porro consul ille ex se natus libris, quos nocturna versare manu versare diurna consueverit, immortuus, in libris per se editis hucusq vivit.

Georgius Dobrocki juris doctor, vita probus, moribus suavis, in minori subsellio par maximis, quam primum enim pedem in curia posuit perpetuus proprietor judiciale regnum exercuit, nunquam tamen vicaria potestate supra consules assurrexit, tandem magnis et parvis charus ubiq viribus decepit. 1618.

Stanislaus Dibovicius Premisliae obscuris parentibus natus facem mentis honesto de suo igne accensam studiis liberalibus lustratam ipse honori suo praetulit. Ad exteras academias ipse sibi itineris dux, in scholis Aesculapii ipse sibi paedagogus, ad lauream doctoris quondam ipse sibi Mecenas. Unde Leopoli consul, mox Sigismundi regis toto bello moschovitico individuus comes, proceruma latera regia stipantium medicus opimis sutreis auctus domum rediit. Quam licet omni suppellectili a Pythone suo per fenestram ejecta vacuam reperisset, brevi tamen solertia sua explevit; nihil enim ei ad summam felicitatem defuisset, si uxor secunda pars secunda defuisset, quae ejus cornu copiae obscoenum suum cornu copiae addixit, mortemq sua inedia acceleravit.

Pars coelum, pars terra sumus. Hemistichium Nestorici poetae, Thomas Piravius ad unguem in se expressit. Tantum non terrae filius spiritum coelestem sortitus inter prudentes juris nullum parem, inter consiliarios pontificios nullum superiorem habuit. cujus consistorii perpetuo judex vicarius ex opimis sacerdotiis grave aes corraserat, quod non in dehonestamentum ordinis sui dedecorum pretiorum emtorum in ornamentum ecclesiae convertit. Cura archipraesulis Prochnicii opera autem sua primus episcopus Leopoliensis nominatus, initiatus, et honorifico comitatu cleri civitatisq Leopoliensis in sedem dignationis suae deductus.

Nicolaus

Nicolaus Markowski (ora) natales fasciae Moraviae consulares fasces Russia debet. In famulitio Seer. gii Bojem utraq fortuna exercitus parere privatim edoctus, imperare publice gnarus boni civis consu. lisq munia explebit, in magistratu quolibet utilior civitati quam sibi, ita ut aliis inserviendo con. sumtus sit.

Scholares imberbe petulum nihilominus pecus ma. gnum soloecismum cum Sabbatariis suburbanis hoc tempore commiserunt, domibus eorum per apoco. pen multatis ipsaq synagoga ad syncopen omnia de medio tollentem redacta, eo forsitan offensi quia sine speciali licentia illorum non omnes fabulas Aesopi in talmudicum codicem transtulerint.

Valetudinarium pauperum Lazaretum vulgo dictum ex mancomontalia eremo in vicum Sokolnicensem incolis peregrinisq frequentiorem a confratribus Rosarii mariani translatum est.

Extremis anni mensibus cursor regnorum arsit su. per urbe cometes, quamvis autem mutantes regna capillos per totam Poloniam sparserit potissimum ta. men sideris sui horrendi virus in Russiam, ut sub. sequentia docebunt, effudit.

Regna sine justitia mera esse latrocinia consul ab hoste male tractatus a cive servatus documentum po. steris dedit. hujusmodi Bartholomeus Uberowicz rector urbis ob stuprum in vetula per temulentiam commissum Samuelem Niemierzyc custodiae publicae tradiderat, qui hanc contumeliam injuriam summam reputans, anum quidem, cui vitium fecerat, exiguo lucro pacavit, in consulem omnem rabiem exercuit. Nec mo. ra, postquam deposito magistratu in rusculo Skni. towek rusticaretur, inopinatus ille cum subita manu sicariorum advolat, decrepitum senem canterio ri. goroso imponit, atq per avia et devia huc illuc raptat. Verum non improba longo spes lata dic, siquidem iis. dem diebus Ioannes Iulius Lorencowic bonam par. tem civis Zaslaviae forte agebat, cui quam primum ru. more vago mox festinato nuntio plagium hujusmodi innotuit, deesse concivi periclitanti flagitium suum ratus, nulla cunctatione interposita satellitium au. licum a duce Zaslaviensi impetrat quo succinctus ra. ptorem oberrantem indagine cingit armatisq preci. bus captivum e vinculis eximit, injecturus procul du. bio illa auctori, nisi pede celeri compedes hujusmodi eva. sisset, non tamen diu post hec nocentem deserit pede claudo, ab adversariis suis frustillatim dissectus lu.

Aam

etam stupri et plagii grandaevis illati persolvit. At Leo-
poli vulgus fingendi avidum, dum sinistros sermo-
nes super fortuna captivi consultis fovit, en subito il-
le salvus et incolumis cum suo liberatore civitatem
invehitur, nec aliter quam redivivus ab omnibus sa-
lutatur. Solus Campianus magnitudine animi civi-
lem fortunam egressus, vulgaribusq studiis non con-
tentus in panegyri universae civitatis, novum in rem-
publicam meritum inusitato praemio honorandum et
remunerandum esse censuit. Cujus ductu S. P. Q. L.
Ioanni Iulio Lorenkowic decus servati civis decrevit,
niceterium annuum constituit. Neve tam insolitum
facinus altitudo venturi temporis supprimeret leonem
saxeum corona civilis bajulum in ~~~~ propilaeo
praetorii sculptum reliquit. 135.

Idem Campianus turrim praetorii colosso, rhodo-
nio non absimilem ad coronidem deduxit, sacellum 1619.
autem templo maximo collaterale, cineribus majo-
rum suorum, ut Pibbeni versiculi strumatici poe-
tae indicant, marmore e pannonia petito vestire ac in-
crustare coepit et usq ad exodium vitae per inte-
grum decennium continuavit, interim matrem su-
am Annam Campianam prope centenariam in avito
condidit.

Quondam romana factio seva togae patritios ad ple-
bem transire cogebat, nunc Ioannes Julinski cla-
ris parentibus ortum modestia christiana et de-
spicientia fastus humani Leopoli civem dedit. ni-
hilominus virtutes ejus, quibus genus aequavit, Leo-
polis cito suspexit, et inprimis ordine consulari
locavit, in quo patris patriae omnia munia, magi-
stratu ad injuriam nunquam cujuspiam usus imple-
vit, tandem longaevus in patriam beatorum abivit.
In ipso anni declivio tremor terrae per Russiam pal-
pitantis futurorum malorum praesagium ex se dedit,
et nostram terruit urbem.

Ascetarium patrum Carmelitarum calceatorum in- 1620.
ter strues suburbanarum domorum incendio aliquo-
ties haustum stimulos habitatoribus subdidit
durabiliores aedes construendi. Cives itaq a domo
Dei fundamenta ejus terra egesta aperuerunt, in quo-
rum basi lapidem principalem precibus ecclesiae sa-
cratum sanctae memoriae pontifex Prochnicius
posuit.

posuit, choris religiosorum et symphoniacorum lata celeusmata reiterantibus.

Sqninder Bassa Tartaris junctus in Cecora Polonorum exercitu funditus deleto dissipatoq; instar fluvii rupto aggere refragrantibus totam Russiam cedibus, rapinis ac sanguine mundavit ita, ut ex prominenti collium suburbanorum plus quam centeni pagi circa circum flammantes et fumantes conspicerentur. Agrestium promiscui sexus et ætatis turbæ gregatim ducta fere sexaginta visa, quæ ne invicem confunderentur armentis intermediis discludebantur, ipsi Tartari velut in patrio non hostico solo sine ordinibus palantes vagabantur. Non aliter incustoditum raptat ovile lupus, ut tum temporis hostes supra lupos sævæ plus feritatis habentes Russiam custodia militari vacuam persultabant. Aderat tum Leopoli Stanislaus Lubomirscius comes in Wisnic post bellum auditium in Valachia laborantibus ferens, ad quem signa ejus leviter armatu e pagis, in quibus pabulabantur, metus hostilis in urbem compulerat, quæ ab eo Tartaros sparsim et passim vagantes ex inopinato aggredi jussa multum secum sine nomine vulgus cupidine prædæ pertraxerat, nonnullos etiam urbicos juvenes et viros religiosos ardor mentis honesta illuc egit. Hi omnes in unum conglobati, bis mille fuisse constitit, primo conticinio noctis urbe egressi et militariter in aciem dispositi Tartaros sub Wolowo secure stabulantes adorti, ipso strepitu turbarum et barritu rustico in fugam egerunt. ipsi tanquam plena victoria politi prædabundi per stativa hostilia dilapsi sunt, hocq; flagitio Tartaris subito terrore perculsis animos viresq; resumendi spatium dederunt, qui celeriter conglobati in lixabundos irruunt, et sarcinis manubiisq; impeditos ad satietatem jugulant, unde ex Rot, aggressoribus pars cæsi, pars in vincula dati vix tertia, cui timor addiderat alas, in civitatem salva rediit, tum demum galeatos vero duelli poenituit.

Fine anni prodigia vulgantur, terra alicubi dehiscens infra se dedit, hinnusq; mugiens gemuit, per totam vero Russiam terra tremebunda palpitavit, in agro etiam Leopoliensi hortensi petroselinum radici sua adnatas litteras cicer exhibuit, quæ omnia

timor

timor in rebus dubiis pessimus augur pessime interpretatus est. Prudentiores autem ex tripudio terræ triamphos e litteris panegyres ciceronianas, quod eventus docuit, ominati sunt. Bella ut fulmina alia sunt de præcipitia, quadam auxiliaria, turcicum semper peremtale. Latronum scelerata manus e parvis usq pudendis initiis orta sub Machomete secundo duo imperia duodecim regna, ducentas civitates minutiores christianis eripuit, ad præsens vero majorem eamq potiorem rutilantis ab ortu solis ad occasum partem orbis dominationi suæ subjectam possidet. cum maxime principum christianorum secum de lana caprina digladiantium. Non absimile bellum Osmanus Othomanorum ferox tyrannus hoc anno Poloniæ intentavit, ad quam sugillandam omnes vires suas exeruit universum orientem quartumq armavit ita, ut jam Europa lessum illi pararet, poetâ autem Barlæus versiculos hosce pangere non dubitavit.

Filum tenue nimis, quo Lechia tota pependit
Rumpere tentavit, turcica tota manus.

Quod bellum, quoniam et arma Polonorum et stylos scriptorum fatigavit, non est instituti mei ab ovo retexere, quamvis toto tempore oculos trepidæ civitatis apparatu martiali, aures nunciis atrocibus, animos terrore panico occupaverit, commeatus tantummodo statisticos per diribitorium ejus quot calendis continuatos carptim memorabo.

Ineunte ergo Februario primi omnium polemarchi Leopolim venerunt Carolus Chodkievicius experta virtutis imperator et Stanislaus Lubomirscius affini suo Stanislao Koniecpolio vinculis turcicis detento ad tempus suffectus, pone hos frequentia signa militum tanquam examina apum duces suos sequebantur. Neq diu moratus Lubomirscius insignibus imperatoriis supra Lipsana S. Joannis Duclani initiatis versus Scalam movit. Chodkievicius quoq nondum pristinis viribus a morbo sontico recuperatis prope valetudinarius cum robore Lithvanorum secutus est eum. quorum ductu copiæ militares quotidie Leopolim commeantes, quotidie pene non modo aquilas auro micantes, verum etiam capita sua Deo et patriæ ibidem solennibus religionibus devoviebant accelerabantq aeneatoribus interim tympanatoribusq acutis fragoribus aures obtundentibus calendis Augusti Vladislaus princeps cum lectorum equitum peditumq teutonicorum

turmis

turmis supervenit, cui universa civitas militanter armata extra pomoeria obviam progressa jucundum quamvis ludicrum spectaculum exercitus imaginarii exhibuit. A quidem in prima classe optimates et Pontii equitatu urbico constituerant, medium agmen signa pedestria viginti quatuor perficiebant, porro armenica juventus os habitumq Turcis similis utraq latera claudebat, quae equitibus thraciis pernix facta, cidares praeterea, chlenas braccasq asiaticas induta sarissis praepilatis hastiludia et ludo trojano paria agoneta in conspectu principis avide decursiones barbaricas spectantis edendo marti othomanico praelusit, interitusq pompa solius ad serum diei protraxit.

Interim cum intra moenia cives officiis cum principe certant, pedestres ejus copiae praesertim allemanicae stativis in agro Campi Lenici positis stantes nocte intempesta demolitae sunt. unde vulgo demolitionem officinae pannariae in sinistrum praesagium vertente prope omnes fame et diluvie× perierunt. ×castrensi

Vladislaus princeps quidem una subsequentia signa cum taedio plectolatus Leopoli movit sex milli um exercitum ducens secum. postridie discessus ejus Cantimir Murza, qui hucusq insidias principi clancularias struebat, omnibus pagis vicinis urbi ad terrorem augendum faces injecit.

Exeunte Septembri Stanislaus Anserinus emeritus pater patriae, cum omnia munia boni civis, syndici, notarii, consulis unus explevisset, civibus sanctorum quo octogenario major adscriptus est. cujus honorificam memoriam etiam in viris illustribus in publicum editis feci.

Interim ultimae vires regni equestres classico regio ad arma excitae lentis passibus Leopolim confluebant. prima omnium russica nobilitas, cujus provincia bello ardebat, advolavit, locumq stationi in patentibus campis ad divum Georgii fanum protensis cepit. cujus exemplo aliae satrapiae nota gradum lentitudinem acceleraverunt. vix tamen minoris Poloniae ordines meunte Novembri praesto aderant. majoris cum Prussis et transvistulanis sero haeserant. Lithuani ob irruptionem in Livoniam Caroli Sudermani acatholici pseudoregis factam patriae metuentes, verbera dextrae suae patrios tutabantur.

Tandem aliquando rex Sigismundus cum seriis ideoq minus seriis suppetiis Leopolim nonis octobribus

inum.

inumbrante vespera venit. tribus urbanas militantes
armatas in squalidis campis georgitanis ob coelum plu-
vium a prima luce se prestolantes invenit, quem Mar-
tinus Campianus consul facundus ingenio succincta ver-
vosaq salutatione ore totius civitatis excepit. Portas ur-
bis lignibus factis collucentis, nonnisi crepusculo inter
dentia fanalia ingressus est, noctemq primam in castro
infero peregit. sequenti die ob grabitatem aure vici-
nis paludibus faecte halantis in aulam pontifica-
lem commigravit. Sequenti die dominico Valentinus
Prota aulicus orator verbis Deo plenis ad populum con-
cionatus, ut ruere subductis tecta columnis, sic sta-
tum regni sublato Chodkievicio, Vladislao decumben-
te, exercitu inedia consumto Turcis impellentibus ul-
timum casum minari intulit, justoq terrore regem
proceresq regni complevit, tandem in exodio jubila-
um semimestre tanquam unicum iræ divinæ placa-
mentum auditoribus intimavit.

Singulis diebus duodecim, quibus Sigismundus
Leopoli commoratus est, singulas basilicas divorum
etiam summoenianas pedes adibat, in iisqe divina
peracta pignora sanctorum, gazophylacea ipsasq syme-
trias ædium divalium censorio oculo perlustrabat.

Postquam vero Andreas Soldricius litteras laurea-
tas a Vladislao de recuperata sua patriæq salute ei
attulit, non expectato die sequenti ad pulsum majo-
ris campanæ omnis ætas et sexus augustale metro-
politanum complevit, ibidemq regis regum vicario
ante aram principem genibus provoluto precinente
Andrea Prochnicio priscæ sanctimoniæ presule om-
nes uno ore hymnum eucharisticum decantarunt.

His peractis Sigismundus missione nobilitati data
civibus pace interna externaq paterne commendata
ultimum valedixit, iterq versus Zolkiew suscepit.

Calendis novembribus Vladislaus princeps valetu-
dinarius adhuc lectica pensili cum domesticis cubi-
cularibus puerisq a pedibus Leopolim advectus est.

Hunc brevi peditum Germanorum reliquiæ seu veri-
us longæ exequiæ secutæ sunt, omnes illos a castren-
sium morborum agminibus ipsisq nostiis clemen-
tis debellatos non propriæ optionis sed mors trium-
phans omnia ad subterranea regna manuducebat,
cumq passim in xystis in subdialibusq compluviis
extrati jacerent, cruceasq panis a viatoribus emendi-
catas adhuc in ore habentes animos efflarent, magistra-
tus

tus civilis miseratione motus ad Zimorovia extra urbana academias nimirum et metropoles misero-rum deportare sandapilarios eos jussit, clericosq et curatores, qui praebita submissitrarent infirmis et famelicis ordinavit. Nihilominus tabo et contagione omnia remedia superante in ipso naso-comio Lazaretico supra bis mille capita in censum Libitinae venerunt, multo plures saluti redditi ad patrios lares se receperunt.

Acrocorynthum russicam per Casimirum magnum omnes muralescoronamentum ad fastellum urbis monti superpositam, jamq injuria temporum, sed magis incuria hominum plenam rimarum aetate hac praeses provinciae speciettenus resarsit, tibicineq lapideo angulum ejus casabundum pro temporesuf-fulsit.

Nondum ab una calamitate civitas se exornavit et mox altera gravior illi incubuit. Triarii et prae-toriani milites, hosq sicuti Gregarii bello praeterito non modo aere sed etiam ~~sed etiam~~ equis refertis tus totoq peculio castrensi deruti ut, donativa pro-missa stipendiaq ob vallares, obsidionalesq vigi-lias promerita quantocyus numerarent, ferro a re-publica repetituros se illa ~~ej~~iurarunt, hujusq conspirationis factiosum caput Alexandrum Rosimi-tium moschoviticae quoq conspirationis impune re-um dixerunt, sedem Leopoli ei assignantes, unde civitas velut a malis geniis insessa variis in-temperiis semestri uno agebatur. 1622.

Mense Majo Simon Stogilew optime natus pessime mo-ratus juvenis tota civitate vicem ejus miserante ex lege vivere desiit. Post tot nubila tandem risit Apollo, civitas albos dies egit. Martio enim anni cur-rentis Gregorius Christi Vicarius duo luminaria or-bis christiani Ignatium et Xaverium in firmamentum coeli ecclesiastici relatos sucta apotheosi inter alba si-dera collocaverat, utq dies suos haberent, quibus prae-essent mandaverat. Exortum illorum diu expecta-tum prima societas per basilicas suas adoravit, neq Leopolis calores a radiis illorum conceptos in sinu suo abscondere poterat, verum tota octoade inter-diu ad altaria, noctu per circumforense festos ludos egit, solis heterodoxis ingentibus et oblique tuenti-bus ~~linguis~~; quotidie enim post sacrificia legis novae et concionales panegyres in templo actas editor ludorum Martinus Campianus vir ad omnia factus gymnica certamina

certamina ludosq circenses ante curiam exhibuit, pri-
mo crepuscula Artes liberales cum sua supellectili
parnassum ambulatorium, musasq supra illum mo-
dulantes de barbarieq triumphantes secuta sunt,
secundo arx impietatis a choro virtutum debellata ab a-
more divino succensa disparuit. Tertio Bacchus aqua-
ticulum suum sequipede propensum vehiculo manua-
li ante se agens una cum temulentis Thyadibus
voce preconis exul proclamatus extra portas depor-
tatus est. Quarto sydera errantia septem vulgo pla-
netae orbibus volubilibus affixi inter circuitus et
gyrationes spherales laudes ~~laudes~~ divorum re-
rum consecratorum personabant. Quinto anseris
ad funem supine appensi rustici in caballis suis
sternacibus collum adorti abrumpere frustra diu
conabantur, donec Boemus quidam in contumeli-
am Husitarum abrupit. Sexto gymnicus agon curso-
rum, luctatorum, histrionum aliiq ludi juvenales
exhibiti, et victoribus palmaria a munerario da-
ta. Ultimo stipes et missilia tuceta videlicet apru-
gna, perna, farcimina, lucanica, carnesq suilla fru-
stratim concisa in vulgum spargebantur. Interim quo-
libet vespere simulacra haeresiarcharum Arii, Macho-
metis, Nestorii, Lutheri, Calvini, Zvinglii, molossis, asi-
nis, porcis, equabus aspirantibus, etiam Judaeis suc-
collantibus per forum circumducta ferreis catenis in
cratem e turri praetoriana pensilem trahebantur, vel pul-
vere pyrio difflabantur. Hec aliaq minutiora laetitiae
publicae contestata spectacula, quoniam typis evulga-
ta sunt, in silentio relinquo.

Nec minori contentione quamvis minori apparatu Car-
melitae excalceati Carmeli sui sylvescentis reforma-
tioni D. Theresiae trophaeum adornarunt. Namq ani-
mi virilis illa virgo opus supra sexum et vires su-
as viris etiam formidolosum aggressa non sine Deo
confecisse creditur, quando incolas Carmeli velut
arbores ambulantes Christo complantatos in arctio-
ra septa redegit, taliq facinore regnum mundi et orci
Deo subjugavit. Tot palmarum ergo victrici in capi-
tulo christiano triumphum decretum Leopoli quoq sen-
tores illius innovarunt, itaq post rem divinam in
principe basilica peractam, post verba pathetica e
suggestu per patrem Macarium, quem biennio post
ha Cantimir Murzaw, quod se genu adorare recusave-
rit

rit martyrio coronavit; ad populum perorata pompa frequens per circum aulaeis et tapetibus vestitum processit.

Quum religiosarum familiarum millena paria longo tractu praeibant, his clerus succedebat, minor linteatus, major sacris integmentis palliatus, pone hos primi decoris puellae in similitudinem templi ornatae, aliae faces, quaedam fasciculos florum odoratorum, nonnullae phialas vario thimiamate fumantes manibus praeferebant. Tandem simulacrum iconicum partheniam speciem D. Theresiae ipsiusque animi modestiam referens ferculo eminenti velut Currui triumphali impositum a bajulis asceticis portabatur, numerosa hancce comitante caterva potissimum tamen sexus sequioris. Etenim cives fere omnes armati sub signis constiterant et velut cohortes praetoriano tutelinam suam comitabantur. Interea uterque chorus procedentium subsequentiumque hominum hymnum ambrosianum canoris vocibus personabat sistris, tubis, timpaniisque alternantibus. Festivitas hujusmodi totum diem 24. Julii occupavit, siquidem sub vesperum turris praetoria fertilis ignibus tota colluxit, tota organicis, meliciisque symphoniis insonuit, tonitrua etiam humana per aggerem disposita, quorum abnormi fragore vulgus excitum theatridium circulare complevit, tunc primum ignium artificiosorum machinatores lusoria sua fulgetra, pyrobolos, ollas vulcaneas, pyras volucres flammarum montes velut Aetnas aut Vesuvios fumoso eructantes gutture flammas expediverunt, ludicrisque suis phaenomenis in multam noctem spectatores detinuerunt.

Mimicis ludionibus pyrrhicharii in eadem orchestra successere; iisdem enim diebus duodecim viri comitiali decreto ad persolvenda manupretia conspiratis militibus designati Leopoli mense Sextili venerunt, eosque post multos circulos contentiose actos tanquam genimina viperarum viscera materna arrodentium exisoratoribus illorum primariis delinitis, institoribus etiam urbanis merces ad eorundem solutionem conferentibus aegre placarunt, ut tandem tabulas illas pejeratorias in templo primario igni eadem et ipsi degni?darent, obsequiumque imperatorum post liminio reassumerent, impunitas tamen hoc calcar et illecebram ad subsequentia delicta illis addidit.

Antequam

Antequam annus ad metam devenisset, duo sacri-
legi ad rogum damnati thermas ~~peccatorum~~ piaculares adhuc vi-
vi, quas illorum mystagogi negant, experti sunt. An-
num comicum tragicus excepit, quo tria nefasta hu-
mana mors, Mars et Mulciber tragoedias lugubres Le-
opoli egerunt, pedissequae perpetuae cartarum penu-
ria et epidemia a biennio jam Leopoli pedes figere ca-
perunt, vigilantia tamen consulum prohibitae sunt.
Homo autem P. Donatius Coenobita carmelitanus seru-
ta contagiosa Cracovia cum iisq perniciem sibi primum
mox syncellitis suis adveserat. irreligiosum postea ma-
lum clausurae claustralis impatiens cito foras erupit,
totamq civitatem passim dedit. et quia sub rabioso si-
dere saevire coepit, longe lateq rabiem suam per vul-
gus exercuit. passim igitur per domos, vicos, campos
corpora strata jacebant, quibus humandis aliquot
sandapilarii sufficere non poterant. Abinde omnium
pedibus timor addidit alas, breviq alium alio dispara-
vit. chronographum ipsum ultra vistulam omnia tuta timentem
deportavit. Poliarches tamen senatu habito ex insti-
tuto Romanorum Martinum Campianum dictato-
rem constituit, nec jam clavum int aede Jovis capito-
lini sed altare aedificacum Divo Rocho talium sympto-
matum antiatro in metropolitana ~~ec~~ erecturum beto-
tamq civitatem solenni sponsione devinxit. justiti-
um autem ad salubriorem auram indixit. Porro
Campianus non vacui nominis dictator omnia huma-
na remedia ad exterminandum hunc morbum e civi-
tate adhibuit, verum irrito labore, malitia morbi om-
nia capita condita, cum libitinarii viginti millia su-
perasse fassi sunt, praeter clanculum inter domesti-
ca pomeria terrae mandatos, neq in publica disticha
relatos. Caeterum, quoniam separatum Syntagma an- ×
Eadem aetate Cantimir Tartarorum Budziakovi-
ensium toparcha Russiam sicut incustoditam, raptat
ovile lupus, saepius latrociniis perturbabat. neminemq ob-
viam ei ausa clanum natatu superaret, nec nisi a Lezay-
sko lassatus laniena hominum non satiatus ~~hominum~~ cum mul-
ta captivitate redibat. Infrequentem autem plerosq paga-
tim oppidatimq cives propter noxium aërem rustican-
tes intercepit. Post cladem hominum clades aedium
velut sublatis habitatoribus minus necessariarum
subsecutae sunt. Domus enim utriusq suburbii pro-
pe mille ducentae incendio fortuito consumptae sunt, ple-
raq peste infectae exhaustae, quibus accesserunt et scora
praesertim

× nis pestilentia infamibus, ne contactu maligno:
annales meos afflatos de medio tollerent, adhibui;
a morte ad mortem transeo.

praesertim propolianis contiguae, ut aede deiparae virgi-
nis contigua civium parecia intestino opere affabre
constructa, S. Joannis prodromi Christi, Pantocrator
omnium Sanctorum una cum parthenone Benedictina-
rum. His pro appendice delubra etiam rustica addita
sunt, Salvatoris, Anastasii, Parasceve, et duo mona-
steria murata Graecorum, Armenorumq. Verum tam ma-
lum hospitem dominorum in secundo commentarium
redactum velut in loco discreto deposui.

Funera civium aediumq audiit Andreas Habrecius,
consul medicusq insignis primus non postremus. Hic
anni hujus judiciale regimen in civitate adeptus su-
premas voluntates testatorum excipiens habitumque
que virulentum ab infecto sibi propinatum nescius ex-
cepit, diemq clausit.

Neq sequens annus dextro pede ad nos venit, statim 1624.
enim stragem a praeterito in civibus factam infrequen-
tia incolarum ostendit, superstites tamen plagis ante-
cessorum meliores prudentioresq facti ad avertendam
iram coelestem deprecatorias supplicationes per templa
instituerunt, votivam D. Rocho aram ad pestem aver-
runcandam in principe basilica statuerunt. Tabula ar-
gentea ad pedes Divi bubonibus exulceratos appensa,
insuper tectum summi templi ante opertum tegulis e
legatis nuper mortuorum aere corrasso aneis laminis
imbracteare coeperunt, talibusq placamentis propiti-
os sibi coelites in posterum reddiderunt. Interim Can-
timirus christiani sanguinis helluo et Russiae anni-
versarius depopulator stativis ad Mediam positis
turmas depraedatorias quaquaversum dimiserat. Jamq
impune ferro et igne Casimiriam usq grassatus cum mul-
tis miriadibus compeditorum ejulatibus sidera pulsan-
tium redibat, quem tandem campiductor cum tardigradis
quartodecimanis ad oppidum Martynowo assecutus, in fu-
gam, quae Scythis pro victoria est, compulit, caeterum cru-
entae belluae antequam terga darent, in greges, victorum in-
ermes velut victimas colligatas ferrum extinxerunt, nec
nisi promiscua strage in illis edita campo cesserunt. In-
ter strues cadaverum multi semineces, plurimi animas agen-
tes omnes autem in proprio sanguine natantes visi sunt.
Porro primae aetatis pueri et puellae, quos ferrum non hausit,
palabundi per agros gregatim errabant, tatas, mamasq in-
conditis clamoribus invocantes, hos ne inedia consumeret,
imperator exercitus aliquot denis plaustris impositos Leopo-
lim

tim deferri jussit, consulumque cura per literas commendavit, isti vero nullum orphanotrophium habentes in foro cupedinario civibus exposuerunt pro vernis accipiendos. Dum ergo cives inter se illos partiuntur unus e famulitio D. Lachodowski pretio, ut rumor distulit, Judaei cujusdam conductus emendatae formae ephebum auferre nitebatur. prohibitus autem a ministerio publico opem heri sui comploravit, hic vero repulsam plagiarii pro summa injuria accipiens totus in bilem versus cum aliquoties denis circumpedibus suis strictum ferrum in obvium quaeque vibrans curiam irrumpere volebat, sed ad quiritationem praepositi vigilum a phalangorege apparitoribusque praetorianis repulsus flagellisque peccatorem probe pexus est, famuli fere omnes convulnerati vix pedibus salutem invenere. Tumultum majori parte sopitum D. Matynski sororius Lachodowii accursu suo instauravit, bombardis manuariis instructus, hunc quoque vulgus indiscretum jactu lapidum vulneribus inflictis foro pepulit, et nisi Dominicus Hepner consul tecto suo illum excepisset, in mortem lapidasset. Nihilominus tamen ille furiis agitatus sclopum in pectus servatoris sui cominus collineavit, mortem ei necem certam illaturus, si sclopus in fomite ignem conjecisset. rumor tamen caesi consulis sparsus per urbem plebem universam in ultimum accinctam domibus excivit, quam idem consul e fenestra superiore se monstrans incolumem aegre tandem pacatam reddidit. Quo facto non absimilis caedes Cracoviensis in capite Jenuinii ante aliquot saecula perpetrata eo die sublata est. Non sola privignis miscent aconita cula ~~perpetrata~~ novercae, aut insulso Agrippina marito, etiam uxor virum male agenti viro Agnes Klimuncia propinavit lethale venenum, veneficii ergo comperta, uncis candentibus laniata, gladio percussa est. Sub eundem ictum venit floridae aetatis juvenis Andreas Sanguis ob subministratum e myropolio veneficatrici toxicum.

Et ne gladius etiam ecclesiasticus aerugine consumeretur, sed magis splendesceret ab usu Joannes Prochnicius mactato mitior agno pontifex vulgo sancta anima dictus faciles susurronibus aures praebens contra viros consulares illum strinxit, illiusque acie Erasmum Sixtum, Martinum Campianum, Melchiorem Wolphovicium, Jacobum Scholcium, Martinum Korzeniovium, Hieronymum Waldorph a coetu fidelium segregavit ob rationes denegatas a curatoribus nosocomii S. spiritus, insuper duos Albertos Ziminicki et Magdalański patronos forenses, qui judices eosdem litis dominos declinabant, ad regiumque tribunal,

Bajus

cujus protectioni nosocomium subest, excipiebant, iis-
dem censuris involvit. Dum autem dira haec infularis
potestatis proscriptio e suggestu publicaretur, tota fere
concio in faciem ei restitit, ad superiusq subsellium
provocavit.

Unde triduo post prioribus aliquot assessoribus secundi
ordinis s. Ocellani Pohomianus Tichibilis additi dirisq
devoti sunt, ad majorem autem terrorem loco fulminis fa-
ces e rostris ecclesiasticis in terram projectae, feritondbu-
bula velut in funere pulsata, mox et ipsa templa, tanquam
in capta urbe, obserrata, psalmodiis, praedicationibus, li-
turgiis silentium indictum. Unde lustralis infantibus,
benedictio novonuptis, terra sepulchralis vita functis de-
negata. Cumq ejusmodi ferale edictum in alteram septima-
nam duraret, vulgus subitis mutabile, ne sine sacris
esset, fana russica frequentare coeperat, quod ubi antistiti
innotuit, cleri quoq sanior potiorq pars praesuli summum
pastorem ovem errabundam propriis humeris in ovilia
referentem ob oculos poneret, ad clementiam flexit, sinumq
paternum supplicibus filiis geniculatim adrepentibus
aperuit, et in consortium fidelium eos recepit. Caeterum,
qui hanc tunicam Christi inconsutilem sciderunt, quorum
cineres commovere nolo, post litem secundum consules
determinatam moerore animi intra triennium contabue-
runt, nomina illorum hucusq apud probos inter mala verba
habitant.

Post templa Leopoli reserrata successit annus, qui portam 1625.
sanctam Romae aperuit, Leopoli autem Martinus Campia-
nus promurale labrum fossae exterius fulciens a porta Ha-
liciensi ducere orsus est, quod ad ipsam portam Cracovi-
ensem deductum videmus et calcamus.

Thomas Pyrawski primus Procepiscopus Leopoliensis
infulam, quam sine inlititis et sceniis sine fastu etiam et luxu
sexennio gestaverat, de capite in capulum deposuit. Ob sci-
entiam, juris eruditionem adultam, vitam inculpatam sub-
limiore mitra dignus, cujus damnum Lucas Kalinski
antecessori suo per omnia par ex amplissimo collegio sacer-
dotum optimus omnium assumtus post aliquot menses
pensavit.

Quod olim comicus de legibus dato trabali ad parietem
affixis, ubi mali mores affigendi erant, scriptum reliquit,
id ego de peste rursum Leopolim redeunte dicere ausim.
Illi potius aditus templorum, quam hominibus praecluden-
dos fuisse, sed quia mors intrat etiam per fenestras, iterum
non vocata venit, primumq pedem in viciniu chronographi
moderni posuit, qui cum amanuensem ejus omnia lecto delen-
tis agere nollet, rusticatum abiit, illa vero de plebe ter mille ca-
pita in ephemerides suas retulit.

Cum nova

Cum novo anno Tartari veteres Russiæ expilatores irruerint 1626.
hyeme languida illis comilitante, et quia omnes vias circa
Zamoscium, Jaroslaviam, Samboriam infestas fecerunt, nun-
dinas anniversarias satis jejunas civitas raptim absolvit.
Quoniam vero tam frequenter licenterq harpyæ scythicæ Rus-
siam involarent fæcesq depuscerent, nemo autem morta-
lium abigeret eos, siquidem galeati thrasones in hibernis
ultra vi stulanis congiaria exigerent. profectus autem ex-
cubiarum Stephanus Chmielecki ingens quidem animi, sed
modicus militiæ nonnisi lacera aliquot signa in prom-
tu habuit. nihilominus ille dignum deo et animo suo
facinus ausus, sed exigua illa volgnum, agrestiumq manu
Deorum hominumq hostes ad Tarnopolim viriliter adgres-
sus stationem illorum prætoriam primo impetu disturba-
vit, magnam turbam captivorum supplices palmas tenden-
tium in libertatem asseruit. posthmodum sub Uscie exa-
mina illorum velut apes e pastu ad alveare redeuntes si-
gillatim adortus profligavit, spolia ex agris rapta
de manibus raptorum excussit, unde millia elogia in fi-
liis excussorum ex ore infantium et lactantium retulit.
Natalis D. Casimiri regis hucusq inter clerum tantum cele-
bris hoc anno universo populo indictus ex profesto festus
factus majoribus solemniis celebratus est. Opprobrium ma-
jorum suorum Andreas Firestellus, et velut pomerii bono-
rum civium facundi ultima stirps succisus est. quia a te-
neris ganeo et alea assuetus aliena vivere quadra assue-
verat. Fraterno primum maduerunt sanguine muri, quon-
dam romani hodie croatici idq non sua culpa sed aliena.
Marcus et Alexander Zachodowski degeneres Castellani Vol-
hyniæ filii conspicati tertium fratrem suum Stanislaum æta-
te, dignitateq superiorem utpote primipilarium cum alio ma-
gistro equitum Stanislao Lysakowski, cum quo hostiliter
dissidebant, in exedra domus colloquia miscentes, rati germanum
fabas in capita sua cudere, subita rabie correpti in utrumq
sine discrimine primum sclopeta prope triginta exploserunt,
deinde ex equitibus pedites facti domum irrumpentes solo-
que fratre comprehenso, nam Lysakovius præsentaneum inte-
ritum procavens aliorsum se subduxerat, ab initio probro-
sis verbis aggrediuntur multisq conviciis aures ejus verberant.
Mox exuentes fraterni jura sanguinis in feras versi pro-
priis manibus bombardas aliquot pectori ejus admotas
furiosi exonerant, et cui venerationem, uti seniori, cultum
tanquam priori debuerant. Busiridis instar mactant, impa-
vido quidem animo ictus excipientem, solumq Deum ultorem
ejusq ministrum, a quo relaxatione delictorum optanti cum
Deo gratiam redderet, invocantem. porro dum sacerdos in-
ter spectatores carnificinæ hujus adesset, auriculamq semivivi, ut
eum

cum Deo reconciliaret, admovisset, unus e phalaridibus illis,
quam homo, ut post mortem temporaneam aeternam ei infli-
geret in pericardium salutare nomen Jesu ingeminanti, glan-
dem plumbeam adegit, taliq modo morientem ad extremum con-
fecit. Feralem hunc agonem miserabili clausula agonothetae il-
li finierunt, plaustro enim agresti cadaver fratris et duorum
satellitum in eadem caede improvide peremtorum impositum
rus avehi, ibidemq cum tugurio rustico comburi jusserunt.
Ad tam horrendissimum spectaculum oculis suis exhibitum inhor-
ruit civitas, eoq lugubrius Christi passi memoriam iisdem di-
ebus ab ecclesia renovari solitam recoluit.

Quoniam vero tunica pallio propior ad domestica redeo. Sta-
nislaus Kuczkowski bonorum dierum operumq plenus vi-
vens, nulli moriens omnibus lacrimas excussit, idq casu
indigno: sumtus censum superantes aere alieno obruebant ci-
vitatem, ad quod dissolvendum a P. P. societatis viginti aliquot
millia foenori acceperat. Cumq foenus eam depasceret, unus
Campianus, quoniam secundum hucusq non habet, vul-
turem hunc jecur laniantem praesenti pecunia ab illa pro-
cul egit, simulq adipalem mensam domi suae instruxit,
qua finita praepositum provincialem peregre abeuntem
honorario comitatu una cum Kuczkovio rus usq vicinum
deduxit, in cujus curiae vestibulo apparitor publicus dum
bombardam gestatoriam exonerat, evitato illius fistulae
tubo fragmentum unum in fauces consulis adeo fortiter
adegit, ut statim spiritum ei praecluderet. Funus itaq do-
mesticis redditum magno planctu illos totamq urbem imple-
vit

Solus hic vitam bene nam peregit.
Quem sui raptum doluere cives.

Antequam annus ad metam devenisset non jam gladiatori-
um, ut nuper, sed stratioticum munus in conspectum civita-
tis prodiit, centurias nimirum aliquot Tartarorum ma-
nicis, pedicisq ferreis victori Stephano Chmieleccio epini-
cium modulantium, quorum ille ad fluvium Rosia trigin-
ta millia toto campo cecidit, totidem captivorum capita pile-
is donavit, Muradinum ductorem in pedes, mille ducentos
in vincula dedit. Hi urbem dein advenientes chordis
alligati transactis velut in decachordo laudes panegyri-
cas stylo martio non literario conscriptas triumphatori
personabant, a foro dein in templum principale itum, ibidem-
que collatis ad instrumenta vocibus supremo numini hy-
mnus eucharisticus ab ecclesia decantatus est.

Non frustra vestales ignem noctesq diesq observabant, ma- 1627.
le enim custoditus ab incolis nostris propileis viginti ta-
bernas illorum suburbicanas una coena consumsit.

Diu Romam diutius Italiam bicipites fuisse legimus, dum
illam Caesar cum Pompejo, factiones veneta et prasina, hanc

Guelfi

Guelfi et Gibellini in partes distraherent. hodie discordia duo-
rum consulum ex una civitate nostra duas fecit. quando impa-
tiens loci fortuna secundi nec jam ferre aliquem poterat. Six-
tusq priorem, Campianusve parem. itum ergo in partes. publi-
cè privato indulgentem et more nutricis praemansum ci-
bum non toties lactanti subministrantem sequebatur. Alte-
ra Sixtum privata odia supplicibus querelis velantem et inju-
rias civitatis non suae domus praetendentem. at haec quia
popularis priorem praevaluit. vulgus enim subitis mutabi-
le huic tanquam poplicolae scripsit. Unde ubi plures ibi om-
nes Campianum damnatum antequam reum judicio cremae-
tilio senatu moverunt curia ei interdicentes inter caritates
retulerunt. Cessit ergo in tempus multitudini, velut palma
ponderi, quae ei pro symbolo erat, ut altius assurgeret, pro-
ut edicto basilico bimestre assurrexit per castrense offici-
um curia, fascibus, consularibus restituitur.

Quemadmodum pictoribus atq poetis permissum est se quosq
suis coloribus depingere, ita mihi liceat in chartis dome- 1629.
sticis meo atramento me illinire, hoc enim anno bivium
Herculis ingressus, calcemne invium, an viam tritam pedi-
bus premerem? aleam jeci, et quia sortes meae in manu Dei
erant, accidit mihi senio cano contrariis, qui idem, quod
monas est, itaq a semita, in qua jam pedem posueram re-
tro me egerunt comites monstrosi, alii calices colantes,
quidam sepulchra dealbantes, nonnulli festucas aliis ex-
imentes, deniq plura pallia et barbae quam theosophi in
illa visi, ocyus ergo in viam popularem redii, sociamq
viae ejusdem et vitae Catharinam Ductiniciam coelestis in-
dolis virginem assumsi, majoremq partem viae meliorem vi-
so cum ea absolvi. Verum illa post viginti quatuor annos
mecum in gratiis actos familiare virtutibus suis coe-
lum repetiit, me autem in squallore solum reliquit, ejus
tamen apud me etiam post cineres ignis vivit adhuc et san-
cta viget memoria, Quamvis autem ille dolet vere, qui sine
teste dolet, tamen testantur mea buccolica, ante aliquot
lustra evulgata, in quibus sub nominibus Pneumaticae
et Philoretae superstitem decantavi, mortuam luxi. Frater
in suis Roxiadibus Spiritinam vocavit secutus poetam,
cui in animo plaucia in carmine Corinna fuit.

Eodem anno Martinus Campianus princeps senatus, me-
dicorum coriphaeus, urbis columen morsu invidiae periit.
Quae enim venenati sunt dentes bestiarum ac lividorum, qui
gloriam alterius suam ignominiam faciunt. Fastigium
illo civile progressus supra fortunam suam adeo sublimis
ascenderat, ut nullus civium illum attingere posset, quem
ergo supra se positum assequi non poterat, persequi non desti-
terunt, donec infra se dejicerent, singuli autem impares illi, o-
mnes

mnes quiritatione unius conglobati adversus eum insurre-
xerant, locoq, ut nuper dixi, moverant, cui diplomate prin-
cipis honorifice redditus cum jam molestam tenuitam si-
bi a calumniatoribus temere impositam illis adoptare cae-
pisset, morte importuna proventus latissimum campum ma-
levolis ad insectandos posteros suos aperuit. Jam enim
universi, velut superis vota sua secundantibus coorti
mortuo leoni et pilos e barba et pellem e tergore detraxe-
runt, vel ut sine ambage eloquar, liberis peculium pater-
num, sacello ejusq ministris census annuos, pauperi-
bus, quos in haereditatem vocaverat, annonam legatam
ipsius animo, ut coelum ei videlicet clauderent, pia suf-
fragia subtraxerunt. Novissime, ut nepos avi sui Pauli
Campiani caput ante centenarium annorum laurea apolli-
nari evinctum, fascibus consularibus de plebe vindicatum,
jamq gleba sepulchrali ante lustra decem adscriptum ly-
tro ingenti a neopedianis dominis emanciparet, technis
et strophis subdolis effecerunt. Verum ego, qui domum
Campianorum ab aere alieno expeditam ex asse possideo,
ipsumq Campianum domestice intro spectarem, ~~non~~ non irem
infitias vitia eum, ut sunt humana habuisse, verum illa
praegrandibus in publicum factis redemisse, delatores au-
tem magnitudinem ejus allatrantis multa vitia Campiani,
nullam autem virtutis umbram illius possedisse non au-
sim affirmare. Utut autem actum est, profecto homicidia
hujusmodi animorum Deum in ore oculisq totius civita-
tis punivisse nemo negare potest. Dum, ut quondam finito
bello civili devicta et victrix Germania flevit abunde, ita
post horum conflictum forensem utraq pars victrix utraq
victa fuit; uterq enim illorum immortui sunt sibi. Libri
autem et nepotes bonis avitis evoluti strepitus ˣexanierunt, ˣexinanierunt
Campiani nihilominus opera turris praetoria ostendit, pa-
troni Sacrarii linquis marmoreis praedicant, pomeria civi-
tatis, quae ille moenibus velut manibus complexus est, hu-
cusq enarrant, titulusq sepulchri: Salvo Campiano salvam
Leopolim fuisse, non in vano perorat.

Justis Campiano exsolutis lugubria civitas deposuit
et negotia pro solatiis reassumens postero die velut in
scenam martiam militantes accincta Stanislao Lubomir-
scio inter optimates regni optimo satrapiam Russiae pri-
mum ineunti obviam prodiisset in campos, ubi a Domi-
nico Hepner consulum uberrima salutatione panegyrica
exceptum comitatu festivo inter millenos civium militi-
um tormentorumq reboantium applausus inter portas
suas deduxit.

Et ne solis diis mortalibus applaudere Leopolis videretur
tertium post mensem divo Andreae Corvino in album supe-
rorum

norum civium adscripto imaginariæ apotheosis pom-
pam exhibuit. Post supplicationem ergo circensem cum
magna frequentia et festivitate peractam in multam no-
ctem pergula prætoriana aulædiis sipariisq festivis
concrepuit, forum publicum fulminibus innocuis, fulge-
trisq lusoriis arsit, machinæ bellicæ fragore suo in lon-
ge dissitos pagos festivitatem diei protulerunt.

Postquam per aestatem maturis frugibus agri incanue-
rant, continuo anniversarii Russiæ flagellatores, aut quod
vero propius flagella Dei Tartari ad triturandas eas-
dem advolarunt. Iamq ultra agros Iaroslaviæ circum-
positos incursione continuata messibus igne corru-
ptis, messoribus in vincula acceptis spoliis graves do-
mumitionem moliri coeperunt, cum Stanislaus Lubomir-
ski tardum ad subita quartanariorum agmen contra
illos movere coepisset, quod hostes pernicitate sua ta lon-
ge post terga sua relinquentes, noctes atq dies extra li-
mites Russiæ cum manubiis properabant, cum subito
malleus Tartarorum Stephanus Czarnieckius per com-
pendia viarum fugientes assecutus ipso terrore nomi-
nis sui eos dissipavit, dissipatosq sub Czortkow, Us-
cie et Bucowina pars ferro castigavit, pars in voragi-
nes amnium præcipites, aut equis dejectos in compedes
dedit, mancipiorum triste plorantium innumeros hume-
ros e barbara servitute libertati christianæ restituit,
hujusmodi autem heroico facto apud hostes acerbam
sui memoriam, apud æmulos fortunam viri ægris ocu-
lis aspicientes, virtutum comitem invidiam sibi conci-
liavit, nec multo postea malevolorum halitu afflatus, ne-
cessarius patriæ, civis utilis reipublicæ senator, Rus-
siæ murus, Tartariæ fulmen brevi morbo angina in-
terpellatus in coeleste capitalium victorias suas se-
cum detulit, magno desiderio sui apud posteros relicto,
cui Archipræsul cum clero metropolitano, ut gratiam
posthumam ob colonos suos ex unguibus scythicis per
eum ereptos, glebæq restitutos redhiberet, imaginarium
funus basilica adornavit, sacrisq expiatoriis victricem
ejus animam prosecutus est, camœna autem mea ex admi-
ratione virtutum defuncti enthêo igne correpta hos ver-
sus effudit:

Sarmatici Martis tumulum ne quære viator!
Condidit in proprio quem sua fama situ.
Millibus e centum Tartarorum ad tartara missis
Ipse sibi tritam stravit ad astra viam.
Condidit in scythicis illum sua fama triumphis,
Taurica, quos toties victa paravit ei.
Lugeat hunc pullus, quem sat lugere dolentes
Barbaricæ matres, Tartariæq nurus.

Nemo

Nemo polonorum sublimius ire, nec urna
Condi Chmielecio nobiliore potest.

Sigismundus rex videns quantas turbas concirent aliis
regnis heterogeneae religiones, regno quoq suo metuens a schi-
smaticis extra naviculam Petri naufragantibus manu pater-
na eos ad ovile unius pastoris reducere voluit. Quapropter
per Lithvaniam et Russiam, ubi potissimum lolium i-
stud uberius succreverat, multos episcopos et hegume-
nos eorundem rituum et ceremoniarum ecclesiae romanae,
a qua avulsi fuerant, cursus complantatos instituerat.
nec malo successu; multi enim ignorantia magis quam
malitia extra ovile Christi errantes in viam rectam red-
ierant. Ubi autem in penitiora Russiae nomen unionis ve-
nit, tanquam rem sacram omnes aspernati sunt. praesertim
Cosaci arma etiam ei opposuerunt, hinc multae turbae, cae-
des, rebelliones subsecutae in apertum bellum proruperant.
prudens itaq animorum rex, cum ferro malum ultius tolle-
re non posset, ad mitiora remedia versus conventum cha-
ritatibum partis utriusq episcopis Leopoli indixit, atq
Alexandrum ducem in Zastaro et Ostrog palatinum Kijovi-
ensem, multae prudentiae, experientiaeq senatorem praesidem
ejus fecit, authoritateq regia munivit, qui ad diem praesti-
tutam calendarum Novembrium splendido comitatu vene-
rat Leopolim, hunc brevi secutus est *Rutski* metropolites Ki- ×Rutski
joviensis aliiq episcopi multis comitati protopopis, archi-
mandritis, hegumenis, thymiatibus, anagnostis, tropariis,
contakiis, psaltibus, in quorum numero quoniam nullae vi-
debantur presbiterissae, diaconissae, phaebades, prosphorie,
pythonissae aliaq prop[e]dia schismatica vulgus rusticum a-
liusq hierogamti occultis sermonibus fremebant; "Nunc
"primum babylonicam meretricem unionem Leopoli
"pedem posuisse, pilentoq fusili vestigiis advectam esse,
"proinde ut omnes orthodoxi ab ea, quae virulento aspe-
"ctu halituq ipso enecat homines sibi caverent, admone-
"bant. Eodemq momento delubra sua omnia seris clause-
rant. catholiciq cum unitis tanquam daemoniacis toto
tempore devitarunt. Quoniam vero iisdem diebus aër no-
xius valetudinem populi tentare coeperat, unioni id im-
putabant maxima enim pars eorum unionem faeminam
curru tecto, quo dux subager se incluserat, urbem advectam
esse credebant, tali modo graecostasibus suis exclusi uni-
torum praesules in catholicorum templis liturgias singu-
lis diebus festis slavonico idiomate decantarunt, et quidem
metropolites in principe basilica, suffraganei autem ipsius
per coenobiticas oratoria idq in magno concursu populi di-
versos ritus graecanicos a cantu romano admirantis et
symphoniaco.

symphoniacorum russicorum assas vinulasq voces avide
auscultantes, omnium namq eruditorum judicio universi lepo-
res Graecorum, quibus solis dederat ore rotundo musa loqui
ad Russos in harmonia ecclesiastica transierunt, in cete-
ris barbaries othomanica funditus delevit. post operatio-
nes divinas verba etiam pro contione dicti pontifices faci-
ebant. genimina viperarum ad voces incantatoris aures
obturantium antagonistas suos appellantes, verum ar-
dus fabulas narrabant, adversariis in publicum prodi-
re non ausis, ex angulis tantum fidem suam orthodo-
xam majoribus suis a Cyrillo et Methodio traditam, si-
cut solem nullis facibus, nullis adminiculis indi-
gere et piscatorum soloecismos philosophorum sophismata
vicisse clanculum obgannientibus, rebus itaq infectis sy-
nodum solverunt. Nec ita diu post sequestor partium
Palatinus Kijoviensis tam ob irrisam reconciliationem
stomachosus, quam et intempestivis coenis praesuli-
bus laute exhibitis stomachicus factus ad supremum
irenarcham in pace abiit altitudine virtutum suarum
omnibus ejusdem ordinis collegis umbram, si diutius su-
perstitisset, facturus.

Annus trigesimus supra saeculum sedecimum cum tur-
bine vehementi venit, multasq arbores pauperumq tabernas impetu suo humi afflixit. Aestate adulta turba
militaris totum regnum civitatemq concussere. Exercitus
in Prussia contra Suecos depugnantes stipendia
a republica oberata tanquam non patria hostiliter re-
petebant, cui placando commissarii per ordines desi-
gnati, ipseq supremus armorum praefectus Leopolim con-
venerant, ubi post longas cum furiosis tribunis con-
certationes jam pecunia praesente, quam maxima ex in-
stitutis civium acceptis tempestas illa stratiotica aegre
sedata est, in quo concursu militari multo rapinae, cae-
desq securitatem urbanam funestarunt, eruentarentq
cunctiq omnes in publicum peccassent delicta dominorum
pendunt fixo capite luerunt.

Frequenter coelum sed frequentius terra vim patitur, ut po- 1630.
te posita inferior eoq casibus opportunior. Anno currente pri-
micerium virginei chori Magdalenam Mathia Hayder
consulis singularis fautoris, e sinu parentum rapuit,
parentibus autem oculos eruit, siquidem filiae parentum
oculi esse dicuntur.

Societas Iesu, postquam basilicam ante annos viginti
opere caementitio construi coeptam ad justam altitudinem
perduxisset ex fagutali pro bono sacello magnum patremfa-
milias Christum Dominum velamine panis tectum per civitatis
circuitum in frequentia ordinum religiosorum et civilium
circumducentes ad eam nonis novembribus intulit, sequenti
autem

autem die, eundem Deo patri in victimam placabilem obtulit.

Antistes sacrorum Joannes Pruchnicki gregi sibi a Deo commisso x commodare cupiens, ut in dioecesi sua non tantum verbi praecones sed vivas virtutum christianarum ideas haberet, in quorum vultibus etiam mutis modestia, despicientia sui, mansuetudo, aliique verae pietatis characteres legerentur, coloniam novam religiosorum P. P. strictioris observantiae S. Francisci Octobri anni istius Leopolim deduxit, et ad radicem montis arci superiori insessi in ligneo asceterio collocavit, quod habitationi illorum piissima Danielovicia Palatini Russiae vidua construxerat, ubi hucusque ab omnibus illecebris, deliciis, pompisque mundi abstinentes, summam autem indigentiam, inediam, vigiliamque sustinentes ipsi Christo, Christus autem in eis vivere videtur. x quam optime

Inter decora urbium etiam cathedrae pontificiae locum non postremum habent, quarum Leopolis tres possidet, metropolitanam romano pontifici, russicam Constantinopolitano, armenicalem Aspaciano patriarchis parentes, hujus posterioris possessor Nicolaus Torosiewicz archiepiscopus Leopolitanus ne acephalus diutius viveret, Christi in terris vicario caput infulatum submiserat, suoque exemplo nationem suam ad eandem submissionem pertrahere nitebatur, verum Aethiopes albos reddere non poterat; postquam enim in gratiam illum cum sede romana rediisse subodorati, ut sunt nasuti, essent, aditu eum templi opperculatis foribus prohibuerunt. Pastor autem ab ovili per oves hircum olentes exclusus opem a consulibus imploravit, porro consules neque minis neque promissis Armenorum transversum adi, verum zelo divini honoris animati vectibus ostiorum effractis praesulem sedi suae restituerunt. Unde postea multae querelae, litesque magnis motibus, impendiisque agitatae nonnisi cum tempore, uti subsidere solent, evanuerunt. Porro Archiepiscopus ut fundamentum molis hujus per se coeptae supra firma petra poneret, Romam aliquoties profectus, ibidemque annis aliquot commoratus et ipse ad libellum orthodoxae fidei verae inculpate firmatus rediit, in comitatuque suo P. P. Theatinos, salutis nomophilaces divinorum accepit, quibus sumtibus camerae apostolicae collegio clericorum Armenicalium Leopoli erecto, et in paedagogio suo ad omnem pietatem doctrinamque erudiebant, ut coepta coronidem addiderunt, prout 3 major gentis pars illuminatorem Armeniae D. Gregorium usias cardis aeque cum Sylvestro papa fuisse agnoscens properoque obita sublatis aliquot capitibus cerebrosis pastorem suum loquitur.

In ipso

In ipso anni decursu Sitdmiradius primum cosmopolitanus deinde Leopolitanus consul aureum vitæ finievit. Hic a patre gemmarum negotiatore quæsitum bonas margaritas missus totam Europam, ipsamq Turciam, Moschoviamve juvenis peragravit, ubi, quam alii in vechotis, ipse in exteris notatam scientiam toto animo hausit, totq linguarum dialectus in ore retulit, quot gentes adiit. Quapropter sine apparatu litterarum, verborumq prudens et facundus in senatum urbanum lectus, musas quoq meas suburbanas avitate, me afinitate sua donavit, tandem septuagenario major tumulum, quem in nobasilica Societatis domi suæ fecerat, primus possedit.

Sequitur annus atratus, cujus primordia octohodadoci 1631. cum duce suo Germano in divortiis viarum, quas obsidebant quadripartiti funestarunt, sed magis funestissimum fecerunt duo inclyti juvenes Sixti et Campiani, singulares filii ante diem in omnia decora patrum sati, moratiq ambo florentes ætatibus, ingenui ambo. Campianus Suum Joannem Chrysostomum in Germaniam amandaverat, ut humanioribus litteris imbueretur. At ille, ut erat masculæ indolis, in ephebiis acatholicorum rotare pancratice ensem didicit, quod ei exitium attulit. Nam post fata parentis cum iterum continuaturus studia Italliam peteret, rumor vagus flumine haustum, sed proprior vero ab adversarium duello confectum ex lege desiisse illum vivere distulit. Sixtus in athenæo Jagellonico Thomam suum rudimentis medicinæ initiandum dederat, jamq, ut erat ingenio ad Palladem prono in ipsum verticem bicipitis parnassi evaserat, bisq lauro cinctus erat. Cum subito uti planta in apricis collibus sita citius maturescunt, ita ille non expectato autumno primo vere ad frugem pervenit. uterq sub alieno coelo conditi delicta parentum immerito luerunt, stirpes autem illorum velut arbores ruminales diu in comitio florentes funditus extirparunt.

Verum funestissimum hunc annum reddidit occasus Constantiæ reginæ Varsaviæ solstitiali morbo subito sublatæ, ob cujus tanquam beneficæ matris obitum Leopolis in squallore et luctu diu jacuit. tandem ut palam suum dictum moerorem exhiberet, ingenti sumtu funebre suggestum, castrum ferale vulgo dictum memoriæ ejus in basilica principe statuit, circa quod protectis pullis sumtis solemnia funeris regalis per triduum celebravit. Per omnia nosocomia mendicibulis panes luctuosos distribuit, novissime coenam feralem plebi promiscuæ exhibuit.

Annus pullatus sequenti anno pullam communicavit, cujus

in exordio

in exordio Bartholomaeum Ubersowicz consulem longa et
cerrina senectus sine quovis morbo resolvit. Hic ante scho-
las in academia uteri materni mutas litteras hausit, vo-
calesq in domo Musarum a paediario didicit, conso-
nantibus universitas una cum laurea addidit ei, et quo-
niam sufficiens honor est homini, cum dignus honore
est. idem honor eundem luculenta de faece populi extra-
ctum syndicum, notarium, consulem civitatis, ingravescen-
te autem aetate civilium, capitaliumq litium judicem fecit,
ubi erat tetrico mentis naviq saecli plurimos malefi-
cis ad generum Cereris non sine vulnere famae ante se
praemisit.

Post minora funera mors sceptra ligonibus aequans caput
etiam regni Sigismundum regem optimum appetiit de vertice,
q illius duas coronas detraxit, ut ei unam eamq gloriae
justus judex reponeret. Siquidem Sigismundum ordines
regni ob majores ejus Jagellones de se optime meritos regem
Polonorum dixerant, virtutes autem ejus regiae pietas in su-
peros, clementia in subditos regem Polonum fecerunt, qua-
propter Polonia orbitatem suam magis quam obitum regis
diu planxit. Leopolis quoq in Sigismundo patrem indulgen-
tissimum se amisisse videns moesto animo toto anno egit.
Quam primum autem de excessu ejus rumor increbruit in
planctus et lacrimas effusa parenti suo parentalia publica
instituit, in aede pontificia monumentum colossicum in-
geniosis elogiis emblematisq illustratum erexit, totq apud
Deum deprecatores, quot liturgos ad altaria mendicos ad silicer-
nia adhibuit, justitium foro, silentium choragis, frugalita-
tem conviviis indixit, neve absq pastore incustoditum ra-
perent ovile lupi custodias perpetes in portis constituit.

Eodem anno supplicationibus ambulatoriis antiquis
nova accessit ad aediculam D. Martini non ita pridem
per M.D. Alexandrum Zborovium Moscoviae terrorem commi-
litonum autem amorem in prytaneo suo martiniano erec-
tam, et quia principio nova grata sunt agminatim popu-
lus illuc processit. Et huncq religionem hanc peripateti-
cam bis in anno continuavit. Reliqua gesta hujus anni
spongia non sepia digna censeo, utpote scholas inter se
commissas, ut quondam in bello grammatico, ita et ~~hunc~~ nunc
scholasticos juvenes, alios commate notatos, quosdam pun-
ctim caesos, nonnullos per elisionem e medio sublatos,
quae nota vitiosa, quoniam ferulam puerilem excesserant,
ne impune abirent, magistratus sicarios aliquot in Tulli-
anum suum, ut gestas oratorios ibidem addiscerent, de-
traxit. Tum demum res ad ipsos gymnasiarchas deve-
nit, quorum praeses Boleslai audacis cognominis per ca-
pturam maleficorum consules immunitatibus ecclesiasti-
cis ipsisq superis manus nefarias injecisse per rostra, accu-

satos

tos, subselliaq decemviratia tamdiu criminabatur, donec pec-
cante Quo cocco tibicen vapularet, impunitas vero ejusmodi ma-
jorem peccandi illecebram facinorosis adderet, prout licentia
hac poetica deteriores facti turbas magnas civitati, Judaeis
vero excidium hierosolymitano non absimile aliquoties
postea intulerunt. Verum delirantibus magistris plecti
aliquando discipulos puer e schola imoven a temulen-
to pedite glande plumbea iisdem diebus trajectus, ne-
messem divinam pedes lanceos manus plumbeas habe-
re docuit. Sed hos omnes scholarum Soloecismos aste-
risco dignos in vento et rapida scribere oportet aquae
non in chartis post me mansuris, similiter areopagi
provinciatim sub interregno instituti edicta aurelianis
quaestionibus non dissimilia saepissime in usum a Grae-
cis repudiatum dementia ad Annales Volusii illasq
chartas Catullo non bene olentes relego. B

Annum ad metam properantem praevenit Melchior Wol-
phowicz consul Wolphowiciana familia bonorum civium
fecunda parentis non degener filius, hic majorum suo-
rum praeclara facinora virtutibus propriis majora fecit.
Fortunam quoq uti ancillam non dominam obsequentem
habuit tota vita negotiator clari nescius provecta aetate
panem quaesivit aratro, rure ergo domum rediens curru
excussus pleuriti civium Sanctorum auxit numerum.

Proximus annus tristia laetis miscuit primis enim die- 1633.
bus illius, quibus Sigismundi et Constantiae regia funera
Cracoviae ordines regni terrae mandabant, Leopoli tribus ur-
bana eorundem sanctos manes coelitibus ante omnia al-
taria commendabant felices se illis superstitibus fuisse
praedicantes, infelices autem futuros sublatis deploran-
tes. Quocirca lugubria iterum sumserunt, sacrificiaq
mortualia rursus instaurarunt, in crastino autem capien-
do diademate per regem et ratis inauguratum delecto tan-
quam in Vladislao filio pater adhuc superstes esset, ex-
pergifico carmine in aede praetoriano decantato omnes
incolas ad hilaritatem concitavit, diemq festum corona-
tionis Vladislai fortunatissimi regis Universis indixit,
horis ergo antemeridianis omnia adita divorum plena
populo, sonis musicis, vocibusq gratulantium compleban-
tur, in principe autem basilica archipraesul sacrificio
evangelico functus ante missionem populi bona a Deo dato
regi bene fideli ejus gregi imprecatus hymnum ambrosia-
num exorsus est tota eum prosequente ecclesia, horis autem
pomeridianis editores spectaculorum gymnicorum ludicra,
certamina luctatorum, fugitum, saltatorum in foro exhibuerunt.

ludis

ludis munusculis ad juvenilia ejusmodi edenda plebem invitantes. Porro inumbrante vespera pyrobolarii ignibus artificiosis sursum, deorsum sive alio volantibus, scintillantesq caudas post se trahentibus in multam noctem spectatores detinuerunt. Machinatores autem bellici tonitruis suis raucum frementibus vale soporificum illis dixerunt.

Nec multo post ludens in humanis divina potentia rebus per impar nobiscum lusit, quando post par regium ad altius solium assumtum par pontificum Leopoli intra triduum sibi commorientium ad se evocasset. pridie enim idus Maji Joannes Andreas Prochnicki Archiepiscopus postridie autem Lucas Kalinski proepiscopus ejus antistitiis suis valedixerunt. ambo vigilantissimi ovilis Christi pastores et domus domini fulcra non sliora, Prochnicio poeta sed non poetice scripserat:

Humanum pietas, si vellet sumere vultum,
Prochnicii faciem sumeret angelicam.

Kalinscii autem munificentiam altare majusculum, exedria sacerdotalia, sacellum sepulchrale sumtuose erecta post futuris etiam temporibus praedicabunt, modo autem gloriosi principes ecclesiae, uti se in vita dilexerant, ita et in morte non sunt separati.

Ordo Carmelitarum discalceatorum in loco palustri ac uliginoso, ubi primum sedes fixerat annis duo de viginti commoratus cum exhalationibus mephiticis valetudinem suam tentari, supellectilem autem sacrificalem mucore ac pedore consumi advertisset, in alteram plagam civitatis hortum videlicet Jablonowski lares transferre constituit. Primumq facultate a magistratu portulae pedestris aperiendae ad intercessionem procerum regni obtenta, statuto die cum viatico coelitus dato per circum civitatis ab occasu ad ortum processit, peractaq pompa in comitatu familiarum asceticarum urbanarumq in colle urbi vicino salubriori sed minus frequentiori consedit. Per udorem facilem esse ascensum ad honorem Hieronymus Waldota exemplum dedit, quando per cognatos Wolchovicios, quibus innupserat, e sutrina pellariorum in sellam curulem sublatus est. in qua jus dabat. quod dare cogi solent vel quod pro codice e lodice excerpserat, tandem viri probi consulisq recti munere functus morari inter mortuos desiit.

Fatum esse etiam in partibus illis, quas pudor abscondit, duo fulli Cypridis malo suo experti sunt. ex his Agnes Szafilina emendatissima fortuna puella oculis suis

coluinibinis

cohinibinis multorum amasiorum corda illaqueaverat. 159.
maxime tamen Ioannis Chroscinii Legulei castrensis,
hic forma ejus amicus. verecundiae hostis, cum utriusq
copiam nec prece nec pretio afsequi posset. velut redivi-
vus Acontius perpetuum se Agneti committere sponsum-
que futurum, ducta, quia ad aras pejeravit, taliq pacto
merce contagiosa potitus fidem (datam acceptamq) per
annos aliquot in amorum Platonis propellebat. Unde A-
gnes semper aegra animo ad extremum corpore cum nun-
quam posthac quidquam rogatura rogasset illum, ut me-
mor sacramenti saltem in novifsimo die conjugem se
non pellicem mori vellet.

Patr. Ster-
manowic
Arona 256.

Leopolis

Russiae Metropolis a Turcis, Tartaris, Cosacis Moldavis Anno M.DCLXXII. hostiliter obsessa. a Deo mirifice liberata.

Per Bartholomaeum Zimorowicz consulem ejusdem scripta.

Amplissimi ordinis Hypatici Nobilissimis Viris D. D. Consulibus Civitatis Leopoliensis collegis meis observandissimis.

Non diu mihi ambigendum fuerat, utinam Leopolim patriam mihi vobiscum communem e manibus Turcarum post liminio recuperatam iterum redhiberem, nisi a quibus eam jure fiduciario tuendam susceperam, prout superis propitiis vota nostra secundantibus officio fidei commissarii probe functus rempublicam civilem a vobis peregre proficiscentibus turbatam apud me relictam redeuntibus vobis pacatam reddidi, simulcum ea templa coelitibus, curiam ordinibus, fasces consulibus, penates concivibus, agros cultoribus bona fide restitui, adeo ut nemo mus repertus fuerit, qui mihi dicam repetundarum diceret. Neq ad praesens multum mihi deliberato opus esse existimo, ad cujus aerarium rationes villicationis meae relaturus sim, praesertim crepero belli tempore quot globos turcicos in acceptis numeraverim, quot urbicos in expensis regesserim, pluresne centenarios pulveris pyrii an modios millii ex horreo publico consumserim, quot leunculis belgicis leonem gentilitium a plagis ottomanicis vindicaverim? per quot obsides pignori datos obsidium civitatis solverim? horum enim similiumq negotiorum in provincia mihi decreta gestorum tabulas (a me confectas) nulli alteri tantum vobis, e quorum manibus procurationem ejus acceperam, obligatum me exhibere sentio. Suscipite ergo codicillos partim rationarios, partim historiales, in quibus non minus boni civis, quam veridici scriptoris partes explere elaboravi, non ut apud Sannasarium:

sarium:

Dum laudat patriam, dum damnat Pogius hostem,
Nec malus est civis, nec bonus historicus.

Si quid autem in eis rationibus magis quam auribus accommodatius annotatum occurrerit, præcipue, quos propugnatores in abaco martio numeraverim, quos adventitios domesticis addiderim, quot pavor animas occulto flagello feriens subtraxerit urbi, qualiter infrequentiam defensorum aurea regula multiplicaverim, quæ diversio unius instituti municipum studia in contraria diviserit? hæc aliaq non supputationi, cujus summa aliter constare non poterat, neq etiam historiæ veritatis perdisequa sed potius rebus gestis imputabitis. Speculum enim fidele debet esse historia, non mimica histrionia speciesq æquiori oppositas suo æquali numero et mensura non autem monstra suis majora, minorave notis repræsentare. Proinde distortis suis oculis Strabones, polyposis naribus, Silenis anilibus rugis vetustinæ debent succensere, non vitris crystallinis vitia ejusmodi ad vivum reddentibus, licet pictoribus suis quemq coloribus depingere. Ego hanc quoq licentiam mihi quoq denegavi, cum sæpius sine pro nomine crimen, nunquam pro crimine nomen posuerim. Longum etiam mecum inaginatus sum, expediretne mihi more cucullorum nomen proprium occultare, eundem rerum actorem et autorem esse, ignarus præsertim nostratibus fumos alienos domesticis ignibus clarius lucere, nihilq palato illorum præter exoticum arridere; jamq nauseam eorum in duabus prioribus obsidionibus ab aliquot lustris tineas, blattasq apud me pascentibus expertus, ne tertia quoq in tabaci, piperisq cucullos abiret verendum esse mihi putabam. Diu itaq romanum Sallustium vel conterraneum Livium præsertim egregie litteratorum nostratium expectabam, qui diarium obsidionis istius posteris traderent, saltemq Athenienses Athenis, quod factu facillimum, collaudarent!

Postquam autem biennio evoluto nostrates Tacitos lucere extraneos Silios silere, litteratores autem universos consonantium litterarum cantores non mutarum scriptores esse comperissem, interim autem commentaria commentitia umbratilium scriptorum tragoediam hanc per transennam ab alno spectantium, nec nisi in mundo subterraneo procul a Jove ejusq fulmine crepitus turricos numerantium divulgarentur, martio stylo ad postes Herculis suspenso phœbeum reassumsi, illoq hymnum coelitibus mala ab urbe dilecta Deo averruncantibus pansi, quem insuper liminaribus portarum vertearum frontey curia cubitalibus

litteris

litteris libenter exararem, ut ab aevo inauditi beneficiū divini aeviternam posteris inculcaret memoriam.

Profecto a condita Leopoli nihil ejus gravius gratiusq accidere potuit supra hanc prodigiosam e manibus turcicis manumissionem, praecedente velut ludicra certamina decretoriae huic pugnae praelusere, siquidem Cosaci, Moldavi, Transylvani aliiq grassatores reliquias dissipati exercitus persequentes Leopolim fortuito adorti sine paratu machinali bombardisq poliorceticis redimias non deditionem ejus urgebant. At Turci consulto armis, viris instrumentisq Neapolitanis abunde instructi noctes atque dies fulminantes, missilibus, assultu, cuniculis potestatis suae Leopolim facere nitebantur. Tandem domino exercituum pro incolis ejus nomini suo militantibus ~~suo~~ pugnante barbari exiguo praelio vix sex millenis globis in civitatem explosis adequante delimiti inglorii abierunt. Tam singulare ostentum dexterae divinae in omnium calamis vivere dignum, meum autem copularem ad enarranda mirabilia domini compulit. cuiq ego narrationem tanquam foetum effetae aetatis meae ad manus vestras depono, ut saltem eodem favore, quo expositi tios infantes prosequi soletis, meum quoq partum projectum excipiatis, quem ubi monstrorum comperitis, mansuris animare figuris dignemini.

Obsidio

Leopolim Russiae metropolim tertio jam hostiliter obsessam tertio quoq divinitus liberatam narraturo mihi, quo planiori via ad notitiam legentium decurrat mea narratio, pauca de belli intestini concitoribus Cosacis, rebellione illorum, et in turcicam clientelam transitione praemittenda sunt. Et ne longius a proposito abeam, confinia Russiae ad ostia Borysthenis in Euxinum sese exonerantis per longe spatiosos campos exporrecta Ukraina dicta, juris polonici semper fuerunt, quae quidem primitus proventu agrorum et fertilitate glebae faecunda, nunc in suis sulcis legiones dentibus angueis cum clypeis gignunt et horrida bella capessunt. Rusticos videlicet ejusdem terrae filios, ex se natos bucolicos, sine pompa milites, in Tartaros terra in Turcas mari gratuitos bellatores, omnes autem inter se pares ob ignobilitatem, Cosacos non a pernicitate copiarum ut pote pedites, sed potius ab importunitate massarum Kazaka idiomate rossico nuncupatarum cognominatos, quorum unusquisq:

Hac gerit arma manu, qua colit arva manu.

Hi itaq imperia herilia angariasq agrarias subterfugientes

dam

relictis laribus colonias ultra Kijoviam, Braclaviam et
Barium in novalia habitatoribus vacua quot dies promovent
~~vit~~, et deserta a despota primi occupant. multos suo fari-
nae contribules nec pauciores advenas e sabulosis Polo-
niae fundis ubertate soli illectos ad se pellexerunt, simulq.
Tartaros orbis praedones, qui nisi de rapto vivere turpe pu-
tant, ut canit Naso Tomitanae quondam incola terrae, ipsa
vicinia ad diripiendos agros suos incitarunt. Cum ergo Tar-
tari per duo prope secula agellos illorum quotannis decima-
rent. respublica autem polona nulla praesidia illis oportuna
submitteret. ipsi agrestes natura magistra repellere vim vi
edocti arma in publicos latrones sumserant et in defen-
sione sui Moscho addicti sunt. quoniam vero testante poeta
Inter finitimos vetus atq antiqua simultas.
Immortale odium et nunquam sanabile vulnus
inesse creditur, praeterea limitaneos populos ad similitudi-
nem animalium extremas partes corporis unguibus aut
ungulis exasperatas habentium pugnationes mediterra-
neis plerumq evadere, frequentiaq pericula a conterminis
impudentiam audaciam finitimorum, certum sit, acuere,
brevi tempore colones illi non modo tuguria sua ab harpy-
is scythicis tueri verum etiam mapalia illorum pedatim in-
vadere, ferro et igne demoliri ausi sunt. Exinde dulcedine prae-
dae inescati non amplius terram versare, aut subsidia vi-
tae sudore acquirere, quae compendiosius sanguine parare po-
terant, statuerunt, praesertim rusticana juventus Molodyci
serviliter vocati a rastris ad arma versi nunc per deserta cam-
porum feras sectando, nunc captura piscium fluvios riman-
do ultra cataractos Borysthenis Porohi slavonice nomina-
tos delati, in ejusdem fluminis interamnicis insulis, quas
illic septuaginta alluit, de canna, straminibusq casis con-
structis publicum asylum sibi omnibusq flagitiosis pro-
scriptis, apostatis aperuerunt. Siquidem Borysthenes quon-
dam mercator, tum bellator. illorumq receptator fluvius super-
ne per abrupta decurrens, inferne multis ostiis in Euxinoe-
moriens tutos loco a dominis, quorum manus effugerant, et
a vicinia hostium reddebat. Quapropter ad contubernium
illorum velut Pentapolim Philippi purgamenta villarum, op-
pidorumq quotidie catervatim convolabant ita ut brevi in ju-
stum exercitum excrescerent, totumq illum tractum mundi fe-
re replerent. Neve sylva illa latronum sine rectore et discipli-
na, cum et predones etiam proscripti grassentur degenerare, ducto-
rem e corpore suo Ostaphium Daskowicz terra mariq nobilem
grassatorem sibi praefecit. qui non rudis bellandi multitudi-
nem illam inconditam per legiones, cohortes, manipulos, cen-
turias digessit. chiliarchos, centuriones, optiones, signiferos, ar-
citores constituit, omnes autem fistulis fulminatricibus arma-
tos esse jussit, hiberna et aestiva in una insularum borysthe-
carum

5.

carum Tkoma-Nowska assignavit, super qua, ut perpetuo sta-
bularent, praecepit. Novum de plebe militiae Zaporohotanae ordi-
nem fortuito institutum neque respublica Polona improbavit, imo
vero gratuita ejus opera B in bellis moschoviticis, dacicis, tur-
cicis usa est ita, ut saepius pugnantibus Russis Poloni vi-
ctoriam obtinerent, praesertim autem contra haereditarios pro-
vinciarum suarum hostes Tartaros excubitores riparienses
Cosacos habere voluit. Unde et reges Poloniae virtutem illo-
rum martiam nicteriis ornarunt. Sigismundus primus
authorem ejus sectae Daszkovium praefectura Cerkasiana au- *
xit. Stephanus Bathoreus ~~Trechtimirovum~~ ichnodihroeum castellum ad repo- × ficho
nenda belli instrumenta illis concessit, respublica enim hy- phorus
dram illam multiplicem auro magis quam ferro edomare cu-
piens stipendiariam sibi fecit, sex mille sollectigribus in al-
bum polemicum relatis, et stipe exigua auctoratis. Quod
quidem comitiale ~~juventutis~~ inventam divino potius quam humano × inventa
consilio confectum esse videtur, ut ~~non~~ enim conditor universi cui-
libet veneno antidotum praesens providerit, ita, ut quo loco
serpentes ibidem et ciconiae videlentur, similiter Tartaris
Chersiis incursibus provincias vicinas vindemiantibus
roxolanam sobolis militiam arius ~~parentes~~ parentem opposuit malo modo
malum cuneum, ita ut quoties volucres, prout a Lucano
vocantur Geloni, aut in aquis habitantes Getae procel-
la equestri custodias limitaneas fefellissent, vel ob per-
nicitatem equorum manus Cosacorum, quibus omne im-
peditum robur, multi evasissent, Cosaci, ut par pari re-
ferrent, nunc equitiis illorum pabulantibus interceptis,
aliquando taurica Chersoneso rapinis et incendiis de-
formata grassatores barbarorum trucidabant. Per mul-
tos igitur annos Russia barbariae lento collisa duello Tur-
cis juxta ac Polonis spectaculo fuit, duarum gentium mu-
tua latrocinia a longe spectantibus, in bellum tamen eru-
pturum atrox cruentum aliquando divinantibus, nec e-
os animus suus unquam vates fefellit; quamdiu namque Cosaci
damna sibi per Tartaros intra solum hostile illata vindicabant,
Turci ad caedes et querelas clientum suorum dentibus quidem fre-
mebant, manibus tamen immotis persistebant, postquam
autem Borysthenii cum Donensibus pyraticis myoparoni-
bus pontum ingressi emporia turcica Varnam, Tchiniam,
Roztoviam, Oczakoviam, Belgradum, Theodosiam, Synopen,
Trapezuntium vastassent, omnibus autem maritimis A-
siae civitatibus terrorem nominis sui incussissent, Tarta-
ros quoque plus quam lupos, teste poeta, saevae feritatis ha-
bentes in propriis sedibus exscindere coepissent, ~~tum~~ Turci ve-
lut oestro perciti nervos potentiae othomanicae ~~tuendi~~ succandi, maje-

statem

statem orientalis portæ fœdari per homines hominum
vix nomine dignos palam fremere tacite minasse ultio-
nem coquere, nec mora omnium hordarum regali classi-
co exciti, ut in media Polonia Tartariam sibi facerent.
Skander Bassa cum numerosis copiis in excidium re-
gni iterato missus, novissime ipse Osmanus velut Xer- 1618.
xes redivivus quadringentis millibus bellatorum succin- 1621.
ctus ad delendum nomen Poloniæ Chocimum usque progres-
sus est, ubi post multos sanguinolentos conflictus, qui-
a non ~~erat~~ vicit pro victo prior abire excessit. Post experimenta
virium, quoniam Mavors tectus pelle leonis successum
Turcis non addixisset, ad artes vulpinas versi in om-
nibus congressibus legationibusque amicitiam reipubli-
cæ polonæ sublatis Cosacis talem spondebant, qualem
lupi opilionibus post abactos vigiles canes in apologo
Demosthenis sunt polliciti. Quæ quidem fabula versa in
historiam res Polonorum funditus afflixit. Etenim con-
silium hostium secuti, dum in singulis comitiis edicta
feralia contra Cosacos cudunt, Cosaci ~~non modo~~ fiducia
armorum, non modo jugum, sed nec frenum accipere volunt.
Decreta comitialia ferro rescindere audaciam sumserunt.
Hinc questus ordinum et remedium nonnisi ex bello
deplorando magis quam memorando, siquidem nunquam
ab eis tantum damni, cladis ignominiæque regnum Sar-
mati~~arum~~um excepit, quam ex hoc ~~lenito~~ semper terrore suscepto
et inconsulto gesto, et in vigesimum sextum annum
protracto bello, quippe Polonia tot urbibus, castellis,
pagis mutilata, tot gregibus feminarum, juvenumque
fæcunditate sua et indole vires hostium ducturis di-
minuta, tot exercitibus et in illis ferocissimo quoque pro-
strato, truncata Podolia citeriore, ulterioreque, frugum et
sobolis militaris parente multata, quid aliud pleno
ore loquitur, nisi aquilam suam agraculis deplumatam
ab ululis exunguem redditam, et Arabibus ignomi-
niose tractatam, florentissimam autem oram Rus-
siæ melle et lacte quondam diffluentem, nunc sangui-
ne et lacrimis mersam suis. Verum ut omissis lamen-
tis ad propositum redeam. Postquam visum ordinibus
ad votum Turcarum Cosacos internecinis armis prosequi
~~cauponibus~~ excursionibus pyraticis Borysthene prohibere, Cosaci
in ferrum pro libertate ruentes multis annis multa pas-
si, plurima ausi, tandem assiduis prœliis lassi, auxilia
externa suspexerunt hostes Poloniæ per totum orbem quæ-
rentes, nec longe quæsitos homines in ventre ~~concordes~~ necandos
Tartaros conciliatore Bogdano Chmielnicki rebellionis
præsentis antesignano invenerunt. Is pudendæ origi-
nis,

nis, animo versatili, postquam diu ob rusculum sibi ereptum cum potentiore litigasset, neq per comitia regni et conciliabula Cosacorum hærediolum illud zeloticum ablatum sibi quiritari cessasset, ut silentio facinus pensaret, neci destinatas manus percussorum fefellit. Cumq nullibi tutum receptum in Russia haberet, continuato itinere diu noctuq ad avitatum Maleficorum portum claustra videlicet borysthenia properans forte Tohay Begum in campis Budziacensibus stabulantem, et quocunq occasio vocaret, prædatum excurrere meditantem offendit, huic capitalem sui osorem partim promissis, partim lacrimis ad commiserationem defensionemq sui impulit, et quia inter malos facile convenit, etiam ad societatem belli rustici pertraxit.

Et tam minuta scintilla prædioli violenter erepti tantum incendium tressis homuncio excitare potuit, quod huncusq tota Polonia neq largis fletibus, neq multo sanguine extinguere potest. Verum toties male sopitum in majus assurgere videt, nos quoq progressum ejus ulteriorem videamus. Postquam igitur fax et incentor motus russici Chmielnicius juventutem totius Ukrainæ quæ precibus, quæ similitudine fortunæ, quæ spe libertatis omnium sub eodem jugo gementium in unum cumulum excivisset, eaq militiæ Zaporovianæ pedestri equestribus turmis scythicis conjunxisset, quingentis pugnatorum millibus stipatus per cadavera exercituum ad Corsunum caesorum per stragem oppidorum, pagorumq ad decutiendum caput Russiæ Leopolim venit. illamq non aggere ceritio, verum densa turba latronum undequaq cinxit unico tantum refugio obsessis ad superos relicto, ad quorum aras supplex civitas provoluta multos et eis commilitones palam pro muris dimicare visos in subsidium suum evocavit, hisq suppetiis firmata vindices per libertatem obtinuit, qua oblectata, fortunis licet cives truncati ad omnes tamen sippsanothecas illorum tabellas naufragii sui indices suspenderunt, talibusq eucharisticis faventiores sibi coelites in posterum reddiderunt. Septembrio enim evoluta idem turbo Russiæ Chmielnicius repudio Tartaris Russiam pluryuam lonerte depascentibus dicto Septemtrionis dominatorem schismatica cognatione sibi devinctum suspexit, quasi assuetus magnis idiota dictis Lucani illud legisset:

Omnis in arctois populus quicunq pruinis
Nascitur, indomitus bellis et mortis amator,
Quidquid ad eos tractus mundiq teporem
Labitur, emollit gentes clementia coeli.

Neq arduum fuit Chmielnicio Moschorum principem pari

ri odio in Polonos eodemque schismate laborantem ad societatem armorum utrinque victriciam pertrahere, jam ille toto septentrione contra Poloniam armato, Severia recuperata, Lithvania sub jugum accepta monarchiam universæ Russiæ a fatidicis sacrificulis sibi promissam animo coquebat. Chmielnicius autem ipso confertu hominum equorumque australem Russiam calcatam velut appendicem Moschoviæ adjicere et vectigalem facere promittebat, unde Moschum facile illuc impulit, quod dudum animo propendebat, ut sine mora ad subjugandam reliquam Russiæ portionem cum prolegato suo Basilio Wasylewicz LXX millia bellatorum mitteret, quorum in numero multi peregrini e Suecia, Anglia, Hibernia, Germania, Livonia sub signa evocati merebant. His omnibus pro Chmielnicio manus conserere, Moscho autem vincere in mandatis datum. Chmielnicius quoque hisce copiis immensam volonum rusticorum multitudinem e losacis villarumque purgamentis in unum chaos conflatum addidit, tantique exercitus e servo imperator versus Poloniam movit, cujus terrore obvia^x urbesque afflatæ fortunam Chmielnicii sceptrumque moschicum sponte adoravere, sola Leopolis utrique collum submittere detrectavit. Temeritatem hanc non constantiam hostes interpretati plus unam civitatem, quam totam Russiam audere, neque secure integram provinciam, nondum freno ejus capiti injecto, possideri reputantes in secundum mensem obsidionem continuarunt, quotidie civibus universam Poloniam potestatis suæ factam, subsidia ob regifugium exercitusque dissipatos nulla, nec nisi de coelo ventura exprobrantes. Verum Leopolis in ultimum obstinata nullo ariete tam mentibus quam moenibus suis admoto adduci potuit, ut lubricæ Moschorum fidei caput subderet, quinimo inter mille discrimina integritatem fidei omnibus periculis damnisque prætulit, qua felici pertinacia exercitum illum heterogeneum fame, illuvie, inclementia coeli autumnalis in secundum mensem maceratum ad inferendam vastitatem regno inhabilem reddidit, denique ossa Cerberis objecta missionem sine vulnere famæ obtinuit, quæ omnia seorsivo commentario adhuc in ovis Ledæ apud me delitescentibus recensui, nihilominus tertiam obsidionem turcicam prioribus formidolosiorem aggredior.

Postquam igitur ordinibus regni fulmen in barbaros coelitus destinatum in viscera sua convertere Cosacos videlicet bellatores ad cotem Turcarum aratores facere sententia stetit nimirum:

Bella geri placuit nullos habitura triumphos,
Heu quantum terræ potuit pelagique parari

Hos.

x quæque castella.

Hos, quem civiles hauserunt sanguine dextrae 9.
Cosaci per assidua certamina viribus numeroq dimminuti pars maxima in proeliis caeri, pars apud Borysthenias moschicas ditiones dilapsi, reliqui ad incitas redacti ne funditus interirent Acheronta movere praesumserunt, quapropter ritu veneficorum ejurato vero numine Atithe. is sese mancipantium per varios dominantes in clientelam othomanicam concessere, perire etiam, dummodo emulos suos perderent, non recusantes. Caput consilii istiusmodi Petrus Dorozenko non uno cultro et cruce dignus homo.

Hic in perniciem reipublicae multos in pectore ferens Chmielnicios, quo proniorem fiduciam apud imperatorem turcicum sibi conciliaret, liberos suos ei in obsides misit. Nec ille diu cunctatus nocivos multum ditionibus suis praedatores, a quibus occasum imperio suo per hariolos mahometicos ab aquilone praedictum metuebat, in patrocinium suum obviis ulnis suscepit, suppetias se quam primum laturum promittens, amicos sibi tali obsequio quos hostes ferro domare non poterat, facere certus, usitatum quoq Turcis de dissidiis Christianorum incrementa sumere more Romanorum, qui socios protegendo aeque supplicibus ferendo dominos orbis se fecerunt, ita totidem Turci sub specie auxiliorum sibi vincentes majorem partem orbis potestati suae subjecerunt. Interim turcicus imperator Wysocium regni prolegatum diu Constantinopoli contentum habuit, sine ullo responso dimisit, altero autem mense fecialem cum denuntiatione belli in Poloniam expedivit. Verum ut praeter humana commenta acrius etiam mentis placitu curiosius introspiciamus, e quorum sacratis sanctionibus conditor universi neminem mortalium dederit, priusquam ille deserat, unde quo tempore Graecia a Vicario in ecclesia Christi sese subduxit, e vestigio ultor hujus secessionis Deus caput praecursoris, venia sit dicto, Antichristi illi imposuit. Turcarum nominis tyrannum, pro libidine grandis acephalis patriarchas velut mercem in auctione publica venum exponentem, proinde et Russis non semel schismaticis in praecipitiis erat, cum sint concatenata scelera abjurato hereditario domino ad aliena post vestigia gregum unum adjicere praesertim ultima necessitate hoc illos impellente, ut more naufragorum strictum etiam manibus arriperent ensem. Post alias igitur tempestates omnibus mundi plagis per Cosacos rusticos concitatas gravissima ab oriente Polonia manebit terror orbis universi Osarticus. aeterna

Terrarum fatale malum, fulmenq, quod omnes
Percuteret pariter populos, et sidus iniquum.

Lugea.

Lugeamus gentibus praesertim Christianis de lana caprina secum digladiantibus, interim a dissidiis illorum compendia sua captantibus Turcis, prout et cum rebellibus Cosacis graeca fide icto foedere totam potentiae suae molem in Russiam effudit, eodemq impetu primarium regni propugnaculum Camenecum mirabili situ cautibus scopulosis et praeruptis hiatibus a natura munitum deditione accepit. simulq totam Podoliam in una civitate expugnatam sui juris fecit. Casu vicinae civitatis Leopolis territa contremuit, et tanquam ruinae eius quae praemeretur divorum hominumq fidem implorare coepit. coacto ergo quantocyus senatu major magistratus magnitudinem impendentis periculi brevibus exposuit. „Post priscas hostilis insultationis graves, gravissimas nunc fortunis singulisq suis „impendere a Turcis ad internecionem hominum et stra„gem urbium natis, a quorum feritate hucusq jugis mon„tium, rapidis fluminibus, ipsaq distantia loci semoti sine „metu vixerant, nunc subjugata Podolia suburbana regni „provincia, capto Camenecco antemurali christianitatis „jam ad portas urbanas Hannibalem adesse, proinde, ut „sine mora capita conferrent, aris, focis chariisq pignori„bus suis consulerent, admonuit. Paraenesim hujusmodi cives attoniti excepere, quibus animum, consiliumq timor eripuit. praesertim recentes e schola tacito volvebant in pectore questus:

O male vicinis haec moenia condita Turcis!
O tristi damnato loco-pax alta per omnes
Et tranquilla quies populos, nos praeda furentum
Primaq castra sumus. mitior fortuna dedisset
Orbe sub hispano sedem, gelidaq sub arcto
Errantesq domos, quam russica claustra tueri.
Nos primi scythicos motus, Moschumq ruentem
Vidimus et mortem Dacum rabiemq furentem.
2 Hac iter est bellis, gemitu sic quisq latenti
1 Nisontii* quatiens signum fortuna Racessit
Non ausus timuisse palam. * quatiens

Alii ex fortuitis prodigiis velut Dei nuntiis sinistra omina civitati augurabantur, praesertim casus praeteritos cum praesentibus eventibus in comparationem trahentes. etenim nonis Julii coruscatio subito exortus e fastigio turris praetorianae leonem rotabilem pro aplustri impositum fracto pinaculo una cum insignibus civitatis per eum gestatis deturbaverat. nec sine portento, namq sphaeram deauratam medimno capaciorem in terram usq dejectam adeo afflixerat, ut pars ejus convexa corrumperetur, quo casu rempublicam contactione regni, cujus globus regius symbolum, in

Podolia

in podolia mutilatam postea sensit. Porro transmontianti stella conspicui per Stilum V. pontificem M. ob fidei constantiam civitati donati tecto atlixi leo quoq symbolicus in idem tectum arcatus erigentem capite submisso adorasse ab eadem mundi plaga discrimen sibi imminere non tamen perenitate p. dsagisse videbatur. Simile enim in Anglia sub Henrico VII. contigisse Franciscus Bacconius refert, nimirum aquilam auratam de spina templi divi Pauli dejectam in signum aquilæ nigræ, quod in cemoeterio erat. impegisse, illudq comminutum in terram dejecisse, subjungitq idem scriptor hoc interpretabatur populus mali ominis loco in familiam imperialem quod etiam impletum est, in Philippo imperatoris filio non solum in infortunio tempestatis, sed etiam in aliis, quæ secuta sunt. At sanior pars civium vitam acceptam a patria patriæ impendere non recusantium ad curas bellicas versi resque publicas ad supremum archistrategum regni expediunt orantes, ut peditum manus per diversa castella sparsos in unum agmen cogeret et civitati Leopoliensi pro præsidio esse inferat interim, antequam externa auxilia advenirent. Magistratus civibus arma sumere, ad classicum sub signa exire, in portis, moenibus excubias perfectas agere mandabat, præfecti quoq rei tormentariæ et cibariæ quam maximam copiam pulveris nitrati et annonæ congerere jussi. At nihil æque omnes torquebat, quam macies ærarii præteritis binis sedimiis enormibus, et quotidianis tributis exhausti, jam ante experti nihil profecisse armamentaria, postquam defecisse ærarium. Quapropter telo necessitatis adacti ex censu in singulas domos artiatim laudato sex mille florenos collegerunt ecclesiasticorum nobiliumq curiis in eadem navi remigantibus nec unum naulum tamen conferentibus.

Dum ergo sartorum tectorumq magistri reparandis munitionibus per tempus collapsis insudant, frumentatores autem pagatim pabulantur, Illustrissimus Dnus Ioannes Sobieski Marschalcus regni, idemq exercitum supremus dux Leopolim venit, ad quem omnes cives, velut ad beneficum sidus gregatim convolant consilium, auxiliumq ab eo suppliciter expectantes. At ille multum questus, tempestatem hanc „belli ottomanici pridem a se provisam ordinibus regni tem„pestive intimasse, a multis irrisui habitam, ab omnibus „neglectui deditam in ultimum poene discrimen rempublicam „adduxisse, ut modo contra redivivi Xerxis copias toti„usq orientis vires discincta ac inermis compareat. Pro„inde neq se imperatorem sine exercitu opitulatum illi veni„re, neq unam civitatem plus, quam rempublicam totam „posse intulit, ut ergo ipsi rebus suis consulerent, illaq „cum sexu sequiore turbaq imbelli fruges consumere suetas alio „deportarent, consuluit. Viros autem ipsos obsidionem impavi„do animo tamdiu sustinere jussit, donec vel legatione publica

cursus

cursus armorum hostilium sustineretur, vel repulsoriae copiae
praesto adforent. Interim quatuor signa lacera peditum in u-
nam legiunculam coacta pro praesidio urbis designavit, qui-
bus Etiam Latski expertae virtutis tribunum praefecit, opti-
onesq illi quatuor addidit Joachimum, Fridericum Moslin,
Davidem Sach et Jacobum Szeliczewski; omnes non rudes
bellandi. universis autem duas turmas equestres ad spe-
culandos explorandosq hostiles progressus reliquit. Verum
illo cum agris eorumq cultoribus per malitiam quotidie ge-
sto bello ingruentibus Tartaris, quorum nec aspectum sustti-
nere poterant, in penitiora regni turmatim concesserunt. Simi-
liter selectior pars civium dicta imperatoris sinistre interpreta-
ti unam salutem metuentibus nullam sperare salutem apud se
statuerunt. Ea propter principio a primoribus fuga facta, coelis i-
psiq etiam civitati erubescendae ea tempestate fuit videre non
modo ambram suam fugientes+ aut juvenes ferrum lateris sui pudlas
exhorrescentes, verum etiam trasones armis coelum quondam
territantes ipsosq demagogos quodvis audere pati professos,
novissime contubernii christiani buccinatores, lambones,
andronas tanquam in excidio trojano deserere, super car-
ros et plaustra claustra sua raptim convasare, in exili-
um voluntarium planis portis ruere, nonnullos veluti lym-
phatos in manus Tartarorum campos vicinos persultan-
tium sponte currere, et metu periculorum imminentium
in aperta pericula sese praecipitare. In hac publica omni-
um consternatione, quoniam nec ipse Jupiter stator populi
fugam istud sistere potuit, duo reliqui consules Bartho-
lomeus Zimorowicz et Joannes Anseridas ex ipsa despe-
ratione concivium sumentes animos deploratas res civita-
tis interventu suo restituerunt. Cum prior faucibus consula-
ribus, alter adversariis oeconomicis ad se receptis cum cives cum
prope omnes in pedibus non manibus spem posuisse adver-
tissent, egregium facinus ausi portas fugientibus clause-
runt, postmodum vocatos in concionem hoc modo allocuti
sunt. "Si unquam alias patriae morientis imaginem vidis-
"sent, hodie saltem jamjam animam agentis speciem con-
"templarentur, quando eam non modo capite senis munici-
"pes, sed ipsa columna urbis patres faeda fuga deserunt,
"quo facto nihil aliud agere nisi subracto vitali spiritu
"templa et tecta incolis viduata tanquam cadavera mania
"libidini hostium relinquere videantur. Perinde enim esse
"patriam periclitantem deserere atq inermem hostibus pro-
"dere, nec minus impium fanis divorum faces subdere sta-
"tuas deturbare, portas civitatis hostibus aperire, quam
"haec omnia barbaris adventantibus sine defensoribus relin-
"quere ~~videantur~~. Proinde saltem residui et velut grana tritici
"post eventilatas paleas in hac area martia relicti foras mis-
"so timore amorem patriae induerent, nec fugitivos viros mu-
"liebria passos, sed potius majores Leoni suo non degeneres
"pro oculis haberent, qui in praeteritis gravissimis obsidioni-
bus

„bus salutem patriæ, fortunis, liberis vitisq prætulerunt, non-
„nulli etiam pro indemnitate ejus pulchram oppetere mortem
„non dubitarunt. Verum neq adeo de fortuna regni desperandum
„esse: ut incolumi rege, salvo utroq imperatore, exercitu nullibi
„caeso, regno nondum debellato collum othomanico fastui libe-
„re submittat, neq in ultionem suam amplius consurgat. Bre-
„vem esse hanc potestatem graculis concessam dormientibus a-
„quilis impune illudere, expergefactis vero turpia terga dare. Cæ-
„terum humanis subsidiis deficientibus non defutura divina.
„Experti nimirum annis retroactis victorem Leonem de tribu Ju-
„da Leoni suo suppetias venisse, astrorum, castrorumq matrem
„lunas turcicas pedibus suis subjecisse, armorum autem
„principem Michaëlem fulminibus bellicis in Polisrectes coeli-
„tus detonuisse. His commilitonibus de coelo pugnantibus
„progenitores suos a portis hostes pepulisse et devictis ag-
„gressoribus trophæa statuisse, certo certius haberent neque
„nunc dubitarent eosdem caelites, qui prius fuerant, esse, simi-
„literq ad classica sua venturos dummodo ipsi ad defendenda
„da filiorum penetralia manus suas commodarent." Admo-
nitiuncula hujusmodi multi civium erecti animos projectos
iterum receperunt. At quibus solvere coeperunt cornua ven-
tres cum litui audita, ut satyricus inquit, nocturnis
tenebris tecti furtim urbe exibant, ad quos sufflami-
nandos dum viri consulares durioribus lupatis opus
esse judicantes universos in unum coegerunt, ad hunc
etiam concentum gubernatorem urbis Etiam Lozchi una cum
stationariis ejus invitarunt, in quorum consensu procon-
sul præfatus: „fatalem hanc formidinem civium ante tubam
„trepidantium, ut quotidie singuli sacramento Deo, regi et
„patriæ dicto jurarent, in quo dicendo primum se omnibus
„praeire velle testatus est." Cum vero nec ipse gubernator as-
seclæq ejus juramentum ejusmodi abnuerint, omnesq qui
cunq salvam patriam esse, nec eam ad ultimum spiri-
tum deserere vellent, in dexteram partem synedrii secede-
re jubentur, inopinato tali sequestro cuncti pudefacti, om-
nes in proconsulis sententiam pedibus iverunt, illoq
praeeunte primum cives deinde Stationarii, hi signa illi
moenia non deserturos se solenni religione obstrinxerunt.

Nihilominus nonnullis, quos dicere nolo, etiam juratam
mentem timor eripuit, ut post fidem Deo teste datam
subito ex oculis aliorum disparuerint. Interea atroces
nuntii praesertim e vinculis scythicis elapsi quotidie
aures civium everberare non cessabant, turcicas copias
obviis oppidis per deditionem captis, pagis evastatis
cum ingenti apparatu castrensi in excidium civitatis Leo-
poliensis properare, jamq Tartaros praecursores illorum
campos circumjacentes captivos tenere, idem equestribus
excubiis excursione raptim facta, nullo tamen indice ca-
ptivato affirmantibus. Quibus utrisq incendia hostilia
passim disseminata, et in nubibus repercussa fidem ad-
struebant.

struebant. Confestim igitur ex edito arcis supernatis fra-
gore machinæ fulmineæ pabulatoribus et anteurbanis si-
gnum datum, ut in tutum se reciperent. Arcis quoq ipsi-
us hucusq neglectæ et abjectæ cifra duabus decuriis pe-
ditum commissa tam valido munimento adeo infirmum
præsidium, quasi cothurni Herculis infanti aptati, quod
postea ipsis Turcis risum movit reputantibus verum ob
inscitiam rei militaris vel infrequentiam præsidiarii
militis capitolium rusticum aliquot anseribus in cu-
stodiam traditum.

Signa equestria bina præsidio urbis pro appendice addita
ut scansariam civitatis defendendæ missionem obtenderent,
excursionem in hosticum simularunt, quibus non satis
fidens præfectus urbis aliquot denos turmales illis addi-
dit. Auxit numerum utrorumq lectu bello urbana juven-
tus, ita, ut tumultuaria manus illa ad quingenta capita
ascenderet. Hæc procastria suburbana circumequitans a-
liquot Tartaros palantes adorta, ne in fugam actos lon-
gius insequeretur stativa tartarica in proximo sita se-
ctatores terruerant. Civitas igitur turmas vetus militiæ pri-
mipilarius Fridericus Megelin domum reduxit. milita-
res vero more gruium hyeme appropinquante in transsi-
lvanias Bassas se receperunt.

× Die sequenti citus equo a Scytha pomœria urbis adequi- 21. 7bris
tat, pileoq supra caput, ne a sclopetariis inspiceretur, edito
schedium pertica humi fixæ imposuit, eademq pernicitate
retro se proripuit, quod ab uno excubitorum ad magistra-
tum perlatum, quoniam vernaculo charactere et idiomate
exaratum fuerat, palam legi placuit. Literas illud Supan
Kasum Aga Veseri tartarici continebat, in queis præsi-
dibus civitatis salute brevi dicta denuntiat, „magnarum
„Hordarum principem innumerabilibus equitum turmis suc-
„cinctum præsto adesse et civibus fidelem operam suam, siqua
„opus habuerint, gratanter polliceri, dummodo illi omni ho-
„stilitate abstinerent, clementiamq suam potius quam indi-
„gnationem experiri malint, ne galeato sero ducti pœnite-
„ret„. Porro cives animum barbari venenatum officio perso-
natum subodorati eo acrioribus custodiis portas mœniaq
firmarunt, antequam tempestas othomanica urbi incubuisset.
procella tartarica antevertens colles vicinos atra nube ope-
ruit, quæ, quia ultra teli jactum stetit, sine ullis missili-
bus cum sole abeunte recessit. Biduo sequenti scythicæ
phalanges velut in diribitorio densis ordinibus ante obses-
sorum oculos, qui primi in præliis vincuntur, constiterunt,
simulq pomœria civitatis adeo proxime prætereguitabant, ut
e fastigiis turrium per tubos opticos discerni numerariq fa-
cile possent, pauci illorum loricati, plures semiermes, sagu-
lis [illegible] pube tenus tecti, omnes autem inermi appe-
titu homines parce penulati, decades equorum clitellariorum
saccis ad manubias asportandas oneratorum post se trahen-
tes. Quamvis autem libatoribus interdictum fuisset oslatica

hoc

hæc agmina globis volucribus petere, ne formidinem bombis
supervacuis faterentur, cum et canes timidissimi vehementius
latrare dicantur, ultra vetitum tamen tormenta cornulia non
irrito successu exonerata longius eos a septis civilibus amo-
verunt.

Nocte appetente incendiarii aliquot a preside urbis coeca
janua emissi faces ædificiis antemurariis, ne hostibus rece-
ptui forent, subdiderunt, momento igitur temporis omnes
tabernæ diversoriæ moenibus vicinæ adeoque materiatæ per
hortos proximos amoenitatibus æstivis structæ in flammas
abierunt, suisque igniferis ardoribus velut corona vallari ur-
bem cinxerunt. Eadem inclementia loripedis Vulcani sacel-
lum minus memoriæ crucifixi dicatum haustum periit.

Summo mane Czausius soltanicus portulam civitatis
orientalem equo advectus intromitti se petiit. Admissus
harum suum regulum tauricanum benevolentia primum cum
civibus certare constituisse, ad quam prolixius contestan-
dam protonotarium suum intimum sine mora missurum
dixit. Cives quoque hanc ejus propensi animi significationem
dextra manu sibi porrectam, siquidem dextra recipere vo-
luerint, aliquot primores civitatis ad colloquium mutuum
designarant. Re in senatu bellico civilique ventilata non re-
citandos crabrones universi censuerunt. Statimque per consulum
legatos suos expedivermunt, qui foras egressi in curia semi-
usta fossæ urbicæ proxima mali ominatis transfugam
Moravscium profugorum e Lithvania Tartarorum au-
thorem cum aliquot primenensibus Tartaris equis insiden-
tibus offenderunt. Hic a Haro civibus salutatis multum
super potentia othomanica ejusque Cæsaris benignitate di-
is immortalibus æquali blaterans, polonorum autem regi-
ste supercilium, enormia tributa exaggerans exemplo urbis
Camenecensis deditionem civitatis in manus turcicas per-
suadere laborabat. Hano ad eum rem operam suam sedimo-
niaque per eundem promittente, verum cum Leopoli nominem sui
similem perfidus homo invenisset irritus legationis abiit,
Hano tamen pro ejusmodi studio gratiis amplissimis ver-
bis acta.

Adulta die signa turcica auro vibrantia in conspectum ve-
nerunt, rara illa quidem, verum subsignano milite frequentia,
pedestres manipulos Janisarorum sub labaris expansis
tribunus illorum janitor Aga ducebat. horum terga operæ ca-
strenses, fossores, fabri, cuniculari premebant, quorum in medio
machinas murales viginti multa paria bubalorum trahe-
bant. Rem tormentariam, cibariam, aliamque supellectilem belli-
cam greges sarcinarii mulorum, asinorum, camelorum fere-
bant, claudebat prolixum agmen satrapes Kaptan Barra e-
quo thracico basilice constrato sublimis, coram quo vice præ-
ambulonis camelus ingens tela auro texta genua adusque di-
cebatur coopertus, qui dorso suo gibboso librum elephanti-
num ex deliriis machomaticis consarcinatum gestabat. Hunc
Turci transeuntes velut bajulum* Isidis misteria portantem *Isidis
nonnisi capite prono circuibant, pone illum signifer vexillum
grande

grande prasinum literis cubitalibus charactere arabico scriptis conspicuum explicabat, latera duo pilani jubas candidorum equorum contis suspensas gestantes stipabant, a tergo concatervati Janisari sclopetis longioribus velut ad praelium instructi sequebantur. Interim dum purpuratus oculos aspectu urbis eminus pasceret, metatores castris stationes regionatim designabant. Turci loca anfragosa soli orienti obversa tentoriis versicoloribus occuparant, in quorum meditullio conopeum laxum castello non absimile erectum est, intro multis menianis sericatis conclavis distinctum, extra septis continuo clausum sedes ipsi purpurato, militibus praetorium futurum, collinas convalles, austrum respicientes Moldavi, Valachi, Transylvani suppetia clientelares Turcarum insederunt. Tauricanus dynastes cum numerosis hordis in partibus diei cadenti viciniribus mapalia sordida posuit. Petrus Doroszenko.

Lucanus. Vir ferus, et regnum cupienti perdere fato Sufficiens.

Spartacos suos verius quam Cosacos ad aquilonem collocavit, taliq modo statibus in orbem dispositis Leopolim non terreis aggeribus sed vivis corporibus undiq circumvallarunt, omni exitu introituq ad eam praecluso.

Tam portentoso gigantium exercitui politarches urbanus idemq polemarchi absentis vicarius defensionem manipulos numero, viribusq minores opposuit, illosq quadripartitus est, in obversa orienti castrisq turcicis plaga, unde civitati maxima pernicies impendebat, Ferdinandum Lechner, germanici spiritus virum, ad meridiem Urbanum Gechowicz martii animi juvenem, versus occasum boreamq Joannem Studnicki exploratae virtutis tribunos suis cum centuriis constituit. In emansoris quarti locum Andream Szymonsowicz quidvis agere et pati promtum surrogavit, stationemq illi cum legione vigili ad omnes subitaneos casus ante praetorium assignavit. Armilustrio itaq peracto, posquam ex albo decurionum nonnisi mille capita civium stipendiariorum vero quadringenta esse recensita constitit, in tanta paucitate propugnatorum pluribus potioribusq metu dilapsis, servitia etiam mediastina, nec non oppidani pagaiq convena rastris, dolabris, rudibus praedictis admicti propugnatoribus intercalati sunt. Quorum plures agrestes rastris non castris assuati, omnes autem sine pecunia et pecunia a conquisitoribus coacti facile pabulandi gratia stationes desererbant, cui in frequentiae rectores urbis obviam ituri curatores rei frumentariae constituerunt, qui absentium civium promtuariis excussis e fare quidem panes dibanis aliquot tostos, e polenta vero pultibus, oleribus aliisq leguminibus pulmenta cocta inter bellicosos illos frugiperdas distribuebant, buccellatosq stipendio auctoratos aere in officio continebant.

Postmodum armiductores attici re accuratius expensa videntes

videntes urbem contra vires asiatici gigantis tenui tibi=
cine fultam deficientibus humanis subsidiis divinam o=
pem suspectaebant [suspirabant]. Quapropter universa templa noctes atq
dies patefacta, supplicationes ad omnia divorum pulbi=
naria indicta, vota publica tutelaribus indigetibusq ur=
bis nuncupata, siderum regina contra noctilucam Turci=
cam exscidium urbi cornibus suis minantem invocata,
atiaq placamenta iræ divinæ instituta, ad quæ sexus
sequioris, imbellisq turba non ære canoriis, cui silentium
hostis indixerat, verum tonitruis bellicis inter diu, globis
autem fulgurantibus noctu convocata frequens aderat.
ibidemq mulieres non Adonidis interitum, ut apud pro=
phetam, sed parentum, liberorumq suorum crudelia fata
deplorabant. Senisces vero intimis suspiriis, tacitisq ge=
mitibus auxiliares manus supernorum civium implo=
rabant. Ne autem stationarii quoq obtentu pietatis signa
desererent Iesus Christus sub velamine panis a ministris
suis per moenia circumlatus bis in die circitoris vices
obibat spiritumq orie sui tyronum manus ad prœlium
veteranorum digitos ad bellum pro gloria nominis sui
susceptum armabat, animabatq. facile itaq leone duce exerci=
tus cervorum victoria potitus est.

Primis tenebris diem subsecutis designatores turcici ag=
geres sabulosos in campis Stockodschü sancti spiritus
per suburbanos Neapolim quandam somniantes erectos con=
templati, in prominenti unius quatuor tormenta ærea con=
tra urbem direxerunt.

Cœpta autem luce, ut tutius suggestus bellicos ex aliis
partibus excitare, machinasq murales in iis collocare, cives vero
a jactu missilium cohibere possent, legatione eos ductor Tur=
carum aggredi statuit, neq Deu comitatus per caduceatorem
in urbem missum duo tela armamentaria habere se denun=
ciavit, alterum clementiæ amicis, indignationis alterum
hostibus destinatum. utrum cives horum elegerint? quanto=
cyus aperirant. Civibus se cum præfecto armorum commu=
nicata delegatos quidam ad hostes expedire placuit. Sele=
cti ergo ex ordinibus sex viri, postquam tentorium ejus
augustali regia par introducti fuissent inter greges aso=
letorum, calamitosorumq cum magistris rei tormenta=
riæ sermocinantem Kapitan Parzan prævenerunt, breviq
salutatione data et accepta, ut barbaris mos est, chari=
steria esculenta ei obtulerunt, quatuor videlicet panes se=
milaginees grandiculos, decem grumos saccari insuper et mel=
lis puri, pro hydromelite conficiendo vasculum. At ille collau=
data civium hospitalitate, non adeo se famelicum in has oras
„venisse intulit, ut oblatis hisce cupediis, melimelisq famem do=
„mare, aut sitim sedare velit, aliam sibi messe orexim majorem,

quæ

„quae nonnisi deditione urbis expleri possit. stomachumq[x]
„ferrum consumentis se habere, ideoq[ue] ferreas claves illum[que]
„esurire, asseveravit, proinde nisi seras portarum ipsasq[ue] por-
„tas civitatis potestatis suae esse voluerint, facessere[n]t"
„illico pueriles, martemq[ue] libarii suis brevi redditurum"
dixit, simulq[ue] e conspectu illorum in secretum conclave
sese proripuit. Cum vero legati cubiculario ejus vere expu-
gantes regii juris civitatem alieno domino se prodere
salva fide non posse allegarent, induciasq[ue] in adventum
regiorum delegatorum dari sibi exposcerent, novissime ut
saltem lautia in vim xenii oblata grata manu recipere
dignaretur rogarent, cubicularius responso ab hero pete-
to, confestim legatos cum suis scitamentis in malam
rem abire jussit. Tam inhumano responso illi consterna-
ti non dum e castris turcicis pedes extulerant, cum jam
tonitrua bellica raucum rebbare, pilasq[ue] ferales intra ur-
bem displuere audirent. ut vix inter horrendos strido-
res volitantium glandium submissis capitibus salvi in-
tra moenia evaserint. Neq[ue] aliam resolutionis formulam
sperare debuerant a Thrake inurbano, cui ipsa natura pro
virtute impetum, pro magnanimitate feritatem, inseverit,
morem ergo gerens feritati suae Kapitan Basza, quod agno-
men a tigride per eum mutatum, nihil quoq[ue] in Tygranem
mutare licebit, totus in feram nominis sui versus nul-
lam sibi, nullam obsessis nocte dieq[ue] quietem dedit, capro-
pter antequam cum dies defecisset continuo tonare, ful-
gurareq[ue] non destitit. A prima autem vespera tota nocte
sphaerae incendiariae majore terrore quam noxa e collibus
viciniis supra tecta domorum jaculatus est. Verum beni-
gno numine ita volente omnes illae vulcaniae in ignes
lusorios abiere, jucundum spectaculum, nullum damnum.
civibus ex se dantes, praeter duos cornicularios in stati-
onibus speculatoriis violentia tormentorum membra-
tim discerptos. Per ejusdem noctis tenebras Turci ultra ca-
stra sua duobus in locis machinas murales moenibus ci-
vitatis cominus admoverunt, in ipso autem supercilio col-
lis Szemborciani sedem tormentariam bateriam vulgo dictam
festinato opere ex cespitibus eduxerunt, nec segnius Do-
renensis cum suis sequacibus in ima collis depidine
georgitani duos tumulos fieri, verticibusq[ue] illorum aliquot
bombardas campestres imponi fecit, quarum e faucibus
bolos ferales contra ussica etiam stauropegia eructaret.
Ejusdem noctis contifinio duo Cretenses Itali turcica
ergastula elapsi intra moenia recepti sunt, qui media
diurnisq[ue] aerumnis emaceratos buccam panis ante omnia porrigi si-
bi oraruerunt, cujus ne micam quidem in contubernii Turca-
rum a multo tempore se gustare dejerabant. Obsoniis er-
go utcumq[ue] refecti loco gratitudinis libratoribus urbanis
monitum

x strutionis

monitum dederunt, ne tentoria turcica in aprico collium fixa utpote habitatoribus vacua, tantumque ad frustrandos tormentariorum bolos per speciem ictibus opposita impeterent, sed potius per convalles sinusque latens sese exporrecta hominibus frequentia ferirent. Et quoniam ex graeculis illis esurientibus perfugus Italo dicto non servilia sapere videbatur, sensum ex proconsule requisitus respondit: „Caesarem Machometem in territoriis ad castel-„lum Buczacz fixis cum satrapis spadonibus draucisque „suis dies albos vivere, post Camenecum dormienti sibi „in massam illapsum temporibus, tetragibusque ratia tendere „seque quotquot sunt dies, hieracum, falconumque aucupio ob-„lectari. Caeterum tanquam strepitu armorum suorum to-„tam Poloniam debellasset, aut in arce Camenecensi claves „ad reliquas regni urbes [illegible]isset, moram legatorum ad se de-„stinatorum pro contumacia accipiens unum e purpuratis „Kaptan Porzam cum L. M. selectioris militiae ad subien-„dam Leopolim misisse additis ei Tatarum, Dacorum, Cosa-„corum auxiliariis copiis C. M. accedentibus, quam quidem „colluviem ob saevitiam annonae diu loco in uno commorari „non posse praesertim Tartarorum praedatorias manus excur-„siones quaquaversus facere, multaque agere et ferre jam du-„dum gestientes."

In crastina dubia adhuc luce omnes insimul bellicae fulminatrices horrendum fragorem dederunt, ut coelum ruere, solum e fundo mugire videretur, nec segnius obsessi e septuaginta machinis ignivomis tota die, non tamen aequali boatu illis respondebant, siquidem turcicorum tormentorum ictus bolos e chalybe fusos viginti quatuor librarum pondo egerebant, multoque vastiores crepitus edebant, exiguo nihilominus damno aut cristas turrium supervolantes, aut summitates tectorum delibantes; propugnatoribus interim sub pluteis loricisque solertissimis sedulo defensioni advigilantibus. Eodem matutino opera turcica binos accessus subterraneos principio a stativis suis facto moliri coeperunt, alterum, ubi colles vinearum molli se subducere clivo incipiunt, contra municiunculam semifactam claustrum Patrum discalceatorum extra urbem projectum circumvallantem, alterum per planum via Temreciana ad parthenonem virginum divae Clarae ducentem, verum praefectus Janisarorum non expectato fossitio tramite primus passu admisso coenobium illud involavit, cujus exemplum Janisari inter densam plumbatam grandinem sparsim, cursimque secuti sunt. Quamvis autem plerique illorum pillulis fistularum manualium, vix enim ducentis passibus a propugnaculis urbicis distabant, conficerentur, ultimi tamen per calcata priorum cadavera in claustrum illud se receperunt, ubi cinctura muri latericii totum coenobium ambientis a missilibus urbanis securi cuniculum coeperunt

super

super moenia monasterii patrum Bernardinorum ducere coe-
perunt, et per subsequens biduum alternis vicibus integri fos-
sis succedentes ad ipsum murum produxerunt. Qua suffos-
sione cripticae perterriti claustrales, simul et adversa ibidem
hospitalitas passim dilabebantur, quin et praesidiarii com-
muni metu abrepti stationes per flagitium deseruissent, nisi
a machinatore bellico edocti ex adversa parte parietis fo-
vea excavata, aquisque repleta technam hostilem contraria stro-
pha frustrati fuissent. Magistratus civilis a quotidianis
transfugis vinculo turcico elapsis edoctus, excubias castro-
rum hostilium infrequentes, laxasque incuriose agere, prae-
sertim forum rerum venalium Bazar nuncupatum non mo-
do mercatu esculentorum, poculentorumque sed etiam institis
mercium exoticarum officinisque collybistarum opulentum du-
plici ordine in campos usque porrectum nonnisi ab uno Ja-
nisarorum oscitanter asservari, excursionem noctur-
nam adornare statuit, ad quam citius maturandam
urbanum sine nomine vulgus cum rusticanis furandi quam
pugnandi melioribus cum stimulabat, qui singulis prope
noctibus clam urbe egressi e pascuis ×aurdias camelos bu- ×antarii is.
balos, asinos furtim abactos intra pomeria agebant. Qua-
re communicato cum gubernatore militari consilio qua-
dringenti e gregariis, secundariisque civium selecti secunda
noctis vigilia extra moenia pseudoskyro abierunt, quorum
tanto plures mechanici, lucri dulcedine praedae lecti numeros
auxerunt. Hi dum silenti agmine inter fossas summenia-
nas tempus irrumpendi praestolantur, fremorem, murmurque
multorum hominum obstrepentium, jumentaque stimulanti-
um a longe accipiunt, postmodum ab emissis speculatori-
bus certiores facti quatuor murifraga tormenta ad quatien-
dum claustrum P.P. Bernardinorum cum multo hominum
boumque labore machinatores turcicos admovere, conversasque
~~[illegible]~~ cohortes Janisarorum praesto illis adesse, ea propter
in accinctos, proelioque paratos velut in districtum mucronem
incurrere emissariis nostris virium non erat. postquam vero
suadentibus sideribus omnium major pars eorum in stati-
va recurrerat, tum demum aggressores trifariam dispertiti
praemisso vano clamore tympanorum sclopetorumque explosio-
num fragore in extremum agmen irruentes ad satietatem
ceciderunt sub ipsam stationem nocturnarum vigiliarum
more pecorum eos propellentes, nec nisi ab ipso limine
castrorum turcicorum panicratis suo convicii pedem retule-
runt. Qua vociferatione incursantium et quiritatione fugi-
entium semisomnes alii ex istis ~~[illegible]~~ lymphatorum more arma
conclamare, equos sternere ~~[illegible]~~ sarcinas convasare, mulis
dorsuariis supellectilem castrensem imponere et fugam specta-
re nondestitarunt, donec noctis tenebras consurgens aurora
fugasset. redeunte igitur die opera quoque turcica ×apridiana mo-
limina redeuntes, pars in adverso moenialium muro particu-
la

× ad pridiana

ta pertusa infusi omnia cubilia versatum irruerunt ex eo,
rumq latibulis defensores monasterii minoritarum destina,
tis glandium ictibus petebant: alii aditum coecum sub
moenia arcetica nudites tertius inchoatum continuabant,
potissima autem pars illorum aggere, fossaq transversum
per vicum arsenatti eductis 4. machinarum cum aliunm ora
in mandras P. P. Bernardinorum obversa incessanter one,
rabant exonerabantq cum maxima consternatione et di,
scrimine. Quodsi enim libratores turcici in uno eodemq pun,
cto murum verberare perseverassent, brevi in terram illum
arietassent; verum distinctos ictus recentibus locis im,
pingentes nil nisi profundas cicatrices in plagoso pa,
riete reliquerunt. Res tamen memoranda nobis amma,
tibus atq recenti historia calamum mihi transversum
rapit. Duo claustra coenobitica sub uno labaro D. Fran,
cisci Christo militantia adeo infense secum concurisse,
ut nisi praestites urbis superi horumq primicerius Joan,
nes Duclanus, cujus mausoleum globi hostiles venerabun,
di circumibant, suppetias venissent, procul dubio ex
parthenio andronitidi pernicies protoplastorum carminon
abrimitis illata fuisset. verum historiographi non mysta,
gogi stilum professus ad captam narrationem redeo. Ar
cem superiorem viginti manipularibus in custodiam
datam paulo ante innueram, verum ne hic sectamus pedi,
tum a Turcis, omnia rimantibus circumveniretur, pera,
mica silentia noctis intra urbem deductus est. confe,
stim ergo vacuam Janisarii occupant duobusq minori,
bus tormentis ibidem relictis potiuntur; punctam ocum
hanc Acropolim russicam hominum incuria
enimvero alteram injuria sensim dilabi exteri potissimum nec
immerito mirantur, gnari enim omnia in aliis provinciis
bella non tam manibus, quam etiam moenibus susten,
tari, aliquando profligari, solos Polonos neglectis castel,
lorum munitionibus fortunae lubrici campi domina fata
sua committere, quamvis satis superflue vel ipsa Leopo,
lis documentum ex se dederit, per cujus latus regnum
ter petitum, ter salvum statit. in utraq Leopoli defensa
omnes alias civitates regni defensas fuisse, quippe magna
etiam bella velut Hala prima acie tanquam cuspi
de praefracta minus noxia sunt. Porro arx, de qua mihi
sermo, super tumulum naturalem quasi manufactum in
excelsiori fastigio per Cazimirum Magnum ante tria se,
cula caementitio opere structa naturaliq situ magis quam
solertia humana munita diutissime conatus hostium re,
tardare, ipsaq mora ac taedio numerosos exercitus confi,
cere posset. sed si vim adhiberent ob arduum ascensum, prius
illis cum animabus suis quam obsessis luctandum esset

sed

22

sed hoc praefationi scriptum esto: ne arcis hujus oblata ope-
ra interrupta, tenuitas murorum ingentes in caput civi- 1
tatis aliquando decidant.

Interim dum mortales non imitabile fulmen juxta Maronem imitati factitiis fulminibus diu noctuq ad invicem praeliantur, princeps armorum Michaël, alis fulmina belli rex Vladislaus Leopoli quondam consecraverat, ut ait epigraphe + haplothece ejusdem civitatis, secunda vigilia festivitatem suam praecedente veluti fracto displosa tonitrua coelo jaculatus in castra turcica effundens largum cum turbine nimbum terruit urbem, sed magis hostes, quorum harioli fulmen illud sinistrum tanquam ominosum exhorruere, cives vero pro salutari terrora suppetiarum cum archistratego militiae empireae coelitus venientium acceperunt, praesertim mystagogi locum sacrae scripturae e libris basilicis ostentis praesenti applicantes: Intonuit Dominus fragore magno in die illo super philistim, et exterruit eos. Porro sagaciores revocantes in memoriam p.p. Bernardinos, quos maxime Turci etiam palamq impetebant, duobus mensibus ante adventum hostium in apice turris suae tinnulo venti indicem fixisse, cujus mediastri aequore lemma crateitiis literis expressum legebatur hujusmodi: Michaël fecit victoriam. Quem licet post casum pinnae praetorianae, ne similem labem faceret, loco movissent, multis tamen spes credula instinctu divino, non humano signum illud victoriae religiosis viris expositum fuisse, divumq Michaëlem, cujus sub nomine sodalitas militaris in templo eorundem erecta viget, opem suam per murmura coeli promittere persuaserat. Nec eos augurio spes bona suo fefellit, etenim ejusdem noctis primis tenebris unus e fecialibus ad imperatorem Turcarum a republica destinatis Illmus Dominus Castellanus Volhyniae veredarium adventus sui nuntium et liberi commeatus solicitatorem ad regulum Tartarorum praemiserat, qui + e vestigio per cubicularium suum Haptan Baszam admonuit, ut post adventum caduceatoris polonici a capta hostilitate abstineret. Proinde oppugnatio civitatis summo studio hucusq continuata + multum remisit, rariusq tormentorum crepuerant bombi, nox quoq subsequens libera a malleolis vulneribus transiit. B

In crastino autem matutina aureorum verborum nuntius ab Haptan ore non manu ramum praetendens olivae in civitatem venit, qui praemissa brevi salutatione duumviros polonicos ad inducias cum porta othomanica pangendas in castris jam adesse significavit. (29. 7bris) Interim ferias dierum sacro sancte ab utrinque servandas dixit, tum primum sagittis, fremitusq [illegible] bellicarum subito conticuerant. At cives

diurnis

+ theca

x e priori fervore

pag. 98. ad annum 1559. praenotatum
Vide Luca Gornicki Dzieje polskie
ubi fuse hanc scenam ab Aº 1565 de-
scribit.

ad pag. 100. Demetrius Kantemir
in descriptione Moldaviae appellat hunc
Stephanum Tomsze pag. 119 edit. germ.
Lipsiae 1771. Almpech in descriptione
Leopolis vide Pamiętnik Lwow. na
Miesiąc Februar. 816. pag. 104. ubi de
collationem Tomsze commemorat. vide
Luca Gornicki ad annum 1563. —
Legatio pro erigendo templo Onuph-
riano.

ad pag. 102. prima fundamenta turris
Stauropigianae ponuntur per Constan-
tinum Korniakt.

ad pag. 105. Solikowii commentarii hi-
storici editi Dantisci Aº 1647.

ad p. 106. Turris cupola Stauropigiana
ad coronidem perducitur.

ad pag. 113. ad hanc vocationem Jesuitarum
dedit ansam Hieremias patriarcha
Constantinopolitanus, qui praevie jam
penes ecclesiam Stauropigianam Leopo-
liensem erexerat scholam graecam, quae
schola jam hoc anno 1591. hic ediderat
grammaticam graecam vide hujus
grammaticae praefationem.

ad p. 114. ad initium est aliquid ex mis
sum videtur loqui de celebrando festo
apostolorum Simonis et Judae, ante
quod festum ob pestem subtraxerat se
ex civitate Solikovius.
ad pag. 118. Eã SS. omnium.
al. Eã S. Annae.
ad p. 119. Eã S. crucis in suburbio Cracov.
ad p. 121. multorum capitum
— 126. fornicata.
— 129. templum Bernardinorum 24. 7bris
patefactum
— turbo 28 Julii.
131. ad vocem „epilogo finirent. 12 Ju-
nii
132 — 26 Maji incendium.
136. in Ms. est petrosolinum.

diurnis, nocturnisq excubiis fessi portas, muros, specu-
las, remissius vigili statione tueri coeperant, verum Procon-
sul, idem militiae atticae praefectus non nescius Danaos e-
tiam dona ferentes timendos esse procubitores duplicare,
circitores aliquoties per noctem recensere, e servitiis tur-
cicis singulis diebus in civitatem sese recipientibus con-
silia hostium expiscari, nonnullis civium, velut in por-
tu navigantibus importunam ejus diligentiam clan-
culum sugillantibus. Caeterum non frustra fuit ejusmo-
di circumspectio, nam indicio unius fugitivi innotuit,
Turcarum operarios suffossionem sub moenia P.P. Ber-
nardinorum coeptam in observabili silentio continuare.

Quam ob rem religiosi ne explosionibus sclopetorum
sanctitatem indiuiduarum violarent, lapidatione contra
dolosos Sinones instituta multos ex iis saxis desuper
jactis afflixerunt, subterraneos vero meatus aquis
superfusis inundarunt. Noctem pacatam dies pacatior
excepit, qua ineunte nobilis Dominus Joannes Wie- 30. 7br.
niawski ob fidelem operam regno toties praestitam in
equestria receptus tunc quoq legationis memoratae nun-
tius praesto adfuit, cives de mane in curia comitia de
capitibus suis agentes adventus Illustrissimorum
Dominorum Francisci Lubowiecki Castellani Volhyniae
et Joannis Szumowski proquaestoris thesauri legato-
rum regni certiores fecit, ad quos ut cives intercesso-
res suos [illegible] sine quo hostes nullatenus obsi-
dionem solvere voluerint, senatores ablegarent, admo-
nuit, hinc pro ejusmodi evangelio gratiae ab omnibus
habitae, ultro autem universi velut oestro perciti disso-
nis vocibus obstrepere coeperant vociferantes: Popu-
lum reipublicae patrimonium non civium esse, is inola-
tiles a singulis capitibus, focis, agellis quotidianas contributio-
nes stipendiariis ejus pendere, exinde rempublicam gre-
gem suum per vel quotannis tonsam, emulatum quod vel fer-
ro per militem, vel auro per quaestores suos e manibus
hostium eriperet. Fortunas civium binis prioribus enor-
mibus redemptis nimium attritas jam pridem animam
egisse, nihilq sibi spoliatis praeter arma superesse, horum
ecce vel in libertatem se vindicaturos, vel reliquum san-
guinem patriae propinaturos; Protoconsul contra torrentem
vesanae multitudinis obniti importunum ratus, nego-
tium quoq capitationis ad omnes incolas urbis perti-
nere intelligens amplissimos sacerdotii collegas bonos
tunc temporis praesentes una cum praepositis familia-
rum religiosarum in curiam per accensum suum advoca-
ri curavit, in quorum praesentia, populiq frequentis coro-
na verba ejusmodi fecit: „Facto hic 31 magis, quam consulto

opus

„opus, ubi salus omnium in acie novaculae posita ultimum
„expectat ictum, non dum quidem in manus hostium veni„
„mus, at ferro illorum undiq clausi, velut victima in cavea
„propediem mactandae detinemur. Neq nos latet Machome„
„tem tyrannum Othomanorum post Camenecum terrore nomi„
„nis sui expugnatum ad intercipiendum alterum Russiae„
„cultum partem copiarum misisse, ipsum autem cum reliqua
„fortunae suae mole sub papilionibus circa Buczacz fixis no„
„bis imminere, neq inde pedem moturum, nisi capto Camenecco
„addita Leopoli, ut frequens rumor dicit. Non ignoramus eti„
„am, quantum poliorcetes iste possit in armis. Quot chiliadas
„validissimarum urbium imperio suo subjecerit, nunc unam
„urbeculam neq manu militari, nec munitionibus ad regu„
„las recentis architectonicae structis satis firmam in po„
„testatem suam redigere non poterit? Unde nobis tot my„
„riades recentium subsidiorum ad resistendum, ut nuper
„Candiae venturas speramus? ubi tantam copiam annonae
„ad trahendam obsidionem, ut quondam, Item Augustae fu„
„erat, habemus? cum de suppetiis ex Utopia nobis ventu„
„ris non nisi nuntios eosdemq mortis anteambulones
„globos nimirum turcicos singulis momentis accipiamus?
„Quocirca a mortuis doctoribus usuq rerum magistro du„
„dum edocti arces quasvis imparibus viribus defenden„
„das suscipere idem esse quod perdere, parendum esse neces„
„sitati, cui dii etiam parere dicuntur, neq temere Barbaros
„istos irritandos, quin potius ope oblata placandos cen„
„seo. Satis illustre documentum constantis fidei orbi Polono
„dedimus, quando singuli cum centenis pugnantes hostem
„adeo praepotentem, ne in viscera regni penetraret, hucusq su„
„stinuimus, verum illustrius dexteritatis daturi sumus,
„si quomodocunq servata Leopoli domicilia divorum, cul„
„tum veri Dei, chara pignora, illis chariorem patriam a libi„
„dine barbarorum servabimus, hucusq illi jugulos nostros
„petebant, nunc crudelitate in avaritiam versa quoniam
„sacculos petunt, relinquamus in manibus grassatorum to„
„gas et sagum, ut ipsi nudi dummodo incolumes evadamus,
„cumq naufragis strictum etiam ensem arripiamus. Nemo
„cum sarcinis enatare potest, omniaq damna tempestate ja„
„ctatis minora naufragio esse perhibentur: nos quoq damno
„lucri pleno exitium nostrum redimamus, auroq potius quam
„sanguine ferrum turcicum mitescere faciamus. In hanc
sententiam cum tota concio paucis mussitantibus pedi„
bus ivisset, continuo ex omnibus tribubus licitatores veri„
us quam oratores designati sunt, nimirum: Adm Rdus Iaco„
bus Gawath Canonicus, Ioannes Anserides Consul, Albertus
Kupinski secundi subsellii assessor, Gabriel Bernardinus Se„
nior et Sebastianus Szwarczenberg e quadraginta virateu annus,
Isti per parochos turcicos in stativa legatorum nostrorum de„
ducti ambos sub uno papilione deprehenderunt, his ergo tan„
quam senatorii ordinis viris omnium officiorum per civita„
tem

tem debitorum testificatione facta ad preces et supplicationes
versi, ne sibi, conciuibusq suis, præteritis gemitibus lytris,
„quotidianis tributis, præsentiq hostilitate ad fœdam men-
„dicitatem redactis onus intollerabile redemptionis impo-
„neretur, sed potius, ut respublica Satrapiam suam prope
„mille pagis frequentem, civitatem optime de se supra alias
„meritam, in eaq basilicam, thronumq metropolitanum, dicaste-
„rium cum aliis forensibus, nobilitatis, armamentarium
„regni, et quod apud libertatem christianam hastis aureis
„vel argenteis e manibus emissariorum turcicorum vin-
„dicaret, supplices orabant ipsa æquitate causa pro
„illis perorante. Verum neq acerbula mæritudo apud
mitrapagos, neq deprecatoribus rei domesticæ magis a-
pud PP. illos patratos veniæ locum invenit, idq obten-
tu reipublicæ contra armatam orientem inermes ma-
nus tendentis et preces supplicantium irritas facien-
tes palam duumviris aures civium pulsantibus ma-
jora damna minoribus redimenda esse, capitisq inte-
gritatem ignobilioris membri jactura, denique sub specie
persuasionis imperantes, ut periclitanti Reipublicæ po-
tius, quam privatis rebus consulerent. Commune incen-
dium communi opera esse non sanguine saltem lacrimis
contribuentium extinguerent, taliq modo cursum victori-
arum hostilium sisterent, civitati autem pro omnibus
dispendiis gratias seculares immunitates a tributis
promittentes. Porro cives conditionis suæ commiserandæ
his asellis non ignari legatis potius, quam Turcis vin-
ctas manus dare elegerunt, eosdemq a castris turcicis
ad stativa Tartarorum, quo jam et Kaplan Passa abie-
rat, proficiscentes, secuti sunt, ubi ab atriensibus in con-
spectum turcici, scythiciq magistratuum deducti, amboq sub-
missis deorsum capitibus venerati gratuitam missionem
conciuibus suis, ut pote hominibus sedentariis merca-
tu aut mechanicis artibus vitam tolerantibus, nullius
noxæ contra portam othomanicam admissa compertis, blandi-
nitebantur. Verum surdis fabulam narrabant, sum-
tus ingentes in stipendia, rem tormentariam, cunicularios
ob moram tot dierum profusos Turcis exagerantibus, in
hostica autem omnes hostes censeri reclamantibus.
Tantum ad vindicationem redemti pretii ventum, quod
purpurati illi ad centies mille aureos nummos reducere
conabantur, in contrarium civibus extremam inopiam
et impossibilitatem obtendentibus, aggressionemq poti-
us experiri, quam depredationem adeo supinam pati
non recusantibus. Ad quorum queritationem Kaplan Pas-
sa excandescens lapides ejusmodi loqui audaces esse.
Importunq nimis clementiam vestram imploratis, quam
nuper vobis oblatam adeo sprevistis, ut etiam manus sa-
crilegas

rilegas manus victricibus copiis domini pragleiq
nostri intentare ausi fueritis. quo ausu ad justam in-
dignationem ultroneamq majestatem ejus prope divi-
nam provocastis. Nunc demum sub ictu velut lupi
in fovea positi supplices palmas tenditis, ultimo di-
scrimine non virtute ad id stimulati, verum simula-
tas preces aut metu expressas neq dii audire consue-
verunt, neq ego admittere possum. Quis circa adeo gran-
de nefas in vicariam dei majestatem patratum vel
capitibus eandem exsat vobis, vel fortunarum omni-
um mutatione quae aliquot denos annos Cosacis su-
is alumnis et Tartaris circumpedibus nostris tan-
tum non pellibus, e corpore detractis incolumitatem
vestram emercati estis. Nunc orbis dominatori stipen-
diarii (comis) pestis tertibus, intra triduum num drave-
ritis, omnes simul sub hastam et gladium ibitis.
Tam truci responso cives perterrefacti ne hiscere qui-
dem ausi sunt. oratoribus tamen regis intercedem-
tibus viginti mille nummorum deductione e summa
imposita obtinuerunt, confestim cunctis venerantis
um officiis cyclopi minas spirantis exhibitis domos
reversi crustula esculenta, secundisq mensae bellaria il-
lis transmiserunt, ut moram corradendae pecuniae ter qua-
triduum saltem concederet, qua aegre impetrata, colla-
tioneq in singula capita vulgi etiam promiscui instituta,
cum per* collectatores urbanos exactio ejusmodi lente proce-
deret. Turci vero ad delicias quaticas festinantes solu-
tionem instantissime urgerent, proconsul* cui tergiversatio omnis imputabatur,
in angustias redactus, duos exactores a commissariis
supra memoratis impetravit, qui ad majorem autorita-
tem officiosis conciliandam duabus decuriis peditum
assumtis ab unoquoq viritim epicaphalium illud manu
militari extorquebant, cum summo ejulatu plebeculae
vitalem sanguinem eripi sibi quiritantis, ut enim verum
fatear optimates civitatis de tota republica desperantes
amorem patriae saccis conclusum ad maritima castella
secum exportarunt. Vicarii autem familiarum accepti-
carum, canobiarchas suos cum ciconiis aquileiensibus
in tutiora loca migrasse accusati vasorum sacrorum fru-
stulenta reliquiasq informes parochi ne quod satis erat,
manu comparabant, quae Turci scrutarius non ærariis su-
is convenire dictantes aspernati sunt. Similiter inquili-
ni Baronum status utriusq tanquam extra sphaeram
civitatis degentes nullam symbolam dare voluerunt.
solas itaq tam diu vexabat censura columbas, donec quin-
quies mille nummos belgicos cum multo gemitu ab eis
extorserit. Eodem tempore, cum cives concionem populi age-
bant, militares turcici ante januam utramq prope suspensas apparuerunt.

* collectarios

apparuerunt, in quibus præter merces exoticas man-
cipia etiam venum exposuerant, quod ubi Tartaris in-
notuit præter captivos servitia etiam vilia vendebant tu-
nicata sicuta popello, qua regionatim prædas agendo
rapuerant. Nec segnius populus civium fide publica
fretus in nundinis ejusmodi panes, pultes, caseos, bu-
tyrum, aliaq edulia, quorum in civitate abunde erat,
mercimoniis transmarinis vel rusticis utensilibus per-
mutabant. in maximo tamen pretio apud Turcas bu-
cellæ, panes excocti et triticea similago fuit, cujus ali-
quot modios ipse Tyrannus ejecto de fronte pudore
mercatus est. Per idem commercium multi e vinculis
scythicis sese expediverunt, vel vadibus datis exemti
sunt, non nemo pietate christiana motus matterculam
cum puero lactante, quidam matrem trium liberorum non-
dum adultorum, quorum exemplo nescios fari aliquot
infantes ære collatitio christiani homines in libertatem
asseruerunt. Per eandem opportunitatem vesperascente
die aliquot decades servitiorum turcicorum clanculum
portas urbis irrepserant Turcis plagii venatitiarios scythi-
cos insimulantibus, sub iisdem indiciis proceres Turca-
rum suis cum trimultuonibus aliquoties per diem ur-
bem frequentabant specie quidem receptionis pacta pe-
cuniæ, re autem vera, ut latrantes stomachos gratui-
to obsonarent. Proinde ut muscæ esurientes fiunt im-
pudentes sic illi ad obtinendum vulgare pulmentum sub
parasiticam civibus deglutiverant. Forte in idem tempus
anniversaria solemnitas victoriæ de classe othomanica
ad Echinades insulas centesima ab hinc anno partæ in
dominicam primam Octobris inciderat, qua sodalitas
rosarii mariani cum triumphalem per circum civitatis
duceret pompam, Turci vicina in æde modulatis voci-
bus turba prætereuntis exciti fenestras omnes tur-
matim complere, sodales primo togis candidis purpura-
tisq cucullatos duobus versibus incedentes, deinde ag-
men muliebre longo ordine tractim sequens admirari,
quem comitatus illos observantium, cantantiumq
portenderent sciscitari, postquam autem ab artyficibus
publicam illam supplicationem ad impetrandam pacem
Deorum belliq exterminationem institutam esse intellexis-
sent, preces quidem ejusmodi universis gentibus salutif-
eras collaudarunt, caeterum homines profani et viles ad-
hinnire puellis assueti, x venagoquum sibi adstantem sol-
licitabant, ut gregem illum fœminarum iterum in conspe-
ctum suum redire juberet, quo diutius x oculos e-
misititios aspectu illius pascere possent; sed eodem modo
et momento, ad hospitale, memorando a parocho invitati +
jejunos

x nundi-
nis

x aspectu illius

jejunos potius stomachos quam pruririentes oculos pla-
caturi abierunt.
Ad hanc diem vulturiones scythici quotannis Russiam in-
sequere soliti direptioni civitatis inhiabant circa illam
castraq turcica excubias agentes, sed quoniam
Non arces illis, non ulla est machina belli
Haud fossas implere valent, vel scandere muros,
Pugna levis, bellum, fugax, turmaq vagantes
Et melius cessasse tum. quam pellere miles.
Proinde quam primum Turcarum animos ad pacta
ineunda propensos subodorati essent, ne vacuis ma-
nibus, quod opus eorum capitale est, in Turciam redi-
rent, licentiam provincias regni rapinis, caedibus, in-
cendiis perpopulandi regulum suum petierunt, at ille
prospectam lavernam illis imprecatus Soltanum Mu-
radinum excursionis hujus antistitem cum 20 Sultha-
neis primoribus praefecit, utq cum spoliis opimis lura
plena ad se redirent, praecepit, quod ubi per contuber-
nia hostium fama distulit, Tartaros universarios
regni eviscerator praedatum ituros, multi Turcarum,
Moldavorum, Cosacorum inedia diuturna enecti, vel spe
spoliorum illecti secuti sunt eos, ut praedatoria illa
manus 100. millia efficeret. Omnes itaq per superatum
Sanum natatu in 20. agmina distincti, universos agros
oppidaq immunita ultra Iaroslaviam, Premisliam, Za-
mosciam, Sczebreszyn, Tarnogrodum Bicrow consisten-
tia plagis evastarunt, caedibus funestarunt, flammis
involverunt, musulis etiam, praedis[?] procastricis busta
sua voluminibus fumi in sublime elati declarantibus.
Quamprimum dies lytri exsolvendi illuxit ~~illico~~ duo quae-
stores turcici Testador et Nyssangi ambo acherontici se-
nes una cum Batiraga cyclopici aspectus tartaro equis
urbem advecti sunt, istis oeconomi civiles more gentis va-
ria tragemata cum tabifica tabaco apposuerunt, cujus faetido
nidore tubulis attracto octogenarii capitones assidue cere-
brum suffumigabant. Tartarus vero numismata com-
putans nemorosus argenteis intercalaretur expendebat. Post-
quam autem non integram miriadem assium, prout spe-
raverant, sed dimidio minorem praestari comperissent,
omnes civibus graeca fide secum malignos procedentibus a-
ciptates indignati ad archontes suos negotium totum recipere
s ... nolebant, verum opportune Morstinus et Konarzevius cum
Soltanico Aga ad eundem consensum supervenerunt
transactum esse, inter partes palam referentes, ut ab ob-
sessis summa quantacunq reciperetur, in reliqua duodenos
primae classis incolas pignori darent. Pactis haec legatos
de civibus hosti mancipandis seorsim facta summopere ci-
ves

ices perculit„ actum de se„ in occulto mussitantibus, et civi„
„tatæ charybdi in Scyllam conjectos se querulantibus, quan„
„do respublica propugnatores securitatis suæ pace cir„
„cumventos velut asinos a lectoris coriariis in noxam
„dedere non recusat, per latera sua regnum toties peti„
„tum in unaquaq defensa repelli, omnes circumjacentes
„provincias defensas esse neminem ambiere, nunc loco ny„
„ceteriorum rosas et pro laureis compedes sibi repen„
„di, resumendam potius hostilitatem, et in aulis lega„
„torum virtutis suæ tertium experimentum gloriosius
„facturos, quam serviliter sub jugum turcicum ituros„
Querelæ hujusmodi civium deditionem unius etiam
contribulis sui facere abnuentium ubi ad aures pa„
cificatorum delatæ fuissent, secretarios superius
recensitos oratum tribus urbanas miserunt, quatenus
nostranas² sine viribus iras ˣsævienti fortunæ sub„
mitterent, unamq decuriam cujusmodicunq civium rei„
publicæ periclitanti condonarent, talisq auctorio ad
cumulum præteritorum meritorum addito immunita„
tes, vacationesq onerum publicorum ab ordinibus re„
gni consequerentur. Adversum vernacula multitudo
inconditis clamoribus obgannire promissa dapsilia
in speciem facta aspernari denig pro delictis superio„
rum immerito se ad poenam trahi vociferabatur. Por„
ro consules non ignari plebem exemplis magis quam
præceptis ad ardua quæq impelli capita sua semel
patriæ devota nutui etiam turcico subdituros se
declaraverunt. — — — — — — — — — —
Dummodo religio orthodoxa, penetralia divorum salus
populi integritas regni, sarta tectaq conserventur. Verum
secundi ordinis tribuni promtitudinem hanc consu„
lum devotionibus, Curtii Decii, Poplicolæq parem primum
collaudarunt, mox eisdem intercesserunt, impium esse di„
centes columina urbis, quorum consiliis res perdita civi„
tatis restitutæ sunt, in Pontum relegare, ipsissimosq pa„
tres patriæ barbaris prodere, consentaneum autem esse,
ut ictum tam caris capitibus intentatum manus inter„
posita excipiant, nempe, vice consularium virorum ima cu„
riæ inquilini aliorsum deportentur. Nondum dicendi finem
fecerat, ecce tibi unus illorum Andreas Szymonowicz do„
ctor medicinæ face mentis honestæ succensus charitatem
patriæ omnibus commoditatibus domesticis præferens in
voluntarium exilium iturum se spopondit, exemplo illius
Joannes quoq Studnicki ejusdem subsellii ˣcausaria mis„ ˣassessione
sione ob ætatem ingravescentem ipse optenta filium su„
um adhuc in prætexta dignum toga juvenem loco sui substi„
tuit. Cum vero ex minoribus tribubus nemo nomen prioribus
spontè

sponte addere vellet, delectu viritim instituto Andreas Dobricius cum Eduardo Nenekã Poloni, Gabriel Nicolai Bernatovicius, et Jacobus Jaskiewicius Armeni, Stephanus Lauriszewicz cum Petro Afendik Rutheni, et duo sine nomine versi Arraboni futuro designati, viaticoq necessario instructi sunt. Comitatui huic appendicem adjecit Joannes Czechmiecki cognominem sibi filium supernumerarium quidem sed itinerantibus necessarium, utpote medicinæ doctum salubri nimium consilio nec tam comitatui, quam domui suæ proficuo, ut quem laureæ in gymnasiis patavinis nondum expoliverant, saltem laureæ in infortuniis turcicis exasciarent.

Postridie hujus diei postquam præfati obsides longum vale parentibus, alii quidam conjugibus, nonnulli domesticis, universi autem municipibus suis dixissent, frequenti corona civium prosperum itum reditumq illis apprecantium cincti ad ephoros regios deducti sunt. Quos illi antistiti hostium velut hostias succedentes saluti patriæ immolandas præsentaverant, hic vero oculis torvis curiose lustratos nomenclatori suo in tabulas referre mandavit, deinde Janisariorum præfecto in custodiam dedit. et christiani quidem necessitate pro virtute usi pronis pedibus in sententiam superiorum iverunt. at recutiti ex cryptis quibus se illatebraverant per apparitores urbicos extracti nec nisi obtortis cervicibus in ergastula turcica detrusi sunt.

Iidem ductores obsidum scena priori peracta loco epilogi Tygranem Passa alterum salutare valereq jusserunt, eundem quoq venerationis cultum regulo Tartarorum exhibuerunt, optantes ambobus, ut quam primum e finibus regni abirent, neq unquam postea redirent. Porro nasutiores civium ad stativa etiam proditoris patriæ et animæ suæ Dorosżenkonis e via diverterunt specie valedicentium animum ejus sub vulpe latentem introspecturi. Ante omnia igitur preces se a propolitanis attulisse dixerunt, rogantes, ut pro innata humanitate lignatores suos flammas ædificiis semiustis subdere prohiberet, subinde consuetudini inter hospites receptæ morem gerentes, animas quoq cosacicas in sicco non libenter habitare scientes, obbam vini cautici ei obtulerunt. Quo autem facilius gladium in nigris præcordiis ejus latentem prospicerent, poculo elecymano ad amicitiam illum provocarunt. Neq enim oblatam potionem sanguinariæ suæ timens animæ primis labris attingere voluit, antequam ei prælibaretur, tum demum simulata reverentia, quam exuerat, cum unum cyatum regiæ, alterum imperatoriæ saluti propinasset, antequam ranarum cæpit cantare querelam incusantium ciconias pro

rostris

rostris suis perorantes, et de corvis ranunculorum co-
mitia perpetim agentes, quod ab eo utrumq. acceptum.
Quamprimum autem magnitudinem prodorum regni al-
latrare coepisset, ingratas auribus auscultantium ca-
ninas ejusmodi cantilenas esse advertens, ad encomia
civium sermonem flexit, Turci, inquiens, sine sudore Came-
neco potiti, Leopolim quoq. eadem spe devoraverant, jamq.
manubias ejus in antecessum cum Tartaris partiti
sunt, post direptam vel deditam Leopolim, Cracoviam
etiam Lublinum, Varsaviam, ipsasq. baltico mari ur-
bes assidentes somniabant, pontes sibi ad eas e ruinis
Camenecensibus struentes; verum ubi in arenam ad
manus venissent, visq. oculis suis x Leopolim duplici x credentes
muro, fossaq. circummunitam vidissent, ad assiduis au-
tem machinarum curulium explosionibus frequenti-
am defensorum, fistularumq. manualium collegissent,
Janisaros quoq. nonnisi quatuor mille in numerato ha-
berent, aggressionem non ausi assidere tantisper ur-
bi statuerant, donec cuniculis subruerent illam vel glo-
bis terrificatis inflammarent. quod utrumq. ubi non suc-
cessit, exploratores autem Regem totam prope Polo-
niam circa Lublinum armatam suppetias obsessis
prope diem venturam affirmarent, et quod cardo rei
Scytharum agmina turcici exercitus columina ad prae-
das pagatim agendas dilaberentur, Haplan Bassa auri-
bus lupum diutius tenere nolens facilem se in foedere
percutiendo, utroq. paciscendo praestitit, multo facili-
liorem legatos vestros cura habituros, si consilia sua
tempori accommodassent. Utcunq. autem facta sunt, pro
facto unam Leopolim res perditas regni nunc et alias re-
stituisse, neminem negare posse. Dignam igitur omnium
ordinum favore, uberioriq., quam hactenus, remunera-
tione. Plura recitare parantem, commilitones ejus ca-
pti nidore popinae interventu suo praepediverunt. ce-
ces quoq. ut molesto contubernio latronum seseq. quam
~~[illegible]~~ primum subducerent, mentem sanorem in cor-
pore sano Cosacis apprecati cursim abierunt. abe-
untibus misotheus potius quam dorotheus ille vocan-
dus christigerulae virginis matris imaginem e captivitate
scythica, uti referebat, vindicatam dono dedit, tota facie
cicatricosam, solo titulo sclavonice inscripto venerandam.

Post partum virgo diva, post mortem mater viva.

Hucusq. Leopolis conclamata, omnibus animam agere vi-
debatur, hodie primum spiritum vitamq. recepit, quo Tur-
cas receptui canere audivit. castraq. retro movere conspe-
xit. Adhuc enim dubia luce tympano tubae, tibicines stri-

duli

duli tesseram vasorum colligendorum, albescente autem
die labarum e pratoriano tabernaculo prolatum profecti-
onis signum dederunt. Praemissis igitur cohortibus ex-
ploratoriis in primo agmine fulminea machina majores
octo, minores duodecim multo hominum bubalorumq
labore trahebantur, pone hos cameli, muli, asini sarcina-
rii gregatim ibant, hos Janisari concatervati sequeban-
tur, istorum tergis equites pisani densis vexillis discre-
ti imminebant. Valachi, Moldavi, Cosaci latera, Tartari
terga abeuntium custodiebant. quorum postremi omni-
um pessimi aediculam duratam principibus apostolo-
rum in ipso margine suburbii sitam succenderunt
indicem discessus sui pyra hujusmodi conterraneis
sursum versum palantibus dantes. At cives tantis
per a malis generis incessi nunc demum liberati, alii
domicilia divorum tutelarium grassanter, ovantesq
complevere animas suas sicut passeres de laqueis ve-
nantium ereptas, laqueos contritos. se vero in liberta-
tem dextera domini assertos cum vate regio decantan-
tes, juniores autem superatis cacuminibus collium
eminentiorum, quantum acie oculorum pertingere pote-
rant terga hostium persequebantur. Egentissimi quiq
mendicabulis circumforaneis immisti in ipsa statiba
hostium involantes tuguria, macellaq relicta diripiebant.
Bustarii autem sepulchreta turcica servaturi e ranci-
dis morticiniis illorum sindones, linteaminaq detracta
sibi aptabant. Caeterum quidem vastitatem civitati ho-
stiles manus inferre nitebantur in tuguriis summa-
nianis ad vivum expressit, ruta illic caesaq omnia, x sunt
aedes sacrae in stabula equina mansionesq cameli-
nas asinariasq versae, in andronibus prostibulisq
busq religiosis consistoria omnis turpitudinis
facta, ipsa altaria diruta, vestibula sen. iusta cor-
pora fidelium loculis mota, canibusq ad laniandum
relicta, statuae divorum variis contumeliis ludibriisq
dictu infandis affecta, privatorum domus pars solo
aequata, pars igni data, prorsus a capite ad calcem
in utroq suburbio nihil sani salviq relictum, omnia
pessundata et propriis cineribus sepulta, sola civitas
per tres obsidiones oculis non manibus hostium con-
trectata favore coeli propitii velut virgo illibata per-
mansit, ut sine injuria Flavia urbana per Scalige-
rum scriptum arrogare sibi possit:

Coelitum patria est, coelum, cui militat omne
Urbsq Dei, pro qua dimicat ipse Deus.

Ut enim candide fatear cum primum molem exercitus
turcici, apparatum castrensem, gentes auxiliares, in con-
spectum urbis venisse vidimus, reliquias autem civium
numero

vimeris modicas, animo nutantes circumspeximus, re exactius perpensata nec viris nec viribus aequis defensionem urbis nos suscepisse judicavimus. Mox ubi barbari frenis furoris sui laxatis incessanter tormentis tonare, e mortariis fulgurare, fossas ducere, moenia subruere, assultum adornare coepissent, multi non tantum e vulgo fanatico, sed etiam armorum periti vitricis suis capitibus a grandine turcico timentes vanam sine viribus audaciam rectorum urbis sugillabant, illisq invitis deditionem urbis se facturos secretis sermonibus jaciebant, palam vociferantes ordines regni ad arma convocatos, et vix tridui itinere circa Lublinum degentes Leopolim deploratam, sine ullis depulsoriis copiis arbitrio fortunae, fatisq permisisse, supra vires reputantes urbeculam derelictam e faucibus draconis regna integra devorantis se erepturos. quapropter obsessi ab omnibus depositi, omniq spe auxiliorum aliunde venturorum evoluti, quoniam majoribus animis, quam viribus patriam, sibi cum divis communem tuendam sumserant, ad evocanda coelitum subsidia, altaria ipsorum, ipsumq aram indigetum glomeratim obsidentes tamdiu supplicibus gemitibus aures divinas pulsarunt, donec eundem praemiatorem obsequii etiam minimi nomini suo exhibiti ad talionem provocassent, ut defensorem honoris sui defensionem susciperet. De coelo itaq acrius, quam e vallo contra barbaros dimicatum est. Nam cum globi urbici aliquot denos Turcorum confecissent, terror divinitus immissus hostium animos ita consternavit, ut fugae non absimilem receptum facerent, post quorum recessum quidam civium metu exsoluti, maxime vero proletarii acerba collatione assium in redimias civitatis emuncti turbidos sustulerunt animos per trivia primum secreto, deinde per circulos palam quaeritantes „quotam partem civium in tanto discrimine civitatis pro salute ejus decertasse, quotenus ad praesens delubra deorum, penates profugorum totiusq civitatis excidium ultimis fortunis vindicare? binos tantum consules grandaevos, jamq ob aetatem rudem emeritos ~~....~~ diis, patria capita sua devovisse, reliquos animis viribusq integros ad transvistulanas provincias abiisse

pensiculata

„se, exemploq suo potissimam partem civium præ„
„cipue jaculatorum, mechanicos autem, et mediasti„
„nos fere omnes secum pertraxisse, jamq illos in
„portu securitatis dies albos agere, nostrum patri„
„æq interitum eminus expectare, se vero per singu„
„la momenta fatis ultimis obluctantes singulis ho„
„ris animas agere. Adhucne lares illorum cuicunq
„casui relicti capitibus hujusq defensi peculio paupe„
„tinorum a direptione hostili redimerentur? et non po„
„tius bona primo occupanti derelicta per sectores pu„
„blicata in placamentum hostibus, stipendium præsi„
„diariis, cedent? ipsi autem desertores patriæ, suiq
„patritiatus fugitivi tribu moti, fascibus, sellis trabe„
„is exuti inter cariles referrentur?" Talis urbanæ fa„
ctio sæva toga quoniam latius inter municipes
gliscere cœperat, ne universos corriperet moderator
urbis publicum prætorium indixit. in ejusq con„
ventu pathetice disseruit: „Privatos cives in absen„
„tes contribules nullum jus nullamq potestatem con„
„demnandi habere, nemineumq ex eis parem sibi capi„
„te diminuere, aut consulares viros inter ærarios re„
„digere posse. Quare ut ab antiquandis, novandisq
„magistratibus abstinerent. neq in concives suos sæ„
„virent. quin potius ipsi ex ore leonis erepti debita
„gratitudinis obsequia Deo liberatori rependerent, ne
„tam insigne beneficium divinum perfrato animo hau„
„rientes indignationem dispensatoris evangelici
„multorum talentorum rei, conservum autem suum
„ob aliquot æra minuta suffocatis incurrerent, amice
„adhortatus est. Verum cum seditio inconditis clamo„
moribus parænesim ejusmodi intercepisset, neq plu„
ra loqui volentem permisisset, proconsul fine dicendi
imposito concilium dimisit, nec ita diu post alter con„
sulum Joannes Anscrides ad factiosos transiit, ca„
putq suum vulgo acephalo addens ex una civitate
bicipitem fecit. Subinde secessione aperta a proconsu„
le facta in secresivo conclavi perniciosaq consilia coquen„
tes manifesta phrenesi correptos se ostenderunt. dum
more lymphatorum manus violentas medicis inten„
tantibus in locum proconsulis legitimi, quia cum in„
sanientibus insanire noluit, subditititium Joannem
Sommer supposuerunt. Eodemq impetu abortivum præto„
rem, notariumq de mstis cerebris suis produxerunt, can„
didatos ad subsellia consularia quasi vacantia tumul„
tuarie recensuerunt, aliosq vitiosos officiales popularis li„
centia potius, quam jure concesso raptim crearunt. Quæ
deliria illorum, ut edicto basilico firmarentur publicas
preces ad curiam expediverunt.x Repulsam passi telam ara„
nearum

x. verum princeps fomenta furiosorum subscribere infra maje„
statem suam habuit, a quo

ph

nearum texuisse se intellexerunt. Interim proconsul cla-
vum navis urbanae per se e decumanis fluctibus in por-
tum subducta neminem sibi extorquere permittens com-
pedes ×frenaticis comminatus excubitores, stationariosq
ad munia sueta redire coegit, absentibus autem colle-
gis technas et fabras, quas inquam male feriati contri-
bules in capita illorum cudissent, scripto ad notitiam
deduxit, tamq diu gubernaculum civitatis retinuit, do-
nec assessores suos reduces regio diplomate dignitati-
bus pristinis restitutos in urbem primo deinde cu-
riam manuduxisset. Cui quidem proconsuli eidemq ar-
matura civilis rectori, cum magistratu utroq plebi-
ret. primores civium ob civitatem ab externo inter-
noq hoste servatam et rempublicam pace belloq bene
glatam pleno modio verborum gratias referentes pro
adoreis et sumtibus omnibus in tanta angustia
rerum praeturam in annum subsequentem contulerunt.
At ille gratulantium vocibus obrutus propalam con-
fessus est, non suis neq alterius hominis viribus
aut consiliis Leopolim e manu asiatici tyranni, cui
ad devorandum exposita fuerat, ereptam esse, sed dex-
tera Domini ejusq ancillae conciliorum christianorum
promerendae peculiari intercessione ex ipso limine mor-
tis ad vitam revocatam, proinde his solis et se quoti-
dianas gratias, quamdiu vita suppetet, habiturum,
quod suo sub regimine Leopolim divorum, hominumq
patriam sub jugum othomanicum venire non permise-
rint. Similiter et Leopolis, ut iisdem patronis vindi-
cias suas acceptas referret, stativisq feriis diem li-
berationis suae quotannis celebraret, exhortatus est.
Quod quidem cives in se posterosq suos non gravati
receperunt praesertim oculis visos manibusq palpan-
tes tam crebra divinae clementiae miracula Leopoli
patrata nec modo primum, sed juxta numerum tri-
um collium quondam a rege sacrorum pro stemmate
illi donatorum in ternis gravissimis obsidionibus tri-
plicata, adeo ut prodigia bonitatis divinae alibi pere-
grinari, hic hospitari, aliorum rivos derivare, hic fon-
tem perennem aperuisse videantur. De cujus plenitudi-
ne scatebrae emicantes totam Poloniam non raro inun-
darunt. praeteritis quidem annis, si quis mihi dome-
stico testi fidem negaverit, gigantomachiam Cordecii,
reginam Poloniae [illegible] externorumq scriptorum
adversaria adeat, in quibus omnes uno ore loquentes
audiet Serenissimum Ioannem Casimirum regem Poloniae
e Silesia, quo illum arma Suecica repulerant, reducem
cum nullibi in regno tutam stationem invenirat, Leopolim
venisse, ibidemq ante aram hodegetriae Mariae virginis dia-

demate

demate, sceptroq depositis solenne sacramentum dixisse, quo eandem Reginam Poloniae nuncupaverat, ejusq clientelae se regnumq suum subjecerat, quem nuncupationem seu jactionemq a Deipara Virgine acceptam fax supra altare ejus nemine impellante extincta, iterumq per se ipsam reaccensa prodigioso signo demonstravit. Nec mora post istum ejusmodi emissum fortunam regni intermortuam subito vitae redditam in ultionem sui odidius concurrevisse, mox victoribus victis e solio suo iniquum possorem deturbasse, illudq peccatum proregi suo restituisse. Quae omnia floridus ille cantor Mariae lyricis polibus prosequitur, ex. sitonisq cladibus Svelorum totiklem trophaea armis signisq Marismartigiarum coruscantia Stephanum Czarneccium fulminatorem polonicum retulisse, illaq matri castrorum Mariae consecrasse memorat. Cui si fidem nondum adhibuerimus oculis saltem nostris adhibeamus, quibus non sine lacrymis vidimus omnes civitates regni etiam primarias in manus Suecorum, Transylvanorum, Cosacorum, aliorumq minores nota portium venisse, solam et unicam Leopolim segregatam a vulgo ter e praevalidis numerosisq hostibus oppugnatam, ter singulari numinis providentia defensam ne ipsis quidem domitoribus orbis Turcis copiam sui fecisse, verum, tanquam pupillam oculi intactam permansisse, encomiumq illud poetae corducensis promeruisse

Iam satis hoc nostrae memorandum contigit urbi,
Aeternumq decus, quod non impulsa nec ipso
Strata metu tenuit flagrantis in omnia belli
Praecipitem cursum, ceu murus aheneus obstans.

In cujus penetralibus votum regium publice emissum quoniam praefati auctores originem et fontem felicitatis polonae fuisse affirmant, nec huiusq eundem exaruisse, quinimo copiose domesticorum sudore, hostiumq cruore exundasse conspeximus. Quam primum enim Leopolis portas per obsidionem clausas patefecisset, fortuna campi per eas egressa, ad arma, conclamavit, sudominuta foras. per eas egressa, ad arma, conclamavit, suoq classico capiis polonicis animum pugnandi, hostibus fugiendi indixit. Tum enim supremus regni exercitum imperator coacto in unum corpus milite Turcarum, Tartarorum, Moldavorum, Cosacorum cuneos plagia, praedasq per submontanas regiones, uti memoravi, agentes, animose adgressus multos illorum praelium ausos cecidit, plurimos ligabundos in vincula conjecit, reliquos captivis corporibus servitiisq provinciatim raptis impeditos magisq spoliis quam pugna

qua intactos manubiis exuit, pedibus salutem quaerere compulit, dissipatosq per compita et saltus rusticanis mactandos objecit. Etenim nonarum iduumq octobrium semideni dies singularibus cladibus hostium nobilitati sunt, ex quibus aliquot nobiliores delibabo reliquis ad conditores annalium polonicarum amandatis.

Et quidem pridie nonas octobrium capta luce instructi alto oppidi Krasnobrod Batyszer Marsza cum suo manipulo funditus profligatus, Sachtymir Marsza in vincula datus, Abas Marsza pernicitate equi elapsus. A meridie autem inter confluentem Sani et Poici fluminis Themicarsy Marsza cum duabus equestribus legiunculis acie pulsus plurimos ex suis omnibus haustos, ferro truncatos, in manus victorum datos amisit, impedimenta omnia hominum, armentorumq pagatim abactos primo occupanti reliquit, aegre ipse cum aliquot circumpedibus volucri equo in tutum evasit. Nonis octobris major caedes grassatoribus illata; namq profectus villam a Lubaczow Lazinski tribunus militum a Cieszanow Tartaros cum spoliis redeuntes ferro occuparunt, primoq impetu turmas eorum manubiis onustas quaque versum difflarunt aliquot millibus vinctorum in libertatem assertis. Pakro ipse imperator exercitum portiamum agmen Dziambets Tarcicis Horinum afsecutus post brevem conflictum terga vertere, exuvias abjicere, campo cedere coegit, multi ex iis in vulneribus suis sepulti, plurimi in potestatem victorum venerunt, universi autem aspectu polonorum fascinati cuvo ocyores, quo pavor quemq tulit, diffugere, ductor ipse agminis ultimus in praelio, primus in fuga pugnantibus tergum obvertit, Tshazi Marsza e fuga retractus, captivorum tota myrias vinculis exemta est.

Posterus nonarum dies venationi hostium hesterna strage dispersorum per arbusta carrectarq latitantium nec non conquisitioni puerorum a Tartaris derelictorum passim per trivia errantium datus, reliquum diei cadaveribus captivorum et fugientibus barbaris mactatorum funerandis impensum est. Septimus iduum dies candido polonis, atro signandus lapillo Tartaris illuxit, quo jussu Maradini viceductoris sui Komarno oppidum pediter aggressuri acie circulari cinxerunt mox conspectis antecursorum equitatus polonici turmis obviam sibi tendentibus, rati excursionem oppidanorum esse, cum truci barritu in occursum illius ferebantur, at postquam aquila polonica collibus superatis effulserunt, buccinae militares cum timpanis raucum concrepuere, subito terrore perculsi velut fulminis ictu dispersi sunt. Tum vero victores fugientium tergis inhaerentes in multam noctem pro-

miscuis

miscuis cædibus ad satietatem sese explebant. Hostes autem metu futuri periculi in præsentanea pericula ruentes, dum plerique illorum stagnum proximum nando superare nituntur, gurgitibus superati sunt. Nonnulli voraginibus prærupti aggeris absorpti, maxima pars per campos sparsi, dum singuli dilabuntur, universi comprehensi, vel cæsi sunt, pauci pernici fuga præsenti auxilio sese subduxerunt. Inter captivos supra Turcas, et Tartaros etiam Cosaci bipedum pessimi recensiti sunt, quorum astutiores abjectis sclopetis pinicul[is]q capitum evulsis vel præsectis inter mancipia capta occidionem evitare volebant, verum lupi sub pellibus ovium indicio aliorum compeditorum proditi sine ulla commiseratione trucidati sunt. Primores Turcarum, Tartarorumque in omnem casum reservati, pecus bucerum, equinumque praeubi, ale militibus jure victoriæ cessit. Pridie iduum octobrium Tartari diversis in locis profligati, quod optimum factu putabant in unum agmen Alligerii et Maradini satraparum convolaverant, eo consilio, ut evitatis campestribus per saltum Bednarovicianum in Moldaviam penetrarent, mox saltum eundem densa concide arborum implicatum invenientes Petroneam prætervecti Hatussam evadere statuerunt. Verum providus imperator hesterna adhuc die exitis rusticanis, ut transitus sylvestres obsiderent, ipse quoque per lacunosas, salebrosasque semitas tempestive traductis copiis hostibus a fronte occurrit, ubi in illo paucitate occurrentium Tartari contemta contra eos tendere nervos et quo ferre velint, permittere vulnera ventis cœperant, postquam autem signa polonica densis horrentia pillis apparuerunt, buccinæque classicum cecinerunt peritos prudentia prima reliquit, sequius enim consilium, quod ante damnarunt, secuti, in insidias sese sponte præcipitaverunt; quoniam sylvam parte confragosam jam agrestes sudibus, falcibusque armati insederunt, omnesque exitus illius infestos tenebant, a tergo autem:

Sanguineum manibus quatiens Bellona flagellum.

Cum Lithicibus copiis Polonorum fugientibus instabat. Hic Tartari inter sacrum saxumque positi, ut evitarent exitum, perniciem sibi accelerarunt. Cum enim ˣcuneo facto aciem polonicam perfringere, pluresque glomeratim evadere potuissent, laxatis ordinibus viritim fugam capessiverunt. Subinde alii sarcinis abjectis qua data porta ruere. Quidam ex equitibus pedites facti in arbores proaltas conniti, alii in dumetis et senticetis quærere latebras, omnes autem in pedibus inermibus spem salutis reponentes ipsi sese profligaverunt. et prope victoribus vinctos victoribus

ˣcuneo

bus tradiderunt. Universi enim a calvos ad calvum fugati cæsi, captique sunt. Signa sultanica in manus victorum venerunt, spolia omnia excussa, captivi supra decies mille pileis donati, campi vicini, sylvæque amfractus tabo hostium infecti, et cadaveribus strati nunquam alias post Stephanum Chmielecciuum mallium barbarorum clades major Tartaris, supra hunc illata est, quâ funditus, quotquot erant, deleti sunt. Hæc ego extra de opelim auta eo fine recensui, ut non poeticis commentis sed indice admoto indigitarem manifestum divinæ clementiæ argumentum civitati exhibitum, et in eliberatione ejus a pressura hostium, et in hostibus, qui eam premebant, puniendis.

Etenim Turca potens, Dacusque ferox, Cosacique cruenti,
Qui facere in jugulos nostros sibi jura volebant.

Ipsi succidaneæ victimæ pro nobis facti jugulos victoribus, poenas nobis dederunt. Quamobrem tam crebra propitii numinis beneficia toties sibi præstita Leopolis prono animo exosculata inter publicas gratiarum actiones Deo quondam in carne, nunc in pane abscondito redditas novum diem festum fastis suis addidit, illumque quotannis cum nepotibus suis post futuris gratis recordationibus celebraturam se spopondit. Mox anno ver(lente) per templa sacrificiis eucharisticis supplicationibus propiciatoriis, in circo autem organicis, modulatisque melodiis, festis ignibus, ludicris decursionibus, aliisque publicis hilariis celebravit. Neve post genitos celebritatis hujus oblivio unquam caperet elogio per me composito per ædiles suos in arcu prætoriano trabalibus literis exarato anniversarium ejus signavit:

Dies venit, venit dies,
Qua de comedente cibus, de forti dulcedo egressa est,
Postquam fatis suis totiesque superstes Leopolis
A Turcis, Tartaris, Cosacis, Moldavis
Arctissime obsessa, acerrime oppugnata
Jamque ab omnibus conclamata
Regis regum miseratione
Coelitum regina intercessione.

Elogia quatuor in obsidionem civitatis Leopoliensis ad arcum triumphalem per me scripta. Ad primum leo erat pictus fulmina pedibus vibrans, circa illum ignes flammantes.

Epigraphe.

Leonem hunc symbolicum, quem videtis hospites!
Plus ab Uranio indolis hausisse,
Quam a Roxolano nominis accepisse
Non unus Hercules ab exuviis ejus repulsam passus palam fecit.

Horum

Horum primus Stephanus palatinus utriusq Moldaviae
XL. millibus mirmillonum Tesphicorumq succinctus
In praeliarem arenam cum eo descenderat
Neq ignarus flammis non laevis terreri leones
Hinc quoq incendiis proasticis undiq sepsit.
Verum ipso fugitu Leonis fulmina spirantis terrefactus
Vanos sine viribus ignes per pagos oppidaq spargens
Domitorem se Leonem non Leonem esse fassus est.
Porro Leopolis diem 2. Servatii, quo haec acta sunt, suum natalem, Jesumq suum servatorem suum annuis supplicationibus huiusq recognoscit ab anno salutis oecumenicae 1498.
Alterum secundum circa Leonem muscarum et crabronum examina densa.

Epigraphe

Quis unquam fidem daret
Reges animalium leones
Aculeis culicum e Mauritania fugatos fuisse?
Aut Jacobum Nisibis pontificem
Persas immisso ciniphum molesto exercitu
Ab obsidione patriae suae, abegisse?
Nisi muscae Borysthenides Kozaka vernaliter dicta
Classico Bogdani Chmielnicki plebeji ducis
Cum crabronibus tauricanis in unum agmen coacta
Post aquilas polonicas ex utraq Podolia pulsas
Cubilia etiam Leonis roxolani turmatim crebrassent
Ipsumq spiculis suis adorta essent.

Diarium belli et obsidionis anni 1676.

Movimus Leopoli 19 7bris castris constitimus ad Zurawnum 23 7bris. Hic perferuntur nuntii Turcas commistos Scythis Woynitoviensem expugnare arcem. Profundo igitur nocte equitatus movit, die albescente haerimus inter opaca sylvarum, regni vexillifer cum 15. signis mittitur contra hostem et tam auspicati cesserunt initio nam hostilis exercitus trium millium funditus caedentibus fugitivos Polonis, cecidisse feruntur, certe 500. ex praecipuis Turcarum, sed quia nimium fervidius actum est a nostris, longeq processit vexillifer regni, repente circumfusus a Scythis in confiniis Voynitoviensibus palabundis fit tumultuarius reditus, integer hostis, ipsiq subsidia immissa cum Domino Modrzejowski et Strzalkowski fugantur. Accepti centuriones 2. subcenturiones 2. vexillifer 1. 100 ex sociis 100 ex famulatu partim caesi partim captivati, donec totus exercitus noster Scytharum impetum repressisset, ubi Hani nepos vires acceptus et 100. fere mactati sunt. Haec fuit scena Voynitoviensis, redimus eodem die ad castra Zurawniensia, 20. dies conquirendo pabulo data, et haec unica dies menstruae obsidioni alimenta subministravit.

Nam

Nam die 26. Sultanus Muradin, acceptis secum Janissaris 41
equitibus, impetum fecit contra lixas, qui pabulari per pagos
exierant, captiq 700. ex lixis. Movit contra hunc equita-
tus noster, quem extra flumen Tyrica ter rejecit cadente
hoste, et nostris multis sauciis detonantibus interim
tormentis tam diu, donec hostis ad sua stativa rediisset.
Die 27. quietus conjunxit Sultanum Galga et Dziman
Saydak cum Muradino. Dies 28. Hanum et Sultanum
Galga et duos filios Hani per divos circumjacentes ex-
plicavit, cum impetu et velitationibus transacta haec
dies. 29. Ibrahim Bassa cum 12. Bassis advenit fa-
cturus insultus contra Lithvanos, qui laevum cornu
moderabantur. Fuit acris pugna et emenso horarum
spatio strages in hoste major, quam in nostris, ex Lith-
vanis ad 30. perierunt, ex nostris perpauci, Tarnaw-
ski et Ulanecz magna in exercitu nomina alii ad 100.
sauciati. Ex Turcis et Scythis ad 200 occisi plures
sauciati, ni nox incumbens diremisset pugnam pro no-
stris stetisset victoria. 30ma Septembris non totus exerci-
tus in aciem ductus, sed hostis pugnam non ausus
continuis clamoribus et velitationibus diem integrum
tradit. 1a Octobris armistitium hostis petit, sed frauda-
lenter, recognoverunt eminentem locum sub praetextu tra-
ctatuum, et caro constitit nostris haec quies armorum,
nam patuit, quantum indulgentia peccavimus, noctu e-
nim ingentis magnitudinis baterias aliquot excita-
verunt, in quibus locaverunt Sr. cartanos, semicartanos
9. et alia tormenta. 400. 2a Octobris nihil sinistri timen-
tes audivimus delucescente die ingentes illos fragores,
quos nemo militiam 4. annis tractans audisse se dicit.
judicium aeternum et dehiscentis orbis minas putares
integra debacchatus est die ignibus contra nostros hostis
tanquam acriter egit per integros duos dies exoneravit
ter mille carthanos alia tormenta 5342 vicibus, cla-
des inferebantur tum peditatui tum equitatui, sane mi-
serabiles avulsi pedes, manus, capita spectabantur, non
tamen pro numero ictuum clades. ex praecipuis Ziebrow-
ski interiit ictus globo, ex equitibus praecipuis 32. ex va-
riis 41. Apud Lithvanos non constat numerus interempto-
rum. Ex machinis his nunquam tamen magis ab hoste
saevitum est, quam 12. die Octobris, compulsi sumus in e-
rutas et effossas specus, feriebantur durae adeo ut tinni-
tus quidem caderet auditum, ut miraculo esset. fierine id
humana arte, an adscitis ex inferno satellitibus possit?
13 Octobris dies dederat hostem in manus nostras, sed coelum
distulit triumphos, expedita sunt in dextrum cornu agmina ali-
quot contra incursantes Scythas, qui a suis aucti equitatum
nostrum impulerunt in angustias. Serenissimus eduxit 20 tur-
mas levis armaturae, quibus praepe jusserat palatinum Rus-
sia

sic, fuit acris pugna, animanto a tergo Serenissimo suos tur-
males, accurrit tamen auxilium Dziaman Saydak suis jam
laborantibus laboribus, restaurat pugnam, pellit nostros, Serenissimum ×
ab exercitu in quandam redutam propellit, duo vexilla a no-
stris rapit, quo minati Turcae ex castris suis provolant, ne-
scientibus id cum rege quibus, tota moles Turcarum incum-
bit Palatino Russiae, qui 300 ex suis regebat, tantum, caeteri
dilapsi, qui in subsidium positi erant. Sustinuit 15. millia
Turcarum integra hora, donec exercitum reduxisset modicum
sub moenia. Ceciderunt e nostris 306. caesi, saucii 20. equi
saucii 80. Cara Mustapha saucius, Dziamak Bassa occisus ma-
gnae notae, Janissarorum 13. occisi, praeter multos ignotae fortu-
nae, tunc temporis omnem equitatum Turcarum perdidissemus, si
fuisset, qui exercitum eduxisset, sed nemo fuit: nam una quar-
ta parte milliaris abstractus finito certamine per devia
rediit: dux campi pugnabat, 300 viri tantum poterant quid
cogitandum, spectandumve, si hastati advenissent. Admi-
ratus est hostis tantam in nostris virtutem, et protinus
in foedera pacis ivit. Fames inter nostros ingens, ordina-
riam pabulum equis, qui propter defectum alimentorum ad 20.
millia interiere, caeteri residui foliis quercinis et frutici-
bus spiritum traxerunt. Sed nullum etiam apud magnates
panis nullus, cervisia nulla per duas septimanas fue-
rat, unde singulis noctibus ad hostem aufugiebant plu-
rimi, et quidem ex nobilioribus, qui defectum nostrum ho-
sti manifestabant, unde difficilior hostis in tractandis de
pacis conditionibus, si deus non avertisset mentem ho-
stis nos omnes cum rege periissemus, si insultum fecisset,
certe expugnasset castra, nam ex nostris in decursu obsi-
dionis vix fuerunt cum Lithvanis 10. millia, hostis nec au-
dentior fuit potentia. A laevo cornu castra metati sunt Tur-
cae numero 40. millia, dicebantur 60. millia, sed in hunc nu-
merum rejiciebantur mercatores et reliquus imbellis popu-
lus. Stat in medio cum crimensibus ordis 40. millibus,
Sultan Muradin in latere dextro, 15. millia tergum illius tene-
bat. Dziamat Murza cum 8 millibus Bialogrodensium a
dextro cornu constitit Dziaman Saydak et Okas Murza
cum 11. millibus Nohajensium, ejus tergum tenebat Ka-
man et Murza cum certa orda Nohajensium et caete-
ris ordis numero 9. millium. A tergo trans Dnestrum fi-
lii Hani cum 20 millibus ordarum excubias agebant,
Sultanus vero Galga cum 10 millibus civitatis tergum ob-
ederat videbat inter arbusta et recessus montium. qui 9. 8bris ve-
xilla aliquot Lithvana Cosacos, Draganos, quasdam insidi-
as ~~illas~~ jussu Serenissimi× ad iras inquam impulit, multos
captivavit, multi caesi, cum 15. millibus Pemisliam versus
praedas agebat, excursiones a nostris nullae factae cum magno
dedecore dissuadentibus id paucis, adeo constricti fueramus

et

× missos, quo illum

et passum extra valla et extra parietes facere non liceret. 14. Octobris cessavit hostilitas, in casu itaque negotium pacificationis quodam die sabbathi perfectum est, hoc est 15. 8bris. Ita conditiones: cedit universa Ukraina et Podolia Turcae accepta Białocerkiew et Pawłocz, Jassiri 15. millia reddita, sepulchrum P.P. Bernardinis hierosolymis Tradi restituunt, nobis auxilia tam turcica quam scythica, si necessitas tulerit, Liskowie Scythae omnes dimittuntur, ad Turcas magnus legatus mitteretur, et caetera minora. In hoc bello non fuit benedictio Dei, quia si Turcae institissent, Leopolim illis parati erant tradere. Hic in durum, Dei magno favore ex hac calamitosa obsidione evasimus. Aliis relationibus non fidendum praeter hoc, quod 20. millibus talerorum apud Scytham acceleravimus pacta. Illud fatendum, quod Lithvani strenue cum suo duce rem egerint. Incomparabilis est bellator palatinus Lublinensis.

Relacya o potrzebie i Franzatkiej z Tatarami, która się odprawowała 25. Augusta pod Lwowem pod wsią Lysowienicami A. D. 1675.

Die 22. Augusti dał znać JW. Wojewoda Ruski, gdzie wszystkie ordy stanęły na nocleg pod Lipcami mila za Złoczowem od Zborowa, i że tę wieś i inne okoliczne zapalili. D. 23 przysłał p. Mączyński kilka języków branych pod Uniowem, którzy nad surowy zakaz przodem się wyrwali na Uniow i na inne tam bliższe uderzyli wsie, co wszyscy na jedno się zgodzili, że Nuradin Sułtan z Adrygierem Sułtanem ze wszystkiemi Baszami i Murzami z przebrakowaną ordą idą pode Lwów o dwa konie dla prędkości niezostawiwszy wkoszy przy Jassyrze jedno po jednemu dziesiątku, intencya ich opasać ze wszystkich stron Lwów, potym zagonyrozpuścić na San i aż ku Lublinu. Ogłoszono tedy tę nowinę z dział tegoż dnia, i na wszystkie strony z przestrogami obesłano, straże zaś podjazdowe które o dwie mile zawsze stawały, wzmocniono wielką ludzi liczbą. Dnia 24. w dzień S. Bartłomieja powrócił rano z swym p. Mączyński pułkiem po nim prędko przybiegł posłaniec od Jmci p. Wojewody Ruskiego dając znać, to jest 28. przeszłej w piątek, że minęli Złoczów Sołtani ze wszystkiemi woyskami, z którymi się nachatasowali pod zamkiem począwszy o dziewiątej rano aż do wtorej z południa, gdzie i z dział potężnie ich raniono. Z południa tedy zaraz dali znać podjazdowe straże, że się już woyska nieprzyjacielskie zbliżają, które gdy się zbliżały do Bitki na gościńcu Glinianskim o mil trzy ode Lwowa, uderzył na nich grad z śniegiem taki, że wszystkie ziemie okrył, którą burzę i nam z gór tuteyszych bardzo dobrze widać było sami w ślicznej zostając pogodzie, czemu się wielce nieprzyjaciel dziwował za zły to sobie mając znak, bo skoro na tę stronę przeszli Bitki, zastali śliczną pogodę a nayśmnieyszego tedy burzy śnieżnej nieznaleźli znaku, ogłoszono

szono tedy z dział dla pobliższych wsi, które jeszcze w domu dosiadali, a gdy już ku piątey z południa się miało, pokazały się uchodzące straże, za któremi w tropy zaraz w szybkim locie nieprzyjaciel gościńcem Gliniańskim pokazał się. Ordynował tedy Krol Jego Mći Xięcia Jegomości podkanclerzego, i Hetmana polnego Litewskiego na gościniec od Bobrki z partyą. wielki Xiążę Litewski obóz zaś dobrze opatrzywszy wyprowadził na górę woyska nad obóz, tam assekurowawszy gościniec od Winnik, i zostawiwszy nad nim P. Generała Koryckiego dla bespieczeństwa tyłu P. chorążego koronnego, zaś usarską chorągiew, a z drugą także P. podkomorzego Bełzskiego. ordynowawszy od zamku wysokiego, pod który udała się część była ordy niemała, wyprawiwszy przed sobą harcownika, którego już nie przyjaciel wspierał aż pod same parowy Jmć Pana Strażnika koronnego z wołoskiemi chorągwiami Krol Jmć i parę działek i półtora set piechoty nadał. którzy pasami i czasem obiema kawaleryi skrzydłami poszli, aż pod jazdy dały znać, iż od Bobrzeckiego niemasz nic gończa. Krol Jego Mći dał ordynans do Xięcia Jego Mći. Wyszedłszy tedy z wąwozu, rozciągnąwszy wszystko od lasu do lasu kazał się pokazać wołoskim chorągwiom ochotnikom, i z trzemi kozackiemi chorągwiami, sam w tropy z husarskim towarzystwem z dzidami, których umyślnie Krol Jmć kilka tysięcy kazał narobić w rzeczy wie kopie czeladzią i przydanymi do nich towarzystwem mając, z których usarskich chorągwi każdą Krol Jmć na dwie rozdzielił, towarzystwu lekkiemu z dzidami za sobą następować kazał, a czeladz sama tylko z kopiami z dobrym porządkiem za Krolem Jmcią następowała. Nadszedł zatym i Xiążę Jmć podkanclerzy, który złączywszy kozackie z usarskiemi chorągwiami, a usarskie z usarskiemi na lewym skrzydle spotkali się z nieprzyjacielem, który zapaliwszy dla wielkiego postrachu we wsi Lysienice karczmę i dwor w Kamienopolu, wieś Mikłaszow tył podali i wszyscy poszli okrywszy wszystkie pola jako mrowie, we wszystkim woysku jeno jedna była ich chorągiew i bunczuk, który wzięli u zabitego chorążego. sami zaś trzy dni szli, jedni tey nocy już się za Złoczowem oparli różnemi szlakami idąc aż na Przemyślany z konfuzyą wielką, cokolwiek którému zawadziła noc, która zaraz nie mrok zaszła, gonić ich niepodobna było, języki powiadają, że cała

tą noc p. Boga prosili, aby Krol uchodził z pode Lwowa żeby za nim poszedłszy impune mogli byli grassować po całey Polszczy. Iuż im tedy za Boską pomocą do rozpuszczania zagonow nieprzyszło,* nietylko jako byli zamyślili ku Jarosławiu i Lublinu. Iaka dalsza o tym nieprzyjacielu nastąpi wiadomość przyszłą pocztą doniesie

Rezolucya.

Z Złoczowa od JW. woiewody Ruskiego przyszła wiadomość, że wczora od Hana podpadli byli pod Złoczow i harcowali się z naszemi, odarwali nam chorążego. Adrigiarey sułtana dobrego języka, ktory powiedział, że Han stoi na Jezierzańskich polach, i od niego wysłuchani są, a Ibrahim Basza pod Pluhowem stoi, zamysłow jego nikt niewie. Względem tey ordy, co tu pode Lwowem była, nie wie, gdzie się obrociła? podjazd, ktory dziś posłano, co przyniesie, czas pokaże.

Tunc profecto sibilabit Dominus, muscae ut ab extremo fluminum veniret, simul quoq suscitavit Neo Moysen D. Joannem Duclanum Russiae Cavaranicum, qui hanc plagam aegyptiam non clava Herculis, Moysisve, aut virga thaumaturga, sed virtute de super sibi data ab hac civitate abegerat, Anno vindicatae salutis MDCXLVIII, cui Leopolis tot civicas debet, quot cives servatos habet.

Ad tertiam. Leoni pedibus erecto Moschus clitellas sarcinarias ab una, ab altera parte frenum vel jugum imponere laborantes.

Nomen inclytum Leonis

Epigraphe. Postquam per supremos pontifices imperatoresq ivisset.
Romae etiam et Alexandriae aliquam moram fecisset.
Novissime supra hanc civitatem tertio ab hinc saeculo consedit.
Illiq non tantum titulum, sed etiam genium suum indidit
Basilicum siquidem animat leo.
Dentibus et unguibus suffragantibus rex ferarum dictus
Nullius jugum accipere, nullius sarcinas ferre noverat
Quod tamen ut dumq symbolico ejus urbis Leoni
Bogdanus Chmielnicki proditor patriae
Una cum malevolentibus Moschis ontophagisq Lappis
Manibus armatis imponere laboravit
Verum neq Hannoni Leonem clitellis onerare Carthaginenses.
Neq phaktonti Russiae eundem sarcinarium facere
Magna mater magni agni Leoni permisit.
Anno libertatis christianae 1655.

Epigraphe.

Pingatur Leo et Turci aliquot illum retibus illaqueare volentes.

* bo nawet i za błoto ku zboiskom przeyść Regium im nieprzyszło

Regium est in sago urbes et provincias captare
In toga tygrides et leopardos venari.
Ita Machometes Turcarum tyrannus
Idemq fortunae Thymothei collactaneus
Post tot regna per quietem in casses suos conjecta,
Miracula etiam naturae Camenetco retibus suis irretito
Ad subiendam Leonis Roxolani Metropolim
Kaplan Bassa retiarium suum
Cum 40. millibus vulturiorum armatorum delegaverat
Qui Leonem urbicum omni spe subsidii exarmatum
Undiq ferrata indagine cinctum
Cum plagis othomanicis inducere nulla vi posset
Ad artes vulpinas versus
Intra tenebratae viscera terrae foveam subdolam duxit.
Caeterum D. Michaële militiae coelestis archistratego
Eodem tempore encaenia sua in monte Gargano
Festis ignibus fulgentiisq celebrante
Perfossor terrae territus cum cassis capibus abiit.
Anno a morte triumphato 1672.

Praesens Exemplar ex libro manuscripto per olim nobilem Spblem Josephum, Bartholomaeum Zimorowicz consulem Leopoliensem congesto antiquissimo in originali apud me existente depromtum, et cum eodem manuscripto, cui titulus: Codex archivalis civitatis metropolitanae Leopoliensis, confrontatum et verificatum fide mea jurata attestor. In cujus fidem manu mea propria me subscribo. Leopoli hac die 17ma mensis Martij Anno Dni 1765to. Fott. Kupinski Aptius et officii consularis Leopoliensis Notarius mp. L. S.

Ego Gabriel, Andreas Kasparowicz protonot. Apticus Leocent. praesentes copias ex codice archivali civitatis Leopoliensis descriptas per olim Nblem et Splem Josephum, Bartholomaeum Zimorowicz consulem Leopol. conscriptas vidi, legi, illasq de verbo ad verbum concordare cum suo originario hocce codice inveni. In quorum fidem manum meam cum sigillo apposui hac die Jovis 30. mensis Maji Anno Dni 1765. Idem, qui supra mp. L. S.

Codex archivalis civitatis metropolitanæ Leopoliensis ex originali transscriptus anno 1765. et recognitus auctoritate, de qua ad calcem.

Synopsis operis Zimoroviciani.

pag.
1º Dedicatio operis Consulibus civitatis. — 1.
2º prophasis. — 3.
3º Nomen Russiae — ″
4º Origo Russiae. — 4.
5º Sarmatae. — 5.
6º Roxolani. — 7.
7º Vandali. — 8.
8. Gotti. — ″
9. Slavi. — 11.
10. Divisio Russiae. — 12.
11. Religio Russorum. — 14.
12. Reges Russiae. — 16.
13. Russia Poloniae addita. — 20.
14. Leopolis Russica. — 24.
15. Ratio, cur triplex Leopolis. — 31.
16. Conditor primaevus princeps Leo. — ″
17. Leo juvenis obses Tartaris datus. — 32.
18. Clades Sandomiriensis — 33.
19. Causa condendae urbis Leopolitanae. — ″
20. Variarum nationum incolae. — 35.
21. Armeni Leopoli unde? — ″
22. Hebraei Leopoli unde? — 36.
23. primaevum urbi nomen Lwihorod. — 38.
24. Constantia noverca Leonis. — 39.
25. Dominicani Leopoli. — 40.
26. Imago Virginis Mariae per S. Lucam picta. — ″
27. Hanc imaginem Vladislaus Opoliensis Czestochoviam transfert. — 42.
28. Leo a Polonis vincitur. — 43.
29. Basiliscus patruus Leonis — 44.
30. Cineres Danielis Halicia Leopolim transportant — ″
31. Constantia in monasterio Sandecensi. — 45.
32. Nagajus et Telebugus Poloniam devastant. — ″
33. Mors Leonis et ejus epitaphium. — 46.
34. Leopolis germanica. — 47.
35. Boleslaus dux Leopolim venit. — ″
36. Casimiro Magno, Boleslao mortuo Leopolis aperitur. — ″

37.

37. Arx ultraq igni datur. — " — " — " — 48.
38. Castellum in colle e lapide extruitur. — " — "
39. Praesidium germanicum Leopoli. — " — " — "
40. Laudes Germanorum. — " — " — " — 49.
41. Casimirus Germanis solis tradit regimen. — 50.
42. Commoda Leopolis per Germanos. — " — " — 51.
43. Quot castella et urbes Casimirus fundavit? — 52.
44. Fames et pestis per Poloniam grassata. — " — "
45. Nobilitatis Russicae strages per Moldavos. — "
46. Lubardus Lithvaniae princeps Haliciam devastat. — "
47. Societas literatorum introducta — " — " — 53.
48. Nosocomium sub auspiciis Spiritus S. — " — "
49. Gymnasium triviale Leopoli. — " — "
50. Basilica metropolitana fundatur. — " — " — "
51. Mors Casimiri et ejus mausoleum. — " — 55.
52. Ludovicus Hungariae et Poloniae rex. — " — 56.
53. Vladislaus dux Opoliensis prorex Russiae. — " — "
54. Plures fundi oblati civitati a Vladislao duce. 57.
55. Antonius Italus praesul haliciensis. — " — "
56. Vladislaus dat ei Leopoli curiam suam — " — "
57. Ludovicus devicit Lithvanos. — " — " — "
58. Aedes Dominicanorum et Franciscanorum. — 57.
59. Aedes Armenorum. — " — " — " — "
60. Pestis et fames in Polonia. — " — " — "
61. Andreas Somerstein judex Leopoliensis. — "
62. Emporium institutum. — " — " — 57.
63. Leopolis combusta. — " — " — "
64. Imago Beatissimae Leopoli aufertur. — 58.
65. Praescripta contra luxum. — " — " — 58.
66. Contra lusum tesserarum. — " — " — "
67. Ordinationes contra convivia. — " — " — 59.
68. Vladislaus Jagello dirimit lites cum Joanne Rutheni. "
69. Vectigal taurinum. — " — " — "
70. Jacobus praesul decimat agros civiles. — "
71. Gerontocomii Spiritus S. haereditas. — " — 60.
72. Tartari Leopoli civitate donati.
73. Presbyterium basilicae concameratum. — " — "
74. Dux Svidrigello Leopoli.
75. Sodales mariani in urbe.
76. Joannes Rutheni et Leontini concordiam ineunt. "
77.

77. Aqua Leopolim conducta. 60.
78. Antonius de Kobylany arci superiori includitur
79. Regis munificentia in novo domum
80. Joannis Rutheni lites cum Religiosis
81. Vladislaus rex bellum prussicum parat.
82. Jacobus archipraesul domum emit.
83. Idem Jacobus moritur. 61.
84. Lites Joannis Rutheni.
85. Archipraesul Nicolaus Trąba.
86. Post hunc Joannes Rzeszowski.
87. Lites Joannis Rutheni dirimuntur.
88. Crux lapidea citra patibulum erigitur.
89. Capella S. Crucis in suburbio Cracoviensi. 62.
90. Cruces ligneae erectae.
91. Leopolis metropolis facta.
92. Facta Joannis Rzeszoviensis. 63.
93. Alexander dynastes Moldaviae Leopoli
94. Civitati a rege fundi donantur.
95. Orator alemannicus et vernaculus.
96. Impensae in equos regios.
97. Regi et reginae dona data.
98. Spytko de Melsztin poliarchus Leopoliensis.
99. Zofka Ducis Kijoviensis Iwani filia Leopoli.
100. Tumultus Leopoli.
101. Colonia Kulparkow.
102. Petrus Vlodko proses Leopoli. 64.
103. Moenia urbis elevantur.
104. Collegium canonicorum fundatur.
105. Vitoldus Leopolim occupare tentat.
106. Vladislaus rex contra Svidrigellum.
107. Svidrigelli domus Archiepiscopis donatur.
108. Luctus mortuo rege Vladislao.
109. Vinea Leopoli.
110. Vladislaus Jagellonides rex Moldaviam bipartitur. 65.
111. Spytko de Jaroslaw praefectus Russiae.
112. Mortuo Joanne Rzeszowski, Joannes Odrowonz succedit.
113. Post Spytko de Jaroslaw Vincentius de Samotuły sequitur.
114. Armeni et Russi delubra extruunt.
115. Tartari ad Leopolim.
116. Fames et alia mala in Polonia. 66.
117. Isidorus in Moschoviam legatus.
118.

118. Describitur status equitum ejus seculi. —„ 66.
119. Subsidium nummarium pro bello turcico. — „ — „
120. Sacellum sub nomine divi Leonardi. — „ — „ — „
121. Tartari ad Leopolim.
122. Singulis collegiis opificum distribuuntur arma. 67.
123. Sodalitium jaculatorium institutum. — „ — „
124. Casimirus Jagellonides patres Moldaviae in fidem Camenecii recipit.
125. Joannes de Sienno vincit Valachos.
126. Caesi bello valachico Leopoli sepeliuntur.
127. Joannes Odrowązius archipraesul mortuus non defletur.
128. Andreas Odrowązius satrapiam Russiae accipit.
129. Gregorius Sanocensis archipraesul Leopoli.
130. Constantinopolis a Turcis capitur — „ — „ — 68.
131. Sachmat cum Tartaris ad Leopolim.
132. Graeci fugitivi Leopolim suscipiuntur.
133. Octo fana russica Leopoli.
134. Swidrigello Vilnae sepelitur.
135. Colonia Bilohorcz fundatur.
136. Georgius Strumilo Gryszki et Monastyrzyce conventui S. Francisci donat.
137. Joannes Chodorowski Bobrow, Mohilisrze, et Luczany valetudinario S. Spiritus donat.
138. Hae tres villae uno Malechow permutatae.
139. Duo consules Leopolienses in Moldaviam mittuntur. 69.
140. Vicus Ilinianensis fundatur.
141. Duo Religiosi divi Joannis Capistrani Leopoli.
142. Milites cruciati civitati minantur.
143. Ordo equestris societatem auxilii cum civitate init.
144. Andreas Odrowązius praefectus moritur. — 70.
145. Michaël de Jarosław ei succedit.
146. Tempore pestis Sigismundus Medicus Leopoli.
147. Liberatores tormentorum a rege Leopolim missi.
148. Stephani Moldaviae principis lubrica fides.
149. Rus Holowsko fundatur.
150. Clemens Baccalaureus Romam mittitur.
151. Stanislaus de Chodecz urbi praeficitur.
152. Statua Christi Cracovia Leopolim advehitur.
153. Impudicus quidam severe punitur.

154.

154. Vilitas rerum Leopoli. — " — " — " - 71.
155. Tartari Russiam devastant. — " — " - "
156. Turcae Valachia excedere coguntur. — "
157. Spytko Jaroslavius praefectus Leopoliensis.
158. Gregorius Sanocius moritur.
159. Pestis Leopoli. — " — " — " — " - 72.
160. Joannes Dlugossus moritur.
161. Leopolis munitur.
162. Incendium Leopoli et pestis inter plebem.
163. Post 131. annum basilica finitur.
164. Joannes Strzeleccius archipraesul Leopoliensis. - "
165. Altare summum in aede metropolitana. — " 73.
166. Coenobium virginum S. Francisci Leopoli.
167. Leopolis contra Turcas munitur. —
168. Divus Joannes Duclanus Leopoli — " — " - 74.
169. Contagio per vulgus.
170. Casimirus rex Stephanum Valachiae principem in fidem recipit. — " — " — " — " — " — " - 75.
171. Litera libertatis a rege.
172. Alexander pharmacopola introducitur.
173. Joannes Albertus princeps Tartaros vicit.
174. Turris praetoria inchoata. — " — " — 76.
175. Tectum domus metropolitanae.
176. Turris praetoria finita.
177. Casimirus rex Grodnae moritur. — " — " — "
178. Joannes Albertus rex Poloniae.
179. Ver nimium praecox nocivum.
180. Joannes Strzeleccius archipraesul moritur.
181. Appendices templi metropolitani finiuntur. — " - 77.
182. Propugnaculum ad portam Cracoviensem exstruitur.
183. Incendium Leopoli.
184. Andreas Rossa Boryszonius archipraesul.
185. Duplex stabulum aedificatum. — " — " — " 78.
186. Collegium jaculatorum gallum ex argento senatui exhibet.
187. Infelix exitus belli contra Valachos. — "
188. Leopolis ab hostibus obsidetur, et liberatur. - 79
189. Cives suburbani se muniunt. — Colonia Porzecze. 80.
190. Ordo sedilium curulium pro senatu in templo.

191. Stanislaus de chodecz præfectus urbis. — " — 80.
192. Albertus rex moritur.
193. Alexander rex Poloniæ.
194. Bernardinus Vilczek Archipræsul Leopoli. — 81.
195. Joannis Myszkovii cum consulibus lites.
196. Colonia Wolica.
197. Ignis grassatur Leopoli.
198. Felix et Gregorius Strussii a Tartaris occisi.
199. Immunitas pensionum publicarum Leopoli data — 82.
200. Tartari a Polonis caesi.
201. Rex Alexander moritur.
202. Aedicula S. Annæ. — 83.
203. Rex Sigismundus eligitur. — " — "
204. Villæ duæ urbanæ Zubrza et Oswica. — "
205. Lites inter scholares et milites. 84.
206. Valachi oppugnant Leopolim — " — "
207. Sigismundus Leopoli.
208. Moneta minuta Leopoli Piorunski dicta 85.
209. Areamaediculæ D. Annæ actuario suo civitas tradit.
210. Ignis Leopoli.
211. Penes Lopuszna Tartari victi.
212. Lites inter clerum et consules sopiuntur.
213 Exundatio fluvioli Poltew. — " — " — " — 86.
214. Tartari in Russia.
215. Triste supplicium Armeni Iwaszkonis et Sophiæ.
216. Clades Polonis a Tartaris inflicta.
217. Tristis exitus Nicolai a Pilzno notarii Leopol. 87.
218. Wolphgangus Scholz Wratislavia Leopolim venit.
219. Tartari in Russia. — " — " — " 88.
220. Segnitia Polonorum in persequendis Tartaris.
221. Magnum incendium Leopoli.
222. Leopolis reaedificatur. — " — " — " 89.
223. Victoria de Petro dynasta Moldaviæ.
224. Segnities Polonorum in debellandis Tartaris. 90.
225. Nicolaus Odnowski præfectus Leopoli.
226. Propugnaculum prægrande civitas restituit.
227. Armenorum macella ante aedem corporis Christi.
228. Famulum plebijum S. Laurentii.

229. Segnities Polonorum in debellandis Moldavis 91.
230. Joannes Tarnovius Moldavos profligat. — 92.
231. Vicus Armenorum combustus.
232. Propugnaculum ad claustrum Bernardinorum.
233. Aedicula S. Crucis aedificatur.
234. Propugnaculum ad pontem Sokolnicensem extruitur. 93.
235. Bernardinus Wilczek Archipraesul moritur
236. Petrus Starzechovius archiereus Leopoli.
237. Stanislaus Sholz Swidnica oriundus Leopoli sedem figit 94.
238. Pestis Leopoli.
239. Seniores contuberniorum in partem reipublicae vocati.
240. Magistratus praepositum nosocomii nominare consueverat. — " — " — " 95.
241. Sigismundus rex moritur.
242. Avus praedixit suum nepotem poetam futurum. "

Leopolis Polonica.

1. Causa hujus cognominis. — " — " — 96.
2. Fames in Polonia. — " — " — 97.
3. Petrus Starzechovius Archipraesul moritur — ".
4. Successor ejus Felix Ligeza de Bobrek. — "
5. Sigismundus Ligeza praefectus urbis moritur. — 98.
6. Comicus casus filiae ducis de Ostrog. — "
7. Felix Ligeza Archipraesul moritur.
8. Petrus Tarto de Grzechotowice Archipraesul — " 99.
9. Descriptio armorum arcis supernatis.
10. Synodus cleri.
11. Archipraesul moritur.
12. Incendium Leopoli. — " — " — " — " — 100.
13. Tomsza princeps Valachiae decapitatur.
14. Stanislaus Słomiński Archipraesul.
15. Leopolis munitur. — " — " — " — 101.
16. Petrus Barzy legatus in Hispaniam.
17. Incendium Leopoli.
18. Pestis Leopoli.
19. Sigismundus Jagellonides rex moritur.
20. Leopolis restauratur. — " — " — " — 102.
21. Turris rusticana fundatur.
22. Henrici Valesii regifugium.
23. Tartarorum incursus.
24. Stanislaus Słomowski Archipraesul moritur. — 103.
25. Stephanus Bathoreus rex Poloniae

26. Iwan Podkowa Leopoli. — " — " — " — 104.
27. Octaphius Daszkiewic dux Cosacorum capitur.
28. Joannes a Sienno Archipræsul.
29. Lites inter plebem et consules. — " — " — 105.
30. Cometes apparuit.
31. Stephanus rex Leopoli.
32. Iwan Podkowa decapitatur.
33. Turris russica finita. — " — " — " — 106.
34. Valentinus Wzsik equestri ordini adscriptus.
35. Polotynski in vistulam se dat præcipitem.
36. Leonardus ærarius morte punitur.
37. Metæ duæ cippis lateritiis insignitæ
38. Infelices duo rivales.
39. Nicolaus Petarinus moritur. — " — " — " — 107.
40. Ignis Leopoli.
41. Joannes a Sienno Archipræsul moritur.
42. Dominator Valachiæ Sankuta decapitatur. — " — 108.
43. Joannes Solikowski Archipræsul.
44. Consules injuste coram Archipræsule accusantur. 109.
45. Ignis in suburbio Haliciensi.
46. Pestis grassatur.
47. Fraternitas S. Annæ in templo P. P. prædicatorum.
48. Synodus Leopoli.
Literæ a Sixto V. civibus redditæ. — " — 110.
49. Stephanus Bathoreus rex moritur. — " — 111.
50. Conventus super electione regis Leopoli.
51.
52. Sigismundus III. rex poloniæ — " — 112.
53. Leopolis a partibus Maximiliani solicitatur.
54. Russiæ Turcæ imminent.
55. Tristis exitus filiorum Biatoskurski. — 113.
56. Jesuitæ Leopoli.
57. Dissidium inter magistratum civitem et ecclesi. 114.
58. Conventus diœcesanus.
59. Pestis Leopoli.
60. Moniales S. Benedicti. — " — " — " 115.
61. Ignis grassatur.
62. Nalewayko per Joannem Zamoscium captus.
63. Turba inter milites et scholares. — " — " — 116.
64. Natalia Auctoris describuntur.
65. Templum latericium Benedictinarum. — " 118.
66. Organum in æde metropolitana renovatum.
67. Pestis per vulgus.
68. Restauratio ædicula S. Annæ.

69. Funus reginæ celebratur — " — " — " 118.
70. Lites inter Armenos et Catholicos.
71. Transylvanus princeps a Polonis profligatur.
72. Columna lapidea Christi in via Sokolnicensi. — 119.
73. Fanulum D. Magdalenæ.
74. Ioannes Dawidowski a sicariis mactatur.
75. Ioannes Herbertus orator moritur.
76. Ignis Leopoli.
77. Sacellum crucis dominicæ finitum.
78. Lites inter vulgus et rectores urbis.
79. Pestis grassatur.
80. Aurifaber ob adulteratam monetam ad rogum damnatus. — " — 120.
81. Obsessor viarum quadripartitus est.
82. Incendium Leopoli.
83. Solikovius archipræsul moritur.
84. Stipendia militibus solvuntur.
85. Funus Solikovii.
86. Corniactus moritur. — " — " — " — 121.
87. Lites internæ in civitate sopiuntur.
88. Stanislaus Sutski Satrapes Russiæ.
89. Grassatores nocturni morte puniuntur.
90. Domus noviciorum apud Iesuitas.
91. Hippatius Pociy metropolites unionem suscepit.
92. Demetrius falsus princeps Moschorum.
93. Templum Prædicatorum dilatatur. — " — 122.
94. Ioannes Zamoyski Primatius artifex Leopoli.
95. Ignis grassatur.
96. Asceticæ D. Francisci existere desinunt. — " — 123.
97. Heros Ioannes Zamoyski moritur.
98. Latrones novem morte puniuntur.
99. Lites inter Drohovium et Stadnicios. — " — 124.
100. Collegium virginum S. Francisci cum templo fundatur 125.
101. Suburbani aliam urbem condere tentant.
102. Iacobus Wiotecki consul moritur.
103. Aedicula D. Adalberti erigitur.
104. Locus instituti scholastici statuitur — " — 126.
105. Prima festivitas in templo PP. Bernardinorum
106. Basilicæ Iesuitarum fundamenta ponuntur. — 127.
107. Georgius Boem Consul Leopoli.
108. Smolenscum a Polonis subactum.
109. Gaspar Schlegell medicus moritur.
110. Iacobus Scholz moritur. — " — " — " — 128.
111. Locusta Leopoli.
112. Tartari grassantur.

113. Milites poloni e bello moschovitico tumultuantur.
114. Comitia Leopoli. — " — " — " — 129.
115. Basilica Bernardinorum publico patefit.
116. Turbo verticosus Leopoli.
117. Licentia militaris refrenatu.
118. Ioannes Zamoyscius moritur. — " — " — 130.
119. Patres Carmelitæ discalceati Leopoli.
120. Andreas Prochnicius Antistes Leopoli.
121. Turbæ militares in Russia.
122. Albertus Domaszewicz a prædone interficitur — 131.
123. Ignis Leopoli.
124. Turris altius producta. — " — " - 132.
125. Simon Alexandrinus consul moritur.
126. Inundatio Leopoli.
127. Stanislaus Kristanovicius doctor juris.
128. Stanislaus Dibovscius consul moritur — " . 133.
129. Thomas Piravius primus ecepiscopus
130. Nicolaus Mankowski consul moritur — " 134.
131. Scholares Iudæos infestant.
132. Lazareti translatio.
135. Cometes Leopoli.
136. Bartholomeus Ubersowicz rector urbis servatur
137. Turris prætorii finitur. — " — " — 135.
138. Ioannes Sulinski consul moritur.
139. Tremor terræ per Russiam.
140. Arcterium PP. Carmelitarum fundatur.
141 Tartari in Russia. — " — " — " - 136.
142. Prodigia vulgantur.
143 Bellum contra Tartaros paratur. — 137.
144. Stanislaus Anserinus moritur. — 138.
145. Nuncius de pace recuperata. — " — . 139.
146. Sigismundus Leopoli valedicit.
147. Ladislaus princeps advectus Leopolim.
148. Exercitus eorum ex bello periclitatur. — " - 140.
149. Arx superna reparatur.
150. Milites stipendia exigunt.
151. Simon Strogniew morte punitur.
152. Leopolis felicior
155. D. Theresiæ trophæum — " — " — " — 141.
156. Milites urbem turbant.
157. Duo sacrilegi ad rogum damnantur — " — 142.
158. Mala diversa Leopoli. 143.
159. Pestis Leopoli.

160.

160. Tartari in Russia — " — " — 143.
161. Andreas Hebrecius consul moritur. — " — 144.
162. Tartari grassantur.
163. Quedam venefice persone morte puniuntur. 145.
164. Antistes aliquos consules ab ecclesia segregat.
165. Labrum promurale erigitur. — " — " — 146.
166. Thomas Pyrawski præepiscopus moritur.
167. Lucas Kalinski ei succedit.
168. Pestis Leopoli.
169. Tartari in Russia.
170. D. Casimiri natalis publice celebrari cœpit. 147.
171. Duo Lachodowski fratrem suum occidunt.
172. Stanislaus Hucrkowski moritur. — " — 148.
173. Tartari victi.
174. Ignis Leopoli.
175. Dissidia in urbe.
176. Zimorowicz uxorem ducit. — " — " — 149.
177. Martinus Campianus moritur.
178. Stanislaus Lubomirski satrapes Russiæ. 150.
179. Apothecaris D. Andreæ Corsini.
180. Tartari grassantur. — " — " — " — 151.
181. Stephanus Chmielecius vincit, sed brevi moritur.
182. Sigismundus rex unionem tentat. — " — 152.
183. Turbo vehemens Leopoli. — " — " — " — 153.
184. Turbæ militares ob stipendia.
185. Mathiæ Hayder consulis filia moritur.
186. Jesuitæ Ecclesiam suam Christo consecrant.
187. Patres strictioris observantiæ S. Francisci Leopoli 154.
188. Unio ritus armeni cum catholico.
189. Sudmiracius consul moritur.
190. Latrones morte puniuntur. — " — 155.
191. Describuntur quidam infelices juvenes.
192. Constantia regina moritur.
193. Bartholomæus Uberowicz moritur.
194. Sigismundus rex moritur. — " — " — " 156.
195. Receptio ad aediculam D. Martini introducta.
196. Turba scholarium.
197. Melchior Wolphowicz moritur. — " — " — 157.
198. Vladislaus rex Poloniæ.
199. Antistes et coepiscopus moriuntur. — " — 158.
200. Carmelitæ discalceati mutant locum.
201. Agnes Szafilina credula fit infelix.

Praefatio.

Cuivis hocce lecturo opus luberet scire prius, quis nam fuerit ille Zimorowicz? quo vixerit tempore? et quando hocce scripserit opus? Licet primae duae questiones per p. Chodynicki Carmelitam ~~sint jam solutae~~ in opere edito de doctis Polonorum viris, jam sint solutae, tamen praeter ea et Nobilis Magistratus Leopoliensis ad similem questionem per P.P. Basilianos sub anno 1770. factam ejusmodi tenoris scriptotenus exhibuit responsum. „Procon„sul et consules Urbis Sae Regiae Majestatis Leopo„lis metropolis Russiae in regno Poloniae — Univer„sis et singulis, quorum interest, notum testatumque „facimus praesentibus litteris ad affectationem „AA. RR. PP. Basilianorum monasterii Leopolien„sis ad Aedes S. Georgii Martyris extraditis, a qui„bus patribus expetitum est, ut testaremur, quo an„no et tempore vixerat nobilis Zimorowicz et opus „suum, hoc est: Descriptionem urbis Metropolitanae „Leopolis cum circumferentiis consumaverat? — Nos „illuque visis actis consularibus atque libris typo„impressis, quorum uni titulus: Triplex Leopolis, „alteri: Viri illustres, devenimus, quia Ipse circa an„annum 1660. ipsum vixerat, et jam notariatus consu„laris officio fungebatur, ac brevi Consul factus, et no„titia dictorum consularium imbutus libros praefa„tos, in quibus Descriptio urbis Leopolitanae cum cir„cumferentiis continetur, inchoavit, ac tandem circa „annum 1672. consumavit, et typo imprimi fecit. In „quorum fidem praesentes sigillo Urbis communiri jus„simus. — Datum Leopoli in Praetorio die prima men„sis Augusti, anno Domini 1770. Martinus Mercenius „proconsul urbis Sae Regiae Majestatis Leopoliensis (L.S.) „Franciscus Xaverius Jarkiewicz Sae Rae Majestatis „Secretarius et officii consularis Leopoliensis notarius mp.

Iuxta hocce testimonium Magistratus Regii Leopoliensis jussu ipsius auctoris Descriptio urbis typo impressa esse videtur. Attamen hoc assertum verum esse non potest, siquidem praeter opusculum: Viri illustres in plu„

in pluribus bibliothecis typo impressum reperibile Triplex Leopolis hucusq in manuscripto tantum manebat. Quodsi enim fuisset impressa, non oportuisset certe P.P. Basilianos adeo sollicitos in augenda Sua bibliotheca originali perscribere manuscriptum, ejusdemq copiam anno 1765. vidimare, supersedissent procul dubio jam typo impresso operi. Hoc opus typo impressum reperiretur etiam in aliis et praecipue in bibliotheca Zalusciana Varsoviae, quae serius, uti notum, Petropolim transvecta extitit, atq Karamsino historiam imperii Russici eo tempore compilanti jam suffecisset. et tamen p. m. D. Basilius Kukolnik sub 12. Aprilis 1804. anno p. m. R. P. Modestum Hryniewiecki Basilianum enixe rogabat, ut ei ad tempus concessum hocce manuscriptum Zimorovii pro adjuvando D. Karamsino in ejus labore litterario transmittere vellet. Quod manuscriptum Basilianorum simul cum effigie Leonis principis reapse missum Petropolim et postea remissum extitit.

Potuit esse firmum propositum Zimorovii suum opus typo impressum videndi, sinistro tamen casu aliquo contigisse videtur, ut illius non satisfieret votis. Grates sint itaq AA. RR. PP. Basilianis pro hacce saltem copia praefati manuscripti officiose approbati, uti lectori ad calcem operis innotescet, huc usq fideliter conservata. Sciendum est enim manuscriptum originale per Zimorovium conscriptum, unde P. P. Basiliani anno 1765. suam descripsere copiam in archivo magistratus Leopoliensis fere ad finem saeculi XVIII. integrum conservatum fuisse, hoc tempore primo, tertatto ita olim R. P. p. m. R. P. ~~Basiliano Hrynie~~wiecki ~~niewicz~~ Basiliano, hoc inquam tempore D. Thaddaeus Czacki Lycei Cremenecensis Mecoenas P.P. Basilianos enixissime sollicitare coeperat, ut ei P.P. Basiliani Leopolienses suam manuscripti ~~copiam~~ approbatam copiam pro certo condigno pretio cedere vellent: verum repulsam expertus; quia P.P. Basiliani id se facturos abnuerunt, sed suaserunt, ut sibi ~~si~~ ~~multi~~ aeque ac illi ex manuscripto originali ex Archivo Urbis Leopolitanae copiam ~~ap~~ faciendam et approbandam curaret. Et ecce tibi epocham pro urbe Leopolitana memoratu dignam! D. Czacki jam P.P. Basilianos sollicitare desiit, et manuscriptum originale in archivo Urbis Leopolitanae disparuit.

Hic

di in lucem.

Hic mihi per R. P. Kompaniewicz enarratus casus de manuscripto Zimorovii firmum in me et constans excitavit propositum ~~traducendi hocce opus in linguam hic usitatam, neq hac opella gratiā conterraneorum insinuandi~~, quando neq Nobili Regio Magistratui, neq illegitimo nunc possessori tam carum opus usui publico tradere non libuit.

Itaq mihi tantum gratiam apud benevolos lectores exposcendam constitui, ne mihi, si quod vocabulum perperam perlectum fuerit, id vitio vertere velint. me inter quottidianos labores scholasticos tantum tantum legendo et perscribendo latino transegisse annum: deinde deficientibus subsidiis: nam manuscriptum originale tanquam fons purissimus scriptum manu plagiarii, uti superius, raptum editit, oportebat me quaerere filum cogitationum auctoris in crapis locibus copiae innumeris et ignorantiam scribarum scatentis mendis. Habui quidem inter meos labores et alia exemplaria hujus manuscripti ad manus, uti: ex bibliotheca Nationali Ossolinsciana: ex archivo Nobilis Regii Magistratus Leopoliensis: tum a D. Mauss professore Historiae in Alma Universitate Leopoliensi; verum convictus omnia haec exemplaria manuscripti e copia PP. Basilianorum esse perscripta et adhuc pluribus scatentia mendis, ubi loco argilletum, Aretatum, loco coëgit, cogeit, loco agelastos, aegefastos, loco bajulus baculus, loco lipsana et his invenies similia. Consultum itaq duxi manere penes copiam Basilianorum, et in maximis dubiis conferre cum P. Kompaniewicz Basiliano. Pro circumstantiis itaq temporis et mearum virium licet cum maximo labore offero nunc hocce manuscriptum Zimorovii publico omnium usui.

Quod attinet internum valorem hujus operis, quivis doctorum lectorum suum pro libitu feret judicium, addendum solummodo putavi, quae in miscellaneis ephemeridum Leopoliensium sub anno 1822. 20 Aprilis No. 46 de hoc manuscripto legeram. Quando hoc tempore duo docti viri jussu Imperatoris Rossiae peregrinabantur exquirendarum antiquitatum causa, unus illorum videns manuscriptum Zimorovii, hoc dixisse fertur: „In stadio historica respectu urbis

„bis Leopolitanæ parum adhuc est desudatum, u„num solummodo inveni manuscriptum latinum, et „hoc est monasterii pp. Basilianorum ad aedes S. „Onuphrii proprium. Auctor ejusdem est quidam Zimo„rowicz olim proconsul Leopoliensis intra annos „1640. et 1660.„

Jam vero p. m. A. R. p. Modestus Hryniewiecki Basilianus olim Rector Magnificus in Alma Cæs. Regia universitate Francisca Leopoliensi tale huic operi addidit prologium: „Benevole Lector! In hoc co„dice manuscripto Celeberrimi Josephi Bartholomæi Zi„morovii Consulis Leopoliensis invenies proculdubio „multa memoria hominum dignissima, quæ apud „alios autores non invenies; siquidem ille solus „ex monumentis Leopoliensibus hanc historiam ur„bis magna ex parte compilaverat quæ aliis scripto„ribus ignota fuerant. Interim tamen, quia idem Zi„morowicz omnia facta Latinorum seu Polonorum „semper immense laudat, e contra vero Græcorum seu „Ruthenorum etiam bona, si non vituperat, saltem si„nistre describit, proinde in illum optime quadrat „illud distichon, quod in Joannem Franciscum Pog„gium Florentinum scripserat Actius Syncerus se„quenti modo:

Dum patriam laudat, damnat dum Poggius hostem
Nec malus est civis, nec bonus historicus.

„Et merito; virtus enim etiam in hoste laudanda venit. „Ac proinde etiam Poggius non semper Florentinos lau„dare, et hostes illorum vituperare debebat: similiter „et Zimorovius.„

Justo meritoq Zimorovio hoc partium objicitur partium, attamen illud vitium non illi sed potius illorum temporum genio est imputandum, quibus ille vixerat: vidit enim propriis oculis, quanta ~~quomodo~~ eo tempore saepe saepius lascivientes Cosaci Ukrainenses simul cum plebe ruthenica et Tartaris in heterodoxos praesertim autem in Polonos saevierint ~~saevierint~~ crudelitate in caedibus? quod et Simeon Zimorowicz ~~et~~ in suis idilliis et ipse Naruszewicz sufficienter ostenderunt. His itaq offensus Zimorovius Ruthenis addicto non potuit esse animo, nihilominus

nihilominus tamen fidem historicam non contami-
navit.

Caeterum qualemcumq mea opella exporta fuerit sortem, tamen adfirmare audeo me inter meos quotidianos labores et jam vesperascente vita plus publico praestitisse usui, quam illum ~~illum~~ plagiarium originalis manuscripti ~~—~~, apud quem sine omni usu et fructu blattis depascendum delitescit. Legeret sibi velim illam fabulam Sermani poetae de phylace, qui senio confectus os sapidum custodivit solus eidem consumendo impar.

Notae philologicae.

1\. Acroama Graecum ἀκρόαμα id quod auditur ab ἀκροάομαι audio, originem debet ἄκρος summus, acutus et ἀκούω audio.

2 Panegyris gr. πανήγυρις conventus universalis, a πᾶς omnis, et ἀγείρω congrego.

3\. Theopolis gr. Θεόπολις ex Θεός Deus et πόλις urbs quasi urbs deorum.

4\. Logodaedalus gr. λογοδαίδαλος ex λόγος sermo et ~~κλέος gloria radix ipsa κλείω celebro~~. δαίδαλος artificiosus, radix est δαιδάλλω adorno.

5\. Encomiastes gr. ἐγκωμιαστής praeco ab ἐγκωμιάζω laudo.

6\. Ex graeco Ἀστραῖος astrorum vetustissimus pater placuit poetae latino facere Astrasius.

7\. Prophasis gr. πρόφασις a προφημί praedico, praenuntio.

8\. Speri a gr. σπείρω semino.

9\. Cadmi Agenoris phoenicii regis filii soror est Europa rapta per Jovem in bovem mutatum.

10\. Teste Varrone fictus deus tutelaris apud Romanos Tutanus vocabatur; quia incolae supra Tanaim, Maeotim, Bosphorum Cimmerium et Pontum Euxinum his aquis tecti ab omni impetu hostili erant securi, merito filii Tutani dicti.

11\. Davides id dicit Psalmo XLVII. v. 3.

12\. Lacus Lemanus inter Helvetiam et Sabaudiam ad urbem Genevam. Videtur hic auctor alludere ad Gallos, qui olim sub nomine Tolistobojorum, Trocmorum duce Brenno in Asiam irruperunt et Gallograeciae provinciae occupatae nomen dederunt.

13 Saturnalia dies festi septem in honorem Saturni in mense Decembri maxima cum laetitia celebrati, ubi ad refricandam aureae aetatis memoriam servi cum suis dominis simul epulabantur.

14\. Aquileja germanice Aglarn urbs in regione Friaul dicta.

15\. Plures urbes dantur hujus nominis hic autem videtur fuisse urbs Concordia in territorio Venetiano.

16\. Opitergium nunc Oderzo etiam in Venetiano.

17\. Altinum nunc Altino in Italia in Marca Tarvisiana.

18.

18. Patavium nunc Padua in venetiano.
19. Ateste nunc Este urbs penes Patavium.
20. Cannae oppidum in Apulia, ubi Romanus exercitus per Hannibalem deletus extitit; sed dum idem Hannibal dux Carthaginensium in Campania provincia omnibus abundante rebus suum exercitum nihil contra Romanos agendo longo tempore detinuisset victus et cum suo effeminato exercitu ex Italia fuerat pulsus.
21. Si ad vocem Arae additur adhuc nomen proprium denotat aliquam urbem sic: Ara Bacchi est nomen urbis Bacharach ad Rhenum.
22. Amaxovii gr. Αμαξοβιοι ab αμα simul et αγω duco.
23. Poneropolis gr. Πονηροπολις sedes sceleratorum a πονηρος sceleratus et πολις urbs.
24. ~~Ox~~ Oschophoria gr. Ὀσχοφορια dies festus Athenis, quo pueri vitibus instructi in manibus certatim decurrebant in memoriam dejecti tributi annui pendendarum puellarum in insulam Cretam ab οσχος ramus et φερω fero.
25. Troicus adulter subintelligitur Paris Priami filius, qui Helenam Menelai conjugem rapuit.
26. Ajax Oilei filius heros in bello Trajano ex parte Graecorum captus fuit amore virginis captivae phrygiae.
27. Atrei nepos Agamemnon dux Graecorum in bello Trojano, captus fuit amore Astinomes, filiae Chrysae sacerdotis Apollinis.
28. Aemula urbs Romae erat Carthago.
29. Nabathea regio opulenta in Arabia.

Leopolis Russica.

~~1. Hamaxobii vox slavica ex Graeco Αμαξοβιοι populus Sarmatiae, in plaustris vitam ducens a voce αμαξα currus et αγω duco.~~
1. Pentapolis quaevis regio quinq urbium, hic auctor videtur intelligere Pentapolim Lybiae in Africa Aegypto conterminae, ubi praecipuae urbes: Berenice, Arsinoe, Apollonia et Cyrene.
2. Autochtones gr. Αυτοχθονες conterranei populi ab αυτος ipse et χθων terra.

3. Alba longa urbs in Latio sedes regum ex stirpe Aeneae ante Romulum, cujus nunc nulla vestigia.

4. Dynastes gr. Δυνάστης potens a δύναμαι possum

5. Leonis mater fuerat filia Troydeni et Lavri monachi soror, qui seposito cucullo bellum gessit anno 1282. vide Stryikowski p. 315. Siquidem Leo in privilegio suo Laurowiensi Laurum illum dicit esse suum avunculum.

6. Gynaeceum gr. Γυναικειον claustrum mulierum a γυναι mulier.

7. Hellenismus gr. Ελληνισμος i.e. quae mulieres Graecorum ritus sequebantur ab Ελλην Graecus.

8. Archimandrita gr. Αρχιμανδριτης princeps ovium ab αρχω impero et μανδρα stabulum.

9. Protomystes gr. Πρωτομυστης a πρωτος primus et μυστης peritus i. sacerdos hinc pro Episcopo sumitur.

10. Hegumenus gr. Ηγουμενος abbatem monasterii denotat ab ἡγεομαι duco.

11. Ascetria gr. Ασκητρια monialis ab ασκεω exerceo.

12. Hieromonachus gr. Ιερομοναχος a ιερος sacer et μοναχος monachus i.e. sacerdos monachus.

13. Archaismus gr. Αρχαϊσμος ab αρχαιος antiquus denotat usum aut constructionem vocum obsoletarum.

14. Proselytus gr. Προσηλυτος advena a προσερχομαι advenio.

15. Scenopegia gr. Σκηνοπηγια festum Hebraeorum, festum tabernaculorum dictum, vel etiam ars construendi tentoria a σκηνη tentorium et πηγνυμι vel πηγνυω compingo. Doctor gentium est S. Paulus Apostolus.

15. Hic est sermo de Imagine Beatissimae Mariae Czestochoviensi. Lege opus Ruszer idiomate Polonico: Morze Łaski Boskiey.

16. Ancyle nomen cujusdam scuti. Numa Pompilius asserebat illud coelitus delapsum fuisse a cujus conservatione dependeret salus imperii Romani. Ne itaque aliquando periret, confecta sunt undecim alia vero scuto adeo similia, ut dignosci a se non posset, et tradita sunt custodienda 12. sacerdotibus, qui Salii dicebantur et qui tribus diebus mensis Martii per omnes vicos

vicos saliendo hoc scuta Romae circumferre sole-
bant.

17. Iconoclasta gr. Εικονοκλαστης imaginum corruptor
ab εικων imago et κλαω frango.

18. Mariomastiga flagellator imaginum B. V. Mariae
a Maria et μαστιγοω flagello.

19. Thaumaturga i. e. miraculosa. a θαυμαζω miror et
εργον opus.

20. Gazophylacium gr. γαζοφυλακιον a voce persica γαζα
thesaurus et φυλασσω custodio, i. e. custodia thesauri.

21. Palladium statua Minervae, quae sola coelitus de-
scendisse et ultro se in templo sibi sacro Trojae col-
locasse fertur. Oraculum edixit cum conservatione
Palladii conjunctam esse sortem Trojae, sed Ulys-
ses et Diomedes noctu caesis custodibus Pal-
ladium rapuerunt, et brevi post capta exstitit Troja.

22. Prototypus gr. πρωτοτυπος originale a πρωτος
primus et τυποω informo.

23. Archetypus gr. αρχετυπος originalis imago ab
αρχη principium et τυποω informo.

24. Heterodoxus gr. ετεροδοξος alterius opinionis
ab ετερος alter et δοξα opinio.

25. Parthenicus gr. παρθενικος virginalis a παρθενος
virgo.

26. Nicterium gr. νικητηριον donum pro reportata vi-
ctoria a νικαω vinco.

27. Favonius sumitur pro gratia divina.

28. Theomachus gr. θεομαχος cum Deo bellum ducens
a θεος Deus et μαχη pugna vel bellum.

29. Pharus est prope insula in Aegypto prope Alexandri-
am, in qua erat alta turris cum lampade, ut naves Ae-
gyptum adnavigantes juxta eandem semet dirigere
possent.

30. Heptas annorum i.e. spatium septem annorum gr. επ-
ταδος ab επτα septem.

31. Anathema gr. αναθημα oblatio Deo facta, quae in tem-
plo suspendebatur ex ανα et θημα, seu ανατιθημι repono.

32.

32. Eucharisticus gr. ευχαριστικος gratias agens ab ευχαριστεω gratias ago.
33. Acropolis gr. Ακροπολις arx montana penes magnam urbem ab ακρος altus et πολις urbs.
34. Satrapia vox persica regio cum suo gubernatore.
35. Faunus deus sylvestris hirco similis.
36. Pogonatus videtur provenire a pogonias, a. cometes barbatus.
37. Protospatharius gr. πρωτοσπαθαριος primus ensifer a πρωτος primus et σπαθη gladius.
38. Monodia gr. μονωδια unius tonus.
39. Amystis potus largus post luctum funebrem.
40. Parthenon claustrum sacrarum virginum a παρθενος virgo.
41. Megistanes proceres a Megistan et hoc provenit a μεγας magnus.
42. Mystagogus gr. Μυσταγογος prepositus delubri a μυστος ~~prepositus delubri~~ sacerdos et αγω duco.
43. Diamastigosus, gr. Διαμαστιγωσις se ipsum flagellans Διαμαστιγωσις erat dies festus apud Spartanos, qua pueri ante altare Dianæ flagellabantur, ut ad omnes dolores obdurarentur a μαστιγοω flagello.
44. Pædagium gr. παιδαγιον tyrocinium. a παις puer et αγω duco.
45. Theosophicus idem ac theologicus.
46. Fama fert Leonem principem quà Basilianum in claustro nostri salvatoris prope Lauroviam slavonice Spas dicto mortuum, et in ecclesia Lauroviensi, ubi ejus avunculus Laurus quiescit, esse sepultum.
47. Montes Riphæi montes sunt montes in Scythia ubi fluvius Tanais oritur.
48. Carpathici montes inter Poloniam et Hungariam.
49. Ossa mons in Thessalia hodie Monte Cassoro.
50. Aetna mons ignivomus in Sicilia.
51. Titan frater Saturni, ad quos est allusio, ad indicandos imperatores Orientis, qui regnabant Constantinopoli.

52.

52. Montem et montem jactare contra vaticanum olympum, est allusio ad bellum gigantum contra deos; qui conjectis montibus aliis supra aliis coelum oppugnabant: sic et Graeci ritus semper Romanis pontificibus erant contrarii.
53. Sarcophagus gr. Σαρκοφαγος loculus a σαρξ caro et φαγω comedo, consumo.
54. Sixtus V. pontifex Maximus erat ex familia Montaltina, qui permisit urbi Leopolitanae ad suum stemma addere adhuc ex suo stemmate tres colles cum stella, quem pontificem hic vocat Jovem Capitolinum.
55. Polus ausonius denotat Italiam meridiem versus exporrectam.
56. Pachynum promontorium austrum orientalem versus nunc Cabo Passaro.
57. Libaeum seu Lilybaeum promontorium Siciliae versus occidentem nunc Cabo Balo.
58. Bellona Dea belli.

Leopolis Germanica.

1. Cimeliarcheum gr. κειμηλιαρχειον thesaurus ducalis. a κειμηλ supellex pretiosa et αρχων dux.
2. Tripudium gr. τριποδιον ex τρεις tria et πους pes. saltus, quando saltans ter concutit terram suo pede.
3. Schisma gr. σχισμα scissio a σχιζω scindo.
4. Historiographus gr. ιστοριογραφος ab ιστορεω narro et γραφω scribo.
5. Antistes gr. αντιστης sacerdos ab αντιστημι adversus sto.
6. Ceres messis. Venus amoris dea apud veteres.
7. Lotophagi gr λωτοφαγοι, ex λωτος lotus frutex et etiam arbor in Africa ferens fructum sapidum in siliquis instar pisorum et φαγω edo. Hinc Lotophagi populi Africae, qui hoc fructu vescuntur, et si sunt extranei juxta Homerum suae patriae obliviscuntur.
8. Hariolus vates apud gentiles.
9. Pythonissa et Phoebas sacerdotes et vates Apollinis foeminei sexûs.
10. Nevech vel provenit ab Hebraea voce נזק damnum, exilium libro Esther. Capite 7. versu 4. vel a נזז arabice [illegible] exulto.

L. V. Rey.

L. II. Reg. Cap. 9. versu 33. et Isaia Capite 63. v. 3. Sensus itaq erit: ut luxuriam illorum per suum mordax exitium depasceret. quod probabilius. Vel per suum mordax gaudium depasceret.

11. Pragmaticus a πραγμα res.

12. Hetæriarcha gr. εταιριαρχα ab εταιρια sodalitas et αρχων dux, princeps.

13. Nosocomium gr. νοσοκομιον infirmorum cura a νοσος morbus et κομεω curo.

14. Gymnasium gr. γυμνασιον. locus exercitii. a γυμναζομαι exerceo me.

15. Pædotribes gr. παιδοτριβης magister gymnasii a παις puer et τριβω exerceo.

16. Orthodoxus gr. ορθοδοξος recta opinionis i. e. Catholicus ab ορθος rectus et δοξη opinio.

17. Colophon nunc alto Bosco urbs in Ionia. Colophonem addere significat rem finire; quia milites ex hac regione fuerant fortissimi, et adhibebantur ad victoriam dubiam decidendam.

18. Hermaphroditus filius Mercurii et Veneris, qui cum nympha Salmacida conjunctus ita coaluit, ut utraq hæc persona unam tantum exhiberat. Hic videtur delubrum fuisse partim lateritium partim ligneum.

19. Architectus gr αρχιτεκτων fabrorum præses a τευχω fabricor et αρχων princeps.

20. Schema gr. σχημα habitus, forma ab antiquo σχεω nunc εχω habeo.

21. Episcopus gr. Επισκοπος superintendens ab επι super et σκοπεω intendo. procepiscopus est Suffraganeus.

22. Epidemia gr. επιδημια morbus inter plebem sæviens ab επι super et δημος plebs, populus.

23. Unus mansus agri continebat 12. jugera.

24. Auctor Schiadis fuerat Adalbertus Ines S. J. qui eadem vulgaverat.

25. Scotomia gr. σκοτομια cæcitas a σκοτος tenebræ.

26. Sophos gr. σοφος sapiens.

27. Annulus piscatoris. pontificatus potestas.

28. Harmosyni erat magistratus apud Spartanos, qui continuo invigilabat vivendi rationi fœminarum. Vide Lexicon Hederici.

29.

29. Marca polonica valebat 48. grossos polonicos seu 24.
cruciferos conventionalis monetæ.
30. Camchatum genus antiquæ materiæ sericeæ ex una parte
villosæ ab ἕτερος alter et μαλλος villus. hinc ετερομαλλον.
31. Paranymphus gr. παρανυμφος pronubus. seu procurator
sponsæ a νυμφη sponsa.
32. Sexagena si intelligitur grossorum polonicorum, erga ef-
ficiebat 2. florenos polonicos, et totam taurinum denu-
um efficiebat 8. fl. pol. seu 2. fl. Rhen. valoris viennensis.
33. Sena sextertia denotat sex grossos polonicos, uti auctor
ipse docet inferius de exiguo pretio rerum.
34. Gerontocomium gr. γεροντοκομιον domus, ubi senio
confecti curantur. a γερον senex et κομεω curo.
35. Emphyteusis gr. εμφυτευσις inplantatio, in jure di-
citur, si quis alienum fundum incolens perpetuo erga
quendam censum pendendum fructum percipit, ab εμφυτευω
inplanto.
36. Biographus gr. Βιογραφος a Βιος vita et γραφω scribo
hinc vitæ descriptor.
37. Stauropegium gr. σταυροπηγιον crucis infixio a σταυρος
crux et πηγνυμι infigo.
38. Dynastes gr. Δυναστης dominus, potens a δυναμαι pos-
sum, et loca αδεσποτα agri nullius domini. a δεσποζω dominor.
39. Camcha idem esse videtur, quod Camchatum sub nu-
mero 30. superius.
40. Xenium gr. Ξενιον. munus hospiti datum. a ξενος hospes.
41. Poliarchus gr. Πολιαρχος præpositus urbi a πολις urbs
et αρχω impero.
42. Aulodium gr. αυλοδιον cantus tibiæ ab αυλος tibia et
ωδη cantus.
43. Lyrodium gr. λυρωδιον cantus lyræ. a λυρα lyra et ωδη cantus.
44. Mina complectebatur 100 drachmas, quæ valebat tres
grossos, videntur itaque dedisse 15000. fl. rhen.
45. Theophania gr. Θεοφανια apparitio Dei a Θεος Deus et φαι-
νω appareo.
46. Anastasis gr. Αναστασις Resurrectio ab ανιστημι resurgo.
47. Evangelismus gr. Ευαγγελισμος festum annuntiatio-
nis Mariæ ab ευαγγελιζω annuntio.
48. Tibur nunc Tivoli non procul Roma, et Malechow
non procul Leopoli.

49. Prytaneum gr. Πρυτανειον. Domus ampla Athenis ubi bene meriti cives sumtibus publicis alebantur.
50. Paragon gr. παραγον v. παρεργον digressio a παραγω abduco.
51. Syncretismus gr. Συγκρετισμος coagmentatio a συγκεραννυω coagmento.
52. Chartophilacium gr. Χαρτοφυλακιον scriptorum custodia, archivum. a χαρτης charta et φυλασσω custodio.
53. Astycus gr. αστυκος urbanus. ab αστυ urbs.
54. Hypotheca. gr. υποθηκη ab υποτιθημι subjicio.
55. Empiricus doctor medicinæ est, qui non juxta theoriam sed ex experientia morbos curat a πειρα tento.
56. Thaumata gr. θαυματα miracula a θαυμαζω miror.
57. Littera R. videtur significare redimebatur, i.e. emebatur.
58. Odeum gr. Ωδειον. locus pro choro cantantium ab ωδω cano.
59. Polygonius gr. πολυγωνιος multangularis a πολυς multus et γωνια angulus.
60. Phidiacus. Phidias erat apud Græcos celeberrimus pictor et statuarius, hinc phidiacum celum.
61. De B. Joanne Duclano hoc ipsum refert idem Zimorowicz in opusculo: Domus virtutis et honoris impresso Leopoli apud Moscicki anno 1672. per R.P. Cyprianum Daminski pag. 89.
62. Miltiades celeberrimus dux Atheniensium vicit copias Persarum in campo Marathonio.
63. Mausoleum magnificum sepulchrum, quale exstruxit Artemisia suo marito Mausolo Halicarnassi regi Cariæ, ut propter magnificentiam inter septem miracula mundi numeraretur.
64. Casimirus rex intellige Jagellonidem.
65. Charisticon gr. Χαριστικον gratuitum donum a χαριζομαι gratificor.
66. Seplasiarius significat unguentarium a seplasia unguentum.
67. Myropolium gr. μυροπωλιον locus ubi venduntur unguenta a μυρον unguentum et πωλεω vendo.
68. Hæc ipsa turris corruit die 14. Julii 1826. hora 6½ pomeridiana.
69. Phaëton filius Apollinis concessa sibi a patre ductu currus solaris abusus, et aurigandi artis nescius parum abfuit, quin totum accendisset universum, sed a Jove fulmine

re tactus temeritatis suæ dederat poenas. Judæi spectato incendio Leopoli per illos excitati komparantur cum phaëtonte.

70. Alectoromachia gr. Ἀλεκτορομαχία, pugna cum gallis. ab ἀλεκτωρ gallus, et μαχη pugna.

71. Leontium diminutivum a Leo denotat Leopolim.

72. Pentapolis intellige Jordanis, ubi urbes: Sodoma, Gomorrha, Addma, Zeboim et Zoar fuerant sitæ.

73. Panis azymus est panis triticeus sine fermento, quo Judæi tempore Paschatis seu Phase, quod significat liberatio, vescuntur.

74. Nisus et Euryalus duo juvenes eximii in bello Aeneæ cum Rutulis. Vide Aeneidos Lib. IX. Aeneidos.

75. Epinicium gr. ἐπινικιον carmen victoriale ab ἐπινικαω vinco.

76. Epicedium gr. ἐπικηδιον. carmen funebre a κηδος funus. et ἐπι super.

77. Coemeterium. gr. κειμητεριον locus jacendi. a κειμαι jaceo.

78. Coenobita gr. κεινοβιτης videtur provenire a κεινος vacuus, pauper. aliter monachus dicitur.

79. Quando Jupiter in bello gygantum animadvertit, exclamavit Natus εὐ υἱε! Egregie fili! inde contracta vox io! est exclamatio victorum ovantium.

80. Libanus alti montes inter Phoeniciam et Arabiam, allusio est ad Sodomam et Gomorrham.

81. Oecumenicus. gr. οικουμενικος universalis ab οικουμενη γη tota habitabilis terra.

82. Crypta latebra a κρυπτω occulto.

83. Hypogeum latibulum, ab ὑπο sub et γη terra.

84. Holocaustoma gr. ὁλοκαυστωμα totalis combustio ab ὁλοκαυτοω totaliter comburo a καιω uro et ὁλος totus.

85. Magna mater i.e. terra.

86. Penates. dii tutelares sumuntur pro domibus ipsis.

87. Arse-verse formula ex idiomate Tusco, quæ postibus inscribi solebat ad avertendum incendium.

88. Apotheca reservatorium ab ἀποτιθημι reservo.

89. Jatrean gr. ἰατρεον. medicamen. a ἰαομαι medeor.

90. Dodone urbs in Chaonia Epiri cum celebri oraculo. ubi et sona pelvium in procellis quercubus suspensarum

rum oracula dabantur, quando venti mota sonabant.
91. Iuxta D. Lucam Salvator noster interroganti cuidam, quis sit noster proximus? hanc dixit parabolam: Quidam Hierosolymis Hierochunta interceptus erat iter faciens a latronibus, spoliatus vero et vulneratus relictus erat semivivus in via. Hunc praeteriens sacerdos sine ope reliquit: idem facit et Levita, sed Samaritanus praeteriens miseratus infelicem infuso oleo et vino vulneribus fomenta admovit, et acceptum in suum jumentum ad proximum diversorium detulit, et datis duabus drachmis cum promisso dandarum etiam plurium curandum reliquit. Hinc auctor fratres charitatis vocat Samaritanos novae legis et morbidos Hierochuntinos.
92. Sanatus stypticus i. e. stringens, obligans. a στυφω stringo.
93. Circe filia diei et noctis celeberrima saga, suo marito rege Sarmatarum veneno et vivis sublato pulsa fuit ex regno.
94. Logomachia gr. λογομαχια. pugna verborum a λογος sermo et μαχη pugna.
95. Archiereus gr. Αρχιερευς primus sacerdos ab αρχος princeps et ιερευς. sacerdos.
96. Mater amorum est Venus ex concha marina nata.
97. Mephitis exhalatio coenosa et sulphurea.
98. Synedrium gr. συνεδριον. consilium a συνεδρος senator.

Leopolis polonica.

1. Ianus numen Romanorum, cujus templum tempore pacis clausum erat, bello crepante patebat.
2. Heraclitus philosophus Ephesinus, qui adeo obscure scripserat, ut nemo eum intelligeret.
3. Democritus Abderitanus philosophus, qui omnes res ridebat humanas.
4. Danae Acrisii et Euridices regis Argivorum filia. Patero oraculo edoctus se per nepotem moriturum aenea turri filiam claudendam et ab humana societate segregandam curavit, quam tamen Iupiter in aureum imbrem mutatus invisere solebat.
5. Vide Lucae Gornicki: Dzieje Polskie, ubi fuse hanc scenam ab anno 1565. describit.
6. Boreas filius Astrei et Heribeae rapuit Orythiam filiam Erectei, ex qua cum procreavit filios Calain et Zeten.
7. Hymenaeum carmen nuptiale, a Hymene filio Uraniae deo nuptiarum.

8. Hierarcha gr. ἱεραρχα tanquam sacer princeps ab ἱερος sacer et αρχος princeps.
9. Synodus gr. συνοδος congregatio συνοδευω congrego.
10. Portophorium gr. Παρτοφοριον vox hybrida ex latino porta et greco φορεω porto, unde φορος ferax. Si est error scribæ in manuscripto, ergo verisimilius scriptum fuisse videtur Πορφοριον a πορος transitus et φορος ferax quod denotaret portam.
11. Demetrius Kantemir in descriptione Moldaviæ appellat hunc Stephanum Tomo IX. pag. 119. editione Germ. Lipsiæ 1771. – Alnpech in descriptione Leopolis, vide pamiętnik Lwowski na miesiąc Februarii 816 pag. 104. ubi decollationem Tomsza commemorat. – vide opus Lucæ Gornicki ad annum 1563.
12. Syrtis arenosa in mari africano regio, nunc Golfo di Sidra, et est periculosa navigantibus. Charybdis vero est vortex attrahens ad se naves in sinu inter Siciliam et Italiam.
13. Bona sua legaverunt pro erigendo templo onuphriano.
14. Panopolis. idem quod † Bacchi urbs.
15. Dicasterion gr. δικαστηριον judicium a δικαζω jus dico.
16. Græcostasis gr. Γραικοστασις locus Græcis ad standum destinatus. a Γραικος Græcus, et ιστημι sto, vel στασις statio. γραικος etiam anilis.
17. Panoplia gr. πανοπλια armamentarium a πας omnis et οπλον arma.
18. Commentarii Solikovii historici editi Dantisci 1647.
19. Dea moneta est Juno, Loripes Deus est Vulcanus Deus ignis.
20. Paris erat Priami Trojanorum regis filius, qui rapuit Helenam Menelai conjugem, hinc ortum bellum Trojanum et Troja deleta.
21. Archiflamen i.e. archiepiscopus ex αρχος princeps et flamen sacerdos.
22. Agelastus gr. αγελαστος tristis a γελαω rideo et α privativo α.
23. Gelasinus gr γελασιμος ridiculus a γελαω rideo.
24. Bilbilis urbs Arragoniæ Martialis patria.
25. Apodosis gr. αποδοσις postrema pars ab αποδιδωμι reddo.
26. Panegyricum gr. πανηγυρικον festus. a πας omnis et αγυρις coetus.
27. Paraeneticus gr. παραινετικος admonitorius a παραινεω admoneo.
28. Libitina dea mortuorum apud Romanos.

29. Argus centoculus pastor Iunonis, quem Mercurius dulce-dine musicæ suæ sopitum occidit.
30. Strenia dea Romanorum, quæ propter frequentes strenas colebatur.
31. Hierates ita vocat joci causa Tartarorum principes ab ἱερος sacer.
32. Archistrategos gr. Αρχιστρατηγος primus dux exercitus ab αρχος princeps, στρατος exercitus et αγω duco.
33. Lithobolus machina bellica, qua globi et lapides in hostes explodabantur a λιθος lapis et βαλλω jacio.
34. Mons regalis jacet penes viam ducentem ad Zniesie-nie e diametro turris cum pulvere pyrio olim ædiculæ S. Adalberti.
35. Parrhesia gr. Παρρεσια. libertas dicendi a παρα supra et ρεω dico.
36. Ad hanc vocationem Iesuitarum dedit ansam Hiere-mias patriarcha Constantinopolitanus, qui prævie jam penes Ecclesiam stauropygianam Leopoliensem crederat scholam Græcam, quæ schola jam hoc anno 1591. hic edide-rat grammaticam Græcam. Vide hujus grammaticæ præfa-tionem.
37. Mystagogus gr. μυσταγωγος sacrarum rerum director a μυστης peritus et αγω duco.
38. Athleta gr. αθλητης luctator ab αθλος certamen.
39. Ad initium est aliquid excissum, videtur loqui de ce-lebrando festo apostolorum Simonis et Iudæ, ante quod festum ob pestem subtraxerat se ex civitate Solikovius.
40. Mulciber i. e. Vulcanus deus ignis.
41. Tullianum carcer publicus Romæ per regem Servium Tullium erectus.
42. Pyreicus celeberrimus olim statuarius.
43. Agathocles rex Siciliæ fuit figuli filius.
44. Argilletum Gliniańska ulica ab argilla glina.
45. Latomiae vocabantur lapicidinæ Syracusis.
46. Thespias Musa, hinc urbs Thespiæ in Boeotia, ubi mu-sæ colebantur.
47. Gorgoneus caballus i. e. equus alatus Pegasus dictus, de quo quicunque habens poeta repente fiebat.
48. Themis vatum dea.
49. Memnon rex Abydi filius Tithonis et Auroræ, ejus sta-tua dicitur primis radiis orientis solis tacta edidisse sonos

sonos harmonicos.
50. Helicon mons in Boeotia musis sacer.
51. Cynthius i.e. Apollo.
52. Mnemosyne Dea memoriae a μνάομαι memini.
53. Phanaticus idem quod delirus a φαίνω adpareo.
54. Hic intelligitur Alexander M. comparat se auctor cum illo in pugna litteraria.
55. Pythagoras ex insula Samo oriundus, celeberrimus philosophorum, qui suis discipulis silentium commendabat.
56. Sympatriota idem quod conterraneus ex graeco σὺν cum et patriota vox hybrida.
57. Antagonus decertator, adversarius ab ἀντι contra et ἀγωνίζω certo.
58. Lacus Lethaeus, idem, quod oblivionis. Lethe fuit fluvius infernalis, ex quo omnes ~~omnes~~ umbrae bibere aquam tenebantur, ut omnium obliviscerentur praeteritorum.
59. Arma graphiaria i.e. calamos scriptorios a γράφω scribo.
60. Pantheon i.e. omnium Sanctorum a πᾶς omnis et θεος deus.
61. Pneumaticus a πνεῦμα spiritus; quia sine aëre canorum esse nequit.
62. Anagramma gr. ἀνάγραμμα inscriptio ab ἀνα et γράμμα litera, scriptum.
63. Pastophorium gr. παστοφόριον sacrarium, atrium templi. a παστάς thalamus et φέρω fero
64. Heraeduti videtur denotare aedituos ab Here Juno et aedes templum, quia templum metropolitanum Beatissimae erat sacrum.
65. Geruta senicularum mortuorum relicta bona a γέρων senex.
66. Apodetum, tributum ab ἀποδίδωμι porldo.
67. Epigraphe gr. ἐπιγραφή inscriptio ab ἐπιγράφω inscribo.
68. Ceramicus gr. κεραμεικός locus erat Athenis, ubi viri bene meriti sepeliebantur et statuae illis erigebantur.
69. Eucharistikos gr. εὐχαριστικός gratiarum actarius ab εὐχαριστέω gratias ago.
70. Castrophylax gr. καστροφύλαξ arcis custos. a latino castrum arx et φυλάσσω custodio.
71. Spartacus Thrax natione, primo miles, deinde latro, ultimo dux in bello servili.

72. Pyrrhicha gr. πυῤῥιχη saltus armatorum a πυρ ignis.
73. Prologus gr. προλογος praefatio, hic denotat principium.
74. Videtur rectius tempore motus Rakotzyani in Hungaria.
75. Epiphania gr. Επιφανεια apparitio ab επιφαινω adpareo.
76. Hypege gr. ὑπηγη vel potius ὑποπηγη subterraneum balineum Iudaeorum ab ὑπο subter, et πηγη fons.
77. Trias gr. Τρειας Trinitas a τρεις tria.
78. Acroaterium gr. ακροατεριον summitas, apex, ab ακρος summus.
79. Collis relicinus. Kahlenberg. Łysa góra.
80. Apotheosis gr Αποθεοσις consecratio ex praepositione απο et θεος deus.
81. Archigrammateus. gr. Αρχιγραμματευς archicancellarius: ab αρχος princeps et γραμματευς scriba.
82. Diaglyphice gr. διαγλυφικως scite insculpendo a διαγλυφω insculpo.
83. Pegma summitas suggestus gr. πηγμα. a πηγνυω compingo.
84. Polyandrion gr. Πολυανδριον coemeterium a πολυς multus et ανηρ vir.
85. Catastrophe gr. καταστροφη subversio a καταστρεφω subverto.
86. Polemarchus gr. Πολεμαρχος bellidux a πολεμος bellum et αρχος princeps.
87. Climactericus, periculosus a κλιμακτηρ scalae gradus.
88. Demagogus gr δημαγωγος ductor populi a δημος plebs et αγω duco.
89. Stypticus gr στυπτικος stringens a στυφω adstringo.
90. Astycus id, quod urbanus ab ασυ urbs.
91. Proseucha denotat oratorium a προσευχομαι oro precor.
92. Syncellus gr. Συγκελλος ejusdem cellae habitator, monachus. Syncellites idem denotat.
93. Gentis mysochristianae i.e. gentis invisa christianae a μυσεω odi.
94. Basiliciis idem ac regiis a βασιλευς rex.
95. Polemiciis idem ac bellicis a πολεμος bellum.
96. Mandra gr. μανδρα stabulum, caula.
97. Pierides, Musae scilicet, a Pieria regione in Macedonia ubi Jupiter cum Mnemosyne musas procreasse dicitur. Camenae etiam Musae a camena, cantilena.

98.

98. Danaësticus imber. Allusio ad Danaën regiam filiam Acrisii, quam turri aneo inclusam Jupiter in imbrem aureum mutatus invisere solebat.
99. Paedonomus gr. παιδονομευς puerorum pastor seu magister a παις puer et νομευω pasco.
100. Ichnographia gr. ἰχνογραφια delineatio aedis ab ἴχνος vestigium et γραφω scribo, pingo.
101. Eulogium gr. ευλογιον oratio laudatoria ex ευ bene et λογος sermo.
102. Iconicus depictus ab ικον imago.
103. Cenopeum locus ~~jucunde~~ vacuus a κενος ~~jaceo nunc ... jaceo~~ vacuus
104. Graphici idem quod depicti a γραφω pingo.
105. Liber pater idem quod Bacchus deus vini.
106. Etypus gr. τυπος v. τυπον figura. exemplar a τυπτω imprimo.
107. Pylocalastrum gr. πυλοκλασρον a πυλη porta et κλαω frango. Machina bellica ad effringendas portas urbium.
108. Pyrrhicharius miles armatus saltans, a χορευο salto.
109. Cenotaphium gr. κενοταφειον funus honoris causa a κενος vacuus et ταπτω sepelio.
110. Saguntum urbs in Andalusia nunc Morviedro in Hispania, quam Hannibal dux Carthaginiensium funditus delevit.
111. Syncleticus gr. Συγκλητικος senator a συγκλειω concludo.
112. Epilysis gr. επιλυσις solutio, explicatio ab επιλυω solvo.
113 Aesculapius filius Apollinis celeberrimus medicus.
114. Epicephalia, tributa capitalia ab επι et κεφαλη caput.
115. Phagodemicus plebivorus a φαγω voro et δημος plebs.
116. Thraso miles gloriabundus apud Terentium.
117. Catilina famosus apud Romanos proditor patriae.
118. Python terribilis draco vel juxta alios latro, quem Apollo occiderat.
119. Hemistichon medius versus a στιξ ordo.
120. Nestoricus poeta idem ac antiquus. Nestor enim tribus saeculis vixisse fertur.
121. Apocope abscissio ab αποκοπτω abscindo.
122. Synagoga, oratorium Judaeorum a συναγω conduco.
123. Syncope strages a συγκοπτω concido.
124. Celeusma gr. κελευσμα clamor hortatorius nautarum a κελευω jubeo

125. Panicus terror, idem, quod inanis et non satis delibe-ratus terror, qualem Pan deus gregum inter diripiendum templum delphicum incussisse dicitur Gallis.
126. Lipsana idem, quod reliquia Sanctorum a λειπω relinquo.
127. Pantii et pantiati notabiles ventre obeso. a pantex venter obesus.
128. Agonetum parvum certamen ab αγον certamen, lucta.
129. Gazophylacium thesaurus a gaza thesaurus et φυλασσω custodio.
130. Acrocorynthus, sic vocabatur arx montana Corynthi. auctori placuit sic vocare arcem superiorem Leopoliensem ob similitudinem ab ακρος altus.
131. Thyas sacerdos Bacchi.
132. Patheticus plenus affectuum a παθος commotio animi.
133. Thymiama suffimentum gr. θυμιαμα.
134. Theatridium gr. θεατριδιον parvum theatrum a θεαομαι specto hinc theatrum.
135. phoenomenon gr. φαινομενον objectum adparens a φαινω adpareo.
136. Orchestra gr. ορχεστρα locus in theatro proximus scenae locus sedendi magistratuum ab ορχεομαι salto.
137. Chronographus gr. χρονογραφος descriptor temporis a χρονος tempus et γραφω scribo.
138. Politarches gr. πολιταρχης praepositus urbi a πολις urbs et αρχος princeps.
139. Alexicacus gr. αλεξικακος avertens malum ab αλεξω averto et κακος malum.
140. Symptoma gr. συμπτωμα collapsio a συμπιπτω collabor.
141. Archiater gr. αρχιατης primus medicus ab αρχος princeps et ιατης medicus.
142. Syntagma gr. συνταγμα collectio a συνταγω colligo.
143. Distichon series. a δι et ~~στι~~ στιξ ordo.
144. Toparcha gr. τοπαρχης regionis princeps a τοπος locus et αρχω impero.
145. Paroecia gr. παροικια domorum adunatio. a παροικος accola.
146. Panticolon templum omnium sanctorum a πας omnis et colo vox hybrida.
147. Parasceve gr. παρασκευη praeparatio a παρασκευαζω praeparo.

148. Myrias numerus 10000. notarum.
149. Orphanotrophium. gr. ορφανοτροφειον domus ubi orbi pa.
rentibus nutriuntur ab ορφανος orbus et τρεφω alo.
150. Phalanx gr. φαλαγξ genus aciei apud Macedones, nunc
quivis exercitus.
151. Myropolium gr. μυροπωλιον unguentarium a μυρον un.
guentum et πωλεω vendo.
152. Liturgia gr λειτουργια publicum munus, hinc λειτουργεω
opus publicum facio a λειτος publicus et εργον opus.
153. Ephemeris gr. εφημερις diarium ab επι per et ημερα dies.
154. Exedra gr εξεδρα vulgo Balcon. ab εξ ex et εδρα sella.
155. Busiris filius Neptuni crudelis rex Aegypti.
156. Phalaris crudelis tyrannus Agrigenti in Sicilia.
157. Agonotheta gr αγωνοθετης gladiator ab αγωνοθετεω
praesum certaminibus.
158. Decachordum gr. δεκαχορδον instrumentum musi.
cum decem chordarum a δεκα decem et χορδη chorda.
159. Factio veneta olim Romae, quae portabat vestes caeruleico.
loris et prasina factio, quae gaudebat colore viridi.
160. Guelfi erant illi, qui a partibus pontificis contra impera.
tores Romanos erant. Gibellini vero qui ex parte imperato.
ris Romani praecipue Conradi contra pontifices erant.
161. Crimotelius gr κριμοτελειος judicium perfectum a κριμα
judicium et τελειος perfectum.
162. Coerites cives Romani jus voti dandi non habentes.
163. Symbolum gr. συμβολον sententia pro libitu sibi delecta a
συμβαλλω simul cum aliis facio.
164. Monas gr. μοναξ unitas dicit de monachis.
165. Theosophus idem, quod Theologus a θεος deus et σοφος sa.
piens.
166. Bucolica, carmina pastoritia a βους taurus.
167. Poëta, qui sub nomine Coronae planciam canit est Ovidius.
168. Coryphaeus primus inter alios a κορυφη vertex.
169. Apollinaris idem ac poeticus; Apollo enim erat Deus poe.
tarum et musicae inventor.
170. Neopedianus novus consul, qui libenter ibat pedibus
in sententiam nocivam Campianis, a νεος novus et pes.
171. Techna gr τεχνη ars.
172. Stropha, versio a στρεφω verto.
173. Aulodium cantus tibiae ab αυλος tibia et αδω cano.
174. Lyrodium cantus lyrae a λυρα et αδω
175. Entheus divinus ab εν in et θεος Deus. 176.

176. Thymiamates suffitum faciens a θυμιαμα thus, suffitus.
177. Anagnostes gr. αναγνωστης lector. ab αναγινωσκω lego.
178. Psoparius, cantor isti cantores solebant ante missam introitum in solennitatibus cantare. a τροπας conversio.
179. Contacius cantor a κοντακιον brevis cantus.
180. Psaltes gr. ψαλτης cantor a ψαλλω cano.
181. Presbyterissa vel presbytera sic appellabatur vidua in castitate degens vitam, et antea αta uxor sacerdotis ante ejus ordinationem, quae post mariti susceptos sacros ordines separate ab eo vivebat. graece πadia.
182. Diaconissa Ecclesiae ministra, quae tamen non erat consecrata sed tantum benedicta, a διακονεω ministro.
183. Phoebas vates et sacerdos apollinis.
184. Prosphora oblatrix a προσφερω offero.
185. Pythonissa Divinatrix a pythone terribili dracone, quem apollo ad Delphos occidit.
186. Hierogamos gr. ιερογαμος sacer conjux. ab ιερος sacer et γαμος conjux.
187. Symphonia concordia tonorum in musica a συμφωνεω consentio.
188. Soloecismus. Soloe urbs in Cilicia, nunc palesoli ubi homines erranee graece loquebantur hinc error gravis Soloecismus.
189. Irenarcha. princeps pacis ab ειρενη pax et αρχος princeps.
190. Stratioticus militaris a stratos ςρατος exercitus.
191. Acephalus, sine capite ex privativo α et κεφαλη caput.
192. Nomophylax gr. νομοφυλαξ custos legis a νομος lex et φυλασσω custodio.
193. Cosmopolitanus civis universi a κοσμος mundus et πολις civitas.
194. Ododoryeus infestans hasta vias ab οδος via et δορυσσω hasta pugno.
195. Pancratice gr παγκρατικως fortissime a πας omnis et κρατος robur.
196. Academia schola in horto Academi Athenis, ubi docebat Plato philosophus.
197. Paedianus idem, quod magister a παιδεια institutio.
198. Syndicus gr. Συνδικος advocatus urbis a συνδικεω jus cum aliis dico a συν cum et δικη jus.
199. Sener Cereris et pluto inferorum Deus, qui contentus a de... abus

abus unam in connubium anhelans proserpinam filiam Cereris ad montem ignivomum Aetnae in Sicilia flores legentem e terra repente prorumpens raptam sibi desponsavit.

200. Emblemma gr. εμβλεμμα objectum oculis decus a βλεπω video.

201. Choragus multitudo saltantium a choros ducere idem quod saltare.

202. Peripateticus idem quod ambulatorius a περι circum et πατεω calco.

203. Gymnasiarcha, Rector gymnasii a γυμναζομαι exerceo me et αρχος princeps.

204. Areopagus gr. Αρειοπαγος supremum judicium Athenis ab Αρης Mars et παγος collis, ubi judices jus dicere solebant congregati.

205. Edicta Aureliana, sive sint Lucii Domitii Aureliani in Pannonia nati vilibus parentibus, qui postea imperator Romanorum Palmyram expugnavit, et Zenobiam reginam in triumpho duxit, tandem a libertino suo ad Magnesiam anno 275 est interemtus: sive proveniant a Sexto Aurelio Victore oriundo ex Africa, qui per imperatorem Gallum adoptatus proconsul anno 361 in Pannonia fuit, et tandem imperator evasit, non videntur fuisse magni ponderis, siquidem noster auctor sinistre loquitur de illis.

206. Volusius aliquis ignobilis auctor quando ejus annales Catullo Romanorum poetae non placebant.

207. Pleuritis gr. πλευριτις morbus lateris a πλευρα membrana succingens costas.

208. Pyrobolarii ignes artificiosos jacientes, a πυρ ignis et βαλλω jacio.

209. Exedriam parva sella ab εξεδρα sella, ab εζομαι sedeo.

210. Cypris, idem quod Venus ab insula Cypri, ubi ex concha descendisse dicitur.

211. Acontius adolescens ex insula Cea qui singulari dolo Cydippen puellam duxit uxorem.

212. Platonis annus est, quando omnes stellae fixae suum coelestem finiunt cursum, quod fit juxta alios post annos solares 36000, juxta alios post annos 25920.

213. Haec narratio non est adhuc ad finem perducta.

Obsidio urbis Leopolitanae.

1. Hypaticus consularis ab ὕπατος contracto ex ὑπέρτατος summus ab ὑπέρ supra.
2. Jacobus Sannazarius Eques poeta natus Neapoli vixit tempore Ferdinandi Arragonum regis annis 72. mutavit suum nomen in Actium Syncerum.
3. Joannes Franciscus Poggius ex oppido Terra nova in Florentinis ditionibus oriundus orator et historicus obiit Florentiae anno 1420. vixit annis 79 et tribus mensibus.
4. Polypus gr. πολύπους multipes est proprie piscis seu animal marinum, sed hic intelligitur ulcus in naribus.
5. Silenus satyro similis sylvarum Deus.
6. Exoticus gr. ἐξωτικός peregrinus ab ἔξω extra, foris.
7. Sallustius et Livius romanarum rerum scriptores.
8. Tacitus, Silius Italicus itidem scriptores rerum Romanarum.
9. Poliorceticus pertinens ad urbem expugnandam a πόλις urbs et ἀρκέω potior.
10. Helepolis machina expugnatoria certe ab ὄλλυμι perdo et πόλις urbs.
11. Adespota idem, quod, sine domino ex privativo α. et δεσπότης dominus a δεσπόζω dominor.
12. Tomitanus, quo Ovidius erat Româ relegatus, dicitur nunc haec urbs Tomi vocari Tomiswar in Hungaria.
13. Apostata gr. ἀποστάτης rebellis ab ἀφίστημι discedo.
14. Philippi urbs in Macedonia, ad cujus cives S. Paulus epistolas scripserat.
15. Chiliarcha mille militum dux χίλιοι mille et ἀρχός princeps.
16. Myoparo navis pyratica.
17. Charisterium donum gratuitum a χαρίζομαι gratificor.
18. Idiota gr. ἰδιώτης privatus, ignarus ab εἴδω scio hinc δι-ιστης sciens, doctus.
19. Leda conjux Tyndari nimis adamata Jovi, quam cum seducere nullo modo posset, mutatus in olorem cum lavante corpus in fluvio Eurota blandatus lusit, postea peperit Leda duo ova, ex uno eorum prodiit Helena et Clytemnestra, ex altero Castor et Pollux.
20. Acheron fluvius infernalis.
21. Atheus gr. ἄθεος sine Deo, qui non credit Deum esse unum.
22. Hesperia dicitur Hispania, quia Italis ad occidentem sita erat a sidere Hespero.
23. Visontium nunc Vihitz urbs in Croatia videtur a Turcis aliquando fuisse obsessa.

24. Xerxes olim rex Persarum qui cum innumeris copiis Graeciam subjugare voluit.
25. Allusio ad Gallos, qui duce Brenno capta Roma etiam Capitolium cepissent nisi clamor anserum Junoni sacrorum stationarii excitati hostes repulissent.
26. Baja urbs in provincia regni Neapolitani cum thermis olim Campania nunc Terra di lavoro. Habere creditur nomen a Bajo Ulyssis filio.
27. Isis numen Aegyptiis cultum.
28. Adonis juvenis venustissimus Incerte et Cynira natus venator peritissimus, quem Venus perditissime adamabat. A visum ab apro transfixum in florem anemonem mutavit.
29. Ptochodochium gr. πτωχοδοχειον hospitale mendicorum a πτωχος mendicus et δεχομαι suscipio.
30. Crasis constitutio gr. κρασις.
31. Xenium gr. ξενιον donum hospiti datum a ξενος peregrinus.
32. Stauropegia Σταυροπηγιον erecta crux a σταυρος crux et πηγνυμι erigo, compingo.
33. Crypticus idem quod occultus a κρυπτω occulto.
34. Collybista gr. κολλυβιστης nummarius a κολλυβος exigua moneta.
35. Pseudothyron gr. ψευδοθυρον posticum a ψευδης falsus et θυρα porta.
36. Mandra gr. μανδρα stabulum caula.
37. Andronitis gr. ανδρωνιτις habitaculum virorum ab ανηρ vir.
38. Acropolis gr. Ακροπολις arx athenienisium Cecropia a rege Cecrope conditore dicta ab ακρος altus et πολις urbs.
39. Protoplastus gr. πρωτοπλαστος adamus primus homo a πρωτος primus et πλασσω formo.
40. Hoplotheca gr. Οπλοθηκη ab οπλον arma et τιθημι depono locus armamentarium.
41. Empyreus gr. εμπυρειον igniarium ab εν et πυρ ignis denotat coelum, quod est fons ignis.
42. Vide Reg. Lib. I. Cap. VII. versu 10.
43. Danai idem quod Graeci a Danao duce eorum.
44. Evangelium gr. ευαγγελιον laetus nuntius ab ευ bene et αγγελλω nuntio.
45. Chilias gr. Χιλιας numerus millenarius.
46. Candia una ex quatuor majoribus insulis Graeciae.
47. Utopia ficta regio melle et lacte fluens germanice Schlaraffenland.
48. Cerberaster quasi progenies Cerberi canis infernalis.
49. Parochus gr παροχος distributor, procurator.
50. Mitrifaquus gr. μιτριφαγος honorum adpetens a μιτρα pileus papae

principum et aliorum honore excellentium, atq Φαρω Edo
51. Symbola contributia a συμβαλλω conjicio.
52. Echinades parva insula in mari Ionia nunc Curzolari.
53. Ξεναγογος Xenagogus peregrinarum procurator a ξενος peregrinus et αγω duco.
54. Laverna Dea furum apud gentiles.
55. Acheruntici ab Acheronte fluvio infernali.
56. Tragema gr τραγημα bellaria a τρωγω rodo.
57. Caphianes vocat auctor Turcas, qui continuo et multo potu fabarum arabicarum utuntur.
58. Scylla est locus in mari inter Italiam et Siciliam navibus funestus; quia sub aqua tecti latent scopuli ex adverso autem est vorago Charybdis dicta, quae continuo in gyrum acta omnia ad se trahit et absorbet.
59. Curtius Decius et Poblicola cives Romani optime de patria meriti.
60. In Pontum relegare sicut Ovidius, qui in Ponto exulabat.
61. Amystis haustus sine respiratione ab adverbio greco αμυστι raptim.
62. Misotheus gr. μισοθεος contemtor divini numinis a μισεω odi, contemno et θεος Deus.
63. Dorotheus nomen viri contraria significatione, quasi vir adorans divinum numen.
64. Pisa nunc Longanico urbs olim in Elide nunc in Morea.
65. Lege psalmum CXXIII.
66. Flavia urbs in Gallia Autun dicta.
67. Phrenesis gr φρενησις furor a φρην mens.
68. Diploma gr. Διπλωμα litterae principum a διπλοω duplico.
69. Stemma gr στεμμα sertum, corona a στεφω corono.
70. Diadema gr. Διαδημα corona a διαδεω revincio.
71. Tropaeum gr τροπαιον monumentum victoriae post τροπην cladem hostium a τρεπω verto.
72. Mariomartigium Mariae flagellum a Maria et μαστιξ flagellum.
73. Corduba ~~miauta~~ urbs in Hispania Senecae philosophi et poetae patria et Lucani.
74. Lege ~~Isaiae caput III vers 18~~ Regum caput XIIII. versum 14.
75. Uranus inter omnes planetas remotissimus a sole.
76. Hercules fortissimus antiquitatis heros.

77.

77. Iesum suum idem quod salvatorem suum.
78. Mauritania regio in Africa septemtrionali ubi nunc imperium Marocanum patria leonum.
79. Nisibis erat urbs in Mesopotamia Jacobus autem illius praesul.
80. Lege Isaiae Caput VII. versum 18.
81. Neomoses idem quod novus Moses a νεος novus.
82. Docet nos auctor pontifices, imperatores, Romam et Alexandriam leonem pro stemmate habuisse.
83. Omophagus gr. ὠμοφαγος crudis cibis vescentes ab ὠμος crudus et φάγω edo.
84. Lapponia proxima polo septemtrionali Russorum provincia cujus incola Lappi.
85. Hanno fortis dux Carthaginensium in Africa.
86. Quis Timotheus collactaneus Mahometis Turcarum imperatoris fuerit? ignotum.
87. Garganus mons in regno Neapolitano nunc Monte di S. Angelo in Apulia.

No 789 Imprimatur.

Lemberg am 27 Oktober 1831.

Vom k.k. galizischen Revisionsamt

Köller m.p.

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

DIGITAL – CENTER

ul. Krzemowa 1
62-002 Suchy Las
www.digital-center.pl
biuro@digital-center.pl
tel./fax (0-61) 665 82 72
tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.
Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.